

Integration gennem idræt

- En sociologisk analyse med idrætsteoretiske,
organisatoriske og rumlige perspektiver

Speciale skrevet af:

Vibeke Holm Hansen
Marie Bukh Dreier

Sociologisk Institut
Københavns Universitet

Vejleder: Inge Kryger Pedersen

Juni 2007

Forord

En stor tak skal rettes til lederne fra idrætstilbudene og til repræsentanterne fra DIF og forvaltningerne i Københavns og Høje Taastrup kommuner for deres deltagelse i interview og anden hjælp til indsamling af det empiriske materiale. Under interviewene og i observationerne af de forskellige idrætstilbud har vi oplevet et utroligt engagement og ildhu. Vi er taknemmelige for deltagelsen af Niels Erik Bay og Ilia Nørager fra Degnestavnens Legeplads, Lennart Boel og Jens Højbjerg fra Streetsoccer League Danmark, Simon Prahm fra GAM3, Adolfo Rodriguez fra Albertslund IF, Muhammed Küçükavci og Ahmed Lütfi Özer fra FC Toros, Henriette Curtz Jansen fra Folkesundhed København, Lars Kruse fra DIF og Francisco Ortega Vestersten fra Høje Taastrup Kommune.

Desuden vil vi rette en stor tak til vores skrivegruppe Laura Thomassen og Annemette Willumsen for et frugtbart samarbejde om udarbejdelsen af specialet, og til vores vejleder lektor Inge Kryger Pedersen for at guide os gennem skriveprocessen med præcis og konstruktiv kritik.

Marie Bukh Dreier & Vibeke Holm Hansen

Juni 2007

Indholdsfortegnelse

Forord	3
Indholdsfortegnelse	4
English summary	7
Kapitel 1	11
Indledning og problemformulering	11
1.1 Indledning	11
1.1.1 Problemfelt	12
1.2 Forskning på feltet	14
1.3 Problemformulering	16
1.3.1 Tilgang	17
1.4 Begrebsafklaringer: Integration, etniske minoriteter og idræt	18
1.4.1 Integration	18
1.4.2 Etniske minoriteter	19
1.4.3 Idrætsbegrebet	20
1.5 Disposition	22
Kapitel 2	25
Analysestrategi og undersøgelsens empiri	25
2.1 Undersøgelsens design	25
2.1.1 Analysestrategi	25
2.1.2 Videnskabsteori	26
2.2 Undersøgelsens empiriske materiale	28
2.2.2 Udvælgelseskriterier	28
2.2.3 Beskrivelse af eksemplerne	29
2.2.4 Pigernes underrepræsentation i idrætstilbudene	36
2.2.5 Det empiriske materiales udsigelseskraft	36
2.3 Metode	37
2.3.1 Triangulering	38
2.3.2 Interview	38
2.3.3 Observationsstudier	40
2.3.4 Dokumentanalyse og inddragelse af forskning på feltet	41
2.3.5 At spørge til et omstridt emne	41
Kapitel 3	44
Integrationspolitik og den danske idrætsmodel	44
3.1 Integrationspolitik i Danmark	44
3.1.1 Hvad er integration i den danske integrationspolitik?	45
3.1.2 Opprioritering af værdier og normer	47

3.1.3	Integration gennem værdier og normer	48
3.1.4	Kulturel assimilation gennem dansk integrationspolitik	49
3.1.5	Velfærdsstatens rolle i integrationsprocesser.....	50
3.1.6	Integrationspolitik i udsatte boligområder.....	51
3.2	Den danske idrætsmodel som integrationspolitisk redskab.....	53
3.2.1	Det frivillige foreningslivs betydning for demokratiske processer.....	53
3.2.2	Social kapital.....	54
3.2.3	Den danske idrætsmodel som skaber af social kapital.....	55
3.2.4	Lovgivningens betydning for idrætsforeningerne.....	58
3.2.5	Idrætspolitiske udviklinger: Puljekulturens fremstormen og udviklingen af partnerskaber.....	59
3.3	Eksempelernes placering i integrations- og idrætspolitikken.....	63
3.3.1	Integrationsformålets rolle i idrætstiltagene	64
3.3.2	Idrættens interne og eksterne værdier.....	66
3.3.3	Kommunikation af idrættens værdier: Idræt til børnene og integration til samarbejdspartnerne.....	67
3.3.4	"Man skal skrive nogle plus-ord"	68
3.3.5	Kommunikation af integration gennem Get2sport.....	69
3.3.6	Partnerskaber former integrationsformålet	71
3.3.7	Integration: Et omstridt, usynligt og undefineret emne.....	71
3.4	Delkonklusion.....	72
Kapitel 4.....	74	
Organiseringsformens betydning: Kritik af den danske foreningsidræt som primært integrationsmiddel.....	74	
4.1	Integration er at redde de 'foreningsløse' børn og unge.....	75
4.1.1	Dæmonisering af de foreningsløse børn og unge.....	75
4.1.2	Foreningsløse drenge som 'ballademagere' og/eller kriminelle	77
4.1.3	De foreningsløse drenge i integrationspolitikken.....	79
4.1.4	Tilpasning af foreningsidrætten eller de foreningsløse børn?	80
4.1.5	Hvor er pigerne?.....	81
4.1.6	De foreningsløse drenge og de usynlige piger.....	82
4.2	Integration skal foregå igennem foreningsidrættens organisering.....	83
4.2.1	Foreningsidrættens kendetegn.....	83
4.2.2	Medlemskab.....	84
4.2.3	Den demokratiske beslutningsstruktur	86
4.2.4	Uafhængigheden af det offentlige.....	89
4.2.5	Frivilligt contra ulønnet arbejde.....	91
4.2.6	Interesseforpligtelsen overfor medlemmerne.....	94
4.3	Delkonklusion	95
Kapitel 5.....	98	
Idrættens narrativer og integration som socialisering via idræt.....	98	
5.1	Den hellige treenighed i integrationsindsatser: Fodbold, basketball og kampsport.....	98
5.2	Den sociale strukturering af præferencer for idræt og narrativer om idrætsgrene.....	100
5.2.1	Idrætsgrenens historiske og geografiske konstitution.....	101
5.2.2	Idrætsgrenenes narrativer.....	102
5.3	Narrativer om integrationspotentialet i idrætsgrene.....	103
5.3.1	Narrativet om 'global idræt' med lokalt integrationspotentiale	103

5.3.2	Narrativet om gedefodbold og streetbasket: Tiltrækning gennem streetkultur	106
5.4	Integration som socialisering gennem idrættens regler.....	108
5.4.1	Idrætten i et civiliseringsperspektiv.....	109
5.4.2	Fodboldspillets regler som social kontrol.....	110
5.4.3	Socialisering i foreningsidrætten: Færdigheder, mæglere og rollemodeller.....	115
5.4.4	Organiseringsformens betydning for integrationen.....	118
5.5	Delkonklusion.....	121
Kapitel 6.....	123	
Idræt og integration i et rumligt perspektiv	123	
6.1	Rumlig situering af idrætsaktiviteter.....	124
6.1.1	Konventionelle og alternative placeringer.....	124
6.1.2	Placeringer af idrætten i udsatte boligområder.....	126
6.1.3	Strategier om integration former placering af idrætten.....	126
6.1.4	Placering af idrætsaktiviteter og tiltrækning af målgruppen.....	128
6.1.5	Mobilitet i idrætstilbudene skaber mobilitet hos deltagerne	131
6.2	Idrættens synlighed og tilgængelighed	133
6.2.1	Synlighed og tilgængelighed for piger og drenge.....	134
6.2.2	Opsøgende arbejde	136
6.2.3	Synlighedens og tilgængelighedens begrænsninger og fordele	137
6.3	Stemning af det sociale og fysiske rum.....	138
6.3.1	Zoning.....	138
6.3.2	Skuet: Storheden i idrætsbegivenheden og massepublikummet.....	140
6.3.3	Zoning af rummet ved hjælp af musik.....	143
6.3.4	Publikum i de små skuer	144
6.3.5	Dommere, kommentatorer og kendte personer som stemningsrekvisitter.....	145
6.3.6	Zoning ved hjælp af mobile baner.....	146
6.3.7	Verdensmesterskaberne på Degnestavnens Legeplads.....	147
6.3.8	GAM3 Finals	148
6.3.9	Små og store skuer som integrationsfremmende tiltag.....	149
6.4	Delkonklusion.....	149
Kapitel 7.....	152	
Sammenfatning, konklusion og perspektivering	152	
7.1	Sammenfatning.....	152
7.1.1	Foreningsidrættens særstilling som integrationskatalysator	152
7.1.2	Integration som socialisering.....	153
7.1.3	Integration som et møde i idrætten på to forskellige måder.....	153
7.2	Konklusion.....	154
7.3	Perspektivering.....	156
Litteraturliste.....	159	
Bilagsoversigt.....	169	

English summary

Integration of ethnic minority youths through organized sports activities

This master thesis presents an analysis of the possibilities for integrating ethnic minority youth into Danish society through sports. The aim is to uncover which forms of integration can be processed in organized sports. The thesis analyses empirical materials from three perspectives. Firstly, it is analysed how the organisation of sports activities affects the possibilities for promoting or creating integration. The second perspective focuses on the way sports activities in themselves can create possibilities for integration as a socialisation process. The third perspective is an investigation into the spatial organisation of sports activities with respect to integration.

The analytic strategy of the thesis is based on a social constructivist methodology. The three theoretical perspectives are grounded in a multiplicity of theories, including the sports sociology of Norbert Elias and Eric Dunning, the cultural performance theories of JJ MacAloon and theories of urban everyday life, among others in work the work of Henri Lefebvre. The analysis of the organisational structures of integration through sports is based in part on Danish research papers on the role of sports associations in the Danish welfare state.

Empirically, the thesis is based on empirical studies of six cases of sports activities, which are organised in various ways. Two of these examples, *FC Toros* and *AIF*, are soccer clubs and organised as sports associations in the traditional Danish sense of the term. A third example, *GAM3* (pronounced 'game'), is a sports association with a new organisational form, focused on organising streetbasket-games in socially underprivileged neighbourhoods as a means for integrating local, ethnic minority youth. Two further examples are institutions under municipal administration; *Degnestavnens Legeplads* is a manned playground in an underprivileged neighbourhood in Copenhagen, famous for its leader's work with integration of young, local boys; *Containeridræt* is a municipal project in Copenhagen that provides sports equipment in neighbourhoods with a low concentration of sports associations and facilities. Finally, *Streetsoccer League* is a private initiative that ar-

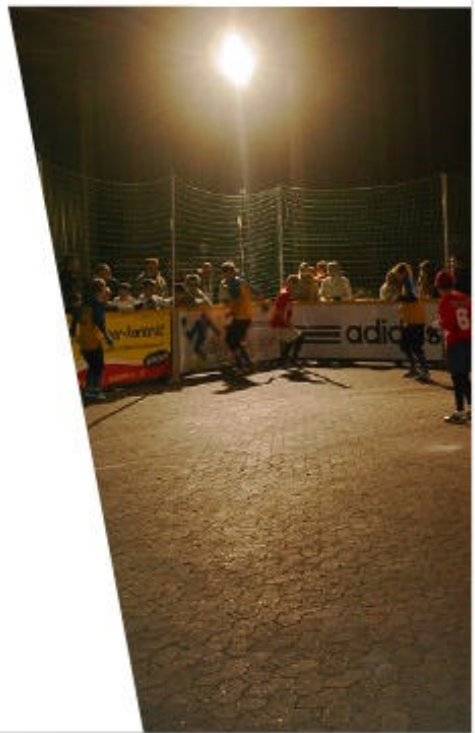
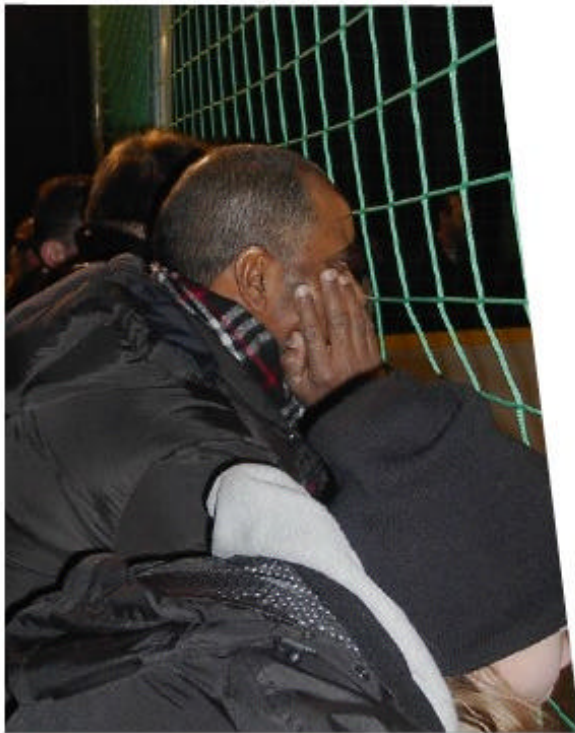
ranges streetsoccer for children in Copenhagen squares and lots. The main types of sports that are applied in the attempt to facilitate integration are soccer and basketball. Most of these organizers of sports activities also offer other activities, including other types of sports as well as social or educational activities.

The conclusions to the three analytic perspectives are that the integration made possible by sports activities under different organisations is primarily a matter of socialisation into norms and values of good behaviour. This socialisation is shaped through the rules of the sports activity. The youth learn to control their tempers by taking part in the social activities of sports. The rules and conditions, under which the sports activities are carried out, may be altered in order better to facilitate the socialisation process. But in the sports associations, alterations of the rules are not applicable due to the organisations' involvement in larger systems of competition. Here, the socialisation is facilitated to a great extent via role models and negotiators who provide a buffer between the ethnic minority youth and other participants in the sports activities.

We argue that integration as socialisation can be seen as a cultural assimilation process, perceived by leaders of the sports activities as leading to a general integration into the Danish educational system and the workforce. The socialisation process facilitated by sports activities is thus perceived as an experience that can be transferred into other social spheres.

A further conclusion is a corrective critique of the belief held by national sports organisations and politicians that Danish sports associations are the exclusive providers of integration via sports. We have shown that the organisational form of the sports associations does not provide better possibilities for integration than other forms of organisation. The strong belief in the sports associations' ability to create integration leads to a problem of definition for many of the sports activities that are included in our analysis. It results in a definition of the target group, the ethnic minority youth, as citizens on the margin of democracy that are in need of integration. This definition is in many ways counterproductive to the interpretation of the actual needs of the target group. What is more, this definition and the types of sports that are chosen to provide integration, soccer and basketball, tend to exclude ethnic minority girls from the sports activities. The exclusion or disintegration of the girls in the target group is also enforced through the placement of the sports activities in locations that the girls' parents do not allow them to be in or to travel to.

The main conclusion is that the strategies to provide the possibilities of integration through sports activities need to take the daily life and its restrictions of the full target group, that is, also the girls, into consideration in order to design sports activities, that will include all and thus make integration a possibility for more ethnic minority youths.

Kapitel 1

Indledning og problemformulering

1.1 Indledning

”Når det gælder integrationen, er idrætten simpelthen et af vores bedste virkemidler”

Kulturminister Brian Mikkelsen, marts 2006¹

I Danmark ses idrætten ofte som en institution, der i særlig grad udtrykker danske værdier og herunder en demokratisk måde at organisere samfundet på (Bøje & Eichberg 1994; Boeskov & Ilkjær 2005). I forlængelse af den danske tradition for organisering i foreninger, er det især foreningsidrætten, som fremstilles på denne måde. Inden for de seneste ti år er der opstået stor interesse fra politisk hold og fra foreningsidrættens organisationer for at udnytte denne egenskab ved idrætten til at fremme integrationsprocesser i forhold til etniske minoriteter. I dag forlyder det således næsten enstemmigt fra offentlige institutioner og de nationale idrætsorganisationer, at deltagelse i idræt er en vigtig kilde til integration af etniske minoritetsgrupper. Brian Mikkelsens udtalelse, som er citeret ovenfor, er netop et udtryk for den stærke tiltro, som tillægges idrætten fra politisk hold.

Hidtil har de vigtigste elementer i en succesrig integrationsproces været optagelse i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet (Hedetoft et al. 2002). Denne form for integration i politiske og økonomiske samfundssfærer, det man kan kalde systemintegration, har været set som en forudsætning for den sociale integration, altså integrationen i den civile sfære, i hverdagslivet og dets fællesskaber (Hamburger 1997). I erkendelse af vanskelighederne ved integration gennem arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet er der i de seneste år opstået en politisk bestræbelse på at søge nye fora for integration uden for de politiske og økonomiske sfærer. Denne udvikling har

¹ Citatet er hentet fra <http://www.kum.dk/sw39825.asp>, d. 1. Maj 2007. Henvisninger til internetsites vil fremover følge formen; (www.kum.dk 2007a), således at der henvises til hovedhjemmesiden efterfulgt af årstal og bogstav, hvor bogstavet refererer til en specifik henvisning, idet der i flere tilfælde findes flere forskellige henvisninger til en internetsite. I litteraturlisten findes en særskilt liste for disse henvisninger med præcise link og dato for henvisning. Listen er alfabetisk ordnet.

ført til, at integrationspolitikken i dag i høj grad tænkes sammen med boligpolitik. Det andet område i hverdagslivet, som påvirkes af denne ambition, er idrætslivet. Med betoningen af idræt som forum for integration åbnes for nye diskussioner af, hvad integration er, og hvordan den kan gennemføres. Med idrætten som integrationsmiddel bliver det muligt at vende den vanlige tankegang om integration om, sådan at social integration kan ses som afsættet for systemintegration.

Vi vil i det følgende opridse problemfeltet, altså de rammer for integration gennem idræt, der sættes af politiske strømninger og relevante organisationer inden for idrætsverdenen. Det er inde for dette område at specialet finder sin placering.

1.1.1 Problemfelt

Ifølge Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration (Integrationsministeriet) er det primært i kraft af *foreningslivet*, at integration kan skabes, også i forbindelse med idræt:

”Den frivillige integrationsindsats kan være med til, at borgere med anden etnisk baggrund end dansk bliver en aktiv del af det danske samfund. Den personlige kontakt, der skabes i det frivillige sociale arbejde og ved at etniske minoriteter deltager i idræts- og foreningslivet, er den bedste måde at bryde mulig isolation, skabe gensidig forståelse og nedbryde myter og stereotype opfattelser af hinanden på. Deltagelse i foreningslivet giver flygtninge og indvandrere en god mulighed for at lære om demokratiske spilleregler, danske værdier og normer mv. og skabe netværk, der kan være afgørende i forhold til senere uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder.” (www.nyidanmark.dk 2007a).

Som specialet vil vise, er dette citat symptomatisk for de forestillinger om integration gennem idræt, som præger den danske debat og forskning på området. Dette bygger på en antagelse om transfer altså, at man kan tage det med sig, som man lærer i idrætten, med videre ud i andre sfærer og kontekster. Denne antagelse bliver sjældent undersøgt og er ej heller genstand for dette speciales analyse, da det er et speciale i sig selv at undersøge. Tendensen til at fremhæve idræt som integrationsmiddel understøttes af den kultur-, social- og integrationspolitik, der føres i disse år på statsligt såvel som på kommunalt plan.

Politikken kommer primært til udtryk som økonomisk støtte gennem puljemidler, der oftest er målrettede projekter under de store idrætsorganisationer. Danmarks Idræts-Forbund (DIF) og De Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger (DGI), bakker op om disse politiske initiativer. DIF

har senest etableret projektet *Get2sport* med penge fra ministeriernes fælles puljer til integrationsarbejde i foreningsidrætten.

Ved første øjekast ligner sammenkædningen af den grundtvigianske idrætsbevægelse og integrationen af de etniske minoriteters forskellige kulturelle og socioøkonomiske baggrunde et paradoks, når man anskuer integration som et møde mellem flere kulturer. Hvordan kan en social instans, der er kendt for at være så stærkt rodfæstet i dansk historie og politiske traditioner, bruges som middel for integrationsprocesser af etniske minoriteter? Det leder hen til at spørge, om det ikke er muligt, at foreningsidrætten, hvis den skal gå forrest i integrationsprocesser, må tilpasses til de nye deltagere, som man søger at indfange? Og om ikke idræt i andre organiseringsformer og sociale loci end foreningernes – der jo netop er fraværende i de områder som der tales om – kan bidrage med det samme eller måske noget andet til integrationsprocesser?

Sammenkædningen mellem idræt og integration inspirerer også til at undersøge, hvordan idrætten med sine disciplinerende regelsæt og særlige kropslige socialitet påvirker mulighederne for integration. Fra politisk hold er ønsket at skabe både sociale relationer og demokratisk skoling i forhold til samfundets normer gennem idrætten. Men kan idrætsorganisationerne og politikerne styre lokale forestillinger om integration gennem puljepolitikker og støtteordninger? Hvordan forstås integration i de lokale idrætstilbud, hvor integrationen skal udføres, og hvilken særlig form for integration er det, der kan skabes, i forlængelse af disse forestillinger?

Idrætsorganisationerne er enige med politikere om, at den største indsats skal udføres over for etniske minoriteter i socialt udsatte boligområder. Her er der meget få idrætsforeninger og deltagelsen i idræt er lav (jf. DIF 2006). Der gemmer sig interessante problemstillinger i denne forbindelse mellem boligpolitik og integration gennem idræt. For hvad betyder det for integration, når man flytter idrætten ud af de konventionelle placeringer i idrætsanlæg og ind i byens rum og udsatte boligområder?

Det er de ovennævnte spørgsmål og udviklingen i det politiske felt, der har inspireret os til udformningen af dette speciales problemstilling. Dette speciale beskæftiger sig således med, hvordan idræt kan opstille muligheder for integration af børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund. Det er en altså antagelse for specialet, at der kan skabes mulighed for integration for denne målgruppe igennem idrætten. Vi har valgt at fokusere på organiserede idrætstilbud, og at fokusere på idrætstilbud, der foregår udendørs. Valget af de udendørs idrætstilbud tager afsæt i koblingen

mellem integrationspolitikken og boligpolitikken, som betyder at det bliver et mål for integrationspolitikken at skabe aktiviteter i udsatte boligområder.

Vi skal her præsentere den eksisterende forskning om tilvejebringelsen af integration gennem idræt og argumentere for, hvordan dette speciales tilgang kan placeres heri.

1.2 Forskning på feltet

Der har i de sidste 10 år været stigende opmærksomhed på etniske minoriteters integration gennem idræt blandt aktører i idrættens praksisfelt og blandt forskere og politikere. I idrættens og idrætsorganisationernes medlemsblade og tidsskrifter såvel som i tidsskrifter uden for idrætsverdenen er der skrevet et væld af artikler og debatindlæg. Fælles for disse er en fokusering på børn og unge og en orientering mod praktiske problemer i forbindelse med gennemførelse af integrationsprojekter inden for idrætsforeningerne (se fx Ungdom & Idræt 1999; UDSPIL 2006; FOCUS - Tidsskrift for idræt 2004; Social Politik 2000; Samspil 2000; Idrætsliv 2005 & 2007).

Foreningsidrætten er også i fokus i de forholdsvist få undersøgelser som findes af integration gennem idræt på basis af større videnskabelige undersøgelser, herunder en række evalueringer af konkrete puljer til støtte for integrationsprojekter (LG Insight 2006a, 2006b, 2006c; Mortensen 2002). Og vanskelighederne i at forlige danske foreningstraditioner med etniske minoriteter er også en gennemgående tematik her. Forskningen fokuserer meget ofte på de *barrierer*, der forhindrer inklusionen af de etniske minoriteter i foreningsidrætten. Barriererne hos de etniske minoriteter identificeres som manglende kendskab til foreningslivet, fx i forhold til kontingentbetaling og det frivillige arbejde samt forskelle i opfattelsen af hvad piger kan deltage i (Boeskov & Ilkjær 2005; Dahl & Jakobsen 2005). Barriererne fra idrætsforeningernes side identificeres som modstand og modvilje over for at løfte integrationsindsatser og som manglende ressourcer såsom tid, økonomi og frivillige ledere (Boeskov & Ilkjær 2005). I undersøgelsen af Dahl & Jakobsen (2005) fokuseres der yderligere på barrierer der skyldes foreningernes omgangsformer herunder alkoholkultur, kønsblandede hold, sprogkoder, opdragelsesnormer og friluftskultur. Der findes desuden en længere række kvantitative undersøgelser af de etniske minoriteters deltagelse i foreningsidrætten, herunder hvilke idrætsgrene de etniske minoriteter dyrker, og hvordan mønsteret er for henholdsvis drenge og piger (Mikkelsen 2001; Seeberg 2002; Hjære & Balslev 2002; Hjære 2003; Ibsen 2004; Dahl & Jakobsen 2005; Christensen & Christensen 2006).

Der er kun lavet ganske få kvalitative studier af integrationens forbindelse med idræt. Fx har antropologen Sally Anderson belyst, hvordan etniske minoritetsbørns identitetskonstruktioner og tilhørsforhold formes gennem idrætsdeltagelse (Andersson 2005, 2006). Andersons undersøgelser bygger på etnografiske studier af børn og unges deltagelse i kampsport, og det vises, hvordan kampsportsklubberne tilbyder en "kampsportsidentitet", der ikke forbindes til én bestemt dansk eller anden etnisk identitet (2006:85).

De nævnte undersøgelser af sammenkoblingen af idræt og integration handler alle om *foreningsidrættens* potentiale for integration. Vi har identificeret ganske få undtagelser, herunder en analyse af integration gennem europæiske gadefodboldprojekter (Feldborg et al.:2006). I Sally Andersons ph.d.-afhandling findes også en analyse af et idrætstilbud uden for foreningsverdenen, nemlig et tilbud om 'åben idrætshal' til børn og unge (Andersson 2002). Alt i alt er der dog meget lidt opmærksomhed omkring integrationstiltag uden for foreningsidrætten.

Placering i forskningen på feltet

Forskningsmæssigt er integration gennem idræt ensidigt belyst som integration gennem foreningsidrætten, og fra en sociologisk vinkel er det nærmest ubelyst. De idrætstilbud og offentlige myndigheder, der arbejder med at skabe integration gennem idræt baserer altså deres arbejde på et spinkelt vidensgrundlag. Som vi har set, tager forskningen gennemgående afsæt i foreningsidrætten som arena for integration gennem idræt, hvilket gør det vanskeligt for idrætstilbud uden for denne organiseringsform at bruge resultaterne. Vi har med dette speciale ønsket at bidrage til den viden, som alle disse aktører kan trække på og udfordre de forestillinger, der findes på forskningsfeltet gennem tilføjelse af sociologiske perspektiver.

Ved at lægge fokus på børn og unge lægger vi os i forlængelse af en stor del af den eksisterende forskning på området, men på andre måder bidrager specialet til at udvikle og brede forskningsfeltet ud. Vi bidrager til den pt. meget lidt udbredte forskning, som fx Anderson repræsenterer, der med et kvalitativt afsæt tolker, hvordan integration i praksis muliggøres gennem idræt. Vi ser ligesom andre undersøgelser på barrierer for deltagelse blandt de etniske minoriteter og i idrætstilbudene, men vi analyserer modsat de fleste eksisterende undersøgelser, idrætstilbud både i foreningsidrætten og i idræt under andre organiseringsformer. Vi løsriver os altså fra 'foreningsblikket', og åbner analysen af integration gennem idræt op ved at inkludere idræt under andre organiseringsformer. Endelig tilføjer vi et helt nyt perspektiv til feltet, idet dette speciale inkluderer en analyse af, hvad idrætstilbudenes rumlige placering betyder i forhold til at skabe integration.

1.3 Problemformulering

Problemstillingen, som specialet undersøger, kan formuleres således:

Hvilke former for integration kommer til udtryk i organiserede idrætstilbud til børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund?

Med integration forstås en proces hvor flere forskellige grupper mødes i et kulturmøde eller at en gruppe indordner sig og inkluderes i samfundet. Vi skal diskutere integrations- og idrætsbegrebet og afdække specialets forståelse heraf senere i dette kapitel. Med organiserede idrætstilbud mener vi idrætsaktiviteter, der ikke er selvorganiserede men som udbydes og afvikles af kommunale tiltag, foreninger, eller andre former for civilsamfundsorganiserede idrætstilbud.

Vi har vi valgt at anskue problemstillingen ud fra tre perspektiver. Vi har for det første valgt at undersøge muligheden af integration inden for og uden for den danske foreningsidræt. Foreningen er den dominerende organiseringsform for idrætten (Ibsen 2006a:4), og problemfeltet er præget af en stærk dansk tradition for at organisere idrætten i frivillige foreninger. I den politiske ambition om at skabe integration gennem idræt, er det netop ofte underforstået, at opgaven skal varetages af foreningsidrætten. Vi ønsker at nuancere denne forestilling, og undersøgelses-spørgsmålet for dette perspektiv er:

- *Hvad betyder den organiseringsform som idrætten foregår under for idrættens muligheder for at virke som integrationsmiddel?*

For det andet har vi valgt at undersøge, hvordan et idrætsteoretisk perspektiv kan bidrage til forståelsen af integration gennem idræt. Det vil vi gøre ved at anskue forestillinger om idrættens integrative potentiale ud fra teorier om idræt. Undersøgelses-spørgsmålet er:

- *Hvilke forestillinger om idræt og integration findes hos aktørerne i idrætstilbudene og hvordan kommer de til udtryk i idrætstilbudene?*

Med forestillinger henfører vi til, at der findes flere måder at integration gennem idræt kan finde sted, men at det kun er en del af disse, som kommer til udtryk i idrætstilbudene.

Det tredje perspektiv, som vi vil anlægge på idræt og integration, er rumligt. I forlængelse af integrationspolitikens orientering mod bosætningsmønstre lægges der stigende vægt på idrætstilbudenes placering i boligområder, hvor der er en høj koncentration af etniske minoriteter, men hvor der er ganske få idrætsforeninger. Formålet med dette perspektiv er at undersøge, på hvilken måde den rumlige placering giver mulighed for integration. Undersøgelsesspørgsmålet er:

- *Hvad betyder den rumlige indretning af idrætstilbudene for idrættens muligheder for at virke som integrationsmiddel?*

1.3.1 Tilgang

Vi vil belyse problemstillingen gennem analyser af en række konkrete eksempler på idrætstilbud, der arbejder med integration. De seks idrætstilbud er:

- *Degnestavnens Legeplads*; en bemandet legeplads i Københavns Nordvest-kvarter
- *Containeridræt*, som er et projekt under København Kommune, der har containere med idrætsredskaber opstillet tre steder i byen.
- *Streetsoccer League Danmark* (Streetsoccer); projekt der afholder gedefodboldstævner forskellige steder i København
- *GAM3*; en forening der arrangerer streetbasket forskellige steder i landet
- *FC Toros*; en fodboldforening med primært etniske minoritetsmedlemmer beliggende på Københavns vestegn
- *AIF*; en fodboldafdeling i en forening beliggende på Københavns vestegn

Desuden inddrager vi Get2sport, som er et projekt under DIF, der giver økonomisk støtte til foreninger, som har børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund herunder FC Toros og AIF. Eksemplerne vil blive præsenteret nærmere i kapitel 2, hvor der vil blive argumenteret for udvælgelseskriterierne.

Integration foregår i et samspil mellem flere niveauer, og integrationsprocesser kan analyseres ud fra flere samfundsmæssige niveauer (Gitz-Johansen 2006:28). Analyser af integrationsprocesser kan således fokusere på mødet mellem forskellige mennesker, altså et mikro-niveau; eller på samfundsinstitutioner som fx idrætten, et meso-niveau; eller på et samfundsmæssigt og politisk niveau, makro-niveauet. Analyserne i dette speciale bevæger sig primært på makroniveauet og mesoniveauet. Det har den metodiske konsekvens, at vi ikke inddrager deltagersiden. Det empiriske materiale består af interviews med ledere fra idrætstilbudene og med administratorer af

Get2sport. Herunder inddrages forskellige dokumenter og undersøgelser som del af specialets materiale, hvilket vi kommer nærmere ind på i kapitel 2.

Her følger en begrebsafklaring af de centrale begreber i specialet, integration og etniske minoriteter samt idræt. Dette indledende kapitel afsluttes med en oversigt over de kapitler som specialet er bygget op af.

1.4 Begrebsafklaringer: Integration, etniske minoriteter og idræt

1.4.1 Integration

Formålet med specialet er at undersøge og nuancere forestillinger om integration af etniske minoriteter. Det er derfor ikke hensigten her at fastlægge et integrationsbegreb, men at afklare hvilke betydninger, der ligger i begrebet, og hvordan vi kan gøre brug af det i de videre analyser.

Sociologisk set er integration et begreb, der beskriver tilblivelsen af den sociale orden i et samfund. I sociologisk forstand bruges integrationsbegrebet både om sociale processer og om graden af denne tilstand i et samfund (Østerberg 2005:28). Begrebet har latinske rødder, dets substantivform kommer af *integratio*, der betyder sammensmeltning af to eller flere dele til en fuldstændig helhed. Verbet at integrere betyder således 'at gøre fuldstændig' (Ibid.).

Integration præsenteres ofte som den gyldne middelvej, der i hvert fald i sin etymologi indikerer, at forskellige grupper forenes og danner en helhed ud fra en gensidig tilpasning, samtidig med, at dele af den oprindelige kultur bevares. Der er udover integration en række andre sociologiske grundbegreber, der beskriver skabelsen af social orden. Ved *assimilation* forstås en ensidig proces, hvor en gruppe (fx indvandrere) tilpasser sig til den eksisterende orden, og hvor der ikke levnes rum for afvigelse i forhold til normalen for sprog, kultur, religion, livsform, beskæftigelsesgrad, kompetenceprofil, værdier eller normer (Hedetoft et al. 2002:20ff). Ved *segregation* forstås en ordning, hvor de alle grupper holder fast ved deres særpræg. De to sidstnævnte processer skaber et samfund, der kan være multietnisk, men som nødvendigvis er monokulturelt med skarpe opdelinger i distinkte kulturelle, religiøse eller etniske grupperinger.

I praksis fremhæves ofte en betydning af integration som verbum, nemlig det 'at komme til at høre til i en helhed'. Hvor begrebet sociologisk set henviser til sammensmeltningen af to eller flere grupper med interne forskelligheder, så henviser den praktiske brug af begrebet til at én

gruppe, som adskiller sig fra normen skal indlemmes i samfundets enhed. I Danmark er integrationsbegrebet blevet en samlekategori for alle former for inklusionsprocesser af grupper, der opfattes som forskellige fra det *normale* danske (Gitz-Johansen 2006:25).

I den danske integrationsdebat betegner begrebet både en proces, et middel og et mål; således skal grupper med andet etnisk tilhørsforhold end dansk *integreres* gennem *integrationsprocesser* for at blive *integrerede* i det danske samfund (Hamburger 1997:136). Begrebet kan være vanskeligt at bruge videnskabeligt, fordi denne indlemmelsesproces ofte fremføres i en normativ ramme i betydningen tilpasnings- eller assimilationsproces (Gitz-Johansen 2006:25).

Vi bruger begrebet med erkendelse af dets mangetydighed og de mange normative forestillinger, der er forbundet med det. I specialets integrationsbegreb ligger en normativitet, der bunder i, at vi ser etableringen af en inklusiv og tolerant social orden som ønskværdigt.

1.4.2 Etniske minoriteter

Vi anvender begrebet *etniske minoriteter* som samlebetegnelse for personer med anden etnisk baggrund end dansk. I den danske integrationsdebat er det ofte indvandrere og flygtninge, som kommer fra ikke-vestlige lande, der sigtes til med etniske minoriteter. Danmarks Statistik bruger også denne inddeling (Danmarks Statistik 2007).² Det er ligeledes børn og unge med en sådan baggrund, der er den primære målgruppe for de idrætstilbud, som vi inddrager i specialet, og for andre integrationsinitiativer, der gør brug af idræt. Når vi taler om etniske minoritetsbørn henvises der altså til denne meget vagt definerede minoritetsgruppe.

Vi forstår etnicitet som distinkte, kulturelle karakteristika, der definerer en gruppe personer i forhold til grupper med en anden etnicitet (Hylland Eriksen 1993:4). Med etniske grupper henviser vi altså til en række distinkte kulturelle grupper i det danske samfund. Denne tilgang understreger, at etniske grupper først bliver til, idet de kulturelle forskelle mellem dem og andre grupper bliver gjort relevante ved fx at diskutere rettigheder i forhold til at gå med tørklæde (ibid.:38). Dette er netop sket for grupper af flygtninge og indvandrere i Danmark, der har baggrund i ikke-vestlige lande.

² Vestlige lande omfatter de 27 EU-lande, Andorra, Island, Liechtenstein, Monaco, Norge, San Marino, Schweiz, Vatikanstaten, Canada, USA, Australien og New Zealand. Ikke vestlige lande omfatter alle andre lande (Danmarks Statistik 2007).

Hverken etnicitetsbegrebet eller en skelnen mellem minoritet og majoritet er teoretisk set uproblematisk. Som psykologen Dorte Staunæs (2004) og religionssociologen Jette Kofoed (2004) har vist, er det meget sjældent, at en sondring mellem minoritet og majoritet giver et rimeligt billede af de komplekse og dynamiske mikro-sociale processer, der leder til minoritets- og majoritetsstatus. Der vil eksistere uendeligt mange positioner imellem de idealtypiske yderpositioner, der antydes ved begreberne minoritet og majoritet. Det er en begrebslig svaghed vi vil acceptere, fordi minoriteter netop samler en gruppering, som måske hverken eksisterer eller agerer samlet, men som opfattes og ofte beskrives med denne samlende betegnelse.

Om etnicitetsbegrebet vil vi understrege, at det er væsentligt at se etnicitet som et kulturelt tilhørsforhold, der både kan være personligt oplevet (subjektivt) og/eller udefra tilskrevet (Necef 1992), og ideelt set bør etnicitet iagttages fra begge disse perspektiver, altså indefra og udefra (Corlin 1989). Vores undersøgelse inddrager ikke deltagersiden i væsentlig grad. I dette speciale vil vi derfor se på den etnicitet som tilskrives, snarere end på etniske minoriteters egne tolkninger og forståelser af etnicitet. Det er dog helt klart væsentligt at kalde på forskning, der tager udgangspunkt i oplevelserne hos de børn og unge, som deltager i den type idrætstilbud, som vi her undersøger.

1.4.3 Idrætsbegrebet

Vi arbejder med *idræt* som et samlende begreb for de mange former for fysisk udfoldelse, der er repræsenteret i det empiriske materiale. I den danske idrætssociologi diskuteres betydningen af idræt ofte over for sportsbegrebet og andre beslægtede begreber som motion, spil, leg, rekreative aktiviteter og bevægelseskultur. Vi skal ikke her gå ind i en dybere diskussion eller udredning af idrætsbegrebet og dets beslægtede begreber men blot fremføre, hvilke idrætssociologiske traditioner og forståelser vi trækker på og hermed udlede og præcisere specialets idrætsbegreb.

Ved at vælge idrætsbegrebet accentuerer vi den danske idræts kulturelle rødder i højskole- og gymnastikbevægelserne såvel som dens forankring i velfærdsstaten (Bøje & Eichberg 1994:29-30), hvilket vi skal komme nærmere ind på i kapitel 3. Vi anvender således bevidst idrætsbegrebet, frem for fx sportsbegrebet, for at betone idrættens historiske og kulturelle rødder og de konnotationer som heraf følger.

Sociologen Inge Kryger Pedersen (2006) forklarer i artiklen "Sport – et sociologisk laboratorium", hvordan der i en dansk sammenhæng ofte skelnes mellem forskellige former for fysisk aktivitet, ved at introducere scenarier for henholdsvis sport, idræt og motion (329). Med opstillingen af scenarier tydeliggøres det, at det ikke kun er de enkelte fysiske aktiviteter, som er afgørende for, hvad de benævnes i en given situation, men at konteksten og forholdene omkring aktiviteten er vigtig. For *sportsscenariet* er konkurrencen det centrale omdrejningspunkt, og udøvernes fokus er på den hyppige træning og deltagelse i mange og store konkurrencer og mesterskaber. I *idrætsscenariet* er omdrejningspunktet samværet i klubben og i aktiviteten. Her fylder træning og konkurrencer mindre i hverdagen, og de dygtigste udøvere kan underlægges socialt pres for ikke at skabe konkurrence mellem deltagerne og dermed fjerne fokus fra samværet i aktiviteten. I *motionsscenariet* er sundhed det centrale tema. Træningen er ofte individuel og foregår på egen hånd eller med professionelle instruktører, og når det passer den enkelte (2006:329). I denne tredeling er den fysiske aktivitet bundet til den kontekst, som den foregår i. Hermed ønsker vi at betone, at mange af de aktiviteter som vi benævner idrætsgrene også kan benævnes sportsgrene afhængigt af situationen. Vi vælger idrætsbegrebet fordi de inddragede idrætstilbud opsætter rammer, der trækker på de opstillede karakteristika ved idrætsscenariet. Hermed betoner vi en balance mellem konkurrenceaspektet og det rekreative i aktiviteterne, hvor konkurrenceelementet optræder regulativt og det rekreative aspekt konstitutivt, hvorimod det er omvendt i sporten (Pedersen 1998:45, 57-62). Hermed ikke forstået, at idræt ikke indeholder konkurrence, det gør det. Det er blot ikke konstitutivt men derimod regulativt.

Vi skal ligeledes introducere Bøjes & Eichbergs fremlæggelse af idrætten i "Idrættens tredje vej", hvor tre modeller fremføres at kunne beskrive de forskellige forhold og motivationer, som idræt foregår under (Bøje & Eichberg 1994:148-152) (se også Eichberg (2000:123-126)). Den første model er *præstationsmodellen*, hvor aktiviteten er produktionsorienteret og organiseret omkring konkurrencer og hvor fokus er på at maksimere præstationer og producere resultater. Præstationsmodellen refererer altså til, hvad der ofte kaldes sport. Hertil kommer *kropserfaringsmodellen*, der skildrer de mere 'ekspressive' og 'meditative' bevægelseskulturer og som er orienteret mod oplevelsen og erfaringen i udøvelsen. Den sidste model er den *sundhedspædagogiske* model, der er orienteret mod sundhed, velvære og social lighed. Den sundhedspædagogiske model er karakteriseret ved at være 'idræt for alle'. Det er 'velfærds-idræt', hvis omdrejningspunkt er 'sundhed og velvære' og hvor 'lægen opstiller regler for den individuelle hygiejne, den rigtige bevægelse og ernæring' og 'pædagogen vogter over den sociale balance og udvikling' (Bøje & Eichberg 1994:149). Det er sidstnævnte beskrivelse af idrætten, som vi ønsker at trække frem i og med, at den sund-

hedspædagogiske model bibringer en tydelig reference til, at idrætten kan være et instrument for velfærdsstaten og andre aktører, der har interesse i at strukturere samfundet ud fra sundhedsdiskurser og pædagogiske diskurser. Idrætten kan altså være et instrument for velfærdsstaten. Men i stedet for sundheden er det et andet formål, som idrætten skal anvendes til at opfylde i dette speciale; nemlig integration. Det er bemærkelsesværdigt, at der ikke er koblet et integrationsformål til idrætsbegrebet i nogle af definitionerne, mens der derimod er koblet sundhedsmæssige samt sociale og pædagogiske formål. Med dette speciale accentuerer vi det integrative formål med idrætten og det kan herudfra diskuteres, om ikke også det integrative aspekt af idrætten skal indoptages i det velfærdsstatslige perspektiv på idrætten.

Idrætsbegrebet er desuden valgt, fordi det kan rumme et bredt spekter af aktiviteter, som genfindes i flere af de empiriske eksempler. Eichberg & Bøje pointerer, at idrætsbegrebet inkluderer de mere eksperimenterende udfoldelsesformer som leg, dans og friluftsliv (1994:29-30). Derudover kan idrætsbegrebet også, som vi har set, rumme aktiviteter der til tider benævnes sportsgrene. Idrætsbegrebet i dette speciale dækker således aktiviteter, man kan kalde sport, herunder fodbold og basketball; aktiviteter man kan kalde leg, herunder sjipning og hulahop-ringe, samt aktiviteter, som man kan kalde dans, herunder breakdance.

Dette brede idrætsbegreb vil sammen med det præsenterede integrationsbegreb danne udgangspunkt for specialets analyser af, hvordan der skabes integration gennem idræt i eksemplerne.

1.5 Disposition

I *kapitel 2* gør vi nærmere rede for den valgte analysestrategi og præsenterer de anvendte metoder og det empiriske materiale, som danner grundlag for specialets analyser.

I *kapitel 3* viser vi, hvordan idræt bliver en del af integrations- og boligpolitikken samt hvordan idrætten og idrættens organisationer inddrages i dette arbejde via puljemidler og nye partnerskaber og vi indplacerer de inddragede idrætstilbud i denne kontekst.

Kapitel 4 er en analyse ud fra et organiseringsmæssigt perspektiv. Analysen tager afsæt i de politiske diskurser om foreningsidrættens særlige egenskaber som de fremanalyses i kapitel 3. Vi diskuterer de implikationer forrangen af foreningerne for får arbejdet med de grupper, som ikke er medlemmer af foreninger. Her viser vi ved en sammenligning mellem foreningsidrætten og idræt

under andre organiseringsformer, hvilke konsekvenser idrættens organisering har for den potentielle integrationsproces.

Kapitel 5 er en analyse ud fra et idrætsteoretisk perspektiv, hvor idrætten med afsæt i konklusionerne fra kapitel 4 analyseres under forskellige organiseringsformer. Her undersøger vi, hvordan idrætten igennem sin historie, sine regler og værdier bidrager til forestillinger om integration på tværs af organiseringsformer.

Kapitel 6 er en analyse ud fra et rumligt perspektiv. Vi belyser sammenhængen mellem idrætstilbuddenes organiseringsform og de idrætsrum som de benytter. Vi undersøger på baggrund heraf, hvordan den rumlige indretning af idrætstilbudet influerer på den integration der finder sted gennem idrætten.

I *kapitel 7* vil vi sammenfatte og konkludere på analyserne i kapitel 4, 5 og 6 og perspektivere vore resultater.

Kapitel 2

Analysestrategi og undersøgelsens empiri

I dette kapitel vil vi præsentere undersøgelsens design i form af analysestrategi, det videnskabsteoretiske afsæt, undersøgelsens empiri og de metodiske tilgange. Indledningsvist vil vi beskrive, hvad det betyder at bruge en analysestrategi, og forklare det videnskabsteoretiske udgangspunkt. Derefter vil vi præsentere det empiriske materiale og diskutere den udsigelseskraft det giver. Endelig vil vi redegøre for de metodiske valg, vi har foretaget.

2.1 Undersøgelsens design

2.1.1 Analysestrategi

Vi læner vi os op ad samfundsforskeren Niels Åkerstrøm Andersens forståelse af analysestrategi som en sammentænkning af de centrale perspektiver i undersøgelsen med videnskabsteori og metode. Denne konstellation munder ud i en unik analytisk strategi, der er tilpasset undersøgelsesemnet (Andersen et al. 2005b:11). At abonnere på den analysestrategiske tilgang til et forskningsprojekt betyder at fralægge sig, hvad man kan kalde et logisk-empirisk krav om opstilling af hypoteser og at gennemføre be- eller afkræftning af disse gennem analyse af empiri (Andersen et al. 2005a:9). Vi har ønsket at inddrage flere forskellige perspektiver på idræt og integration, og fordelene ved denne tilgang er, at undersøgelsen kan bygges op omkring en syntese af perspektiver, som tilsammen kan belyse problemstillingen.

Opstilling af en analysestrategi begynder med udvælgelsen af undersøgelsens centrale perspektiver, eller med Andersens ord de *iagttagelsesledende begreber*. Vi har indledningsvist indsamlet viden om integration gennem idræt gennem læsning af litteratur fra sociologien og beslægtede grene af videnskaben, evalueringer og rapporter samt lovtekster. Herudfra har vi fastlagt de perspektiver som vi inddrager. Vi inddrager viden fra forskellige forskningsfelter for at belyse problemstillingen. Det drejer sig om sociologisk og politologisk forskning, der har beskæftiget sig med etniske minoriteter og integration, sociologisk og politologisk forskning om foreningsidrættens sociale kapital, kultursociologiske teori om idræt som kulturelt fænomen og teori om den sociale indretning af byens rum. Det er som nævnt idrætsteoretiske, organiseringsmæssige og rumlige perspek-

tiver vi vil analysere det empiriske materiale ud fra. Det er altså disse perspektiver, som skal bruges til at besvare problemstillingen om, hvordan integration formes gennem idræt.

Det er også disse perspektiver i analysestrategien, der leder frem til udvælgelsen af metodologi og metoder (Andersen 2005a:11). Desuden har valget af disse perspektiver forment udvælgelsen af de empiriske eksempler. Perspektiverne strukturerer altså det videnskabsteoretiske afsæt, de anvendte metoder og inddragelsen af empiri. Perspektiverne har således guidet undersøgelsens design.

For at kunne besvare problemformuleringen ud fra de valgte perspektiver, har vi ladet de empiriske eksempler variere med hensyn til organiseringsformen og den rumlige placering. Analysestrategien er altså at undersøge sammenkoblingen af idræt og integration under forskellige scenarier ud fra tre på forhånd fastlagte perspektiver. I de indledende faser af analysen har vi åbnet op for, hvad materialet indeholdt. Det er ud fra indledende sonderinger af materialet, at vi har udvalgt de konkrete teorier inden for perspektiverne, som vi har anvendt i analysen. Analyserne tager således hensyn til de variationer, materialet indeholder, selvom de overgribende perspektiver var fastlagte på forhånd.

2.1.2 Videnskabsteori

Videnskabsteoretisk er vi inspirerede af den amerikanske teoretiker Donna J. Haraways socialkonstruktivisme og den positive kritik, der muliggøres herudfra. Haraway (1997) tager afsæt i en kritik af forskeren som samfundets *beskedne vidne*, et sandhedsvidne, som står i en privilegeret iagttagelsesposition uden for samfundet og kan afrapportere virkeligheden objektivt. Hos Haraway munder kritikken ud i etableringen af en videnskabsteoretisk modposition, et nyt og for alvor beskedent vidne. I Haraways tilgang må forskningen for at opnå denne position være lokalt forankret samt iagttage og anerkende sin egen iagttagelses begrænsning i lyset af mangfoldigheden af mulige perspektiver. Den objektivitet, der opnås er lokalt forankret og dermed partiel. Ifølge Haraway kan man kun på den måde opnå forskning, der kan gøre krav på objektivitet "Only partial perspective promises objective vision" (Haraway 1991:177). Ud fra et sådant perspektiv kan man opstille en positiv kritik, altså en forankret kritik, der ikke kun er dekonstruktiv, men netop også konstruktiv (Lykke et al. 2000:11).

Haraway forstår det partielle perspektiv som en forskningsmæssig position, der skaber *lokalt forankret* viden, og som dermed bliver en modsætning til både relativisme og radikal konstruktiv-

me. Den partielle objektivitet udtrykker en socialkonstruktivisme, som ikke kan forfalde til relativisme, fordi dens (lokale) grundlag er ekspliciteret, der er taget forbehold for, at iagttagelsen sker fra et bestemt sted (Haraway 1991:179). Tilgangen er ikke radikalt konstruktivistisk, idet den ikke fornægter det materielle analyseniveau (Ibid.:183). Det er denne form for socialkonstruktivisme, der har blik for de lokale meningstilskrivelser og indtænker materielle aspekter ved det studerede, vi tager afsæt i.

De eksempler, som vi inddrager i analysen er lokalt forankrede igennem lokale traditioner for idræt, og lokalt placerede, altså prægede af rumlige forhold. Disse forhold indgår i analysen sammen med forhold på makroplan, fx politiske diskurser om integrationspolitik og den danske foreningsidræt. Kapitel 6 er en analyse og diskussion af de materielle eller rumlige omgivelser, idrætten og integrationen skal mødes i. På den anden side analyserer vi gennem hele specialet en politisk arena, hvor mange meninger brydes. Med Haraways blik kan vi fastholde vor ambition om at give plads for begge disse niveauer, og ikke reducere vore forklaringer og vurderinger af idrætstilbuddenes skabelse af integration til lokale årsager (fx mangel på frivillige i foreninger eller dårlige idrætsfaciliteter) eller politiske diskurser (fx nye udviklinger inden for integrationspolitikken eller stærke forestillinger om foreningsidrættens værdi).

Vi tager altså en socialkonstruktivistisk tilgang til studiet af integration gennem idræt.³ Dette betyder, at vi kan undersøge socialt skabte forestillinger om integration og idræt, og at vi kan opfatte integration og idræt som ustabile og foranderlige begreber, snarere end 'essentielle' begreber (Järvinen & Mik-Meyer 2005a:9-13).⁴ Formålet med socialkonstruktivistiske analyser er at afdække, hvordan mening produceres i forskellige sociale kontekster (Ibid.). Det betyder også, at grundlaget for en sådan analyse må anskues som materiale, der både henter betydning i og afgiver mening til den sociale kontekst, som det indgår i (Ibid.:15). De forståelser og fortolkninger af idræt og integration, som findes i de forskellige idrætstilbud, kan opfattes som afdækninger af begreberne i de lokale kontekster, og må tolkes i forlængelse af den overordnede sociale kontekst. På den måde forbindes det lokale niveau med strømninger på makroplan.

³ Man kunne også benævne tilgangen som konstruktivisme, altså uden 'social' som forstavelse. Denne kortere version understreger, at det sociale ikke har en privilegeret status i forhold til det materielle niveau. Vi holder dog fast i at bruge socialkonstruktivismen som term, da dette burde være tydeligt i fremstillingen.

⁴ Järvinen og Mik-Meyers bog har titlen *Kvalitative metoder I et interaktionistisk perspektiv*. Vi kan henvise til den som en redegørelse for socialkonstruktivismen, fordi det interaktionistiske perspektiv som den omhandler er 'konstruktivistisk' funderet (Järvinen & Mik-Meyer 2005:7).

2.2 Undersøgelsens empiriske materiale

Det empiriske materiale består af seks meget forskellige udendørs idrætstilbud og DIFs støtteordning Get2sport, som binder flere af eksemplerne sammen og inddrages for at belyse idrætsorganisationernes rolle i og syn på integration. De seks idrætstilbud, som vi inddrager har vi valgt at benævne som *eksempler*. De omtales også som idrætstiltag eller idrætstilbud. Vi har fravalgt at kalde dem cases, idet vi mener, at de udfylder en anderledes rolle i undersøgelsen og da de i øvrigt indgår i analyserne i forskelligt omfang. Udvalgelsen af dem henter dog inspiration fra udvælgelse af cases, som vi skal se i det følgende afsnit. Her skal vi først redegøre for, hvordan eksemplerne indgår i undersøgelsen. Vi skal dernæst præsentere eksemplerne og de kendetegn ved dem, som har fået os til at inddrage dem.

2.2.2 Udvalgelseskriterier

Vi har undersøgt eksemplernes karakteristika så grundigt som det har været muligt, inden vi har inddraget dem. Udvalgelsen er således informationsorienteret. Det er denne metode, der ifølge den danske velfærdsforsker Bent Flyvbjerg bør ligge til grund for udvalgelsen af cases og i vores tilfælde for eksemplerne (Flyvbjerg 2000:150). Vi har valgt at inddrage seks idrætstilbud frem for et enkelt, fordi vi ikke kunne identificere en *kritisk case*, der særligt godt kan udsige noget om forholdet mellem idræt og integration (Ibid.:155). Vi mener ikke, at der findes et enkelt idrætstiltag eller to, der kan belyse vores problemformulering ud fra de valgte perspektiver.

De seks eksempler er udvalgt, så de har nogle fælles karakteristika og er forskellige på andre. Vi har valgt at fokusere på udendørs aktiviteter, og det er et kriterium som alle eksemplerne opfylder. Af denne årsag har de idrætsgrene, der indgår i tilbudene været et sekundært kriterium for udvalgelsen. Vi har ikke ønsket at begrænse os til få idrætsaktiviteter, men idrætsgrenene der er repræsenterede afspejler de rammer, som de øvrige kriterier opstiller. Derudover har rent praktiske forhold gjort, at vi har valgt eksempler, der er beliggende i Storkøbenhavn, eller hvis arrangører eller ledere arbejder i København.

Et andet kriterium er tilbudets placering. Vi har således inddraget tilbud, der foregår i konventionelle idrætsfaciliteter, i socialt udsatte boligområder og i byens rum, hvor der ikke almindeligvis foregår idræt. Det tredje kriterium er organiseringsformen. Vi har således valgt materialet, sådan at det indeholder foreninger af traditionel karakter og af de mere eksperimenterende slags, kommunale idrætstilbud og et enkelt privat initiativ.

Man kan sige, at vi med de tre kriterier læner os op ad, hvad Bent Flyvbjerg betegner *maksimum variation cases*. Med dette begreb henviser Flyvbjerg til cases, der adskiller sig fra hinanden på en parameter, og dermed kan udsige noget om betydningen af de parametre der ligger fast (2000:150).⁵ Det empiriske materiale adskiller sig dog fra denne form for cases ved at indeholde eksempler, der er forskellige på flere karakteristika og ikke kun på en enkelt dimension.

Vores tilgang til de seks idrætstilbud adskiller sig fra et klassisk syn på cases som fx hos Robert E. Stakes, hvor en enkelt case forventes at afspejle en større population af tilfælde (2000:446). Man kan sige, at de valgte eksempler *tilsammen* afspejler mangfoldigheden af de idrætstilbud, der søger at skabe integration gennem udendørs idrætsaktiviteter, under forskellige organiseringsformer.

2.2.3 Beskrivelse af eksemplerne⁶

Her vil vi understrege, hvilke karakteristika der har fået os til at vælge eksemplet ud. Når vi senere i specialet inddrager et idrætstilbud, vil vi præsentere yderligere relevante oplysninger. Før vi præsenterer de seks eksempler vil vi beskrive DIFs integrationsprojekt, Get2sport.

Get2sport

Get2sport er inddraget for at belyse idrætsorganisationernes rolle i og syn på integrationsprojekter. Desuden skal Get2sport illustrere, hvilke idrætsgrene der inden for foreningsidrættens tillægges integrationspotentiale. Vi har valgt to foreninger som eksempler, der modtager støtte fra Get2sport, nemlig AIF og FC Toros. Dermed er Get2sport repræsenteret og inddraget både i sin egen ret og i kraft af de to nævnte foreninger.

⁵ Bent Flyvbjerg opererer i bogen *Rationalitet og Magt* (2000) med fire former for cases. De bygger alle på informationsorienteret udvælgelse. 1) *Ekstreme/afvigende cases*, der er ekstreme i en problemfyldt eller vellykket forstand kan være med til at slå en pointe fast. Et klassisk eksempel er Foucaults panoptikon. 2) *Maksimum variation cases* giver information om betydningen af forskellige omstændigheder, ved at inddrage cases, der er forskellige på én dimension. 3) *Kritisk case*, hvor man udvælger en særlig god og velfungerende case, der opfylder alle regler og retningslinier. Det man kan sige om denne perfekte case vil man også kunne sige om andre, generaliserbarheden er altså særligt god. 4) *Paradigmatiske cases* er prototyper på godt videnskabeligt arbejde, som kan fungere som metaforer og bidrage til at danne skole (2000:149-153).

⁶ Navnene på foreninger, ledere og andre personer der er interviewet eller på anden måde indgår i materialet er bibeholdt i opgaven. Alle interviewpersonerne er efter overvejelser om god forskningsskik, blevet tilbudt anonymisering, men ingen af dem har ønsket det. Vi mener ikke, at det er problematisk for lederne eller deres idrætstilbud at deltage i undersøgelsen med navns nævnelse, eller at vi ville få væsentligt bedre materiale under en klausul om anonymitet. Temaet, som de udtaler sig om er højt på den politiske og mediernes dagsorden, og mange af dem har formuleret deres holdninger i andre sammenhænge. Det ville i øvrigt være vanskeligt at sløre så karakteristiske idrætstilbud som Degnestavnens Legeplads, GAM3 eller Streetsoccer uden at forvrænge pointerne (jf. Fog 2001:187-188).

Get2sport er en støtteordning som Danmarks Idræts-Forbund (2005) etablerede i 2005, og som har fokus på at støtte og integrere vanskeligt stillede børn og unge i idrætsforeninger, herunder særligt børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund (www.get2sport.dk 2007a). Get2sport administreres af DIFs to integrationskonsulenter. Deres primære opgave er at kanalisere puljemidler fra Integrationsministeriet, Socialministeriet og Kulturministeriet til idrætstilbud med integrationspotentiale i lokale idrætsforeninger. Der skal endvidere etableres samarbejder med integrationskonsulenter i de kommuner, hvor projekterne finder sted. Konkret er det Get2sports formål at støtte etableringen af integrationsprojekter i foreninger, der allerede har deltagelse af børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund.

Get2sport har indtil videre støttet en række projekter i 12 foreninger fordelt over hele landet. I disse foreninger er der skabt 12 fodboldprojekter, et basketballprojekt, et bokseprojekt, et taekwondoprojekt og et brydeprojekt.⁷ Disse idrætsgrene er udvalgt, fordi holdene allerede havde tiltrukket deltagere med anden etnisk baggrund end dansk. Projekterne foregår alle i foreninger, der ligger i boligområder, som er udpeget som udsatte af Programbestyrelsen (Bilag 3:16-18, 31-32).

Vi har interviewet DIFs integrationskonsulent Lars Kruse. Derudover har vi interviewet Francisco Ortega Vestersten, der er integrationskonsulent på det frivillige område i Høje Tåstrup kommune. Han har samarbejdet med DIF omkring lokale idrætsforeninger, som vi dog har valgt ikke at inddrage som eksempler, da den ene forenings aktivitetsniveau er meget lavt, og da det ikke var muligt at etablere kontakt til den anden forening.

Degnestavnens Legeplads

Vi har udvalgt Degnestavnens Legeplads fordi den har en interessant organisering og fordi idrætsarbejdet på pladsen fra politisk hold er blevet tematiseret som integrationsarbejde.

Degnestavnen er en af fire såkaldt bemandede legepladser i Københavns kommune. Den er placeret midt mellem tre boligblokke i Københavns Nordvest-kvarter. Der er offentlig adgang til pladsen døgnet rundt, året rundt. På hverdage mellem kl. 9.30 og 17.00 er legepladsen bemandedt, og legepladsen beskæftiger to pædagoger, Niels Erik Bay og Ilia Nørager samt en pædagogstude-

⁷De 12 fodboldprojekter findes i følgende foreninger: ACFC, Haderslev FK, Herning Fremad, B1909, FC Toros, Høje Taastrup Idrætsforening, Brønshøj Boldklub, AIF, BS 72, Kolding KFUM, Fjordager IF og Holbæk Boldklub. Basketballprojektet finder sted i Holbæk Boldklub, bokseprojektet er i Brabrand Bokseklub, brydeprojektet er i BK Thor og taekwondoprojektet er i Nørrebro Taekwondo Klub (www.get2sport.dk 2007b). I Get2sport betegnes de 12 foreninger som projekter mens idrætstilbudene ikke benævnes således. Vi skal dog gøre brug af denne distinktion af praktiske årsager.

rende. Niels Erik Bay været ansat som leder af legepladsen siden 1985. Niels Erik Bays fodboldturneringer for drenge med etnisk minoritetsbaggrund blev tematiseret som integrationsfremmende i dokumentarfilmen *Pas På Nerverne* fra 2004. Niels Erik Bay har siden modtaget Integrationsministeriets Ildsjælepris.

Legepladsen tiltrækker primært børn i alderen 6 til 16 år. De fleste aktiviteter foregår udenfor på selve legepladsen og søgningen til legepladsen er markant større i sommerhalvåret. De indendørs faciliteter er beskedne og sætter en naturlig grænse for indendørsaktiviteterne. Der tilbydes dog lektiehjælp, tegning, maling, spil osv. Idrætsaktiviteterne omfatter fodbold, cykelløb, rulleskøjte-hockey, basketball, forskellige spil og leg for institutionsbørn, der kommer på besøg. Vi vil fokusere på fodboldturneringerne som primært har deltagelse af drenge, hvoraf størstedelen har anden etnisk baggrund end dansk.

Vi har interviewet Niels Erik Bay og Ilia Nørager. Vi inddrager desuden dokumentarfilmen *Pas på nerverne!* og forskellige dokumenter fra Københavns Kommune og fra Integrationsministeriet, der vedrører legepladsen og uddelingen af Ildsjæleprisen. Vi har observeret Nordvestmesterskaberne 2007, som blev afholdt på Degnestavnen med deltagelse af hold fra legepladsen

Streetsoccer

Streetsoccer League Danmark (herfra blot Streetsoccer) er et gadefodbold-projekt i Københavnsområdet. Det er udvalgt fordi det hverken hører hjemme i foreningsidrætten eller i kommunalt regi, men er et idrætsstilbud der er startet og køres af de to initiativtagere, Jens Højbjerg og Lennart Boel. De er stadig de eneste involverede, udover vekslende frivillige som rekrutteres blandt familie og på en idrætsefterskole. Jens Højbjerg arbejder til daglig i Københavns Boldspilunion og Lennart Boel i Bevægelseshuset i Valby, de har altså begge en stærk tilknytning til foreningsidrætten. Streetsoccer finansieres primært af Københavns Boldspil-Union (KBU), blandt andet ved at Jens Højbjerg bruger arbejdstimer på projektet samt af finansielle midler fra offentlige og private sponsorer.

Streetsoccer har siden 2004 arrangeret omkring seks udendørs stævner om året. De løber alle af stablen mellem april og september. De foregår på en mobil fodboldbane, som arrangørerne sætter op på forskellige pladser i København. I 2007 sker det i Enghaveparken, på Gunnar Nu Hansens Plads, ved Amager Strandpark og på Toftegårds Plads. Årets sidste turnering er en finale for finalisterne fra de indledende stævner, den afholdes på Rådhuspladsen. Disse endags-turneringer

med deltagelse af maksimum otte hold, er for både piger og drenge mellem 13 og 17 år. Der er generelt flest drenge til stævnerne med undtagelse af finalen. Der er mange drenge med etnisk minoritetsbaggrund, og forskellige etniske grupper deltager, blandede og opdelt på hold.

I Streetsoccer lægges overordentlig stor vægt på fairplay. I de indledende runder kan resultater på måltavlen trumfes af en stor indsats for fairplay. De største præmier tildeles holdet der vinder fairplay-prisen.

Vi har interviewet de to initiativtagere Lennart Boel og Jens Højbjerg og observeret to stævner.

GAM3

GAM3 er en forening, der arrangerer gadebasketball eller streetbasket til drenge og piger i alderen 12-25 år i udsatte boligområder over hele landet. Foreningens navn udtales som det engelske ord *game*, og tretallet henviser til, at man spiller tre mod tre i streetbasket.

GAM3 startede i projektform i 2002, og er senere blevet en forening med medlemskab og kontingent. Det er blandt andet af denne årsag at vi har udvalgt GAM3. GAM3 adskiller sig på rigtig mange måder fra traditionelle idrætsforeninger. Foreningens formål er gennem udendørs arrangementer uden for foreningernes sæson at tiltrække nye medlemmer til lokale basketballforeninger. Der arbejdes med lønnede trænere, og man har en forholdsvist stor gruppe af frivillige, som rekrutteres udenfor medlemsgruppen. Der er ansat to personer i fuldtidsstillinger og derudover arbejder der et skiftende antal praktikanter, militærnægtere og studentermedhjælpere i sekretariatet.⁸ Foreningen samarbejder med de kommuner, hvor der er etableret GAM3 zones, og har modtaget puljemidler fra Integrationsministeriet og sponsorater fra private virksomheder. Senest er foreningen kommet på finansloven.

GAM3s aktiviteter består af træningssessions, træningslejre og et stort anlagt finalestævne på Rådhuspladsen. Træningen foregår på basketballbaner i udsatte boligområder og ledes af trænere fra lokale basketballklubber i de såkaldte *GAM3-Zones*. *Street GAM3* er træningslejre med basketballstjerner fra USA. *GAM3 Finals* er finalen på Rådhuspladsen i København der afslutter sæsonen, som løber fra maj til august. GAM3s aktiviteter foregår mange steder samtidig hver uge på

⁸ Udover de nævnte aktiviteter er GAM3 initiativtagere bag en række forskellige tiltag. GAM3 står således bag "ISBPU", der er den første fagforening for streetbasketspillere. GAM3 er desuden initiativtager bag "StreetMekka", der hvis det bliver bygget skal fungere som træningssted om vinteren. Derudover har GAM3 just lanceret et nyt blad; "Nolook" og starter ikke mindst op i Mellemøsten i år.

et bestemt tidspunkt. Deltagerne er overvejende drenge med etnisk minoritetsbaggrund (65 % af deltagerne har anden etnisk baggrund end dansk, 80% af deltagerne er drenge). I 2007-sæsonen udvider GAM3 sine aktiviteter med hockey og dans, blandt andet for at tiltrække flere piger.

Vi har interviewet Simon Prahm, som er en af tre initiativtagere til GAM3 og som i dag arbejder som leder af foreningen. Vi har observeret GAM3 træning og GAM3 Finals 2006 på Rådhuspladsen.

Containeridræt

Containeridræt stiller idrætsredskaber til rådighed for børn og unge i områder i København med få idrætsforeninger. Containeridræt er et projekt under Folkesundhed København, en generel sundhedsfremmende enhed under Københavns kommune. Lederne af projektet har siden indset, at integration er et andet vigtigt formål med projektet. Projektet er inddraget, fordi det er et gratis idrætstilbud i kommunalt regi, der tilbyder mange forskellige idrætsaktiviteter under en alternativ organiseringsform og som placeres i boligområder, altså tæt ved målgruppens hjem.

I sin nuværende form har Containeridræt kun et enkelt år på bagen, men der har tidligere eksisteret en række idrætscontainere under andre organiseringsformer blandt andet som projekter under kvarterløftsprojekterne og DGI (Bilag 9:16-22).⁹ På nuværende tidspunkt administrerer Folkesundhed København tre idrætscontainere på Amager, Ydre Nørrebro og i Nordvest-kvarteret, og endnu en container er på vej.

Containerne indeholder legeredskaber og idrætsrekvisitter som frit kan benyttes af alle børn og unge, der kommer forbi containeren. Containerne er åbne hele året fra tidligt om eftermiddagen, sådan, at de unge kan bruge idrætsredskaberne efter skoletid. Containerne er bemandede af en koordinator, som forvalter udlån af udstyr til børnene, styrer idrætsaktiviteter og arrangerer besøg i lokale idrætsforeninger. Der foregår ingen formel registrering af brugerne, og tilbudet er i dag gratis men har tidligere kostet 100 kr. om året. Børnene kan komme og gå som de har lyst men tilmelder sig aktiviteter, så der kan planlægges aktiviteter ekskursioner på bestemte ugedage til eksempelvis lokale idrætsforeninger og andre idrætstilbud som eksempelvis en tur i svømmehallen eller besøg på en militær forhindringsbane. Containernes tilbud er delvist sæsonbetingede, fordi aktiviteterne primært foregår udendørs. I vintersæsonen gøres der brug af skolers gymnastiksale eller idrætshaller. Containerne er målrettet mod de lokale drenge og piger i alderen 7-16

⁹ DGI-Storkøbenhavn og Foreningen til Fremme for Idrætten i Holmbladsgade har tidligere arbejdet med Containeridræt under forskellige former (Bilag 9:40-44).

år. Det har dog vist sig, at det altovervejende er etniske minoritetsdrengene, som bruger tilbudet. Den primære idrætsaktivitet er fodbold.

Vi har interviewet Henriette Curtz Janssen, som er projektleder på Containeridræt i Folkesundhed København. Vi har observeret aktiviteter ved en idrætscontainer.

FC Toros

Fodboldklubben FC Toros er inddraget, fordi det er en etnisk forening der lægger stor vægt på integration, og fordi foreningen er en del af Get2sport. Foreningen hører hjemme i Avedøre Stationsby og blev dannet som fodboldklub for herrer i 1995. FC Toros har i dag fodboldhold for herrer i junior, ynglinge og senior-rækkerne under DBU, samt et volleyballhold på hyggeplan. Tidligere har foreningen haft arrangeret svømning for kvinder. I dag har klubben mange andre aktiviteter end idræt, såsom filmvisninger, fællespisning, lektiehjælp og informationsdage om uddannelsesvalg. Klubhuset er også uden for fodboldsæsonen et socialt omdrejningspunkt for klubbens medlemmer og ledere. Foreningen lægger stor vægt på integration og ser det som et formål for foreningen, der opfyldes gennem de mange kulturelle tiltag og informationsarrangementer. Foreningen har omkring 100 medlemmer. Medlemsbasen udgøres overvejende af indvandrere fra Tyrkiet og efterkommere efter disse.

FC Toros er del af Get2sport-projektet under DIF, og foreningen modtager konsulenthjælp og midler til blandt andet udstyr, kørepenge og dommerlønninger gennem samarbejdsaftalen med Lars Kruse. Støtten går udelukkende til junior- og ynglingeholdene, foreningen har to hold i hver række.

Vi har interviewet Muhammed Küçükavci og Ahmed Lütfi Øzer, der begge spiller fodbold på foreningens seniorhold og leder klubben i det daglige. Ahmed Lütfi Øzer er medlem af bestyrelsen og kasserer. Vi har observeret aktiviteter i klubhuset.

Albertslund Idrætsforening (AIF)

AIF er en større, flerstrengt idrætsforening med cirka 600 medlemmer, fordelt på både børn og voksne. Vi inddrager her foreningens fodboldafdeling, fordi den arbejder med integration blandt andet gennem Get2sport. Det er fodboldafdelingen, der indgår i materialet og som vi fremover henviser til, når vi skriver AIF.

En stor del af medlemmerne i AIF har etnisk minoritetsbaggrund. Der er ingen pigehold blandt børn og unge på nuværende tidspunkt i fodboldklubben, fordi naboklubben har en meget stærk pigeside og derfor tiltrækker langt de fleste piger i området, som har en interesse for fodbold. Aktiviteterne foregår primært i sommerhalvåret som træning og deltagelse i DBUs turneringer.

AIF får ligesom FC Toros støtte til at oprette ungdomshold for drenge. Gennem Get2sport er den tidligere førsteholds-målmand Adolfo Rodriguez blevet koordinator for junior- og ynglingeafdelingen, eller 'integrationskonsulent' som han benævner det. Adolfo Rodriguez' arbejdsopgaver er primært at være til rådighed som sparringspartner for spillerne på ungdomsholdene, der støttes af Get2sport. Formålet med denne ordning er at undgå disciplinære problemer. Hans opgave er således at løse de konflikter, der kan opstå internt mellem spillerne eller mellem spillerne og deres trænere eller dommere.

Vi har interviewet Adolfo Rodriguez og observeret en fodboldkamp.

Sammensætningen af det empiriske materiale fremgår af skema 2.1.

Skema 2.1 Oversigt over selvindsamlet empiri

Om Get2sport	Interview	Andet materiale
DIF	Lars Kruse DIFs Integrationskonsulent for Sjælland	www.dif.dk 2007a Get2sports hjemmeside: www.get2sport.dk 2007a
Høje Tåstrup kommune	Francisco Ortega Vestersten Integrationskonsulent på det frivillige område, Høje Taastrup Kommune	(www.htk.dk 2007a)
Om eksemplerne	Interview	Andet materiale
<i>Degnestavnens Legeplads</i>	Pædagogerne Niels Erik Bay og Ilia Nørager	Dokumentarfilmen <i>Pas på nerverne</i> (2004) Hjemmeside (www.kk.dk 2007a)
<i>Streetsoccer</i>	Initiativtagere og arrangører Lennart Boel og Jens Højbjerg	Hjemmeside (www.streetsoccer.dk 2007a)
<i>GAM3</i>	Simon Prahm, stifter og managing director for GAM3	Speciale om GAM3 (Cold & Stenild Petersen 2006) Evaluering af GAM3 streetbasketball 2006 (Navigent 2006) Hjemmeside (www.gam3.dk 2007a)
<i>Containeridræt</i>	Henriette Curtz Janssen, projektleder Folkesundhed København	Hjemmeside (www.kk.dk 2007b)
<i>FC Toros</i>	Muhammed Küçükavci og Ahmed Lütüfi Özer, frivillige ledere	Hjemmeside (www.fctoros.dk 2007a)
<i>Albertslund IF</i>	Adolfo Rodriguez, frivillig koordinator/ "integrationskonsulent"	Hjemmeside (www.albertslundif.dk 2007a)

2.2.4 Pigernes underrepræsentation i idrætstilbudene

Der er en klar overvægt af drenge i vore eksempler. Vi havde forventet en vis overvægt ud fra fordelinger af piger og drenge, der deltager i idrætstilbud generelt (Bøje & Eichberg 1994, Ibsen 2006b) og fordelingen iblandt børn med etnisk minoritetsbaggrund, der deltager i idræt (LG Insight 2006a; 2006b; 2006c; Boeskov & Ilkjær 2005). Selv i Containeridræt, som tilbyder en lang række idrætsaktiviteter, der er direkte målrettet pigerne, er der kun omkring 5% piger (Bilag 9:138). Idrætsgrenenes betydning skal vi undersøge og diskutere nærmere i kapitel 4. Udvælgelseskriteriet om den udendørs fysiske placering har forstærket drengenes overrepræsentation. Det er tydeligt i det indsamlede materiale, at placeringen har en stor betydning for om piger med anden etnisk baggrund end dansk kan tiltrækkes til idrætstilbuddene. Det understreger, at den rumlige placering er en væsentlig dimension for forståelsen af, hvordan integration kan fungere gennem idræt. Det skal vi undersøge nærmere ved hjælp af det rumlige perspektiv, som vi anlægger i kapitel 6.

Flere af lederne melder, at de har vanskeligt ved at tiltrække piger til deres projekter. Det virker som om, der er en resignation i forhold til at bringe pigerne ind i idrættens integrationstilbud, selvom det både blandt lederne i idrætstilbudene og fra politisk hold fremhæves som en målsætning, at der skal bringes flere etniske minoritetspiger ind i idrætstilbudene. Vi kan i specialet ikke gå langt ind i disse diskussioner af dette ud fra empirien, fordi vi ikke har interviewet deltagerne og fordi pigerne er så svagt repræsenteret i materialet. Vi vil naturligvis uddrage de konklusioner om pigernes tilstedeværelse, som materialet kan dække, blandt andet gennem analyse af definitionerne af integration i eksemplerne, betydningen af idrætsgrene og som nævnt den rumlige placering af idrætten. Det er klart, at der er stort behov for forskning på området fremover for at afdekke, hvilke idrætstilbud etniske minoritetspiger ville have glæde af og kunne integreres igennem.

2.2.5 Det empiriske materiales udsigelseskraft

Med udsigelseskraft mener vi, hvad specialets konklusioner kan bruges til. Det vil vi her præsentere ud fra begreber om generaliserbarhed, gyldighed og pålidelighed.

Generaliserbarhed

Vi vil i analyserne sammenligne og diskutere eksemplerne ud fra deres fællestræk og variationer ud fra variationer i organisering og udendørs placering. Hermed vil vi fremanalysere de indre

strukturer og logikker i de enkelte idrætstilbud. Det er disse analyser som danner udgangspunkt for de generaliseringer vi kan drage, og vi mener altså, at vi kan sige noget generelt om udendørs idrætstilbud under forskellige organiseringsformer.

Specialets analyser vil vise, at idrætstilbudene er typiske integrationsfremmende tiltag, idet de bruger fodbold og basketball, og fordi de primært henvender sig til drengene. Idrætstilbudene finder sted i København og forstæderne hertil, ofte i udsatte boligområder og bydele. På denne måde afspejler placeringen af idrætsaktiviteterne bosætningen for etniske minoriteter landet over, og det underbygger den generalisering vi kan foretage yderligere.

De generaliseringer vi kan foretage, er ligeledes et resultat af måden, vi har arbejdet med det empiriske materiale. Man kan sige, at generaliseringerne forudsætter materialets og analysens gyldighed og pålidelighed.

Gyldighed og pålidelighed

Vi vil øge pålideligheden og gyldigheden af analyserne ved at inddrage forskellige sociologiske metoder og altså foretage metodetriangulering. Vi diskuterer desuden vore analyseresultater op i mod eksisterende undersøgelser af idrætslivet i Danmark og sammenholder idrætstilbudene i vores empiriske materiale med den generelle udvikling i idrætten. Dermed har vi skabt et gyldigt og pålideligt fundament for analyseresultaterne.

Gyldigheden og pålideligheden af vores resultater har vi desuden sikret ved, at vi gennem specialet har ekspliciteret vore argumenter og stillet det empiriske analysegrundlag til rådighed for læseren. Dermed bør det være muligt for andre at foretage de samme analyser. Det er altså muligt for læseren at teste gyldigheden af vore konklusioner, og det styrker pålideligheden af analyserne. Endelig mener vi, at dét, at vi begge løbende har diskuteret og gennemskrevet samtlige afsnit i specialet har valideret analysernes konsistens og øget pålideligheden af dem.

2.3 Metode

Her skal vi diskutere de anvendte metoder. Først skal vi se på fordelene ved at benytte flere metoder til at belyse en problemstilling.

2.3.1 Triangulering

Trianguleringen mellem observationer, interview og dokumentanalyse skal hjælpe os med at indtage flere måder at anskue de forskellige idrætstilbud på (Stakes 2000:443). Den socialkonstruktivistiske metodologi indebærer modsat logisk-empiriske eller fænomenologisk-hermeneutiske tilgange ingen præferencer for bestemte metoder (Andersen et al. 2005a). De metoder, der har formet materialet er det kvalitative forskningsinterview, dokumentanalyse og mindre observationsstudier. Problemstillingen kunne også med fordel undersøges med kvantitative metoder eller en kombination af sådanne metoder. Det har ikke været muligt inden for specialets tidsramme at skabe et empirisk materiale på grundlag af kvantitative metoder. Vi har i stedet inddraget en række rapporter og undersøgelser, der er baseret på et kvantitativt materiale i analyserne, særligt i kapitel 5. Disse indgår som sådan i det empiriske materiale. Når vi henviser til 'det empiriske materiale' vil det dog være i betydningen, det kvalitative materiale om de seks idrætstilbud, som vi selv har indsamlet. Ellers vil der henvises direkte til eksempelvis en film eller til Get2sport.

2.3.2 Interview

Den socialkonstruktivistiske tilgang betyder også noget for forskerens omgang med feltet. Forskningsprocessen er i et socialkonstruktivistisk perspektiv ikke et spørgsmål om at 'leve sig ind i' sociale situationer eller aktørers livsverden (Järvinen & Mik-Meyer 2005:10). Vi har oplevet, at det kan være fristende at læne sig ind i feltet, der præges af ildsjæles lange og entusiastiske arbejde med integration og idræt. Det har været en udfordring for os, og en vi har forventet. Derfor har vi gennem hele processen været bevidste om at fastholde en kritisk distance til materialet.

Centralt i vores empiri er det kvalitative forskningsinterview med personer fra det organisatoriske niveau, altså ledere fra idrætstilbuddene. Interviewet er også anvendt i forhold til to andre relevante aktører i andre positioner (Lars Kruse og Francisco Ortega Vestersten). Interviewene dækker et meget bredt felt af positioner, herunder både foreningsledere, integrationskonsulenter og pædagoger. Vi har valgt at bruge det kvalitative forskningsinterview, fordi vi havde behov for at indsamle en stor mængde information om hvert idrætstilbud på ganske kort tid, samtidig med, at vi ønskede at stille kritiske spørgsmål til lederne i tilbudene. Vi har stillet spørgsmål i forhold til praktiske omstændigheder ved tiltagene, og i forhold til overgribende problemstillinger fx politiske strømninger. Interviewet er en velegnet metode til dette, da de kan afklare sådanne *hvordan*-spørgsmål (Fog 2001:111).

Interviewene har status af semistrukturerede forskningsinterviews. Metoden placerer sig et sted mellem det fuldt ud strukturerede interview, hvor der lægges vægt på at spørgsmålene stilles på præcis den samme måde hver gang (Fontana & Frey 2000:649-651), og det 'tematiserede', ikke-strukturerede interview, hvor hverken spørgsmålene eller rækkefølgen af dem er fastlagt på forhånd (Fog 2001:20). Interviewene er delvist strukturerede på forhånd ud fra de temaer og oplysninger, vi har ønsket at inddrage. Vi har benyttet interviewguides til at strukturere interviewenes forløb, og interviewguiderne er tilpasset til hvert interview ud fra de enkelte interviewpersoners roller og position. Spørgsmålene og rækkefølgen har altså varieret alt efter, hvem vi interviewede, men temaerne som vi berørte, var gennemgående de samme. I bilag 1 viser vi en oversigt over de temaer, der er berørt i interviewene. Samtlige interviews er transskriberede og vedlagt som bilag (Bilag 3-10). Transskriberingen følger de retningslinier som er angivet i bilag 2.¹⁰ Vi har for at øge vores indsigt i eksemplernes hverdagslige virke gennemført alle interviews i idrætstilbudenes setting.

Interviewpersonernes position

Interviewene har lidt forskellig karakter afhængig af interviewpersonernes position i idrætstilbudet. Vi har valgt at benævne interviewpersonerne fra idrætstilbudene som *ledere*, selvom de besidder endog *meget* forskellige positioner. Niels Erik Bay og Ilia Nørager fra Degnestavnens Legeplads og Henriette Curtz Janssen fra Containeridræt og Simon Prahm fra GAM3 er fuldtidsansatte, de øvrige ledere er frivillige (Adolfo Rodriguez og Muhammed Kücükavci og Ahmed Lütfi Øzer fra FC Toros, Jens Højbjerg og Lennart Boel fra Streetsoccer). Betegnelsen dækker over personer med stort personligt ansvar for idrætsaktiviteterne som Lennart Boel og Jens Højbjerg fra Streetsoccer og over projektledere uden kontakt til deltagerne som Henriette Curtz Janssen fra Containeridræt. Vi vil understrege, at vi vælger at lade interviewene indgå som ligeværdige kilder uanset de forskellige (magt)positioner som interviewpersonerne taler fra. De har alle ansvar for at idrætsaktiviteten udføres og stærk indflydelse på udformningen af idrætstilbudene. Det, at vi kun har interviewet ledere, præger naturligvis de pointer som vi kan uddrage fra interviewmaterialet. I et større forskningsprojekt kunne man ønske sig at belyse problemstillingerne ved at indsamle et materiale på deltagersiden.

¹⁰ Transskriberingen er lavet dels for at sikre kvaliteten af interviewarbejdet og dels for at få udbytte af dette bearbejdningslag, som giver mulighed for at høre interviewet igen samt at få indoptaget informantens ord gennem tastaturet, idet man lytter på en helt anden måde end ved senere gennemlæsning.

2.3.3 Observationsstudier

Vi har lagt vægt på at besøge alle idrætstilbudene og iagttage aktiviteterne. Vi har suppleret disse iagttagelser og interviewmaterialet med mindre observationsstudier for at nuancere de fortællinger om idrætstilbudene, som lederne præsenterer os for. De observationsstudier, vi har gennemført, er ikke at sammenligne med etnografiske feltstudier. Det vil sige, hvor forskeren indgår i de sociale kontekster, som studeres over lang tid, og så at sige ”deler tid og rum med de mennesker, der undersøges” (Tjørnhøj-Thomsen 2003:93-95). Vi inddrager observationerne som iagttagelser, der afspejler de lokale forhold, og som kan tolkes som indslag i og udfordringer til den sociale kontekst (Järvinen & Mik-Meyer 2005b:98). De konkrete observationer af idræt kan altså tolkes i forbindelse med de politiske diskurser omkring integration og idræt og skal forstås i en sådan sammenhæng.

Vi har indsamlet empiri i form af interview i januar og februar. Idrætstilbudenes idrætsaktiviteter foregår udendørs, og sæsonen for idrætstilbudene strækker sig fra april/maj til september/oktober. De fleste af observationsstudierne er derfor foretaget efter, at den primære empiriindsamling var afsluttet.¹¹ Derfor har disse observationsstudier ikke kunnet indgå i analyserne fra begyndelsen af analyseprocessen.¹² Det ville, også selvom vi kunne gennemføre empiriindsamlingen i udendørssæsonen, række ud over specialets tidsramme at gennemføre et gængs feltstudie, fordi vi inddrager så mange forskellige idrætstilbud. De observationer, vi har foretaget, er baseret på besøg i idrætstilbudene i deres almindelige åbningstid og/eller under stævner. Vi har været mindst én dag i hvert tilbud, og flere dage i enkelte af dem, hvor det har været muligt.

Vi har af disse årsager et smalt materiale fra observationsstudierne. Derfor har vi i høj grad baseret analyserne på beretninger om, hvordan idrætstilbudene skaber idræt fra ledernes side og er bevidste om de begrænsninger, dette giver vore konklusioner. I kapitel 5, hvor vi har ønsket at inddrage konkret interaktion i analysen af idrættens rolle i integration har vi udelukkende gjort brug af de eksempler, hvor vi har haft et rigeligt observationsmateriale at læne os op ad. Vi har desuden inddraget en film om et af tilbudene (Dokumentarfilmen *Pas på nerverne* om Degnestavnens Legeplads). Vi behandler den som empirisk materiale på fod med interviewene og observationsstudierne, under erkendelse af, at den anlægger en bestemt og meget positivt stemt vinkel på sit emne.

¹¹ Undtagelsen er et observationsstudie af Streetsoccers stævne i januar. Dette stævne er dog lidt anderledes end idrætstilbudets vanlige aktiviteter, idet det foregår indendørs og er en mediebegivenhed der dækkes af TV2.

¹² Der er ikke inkluderet noter fra observationsstudierne i bilagsmaterialet, da informationerne herfra i al væsentlighed er inddraget i beskrivelserne af eksemplerne.

2.3.4 Dokumentanalyse og inddragelse af forskning på feltet

Vores tredje meget væsentlige kilde til informationer har været dokumentanalyse. Vi vil understrege væsentligheden af at forholde sig til sådanne kilder, der ofte overses som elementer i empiriske materialer eller iagttages som særligt neutrale kilder (Mik-Meyer 2005:194). Dokumenter af forskellig art spiller ofte en stor rolle i beslutningsprocesser og i kommunikation i organisationer (Justesen 2005:216). Særligt i forhold til beskrivelsen og diskussionen af den danske integrationspolitik i kapitel 3 har dokumenter udgjort grundlaget for en stor del af den empiriske analyse. Dokumenter har også spillet en rolle i forhold til eksemplerne og særligt i forhold til deres forbindelse til eksterne institutioner. Der indgår altså forskellige former for data i forhold til hvert af eksemplerne, og dokumenter indgår i et net af kilder om vore eksempler på lige fod med interview og observationer. Der vil være en række henvisninger til disse dokumenter, blandt andet via hjemmesideadresser og de fremgår af litteraturlisten. Vi har således inddraget disse kilder med et kritisk blik på deres afsendere, og på hvilken rolle dokumentet spiller i den givne sociale kontekst.

Som vi har vist indledningsvis, skriver vi os ind i et felt med mange såvel kvantitative og kvalitative undersøgelser, der har afdækket andre relevante perspektiver på området. Vi vil løbende inddrage flere af disse undersøgelser til at nuancere og perspektivere de pointer og diskussioner, som vi rejser med specialet. Særligt i kapitel 4 vil vi inddrage flere af undersøgelserne som empirisk materiale og basere flere af diskussionerne herpå.

2.3.5 At spørge til et omstridt emne

Integration er et omstridt emne, både politisk og forskningsmæssigt. Dette forhold har også før indsamlingen af empirisk materiale, skabt refleksion over anvendelsen af de kvalitative metoder. Det har været vor erfaring, at det at spørge til integration skaber penible situationer, fordi integration er et politisk højspændt felt. Under interviewene var det af og til vanskeligt for os at spørge til integration, og flere af interviewpersonerne havde reservationer over for at definere begrebet. Der har flere gange været etnisk forskel på os og vore interviewpersoner. Det forhold har skabt overvejelser om, hvordan vi kan spørge til integration, uden at realisere en "os-dem" relation, som allerede eksisterer i den offentlige debat. Vores opfattelse af integration, som vi har lagt til grund for denne undersøgelse, lægger vægt på integration som en gensidig tilnærmelsesproces mellem etnisk forskellige grupper. I praksis har dette været vanskeligt at formidle, fordi en forståelse af integration som assimilation dominerer. I nogle interviewsituationer var disse vanskeligheder tydelige for os men tilsyneladende i mindre grad for interviewpersonerne, der har længere er-

faring med at omgås med begrebet og dets flertydigheder. Integration er ganske rigtig et omstridt emne, men vi mener ikke, det har påvirket interviewsituationen negativt udover de nævnte udfordringer.

Kapitel 3

Integrationspolitik og den danske idrætsmodel

I dette kapitel skal vi skabe et afsæt for speciallets øvrige kapitler ved at demonstrere, hvordan de politiske forventninger til idrætten, og især til foreningsidrætten, former den forholdsvist nye sfære for integrationspolitik. Vi vil vise, hvordan foreningslivet og foreningsidrætten bliver en væsentlig faktor i dansk integrationspolitik, fordi foreningslivet tillægges de demokratiske træk, som også tilskrives den nordiske velfærdsstat. Først skal vi kaste et blik på den danske integrationspolitik, som den ser ud i dag. Dernæst vil vi se på den danske foreningsidræts indretning og endelig vil vi se, hvordan de seks eksempler på idrætstilbud placerer sig i den politiske forståelse af integration gennem idræt.

3.1 Integrationspolitik i Danmark

Integrationen af etniske minoriteter er blevet en central del af de politiske partiers og den nuværende, såvel som den foregående regerings politik. Det øgede fokus på integration frem for fx rettigheder har udmøntet sig i en kontraktliggørelse¹³ af forholdet mellem velfærdsstaten på den ene side og indvandrere og flygtninge på den anden. Det sker blandt andet igennem Integrationsloven, som blev vedtaget i 1999 og var Danmarks først integrationslov,¹⁴ og en række medieombruste stramninger af Udlændingeloven.¹⁵

¹³ Udlændige skal indgå en kontrakt med kommunalbestyrelse om omfang og indholdet af et introduktionsprogram som udlændingen skal følge (Integrationsloven § 16.). "Kontrakten skal beskrive den pågældendes beskæftigelses- eller uddannelsesmål og fastsætte indholdet af de aktiviteter, der skal sikre, at de i kontrakten opstillede mål gennemføres. Kontrakten kan indgås for kortere eller længere varighed" (Integrationsloven § 16.Stk.34)." Det skal fremgå af kontrakten, hvilke sanktioner der efter lovgivningen gælder over for udlændingen, hvis udlændingen udebliver eller afviser en eller flere af de aktiviteter, der er aftalt i den individuelle kontrakt" (Integrationsloven § 16.Stk. 4.)

¹⁴ Loven tildeler primærkommunerne det samlede ansvar for integrationsindsatsen over for nyankomne udlændinge i Danmark (www.retsinfo.dk 2007a). Alle udlændinge skal fx være omfattet af en integrationskontrakt i de første syv år eller indtil den enkelte udlænding opnår tidsubegrænset opholdstilladelse. Her skrives der blandt andet under på at man vil overholde samfundets grundlæggende værdier (En ny chance til alle 2005:4)

¹⁵ Stramningerne i udlændingeloven, der blev indført i 2002 (Tænketanken 2006:23), har medført, at der nu kommer færre nye flygtninge til landet samtidig med at der tillades færre familiesammenføringer end tidligere, hvilket sammen med ændringer i integrationsloven skal være med til at give grobund for en forbedret integrationsindsats.

På institutionelt niveau skete der en række ændringer på området i forbindelse med Fogh Rasmussen-regeringens tiltræden i 2001, hvor der for første gang blev oprettet et særskilt ministerium til at varetage problemstillinger og administration vedrørende etniske minoriteters integration i det danske samfund.

Inden da nedsatte Karen Jespersen i 2000 i sin egenskab af Indenrigsminister i den sidste Nyrup-regering, *Tænketanken for udfordringer for integrationsindsatsen i Danmark* (herefter Tænketanken), med det formål at

” - belyse udlændinges integration i det danske samfund, analysere den fremtidige udvikling i antallet af udlændige og behandle de samfundsmæssige konsekvenser af denne udvikling” (Tænketanken 2001:5).

Tænketanken har siden udgivet otte rapporter, der belyser forskellige sider af integrationsindsatsen i Danmark, og det er på baggrund af disse, at medlemmerne af Tænketanken fremsatte deres anbefalinger til forbedringer af integrationsindsatsen (Tænketanken 2006:1). Vi betragter Tænketankens rapporter som væsentlige bidrag til den politiske debat om integration, om end disse perspektiver, konklusioner og forslag næppe kan opfattes som fuldt ud repræsentative eller fyldestgørende for skiftende regeringers eller enkelte politiske partiers integrationspolitik. Vi mener dog, at det er rimeligt at se Tænketankens rapporter sammen med Integrationsloven og Integrationsplanen *Aftale om 'En ny chance til alle'* (indgået mellem regeringspartierne, Socialdemokraterne og Dansk Folkeparti i juni 2005) som *indikative* for de største og mest indflydelsesrige politiske partiers overordnede integrationspolitik.

3.1.1 Hvad er integration i den danske integrationspolitik?

Rapporterne fra Tænketanken fokuserer på integration af flygtninge og indvandrere og deres efterkommere, der har oprindelse i ikke-vestlige lande.¹⁶ Langt størstedelen af disse udlændinge har Islam som religiøs baggrund (Tænketank 2006:22,47). I Tænketanken mener man, at integrationsindsatsen dermed rettes imod den gruppe i samfundet, der har de største vanskeligheder med at blive integreret (ibid.). Når der i det følgende tales om udlændinge, menes altså personer med rødder i ikke-vestlige samfund.

¹⁶ Tænketanken bruger Danmarks Statistiks definitioner af 'ikke-vestlige lande'. 'Ikke-vestlige lande' er alle lande, der falder uden for kategorien 'de vestlige lande', der omfatter: alle EU-lande, Island, Norge, USA, Canada, Australien, New Zealand, Andorra, Liechtenstein, Monaco, San Marino, Schweiz og Vatikanstaten (Tænketank 2006:194).

I Tænk tankens første udgivelse (2001) opstilles syv mål for en vellykket integrationsproces for udlændinge:

- Udlændinges dansk kundskaber og uddannelsesniveau skal ligne danskeres
- Udlændinge skal være i beskæftigelse i samme omfang som danskere
- Udlændinge skal i samme grad som danskere være selvforsørgende
- Der må ikke finde diskrimination sted over for udlændinge
- Der skal være kontakt mellem udlændinge og danskere i hverdagen
- Udlændinge skal i samme grad som danskere deltage i det politiske liv
- Udlændinge skal tilslutte sig og efterleve grundlæggende værdier og normer i Danmark

(Tænk tanken 2001:12-13)

Fem af de syv forhold, som Tænk tanken vil måle integrationsprocessen på, handler om, hvad udlændinge skal gøre for at kunne integreres. To af dem handler om, at der ikke må diskrimineres og, at der skal være kontakt mellem danskere og udlændinge. Tænk tanken beskriver disse målsætninger som en kombination af 'kulturelle og sociale synsvinkler' på integration (Tænk tanken 2001:12). Det understreges, at imens begge synsvinkler på integration er relevante, så er det vigtigere at skabe lighed mellem to grupper end at skabe kulturmøde (ibid.). Tænk tankens udspecificering af en skelnen mellem en kulturel og en socio-økonomisk dimension i integrationsprocessen. Denne sondring fremgår også af Integrationslovens formålsparagraf, hvori det lyder:

”Lovens formål er gennem en integrationsindsats at 1) bidrage til, at nyankomne udlændinge sikres mulighed for deltagelse på lige fod med andre borgere i samfundets politiske, økonomiske, arbejdsmæssige, sociale, religiøse og kulturelle liv, 2) bidrage til, at nyankomne udlændinge hurtigt bliver selvforsørgende, og 3) bibringe den enkelte udlænding en forståelse for det danske samfunds grundlæggende værdier og normer.” (Integrationsloven §1)

Her nævnes også kulturelle og økonomiske perspektiver i integrationsproblematikken. Vægten er lagt på et 'grundlæggende' lighedsideal, og det er tanken, at alle skal kunne deltage 'på lige fod' 'i samfundslivet' (ibid.) og der lægges vægt på, at danskere og udlændinge skal have samme sociale og økonomiske position i samfundet, forstået som samme politiske deltagelsesgrad, beskæftigelsesgrad, uddannelsesniveau og mulighed for selvforsørgelse (ibid.).¹⁷

¹⁷ Bemærk, at når der her henvises til borgere, så er det ikke forstået som statsborger, men snarere i betydningen indbygger. En del af de indvandrere og flygtninge som integrationsindsatsen retter sig i mod, har ikke dansk statsborgerskab. I den engelsksprogede migrationsforskning betegnes de ofte som *Denizens* frem for *citizens*

De syv integrationsmål, som Tænketanken har opstillet som succeskriterier for en vellykket integrationsproces, er nært beslægtede med regeringens nyeste overordnede integrationsplan 'En ny chance til alle' der i 2005 blev tiltrådt af Venstre, Det Konservative Folkeparti, Dansk Folkeparti og Socialdemokraterne. På et samfundsmæssigt niveau er det beskæftigelses-, uddannelses- og boligområdet, der er i fokus samt forebyggelse og bekæmpelse af ekstremisme og kriminalitet. På individniveau handler det om, at udlændinge selv skal tage ansvar og vise vilje til integration, hvilket blandt andet skal ske via indgåelse af kontrakter og fastlæggelse af sanktioner ved brud herpå (Regeringen 2005:3ff). Med denne definition på integration in mente, skal vi se på, hvor integrationsprocessen er på vej hen.

3.1.2 Opprioritering af værdier og normer

Med Tænketankens sjette rapport fra 2006 samles der op på den første rapport syv mål for en vellykket integrationsproces. Status er, at integrationen langt fra er lykkedes, da der stadig er stor forskel på, hvordan etniske minoriteter klarer sig set i forhold til de syv integrationsmål. Over den 5-årige periode hedder det, at der er sket positive udviklinger på enkelte områder, mens andre områder har været præget af status quo, og atter andre områder har været karakteriseret af tilbagegang. Det konkluderes, at udlændinge har fået flere sociale relationer til danskere i hverdagen, men, at kontakten mellem udlændinge og danskere fortsat er begrænset, især på grund af en stærk boligmæssig segregering (Tænketanken 2006:8, 10-15). Kontakten mellem udlændinge og danskerne er ikke øget i det ønskede omfang i boligområderne eller i børnenes fritidsaktiviteter. Det konkluderes nemlig også, at indvandrerbørn i langt mindre omfang end danske børn deltager i fritidsaktiviteter (Tænketanken 2006:109).

Det har altså hele tiden været en målsætning, at de etniske grupper i Danmark skulle komme nærmere hinanden på forskellige måder, og fx børnenes fritidsaktiviteter har været en måde at måle en sådan proces på. Det er ganske interessant i forhold til vores problemstilling, at målet om, at indvandrere skal tilslutte sig og efterleve grundlæggende værdier og normer, i den opsamlende rapport fra 2006 får status som et af de vigtigste integrationsmål. Tidligere har normer og værdier været prioriteret lavere end fx økonomisk lighed. I 2006 opprioriteres normer og værdier altså som redskab til integration, i erkendelse af mangelfuldheden i de hidtidige integrationsstrategier. Og her kommer idrætten ind. Opprioriteringen af værdier og normer som integrationsmid-

(Hamburger 1997, Necef 2001). De er i Danmark berettigede til at stemme ved lokale valg og på samme måde som statsborgere berettigede til sociale ydelser, uddannelses- og sundhedssystemet (Necef 2001:34).

ler er væsentligt i forhold til vores problemstilling, idet idrætten fra politisk hold anses for en arena, der kan overføre sådanne til sine deltagere. Vi skal i det følgende se nærmere på, hvordan normer og værdier forstås i integrationspolitikken og hvad det gør ved integrationspolitikken, inden vi vender blikket mod de politiske forestillinger om idrættens integrationspotentiale.

3.1.3 Integration gennem værdier og normer

Både i integrationslovgivningen og i flere af de udspil, som Tænketanken er kommet med, bliver der lagt stor vægt på, at etniske minoriteter skal lære at kende og tilegne sig 'grundlæggende danske værdier og normer' (Tænketanken 2001, 2007). I Tænketankens publikation fremlægges en undersøgelse af de etniske minoriteters tilslutning til en række forestillinger, der opfattes som udtryk for 'de grundlæggende danske værdier og normer', og som anvendes som en målestok for integrationen af etniske minoriteter (Tænketanken 2007:4-6). De normer og værdier, som alle borgere bør tilslutte sig, er:

- Anerkendelse af lighed mellem alle mennesker uanset køn, religion og etnisk baggrund
- Tolerance
- Frihedsrettigheder
- Respekt for og overholdelse af lovgivningen
- Alle borgeres medbestemmelse på grundlæggende beslutninger om deres eget liv (Tænketanken 2007:4-6).

Rapporten handler, som de øvrige rapporter fra Tænketanken, overvejende om integrationen af etniske minoriteter med ikke-vestlig, muslimsk baggrund. Det understreges, at muslimer ikke er en samlet gruppe, og at muslimer med forskellig nationalitet af samme årsag har forskellige værdier, og analyserne viser, at det ikke er religion, men oprindelseslandet der afgør de normer, som en etnisk grupper kan siges at have (2007:21).¹⁸ Det er altså de etniske minoriteter, der forbindes med Islam, som har de normer og værdier, der ligger længst fra de danske. Men hvordan forholder normer og værdier sig til de kulturelle forskelle, som ligger til grund for opdelingen i etniske grupper?

¹⁸ Dette må siges at være en (måske dog nødvendig, analytisk) forsimpning af kompleksiteten ved kategoriseringen af 'udlændinge'. Oprindelseslandet er også en utilstrækkeligt kompleks størrelse at arbejde med, og den er ikke nødvendigvis den mest relevante for undersøgelsens formål. Det overses for eksempel, at der i Tyrkiet findes Alevi muslimer der ikke overholder de fem søjler i Islam, og som fornægtes af flere andre sekter indenfor Islam. Dette peger på, hvad der er blevet uhyggeligt tydeligt i de borgerkrigs-lignende krigshandlinger i Irak, nemlig at sekteriske såvel som regionale forskelle ikke nødvendigvis dækkes af en operationalisering af muslimer, som kun baseres på nationalt tilhørsforhold.

Det understreges om undersøgelsen, at denne integrationsproces ikke i udgangspunktet er lig med en opgivelse af disse gruppers etniske særpræg, altså de kulturelle forskelligheder i forhold til den etnisk danske befolkning. Det hedder blandt andet:

”At udlændinge skal tilslutte sig grundlæggende værdier og normer indebærer som udgangspunkt ikke, at udlændinge skal opgive deres oprindelige kultur, fx religion, påklædning eller madkultur. Dette kan dog være nødvendigt, hvis en fastholdelse af den oprindelige kultur strider mod værdier og normer i Danmark i et sådant omfang, at udlændinge ikke kan deltage på lige fod med danskere i arbejds- og samfundslivet i øvrigt.” (Tænketanken 2007:4).

Der er altså i Tænketankens rapport åbnet mulighed for, at de kulturelle særegenheder, der definerer de etniske minoriteter i forhold til etniske danskere, må ofres i integrationsprocessen. Det fremgår desuden, at det på forskellig vis kan være i modstrid med integrationens formål, hvis familierne 'fastholdes i oprindelseslandets kultur' særligt i forbindelse med ligestilling mellem kønnene (Tænketanken 2007:7, 10, 17, 66). Dermed bliver integration et spørgsmål om kulturel assimilation.

Det er ikke let at afgøre, om det er en kulturel eller en politisk tradition, der afgør, at fx tyrkere og pakistanere i højere grad end iranere har familiestrukturer, der favoriserer hjemmearbejdende kvinder og børnepasning i hjemmet. Men det er tydeligt, at sådanne traditioner ikke er omfattet af den grundlæggende norm om tolerance over for andres normer og værdier. Der præsenteres flere steder i rapporten en forestilling om, at disse anderledes familiestrukturer 'forsinker' integrationsprocessen u hensigtsmæssigt meget (Tænketanken 2007:11, 18-9, 26, 66, 77).

3.1.4 Kulturel assimilation gennem dansk integrationspolitik

Ifølge den sociologiske definition af integration i kapitel 1, kan integration ses som en gensidig tilpasningsproces. Men i Tænketankens rapport om værdier og normer fremgår det ikke noget sted, at de etniske minoritetsgrupper og de etniske danskere har en forpligtelse til at nærme sig hinanden. I et medborgerskabsperspektiv kan denne udvikling opfattes som en udvidelse af forståelsen af visse borgeres *forpligtelser* over for samfundet. Det er altså i højere grad end tidligere en forpligtelse for 'udlændingene' at tilslutte sig bestemte værdier og normer. Integration fremhæves primært som udlændinges forpligtelse på at deltage i eksisterende danske samfundsinstitutioner og tilegne sig danske normer og værdier. I Tænketankens udgivelser bliver dette lig med en opgivelse af deres kulturelle normer og værdier. Denne forståelse af integration bringer mindelser om

kulturel assimilation eller *akkulturation*, men det er ikke entydigt, hvor grænserne for, hvilke elementer i kulturen, der må opgives, og hvilke, der skal bibeholdes, går. 'Kultur' fremstår i det hele taget som en uafgrænset størrelse i denne og de øvrige publikationer fra Tænk tanken. Det skaber usikkerhed om, hvor langt ind i den kulturelle særegenhed integrationsprocessen kan række, når det opfattes som grundlæggende værdier, at tolerere andres religion og respektere andres livsformer. Der er generelt i Tænk tankens udgivelse tale om en tolkning af etnicitet, hvor man ser oprindelseslandet som ophavet til normer og værdier. Danskerne har altså danske værdier, tyrkerne har tyrkiske værdier og så videre. Det har i Tænk tankens rapport om værdier og normer været ambitionen at undersøge, om forskellene i normer og værdier er kulturelt begrundede og/eller, om de kan forklares med henvisning til fordelingen af menneskelige (herunder uddannelsesmæssige) og økonomiske ressourcer (2007:37). Denne distinktion fremhæver den tidligere nævnte tendens til at sætte disse forståelser af integrationsprocessen op som modsætninger. Det undersøges i Tænk tankens undersøgelse, hvilke holdninger de etniske minoritetsgrupper har til velfærdsstatens indretning og fordelingsprincipper, men det falder uden for Tænk tankens undersøgelse at se på, hvilken rolle velfærdsstaten selv spiller i formningen af integrationsprocessen. Det skal vi i stedet gøre ved at inddrage den dansk-tyrkiske forsker Mehmet Necefs betragtninger.

3.1.5 Velfærdsstatens rolle i integrationsprocesser

Necef fremfører, at den skandinaviske velfærdsstat som samfundsmodel har endog meget dårlige forudsætninger for at integrere den gruppe indvandrere, der er ankommet siden 1960'erne (Necef 2001). Necef ser dette som et resultat af en udpræget homogen befolkningssammensætning og den begrænsede historiske erfaring med indvandring af etnisk anderledes grupper. Ifølge Necef kan den universalistiske velfærdsmodel trives i 'åbne' samfund som det danske, så længe modellen ikke bliver presset udefra af økonomisk globalisering i form af mobile arbejdsstyrker, forstærket konkurrence og så videre.¹⁹ Uheldigvis installerer den sociale og økonomiske succeshistorie og de få udfordringer, velfærdsstaten tidligere har mødt, en normativ præmis i integrationsdiskussionen. Det bliver umuligt at stille spørgsmålstejn ved velfærdsmodellens indretning (2001:33-34). Når indvandring og flytningestrømme lægger pres på velfærdsstaten, så er det eneste mulige svar akkulturation. Necef understreger, at dette krav bunder i en forestilling om, at disse etniske grupper er ensbetydende med voksende sociale udgiftsposter. Hvis indvandrere vil indoptages i samfundet, må de tilpasse sig de høje krav, som velfærdsstaten nødvendigvis må stille til nye borgere:

¹⁹ Med universalistisk henvises til Gøsta Esping-Andersens tredeling af velfærdsstatsmodellen i en liberalistisk, en korporatistisk og en universalistisk version (Necef 2001:35).

”Kulturel assimilation (er) den pris som de nordiske velfærdsstater – implicit eller eksplicit - kræver af etniske minoriteter for offentlig forsørgelse og lige adgang til sociale ydelser.” (Necéf 2001:42).

Således understreges den inseperable forbindelse mellem det kulturelle og det socioøkonomiske område af integrationspolitikken; det er vanskeligt at skille dem ad, fordi de kulturelle forskelle, som Necéf antyder, bliver gjort relevante af socioøkonomiske forskelle, som udfordrer den universalistiske velfærdsstat.

Om den danske integrationspolitik kan vi konkludere, at den i stigende grad fokuserer på kulturelle forskelle mellem etniske grupper som kilde til problemer, om end der fortsat er kraftigt fokus på socio-økonomiske uligheder. Vi ser altså i Necéfs perspektiv, hvordan årsagerne til den stigende fokusering på integration som kulturel assimilation bunder i selve indretningen af det danske samfund som velfærdsstat. Udviklingen hen fokus på normer og værdier i integrationspolitikken er altså uløseligt forbundet med samfundsmodellen. Som vi skal se i løbet af specialet er foreningsidrætten en meget velintegreret del af denne samfundsmodel, og foreningsidrætten trækkes altså ind i en integrationsproces, der er præget af akkulturation.

Som vi har set, bliver adskillelsen af etnisk danske og etniske minoriteter på grund af en segregeret bosætning, ofte betragtet som en hindring for integration. Dette har konsekvenser i fritidslivet. Idet deltagerne oftest tiltrækkes af idrætstilbud, der ligger nær deres bolig, bliver bosætningsmønstre relevante for integrationsprocesser, der foregår gennem lokale idrætstilbud.

3.1.6 Integrationspolitik i udsatte boligområder

De etniske minoriteter, som vi beskæftiger os med i dette speciale, har et udpræget ensidigt bosætningsmønster. Københavns kommune huser næsten en tredjedel af alle indvandrere (Hedetoft et. al. 2002:71). Indvandrerne er stærkt geografisk koncentrerede i bestemte kommuner og er overrepræsenterede i de områder, de bor i. Denne geografiske koncentration er nogenlunde konstant, idet indvandrerne kun sjældent flytter fra de områder, hvor de bosætter sig i første omgang (ibid.). Med hensyn til boligformen er det mest interessante, at seks ud af ti indvandrere eller efterkommere af indvandrere havde bopæl i en almen bolig i 2005 (Tænk tanken 2006:109). Med hensyn til flygtninge gælder det, at de ved tildelingen af opholdstilladelse bliver fordelt over hele landet ud fra en politisk ambition om at undgå boligmessig segregering. Over en ganske kort år-

række viser det sig dog, at også denne gruppe etniske minoriteter samles i de større bykommuner (Hedetoft et. al. 2002:72).

Borgere med baggrund i ikke-vestlige lande har altså en tendens til at bosætte sig i bestemte geografiske lokaliteter og boligformer, herunder særligt de store byers sociale boligbyggerier. Denne homogenitet er interessant for politiske strategier, der identificerer nogle af de boligområder med en høj andel af socialt boligbyggeri som 'udsatte boligområder' og identificerer dem som helt centrale loci for integrationsindsatsen (Programbestyrelsen 2006).

Tendenserne i integrationspolitikken rettet mod udsatte boligområder kan anskues i forlængelse af 'Regeringens strategi mod ghettoisering', som blev fremlagt i 2004. Strategien består af tre overordnede instrumenter; for det første en ny model for anvisning af almene boliger, sådan at der ikke opstår yderligere bosætningsmæssig segregering af etniske grupper; for det andet etablering af *Programbestyrelsen*, et organ, der har til formål at udvikle strategier på området og skabe dialog mellem relevante aktører (Programbestyrelsen har mandat fra 2004 til 2008); og sidst en række specifikke integrationsinitiativer (Regeringen 2004:9).

Programbestyrelsens primære opgaver er blandt andet at identificere og undersøge landets udsatte boligområder, vurdere behovet og mulighederne for nye initiativer eller behov for akut hjælp, komme med forslag til konkrete projekter samt inddrage lokale aktører. Den skal både skabe strategier for hjælp til akut aflastning af sociale problemer og mere langsigtede indsatser, heraf nogle med forebyggende karakter (www.nyidanmark.dk 2007e). Programbestyrelsens arbejde har vist sig særdeles vigtigt i relation til integration gennem idræt, idet der tilrettelægges integrationsprojekter ud fra deres definitioner ad udsatte boligområder, fx i DIF Get2sport-projekt. I strategien mod ghettoisering ekspliciteres idrættens rolle i de udsatte boligområder, og der lægges særlig vægt på de frivillige foreningers rolle:

"Deltagelse i det lokale idræts- og foreningsliv øger ikke bare befolkningsgruppernes kendskab til hinanden. Det fremmer også forståelse og tolerance (...) Regeringen finder, at der skal gøres en særlig indsats for, at børn og unge, der bor i ghettoområder, melder sig ind i sportsklubber og deltager i foreningslivet" (Regeringen 2004:43).

Også i det brede forlig om 'En ny chance til alle' ses det, at idræt i udsatte boligområder prioriteres som integrationsværktøj. For at forbedre rammerne for at familier, foreninger, lokalgrupper og andre frivillige kan bidrage til integration i lokalmiljøet ansøger parterne bag aftalen om penge

til dette fra satspuljeforhandlingerne (Regeringen 2005).²⁰ Boligområderne, der klassificeres som udsatte spiller altså en væsentlig rolle i den politiske sammenkædning af integration og idræt. En af de årsager, der angives til, at statsligt støtte til en integrationsindsats i idrættens klæder er særligt nødvendigt i udsatte områder, er, at der er en stor andel af 'foreningsløse børn', som vi skal vende tilbage til i kapitel 4 (jf. Bilag 9:62). Som vi skal se senere i dette kapitel, er de statslige støtteindsatser på idrætsområdet næsten udelukkende målrettet til foreningsidrætten. Fra idrætsorganisationernes side er de udsatte områder interessante, fordi det, at de er foreningssvage, naturligvis også fra deres synsvinkel er et problem, og fordi der efter Programbestyrelsens definitioner er særligt mange penge at give til projekter, der finder sted i disse områder. Boligmæssige problemstillinger er altså en af de mange parametre, der er væsentlige at inddrage i en diskussion om integrationspolitikken. Nu skal vi vende blikket mod idrætspolitikken og den sammenhæng, der kan iagttages mellem integrationspolitiske og idrætspolitiske traditioner og strategier.

3.2 Den danske idrætsmodel som integrationspolitisk redskab

I den danske tradition for foreningsorganiseret idræt ligger en forestilling om, at netop denne organiseringsform skaber samfundsmæssig sammenhængskraft på tværs af kulturelle, økonomiske og politiske skel. Dette har været en vigtig forudsætning for, at man i dag forstår foreningsidrætten som det primære locus for samfundsmæssig integration. Vi vil indlede med at vise, hvordan foreningslivet generelt iagttages som en væsentlig demokratisk instans. Herefter vil vi belyse de af staten opsatte juridiske rammer for foreningsidrætten. Afslutningsvist vil vi belyse de samarbejdsrelationer, som i dag udspiller sig mellem det frivillige foreningsliv og de offentlige myndigheder.

3.2.1 Det frivillige foreningslivs betydning for demokratiske processer

Det frivillige foreningsliv har en lang og stærk tradition i Danmark og nyder bred samfundsmæssig anerkendelse. Det gælder både, når man ser på omfanget af befolkningens organisering og på de opgaver, som foreningerne har varetaget både på velfærdsområdet, i det økonomiske liv og i fritidslivet (Torpe 2000:79). Der hersker konsensus i Danmark om, at deltagelse i aktiviteter vare-

²⁰ Satspuljen defineres som følger i Finanslovsforslaget 2007: "Satspuljen har til formål at forbedre vilkårene for samfundets svage og udsatte grupper, herunder overførselsmodtagere. Satspuljen er blevet udmøntet siden 1993. (...) Udmøntningen sker på baggrund af årlige politiske forhandlinger mellem forligspartierne bag satspuljen. Satspuljen anvendes til foranstaltninger på social-, sundheds- og arbejdsmarkedsområdet. Det er muligt at anvende satspuljemidlerne til en bred vifte af foranstaltninger, herunder forebyggende foranstaltninger mv." (Finansministeriet 2006: pkt. 4).

taget af frivillige foreninger, er den bedste måde at lære basale demokratiske principper på. På denne baggrund er det frivillige foreningsliv en organiseringsform, den demokratiske stat har anset som vigtig at støtte og udvikle (Kaspersen & Ottesen 2001:118f). En forklaring på denne tolkning af foreningslivet som en samfundsinstitution, der understøtter den demokratiske stat er, at demokratiet og foreningslivet udvikledes under de samme historiske omstændigheder, og er baserede på samme idealer om folkelig deltagelse i samfundslivet. Foreningslivet vakte og vækker altså genklang i idealerne og principperne i den danske statsmodel (Torpe 2001:107; Gundelach & Torpe 1997:47). Det samme ser vi i forhold til foreningsidrætten (Ibsen & Eichberg 2006:33).

Foreningslivet og dermed foreningsidrætten ses som væsentlige sociale instanser i det demokratiske samfund, fordi de tolkes som arenaer, hvor der kan skabes social sammenhængskraft eller med et andet begreb social kapital.

3.2.2 Social kapital

Social kapital er et mål for samfundsmæssig sammenhængskraft. Hos den amerikanske sociolog Robert D. Putnam (1993, 1995, 2000) defineres social kapital som samfundets evne til at producere gensidige tillidsrelationer, der bidrager til at gøre samfundet demokratisk og velfungerende. Putnams udredning af forskellige samfunds sociale kapital trækker på Alexis de Tocquevilles berømte tese om, at et stærkt civilsamfund sikrer et stærkt demokrati. Det betyder, at demokrati skal skabes ikke kun i staten eller for at regulere markedet, men også som en *livsform* i det civile samfund, der understøtter samfundets symbolske legitimitet som et demokrati (Korsgaard 2001).

For Putnam er social kapital en strukturel entitet, der består af en form og et indhold; formen er *netværk* og *kontakter*, og indholdet i netværket er *normer om generaliseret reciprocitet* eller gensidighed (Putnam 2001:18-20). Hver for sig er ingen af disse komponenter nok til at skabe social sammenhængskraft. Normer om gensidig forpligtelse opstår, idet deltageren i fx en frivillig forening oplever, at han kan have tillid til, at den indsats han gør for fællesskabet – det vil sige ikke kun for ens egen eller ens families skyld – 'kan betale sig'. I samfund med høj social kapital kan den enkelte altså regne med, at andre også vil påtage sig forpligtelser på fællesskabets vegne. Den gensidige forpligtelse er ophøjet til et princip og bliver til en norm. Den sociale kapital er med Put-

nams ord, netop afhængig af normer om *generaliseret reciprocitet*, altså en almen gensidighed i frivilligt at påtage sig sociale opgaver (Putnam 2000:20f).²¹

Denne norm forstærkes, idet der imellem grupper af sådanne engagerede samfundsborgere findes netværk, der tvinger dem til at samarbejde på tværs af skel, der almindeligvis er relevante i samfundslivet, såsom socioøkonomiske, etniske, statusmæssige, kønsmæssige og/eller religiøse forskelle:

”social capital calls attention to the fact that civic virtue is most powerful when embedded in a dense network of reciprocal social relations.” (Putnam 2000:19)

Når de mindre entiteter, altså lokale foreninger samarbejder ud fra en norm om gensidighed og indgår i større netværk, så skabes der social sammenhængskraft på tværs af forskelle. Og det er netop disse tæt forgrenede samarbejde ud fra normer om gensidig forpligtelse, der skaber social kapital. Det betyder at et samfund med høj social kapital i høj grad vil være i stand til at håndtere store forskelle gennem foreningslivet. Hvis de forskellige grupper ikke samles i lokale foreninger, så indgår de i netværk med andre grupper. Det bliver måden, der samarbejdes på, der skaber social kapital og ikke det, man samarbejder om, og homogene medlemsgrupper er altså ikke en forhindring for at skabe sammenhængskraft. I forhold til idrætsforeninger betyder det at etniske idrætsforeninger kan ses som ligeværdige producenter af social kapital, for så vidt de indgår i netværk med andre foreninger, organisationer eller med offentlige eller private instanser.

3.2.3 Den danske idrætsmodel som skaber af social kapital

I forlængelse af den skandinaviske tradition for konsensusorienteret samarbejde mellem civile organisationer og staten har det ligget lige for, at se foreningslivet som en målestok for omfanget af social kapital, og man har i vid udstrækning anvendt Putnams normative forståelse af social kapital (Torpe 2001:109). Putnams definition på social kapital er uhyre udbredt i dansk forskning om den frivillige sektors rolle i samfundet. Begrebet er i denne tolkning en meget anvendt måle-

²¹ Social kapital er en kapitalform som adskiller sig fra andre sociologiske begreber om kapital, idet den ses som en form for værdi i samfundet, som rækker ud over kulturel kapital (uddannelse og dannelse i andre former) og økonomisk kapital (Ibsen & Ottesen 2005:370, Putnam 2000:19). Hvor kulturel og økonomisk kapital kan forstås som indlejrede i habituelle strukturer hos den enkelte aktør, vil den sociale kapital altid kun eksistere i en *relationel* form i form af interpersonelle forbindelser og samarbejder (Ibsen & Ottesen 2001:217, Putnam 2000:18). Netværk og kontakter eksisterer altid i relationer *mellem* personer og grupper, snarere end *hos* dem, og er således kendetegnet ved at have en samfundsmæssig eller kollektiv, snarere end en individuel kvalitet.

stok for foreningslivets og herunder foreningsidrættens demokratiske betydning (fx Torpe & Kjeldgaard 2003; Torpe 2000, 2001; Ibsen & Ottesen 2001, 2005).²²

Foreningsidrætten har adgang til at påvirke politiske beslutninger både centralt og lokalt. Også i sin lokale version, i de lokale idrætsforeninger, betragtes foreningsidrætten som en vigtig instans i demokratiet. Det frivillige foreningsliv ses fra politisk hold som en garant for borgernes demokratiske dannelse og som en indflydelseskanal, der skaber forbindelse mellem den civile sfære og det politiske system. Der er opstået en vis træghed omkring idrætspolitikken i Danmark i forlængelse heraf, idet interesser og strukturer i det politiske system er blevet knyttet sammen med foreningsidrætten over lang tid (Ibsen & Eichberg 2006:33). Det har ført til udviklingen af korporative træk ved idrætspolitikken, hvor centrale beslutninger aftales mellem lovgivere og idrætsorganisationerne (DIF, DGI og DFIF²³) og føres ud i livet via foreningerne. Det betyder, at idrætsforeningerne i praksis har "monopol" på den offentlige støtte til idrætten (Ibsen & Eichberg 2006:28).

Staten tildeler generelt foreningslivet opgaver, der anses som vigtige for velfærdssamfundets opretholdelse, og understøtter foreningslivets udførelse af sådanne, fx integration, igennem tilskudsordninger. Samtidig hersker der en vis modvilje imod at trænge ind på forvaltningen af et område, der omfattes af princippet om foreningsfrihed (Bøje & Eichberg 1994:225, Torpe & Kjeldgaard 2003:9).²⁴ Overordnet set har denne konstellation bidraget til – via idrætsorganisationerne – at gøre de frivillige foreninger til politisk stærke samfundsinstitutioner. Samtidig sikrer samarbejdet mellem civilsamfund og stat legitimitet til statens definition af samfundsrelevante opgaver. Tilsammen er der af hele denne historiske udvikling fremkommet en særlig dansk idrætsmodel, baseret på idrætsorganisationernes politiske virke og de lokale foreningers frivillige arbejde, der stadig er virksom (Ibsen & Eichberg 2006).

Tolkningen af foreningslivet og foreningsidrætten som en del af et demokratisk samfund peger på to forhold, som gør sig gældende i den danske forståelse af foreningsidrætten. Den sociale

²² Social kapital er et begreb, der primært henlægges til *civilsamfundet*; den samfundssfære, der ikke er privat, statslig eller økonomisk, men som består af foreninger, frivillige organisationer og frivilligt arbejde (Ibsen & Ottesen 2005:368-369).

²³ DFIF står for Dansk Firmaidrætsforbund. DFIF er væsentlig mindre end DIF og DGI og har cirka 319.000 medlemmer (www.dfif.dk 2007a).

²⁴ Alt i alt modtager omkring 60 % af samtlige foreninger, uanset formål, i Danmark offentlig støtte, enten indirekte gennem lån af lokaler og anlæg (27 %) eller direkte gennem økonomisk støtte (næsten 50 %). Af den økonomiske støtte, som næsten halvdelen modtager, kommer 41 % fra de kommunale Folkeoplysningsudvalg (Torpe & Kjeldgaard 2003:47). 63 % af alle idrætsforeninger modtager støtte fra Folkeoplysningsudvalgene (2003:49). Samtidig er det sådan, at idrætsforeningerne er den af foreningstyperne, hvor medlemskontingentet har den største betydning (2003:68).

sammenhængskraft ses som en størrelse, der kan påvirkes og understøttes med hjælp fra staten, og nogle af de velfærdsstatslige opgaver må varetages af organisationer med *folkelig forankring* frem for enkeltpersoner eller organisationer med forankring i det politiske eller økonomiske system.

Tolkningen af foreningsidrætten sker altså ofte i forlængelse af en forestilling om social kapital. I det følgende skal vi kort diskutere Putnams forståelse af foreningslivets demokratiske potentiale.

Diskussion af foreningslivets mulighed for at skabe social kapital

Hos Putnam har civilsamfundets bidrag til den sociale kapital i form af foreningers frivillige arbejde, stået som en garant for integration i det amerikanske samfund. I langt det meste skandinaviske forskning inden for denne tolkningsrammer opfattes det frivillige foreningsliv ligeledes som den mest relevante – og ofte også den eneste parameter – at måle social kapital på. Denne operationalisering kan dog være problematisk, hvis den betyder, at den sociale kapital er en størrelse, der *kun* kan måles på omfanget af frivilligt arbejde organiseret i foreninger. Det er en snævert defineret analyse, der kun ser omfanget af de frivillige organisationer eller deres medlemstal som en indikation på social kapital og således demokrati (Gundelach og Torpe 1997). Det er snarere 'social cooperation' eller socialt samarbejde (samarbejde i civilsamfundet er måske en bedre oversættelse) der som en bredere term beskriver, hvordan der fra denne samfundssfære kan udvikles demokratiske spilleregler (Ibid.:50).

Fokus hos Putnam er på civilsamfundets organisationers *samarbejde* med snarere end konflikt med staten og markedet. Teorien er derfor lukket over for muligheden af en mere nuanceret tolkning af det arbejde, som varetages i civilsamfundet. Det er fx en mulighed, at der er forskel på de effekter, som forskellige organiseringsformer kan have for den sociale kapital. Det er også muligt, at nogle af foreningernes arbejde ikke bidrager til netværksskabelse eller at de ikke arbejder frivilligt ud fra normer om gensidig forpligtelse, særligt i dag hvor der sker en stigende professionalisering af hvervene i foreningsidrætten. Det er ikke underordnet, hvad arbejdet i foreningslivet handler om, men hos Putnam bliver indholdet irrelevant så længe, der er et samarbejde (Ibsen & Ottesen 2005:379). Man må altså anskue indholdet i foreningernes aktiviteter som en væsentlig forudsætning for, at integrationen kan lykkes.

3.2.4 Lovgivningens betydning for idrætsforeningerne

Velfærdsstatens og politikernes tiltro til og interesse for foreningsidrættens demokratiske værdi afspejler sig som nævnt i lovgivning, som sikrer store dele af foreningsidrættens økonomiske mulighedsbetingelser.

Med Grundlovens vedtagelse i 1849 og dermed borgernes rettigheder til 'foreningsfrihed' og 'forsamlingsfrihed' blev kimen lagt til, hvad der ofte kaldes 'Forenings-Danmark'.²⁵ På idrætsområdet, og det kulturelle område generelt set, er foreningerne siden blev sikret af de to store love på området; Folkeoplysningsloven²⁶ og Tips- og lottoloven. Folkeoplysningsloven administreres af kommunerne, der forpligter sig til at stille faciliteter til rådighed og støtte foreningerne finansielt, og stiller krav til foreningernes formål og organisering. Blandt andet skal de baseres på demokratiske og oplysende værdier.²⁷ Intentionen med Folkeoplysningsloven er ganske tydeligt rettet mod at forme foreningslivet:

”Formålet med det frivillige folkeoplysende foreningsarbejde er med udgangspunkt i aktiviteten og i det forpligtende fællesskab at styrke folkeoplysningen og dermed medlemmernes evne og lyst til at tage ansvar for eget liv og til at deltage aktivt og engageret i samfundslivet” (Folkeoplysningsloven § 14).

Folkeoplysningsloven afspejler således tydeligt, at staten anser befolkningens fritid som vigtig. Hensigten med den er at skabe rammer for, at folket kan oplyses og uddannes til selvstændige borgere, der kan tage beslutninger og ansvar for eget liv (Kaspersen & Ottesen 2001:124). Tips- og lottoloven sikrer, at en fast procentdel af overskuddet fra Tips og Lotto uddeles til en række

²⁵ Der eksisterede dog også foreninger før Grundlovens vedtagelse, men mange af disse foreninger eksisterede kun med stiltiende accept fra staten, fordi de varetog specifikke problemer eller funktioner fx uddannelse af bønder, fattigdomshjælp (Kaspersen & Ottesen 2001:111)

²⁶ Loven går i daglig tale under navnet Folkeoplysningsloven, men den seneste gældende revision fra 14/06/2004 hedder; Bekendtgørelse af lov om støtte til folkeoplysende voksenundervisning, frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde og Folkeuniversitetet. Før Folkeoplysningsloven faldt foreningerne ind under Fritidsloven, der blev vedtaget i 1968, og som bliver kaldt ”den bedste fritidslov i verden”. Den afløses i 1991 af Folkeoplysningsloven, da kommunerne synes Fritidsloven var svær at forvalte, og fordi idrætsorganisationerne anså den for styrende og bureaukratisk (Kaspersen & Ottesen 2001:122ff, Ibsen & Eichberg 2006:15ff).

²⁷ Folkeoplysningsloven tildeler foreningerne en række rettigheder ved at forpligte kommunerne til at tildele idrætsforeningerne gratis faciliteter samt at yde foreningerne et årligt støttetilskud for hvert enkelt medlem, samtidig med at den stiller en række krav til foreningernes form og opgaver (Folkeoplysningsloven §2 & §4). Foreningerne skal overordnet set have en demokratisk struktur med medlemsindflydelse. Herved forstås blandt andet, at der skal foreligge vedtægter for foreningen; der skal være en medlemsvalgt bestyrelse; der skal opkræves kontingent fra medlemmerne, og foreningen skal være åben for alle, der måtte ønske at tilslutte sig dens formål (Folkeoplysningsloven §4). Derudover må ingen have kommercielle interesser i foreningen, og alle indtægter skal gå til foreningsaktiviteter (DIF 2004:4)

godgørende organisationer, herunder de store idrætsorganisationer, som modtager omkring 65 % af midlerne (Ibsen & Eichberg 2006:15).²⁸

Forvaltningen af idrætspolitikken i form af Folkeoplysningsloven hører til under Undervisningsministeriet, imens Tips- og lottoloven administreres af Skatteministeriet (Bøje & Eichberg 1994; Ibsen & Eichberg 2006:22). Kulturministeriet, der står for udformningen af idrætspolitikken står kun for forvaltningen af en ganske lille del af midlerne til idrætspolitikken. Idrætten ses som en del af vores kulturarv, som mere end blot sport eller motion, og netop som et væsentligt og historisk distinkt element i det danske samfund som helhed, hvorfor den administreres af flere ministerier. Det understreger, at den politikudvikling som vi her beskæftiger os med, ikke kun er en idrætspolitik men samtidig en kulturpolitik og en integrationspolitik.

Styring gennem statslig støtte

De store idrætsorganisationer varetager selv distributionen af Tips- og lottomidlerne (Ibsen & Eichberg 2006:22). Det har ikke været pålagt idrætsorganisationerne at kanalisere pengene videre til de lokale idrætsforeninger, men i praksis er det sket ved hjælp af uddannelsesstøtte, rådgivning, tilskud til særlige aktiviteter (ibid.:22-23). I det hele taget har de store idrætsorganisationer altså haft stor frihed til at disponere over de statslige tilskudsmidler. De rettigheder, der tildeles idrætsforeningerne, og de krav, der stilles til dem, tolker vi som en stærk statslig interesse i de frivillige foreninger. Det er derfor sandsynligt, at der qua den ovenfor beskrevne massive statslige og kommunale finansiering af foreningernes aktiviteter kan forventes en tilpasning af idrætsforeningernes arbejde ud fra myndighedernes interesser. Denne form for 'selvcensur' fører ikke nødvendigvis til fravær af autonomi i de danske foreninger (Torpe & Kjeldgaard 2003:27). Den statslige styring gennem finansiering af idrætslivet er en realitet, som har eksisteret i lang tid. Men den kan siges at være forstærket, særligt efter den transformation af støtten til idrætsforeningerne, som er sket i de seneste tyve år og som har resulteret i fremvæksten af en række puljer, der støtter idrættens sociale arbejde.

3.2.5 Idrætspolitiske udviklinger: Puljekulturens fremstormen og udviklingen af partnerskaber

Ud over den faste støtte, som tilbydes de frivillige foreninger gennem Folkeoplysningsloven og som kanaliseres til dem fra Tips- og lottoloven via idrætsorganisationerne, findes der en række

²⁸ Tips- og lottoloven blev vedtaget i 1948 og ændret i 1988 på grund af de heftigt stigende indtægter fra Lotto-spillet (Ibsen & Eichberg 2006:15).

puljer og midler i andre statsligt finansierede ordninger, med specifikke formålsparagraffer, som frivillige foreninger og andre idrætstilbud kan søge til udvikling af enkeltstående projekter med specifikke formål. I de seneste år har der været store midler at søge til udvikling og afprøvning af forskellige velfærdsmæssige tiltag, herunder udvikling af integrationsorienterede idrætstilbud.

Denne udvikling inden for idrætspolitikken skal ses i forbindelse med, at den politiske interesse har ændret sig markant siden statens oprettelse. Det er sket som en glidende overgang med stadig stigende statslig styring af idrætsforeningernes organisering. De danske idrætsforskere Bjarne Ibsen og Henning Eichberg (2006) inddeler udviklingen i tre perioder; de først 100 års idrætspolitik i perioden fra 1849 til 1945 var præget af en begrænset statslig involvering. Dernæst så man i perioden 1945-1970 en højere grad af involvering fra statens side i form af øget offentlig støtte, men uden stærk politisk styring. Siden 1970erne ses en tendens til voksende politisk interesse og styring (Ibsen & Eichberg 2006:6ff).

Sådanne idrætspolitiske forandringer sker naturligvis ikke i et politisk vakuum, men skal ses i sammenhæng med en generel tendens som vokser frem i begyndelsen af 1980erne, til et ændret syn på det civile samfund.²⁹ På det tidspunkt begyndte politiske beslutningstagere i højere grad end tidligere at interessere sig for, hvordan det er muligt at inddrage foreninger og frivillige i løningen af velfærdsopgaver (Ibsen & Ottesen 2005:369). I løbet af 1980erne bliver den statslige interesse i de frivillige idrætsforeninger præget af en politisk strategi, der værdsætter udvikling og puljemidler (Eichberg og Ibsen 2006:28). Siden 1980 er der sket et skifte i såvel betingelserne for støtten som dens form, og imens midlerne i puljerne vokser, ændres betingelserne for at få del i midlerne og gør puljernes og dermed støttens formål mere specifikke, afgrænsede og målrettede (Ibsen & Eichberg 2006:18). Samtidig skriver Ibsen, at der de seneste 10 til 15 år er kommet stadig flere penge til idrætten blandt andet gennem tipsmidlerne, men også gennem kommuners og statens støtteordninger (Ibsen 2006b). Men udviklingen er ikke gået hurtigt. I 1994 skriver Claus Bøje og Henning Eichberg i "Idrættens tredje vej", at der er "forholdsvis få eksempler" på arbejde med sociale opgaver i foreningerne, og tilføjer: "Foreningerne er faktisk "gode" til at holde sig fri af formulerede sociale opgaver" (Bøje & Eichberg 1994:130).

De statslige puljer til integrationsarbejde i idrætsforeningerne

Der er altså de sidste 20-25 år sket en udvikling med stigende støttemidler til idrætten både generelt set, men også møntet på specifikke indsatsområder. I dag eksisterer der en række statsligt fi-

²⁹Vi lægger os her op ad en forståelse af det civile samfund som betegnelse for frivillige fællesskaber, som omfatter frivillige organisationer og frivilligt arbejde (Ibsen & Ottesen 2005).

nansierede puljer, som kan være relevante i forhold til integrationsprojekter i foreningsidrætten. De fleste udbydes af Integrationsministeriet, mens enkelte andre administreres af henholdsvis Kulturministeriet og Socialministeriet eller gennem en samfinansiering mellem et eller flere af ministerierne. Nedenstående tabel viser en oversigt over de seneste års relevante puljer inden for integrations- og idrætsområdet.

Tabel 3.1: Oversigt over statslige puljer, der støtter integrationsarbejde gennem idræt

Pulje	Udbyder	År	Midler
Unge nydanskere deltagelse i idræts- og foreningsindsatsen	Integrationsministeriet	2003 - 2006	17 mio. kr. til 2003-2005 3 mio. kr. i 2006
Integration gennem deltagelse i idræts- og foreningslivet	Integrationsministeriet	2006	4 mio. Kr.
Foreningsordningen for børn af vanskeligt stillede forældre (støtter Get2sport)	Kulturministeriet, Socialministeriet og Integrationsministeriet	2004-2005	4 mio. Kr.
Børn og Unge i bevægelse	Kulturministeriet	2003	24 mio. kr.
Idræt for vanskeligt stillede børn (støtter Get2sport)	Kulturministeriet og Socialministeriet	2005-2008	10 mio. Kr.
Generel integration	Integrationsministeriet	2007	16 mio. kr.
Kvinder og familier med etnisk minoritetsbaggrund	Integrationsministeriet	2007	23,8 mio. kr.
Den frivillige integrationsindsats	Integrationsministeriet	2007	24 mio. kr.
Udsatte boligområder	Integrationsministeriet	2007	51,5 mio. kr.

Kilder: www.nyidanmark.dk 2007a; LG Insight 2006a, 2006b; Ibsen & Eichberg 2006.

Opkomsten af puljekulturen i idrætspolitikken betyder øgede midler til at udvikle projekter med velfærdsstatslige formål i idrætsforeningerne. Men puljekulturen betyder også, at foreningerne, idet de ønsker at løfte velfærdsopgaver må indgå i et tættere samarbejde med offentlige institutioner, der administrerer puljerne. I forlængelse af puljekulturen bliver *partnerskabelse* mellem offentlige forvaltninger og civilsamfundets organisationer en vigtig metode til at løse integrationsopgaver. Som vi senere skal se får denne nye samarbejdsform konsekvenser for den måde idrætstilbudene må kommunikere om deres integrationsformål. Derfor skal vi her ganske kort vise, hvordan partnerskabelse gennem puljekulturen kan forstås.

Partnerskaber som ny samarbejds- og styringsform

Puljekulturen indskriver sig i en generel tendens til dannelse af partnerskaber mellem organisationer på tværs af samfundssfærer. Niels Åkerstrøm Andersen (2006) har analyseret partnerskabelse

som en ny måde at lave aftaler på, der generelt præger samfundet og etablerer nye former for samarbejde og styring mellem organisationer. Sådanne partnerskabelser kan foregå mellem offentlige og private organisationer, mellem det offentlige og frivillige foreninger, mellem frivillige organisationer og private virksomheder og i mange andre konstellationer. Det særlige og nye ved partnerskabelse er, at den forpligtelse, organisationerne tager på sig gennem partnerskabelsen, er et løfte om et fremtidigt løfte; partnerskabelse sker altid på sigt, som en fælles forpligtelse på at tage opgaver på sig, som endnu ikke er definerede. I partnerskaber er parterne enige om et fælles mål, men det er uvist ved indgåelsen af aftalen, hvordan målet skal opnås. På den måde adskiller partnerskabelse sig kvalitativt fra det moderne samfunds kontraktbaserede aftaler, hvor formålet var defineret og tidshorizonten begrænset (Andersen 2006:12-15). Partnerskabelse er en måde at knytte organisationer fra foreningsidrætten og offentlige aktører sammen i længerevarende samarbejde, der i højere grad end tidligere stiller krav til omstillingsparathed blandt deltagerne, og udnytter de netværk som organisationerne besidder (ibid.:131-133).

Partnerskabelse er en samarbejdsform, der i høj grad kan anvendes til at understøtte projektudvikling. På et forholdsvist nyt område som idrætsprojekter med integrationsformål er partnerskabelsen en oplagt metode til at iværksætte udviklingen af metoder, uden at den endelige udformning af projektet er fastlagt. Partnerskabelse bliver en forpligtelse med en ny ukonkret tidshorizont og med en samarbejdsform, der kræver omstillingsparathed hos alle parter (ibid.:134-135).

Det nye ved puljekulturen inden for de politikfelter, som tegner integrationsindsatsen inden for idrætten, er, at samarbejdsaftaler defineres mere snævert og mere ensidigt af de offentlige myndigheder. Puljekulturen indebærer dermed en risiko for yderligere statslig styring som foreningsidrætten ikke nødvendigvis er interesseret i. I lyset af den ovenstående tolkning af partnerskabelsen, bliver det tydeligt, at puljekulturen ikke kun stiller nye udfordringer for foreningsidrætten i form af specificerede målsætninger. Definitionen af integration er netop ikke bestemt, men noget som skal udvikles ved hjælp af de ressourcer som partnerskabet indeholder. Det vil sige, at en integrationsproces kan inddrage ministeriernes finansiering, idrætsorganisationernes konsulenter, kommunernes faciliteter, lokale idrætsforeningers frivillige etc.

Holdningen til puljekulturen fra idrætsorganisationers side har ikke været udelt positiv. Således støttede både DGI og DIF den utidige afvikling af det stort anlagte Idrætspolitiske Idéprogram

(IPIP), da Fogh Rasmussen-regeringen trådte til (Ibsen & Eichberg 2006:18).³⁰ Der er dog også tegn på, at idrætsorganisationerne gradvist har accepteret den nye samarbejdsform. Bjarne Ibsen skriver således, at der er opstået mere formaliserede samarbejdsplatforme med korporative træk, hvilket tyder på, at foreningerne har fundet interesse for og evne til at bruge samarbejdet med det offentlige til egen nytte (Ibsen 2003:28). Et eksempel på det er, at en række repræsentanter for det frivillige foreningsliv og den daværende, socialdemokratisk ledede regering i 2001 udarbejdede et charter, der beskriver rammerne for det fremtidige samarbejde mellem "det frivillige Danmark/Forenings-Danmark og det offentlige" (Kulturministeriet 2001).³¹

Puljekulturens omfang og form giver indtryk af, at der flyttes stadigt større ansvar fra velfærdsstaten ud i civilsamfundet, og at foreningslivet dermed oplever en langt strammere statslig styring af deres aktiviteter i civilsamfundet end tidligere, samtidig med at man fra politisk hold gennem støtteordninger søger at fremelske aktiviteter i foreningerne, som faktisk kan siges at lægge pres på de frivillige foreningers uafhængige status. Med partnerskab som samarbejdsform mellem de offentlige myndigheder og foreningsidrættens sættes foreningsidrættens autonomi på spil og dermed udfordres dens organisatoriske form. Men partnerskaber kan også være et praktisk hjælpemiddel for foreninger, der ønsker at arbejde med en række opgaver som eksempelvis integration af etniske minoriteter.

3.3 Eksempelernes placering i integrations- og idrætspolitikken

I dette afsnit skal vi belyse, hvordan idrætstilbudene i det empiriske materiale kan tolkes ud fra idræts- og integrationspolitikken. Først skal vi kort ridse idrætstilbudenes forståelser af integration op, og dernæst vil vi undersøge, hvordan idrætstilbudene forholder sig til de eksterne samarbejdspartnere de alle sammen har. Vi skal vise, at integration gennem idræt er meget vanskeligt at kommunikere om til deltagerne, men som meget let kan bruges strategisk over for eksterne partnere. Vi skal yderligere vise, at operationaliseringen af integration gennem idræt over for myndigheder er med til at sløre de integrationsprocesser, der kan foregå i idrætstilbud.

³⁰ IPIP var karakteriseret ved at skabe projekter gennem tæt samarbejde mellem det frivillige foreningsliv og de offentlige myndigheder. Her stod det offentlige for finansieringen og delvis kontrollerer, hvad pengene bruges til, mens foreningerne står for aktiviteterne og de konkrete projekter (Ibsen 2003:108).

³¹ I charteret specificeres det bl.a.: "Der bør fortsat skabes muligheder for, at frivillige organisationer kan udvikle og afprøve nye løsninger på samfundsproblemer, for eksempel ved at eksperimentere med nye partnerskaber mellem det frivillige Danmark/Forenings-Danmark og det offentlige." Og: "Det offentlige kan afsætte midler til styrkelse og iværksættelse af fælles initiativer mellem det offentlige og de frivillige organisationer eller målrettede midler mod særlige opgaver, som det frivillige Danmark/Forenings-Danmark kan påtage sig at løse" (Kulturministeriet 2001).

3.3.1 Integrationsformålets rolle i idrætstiltagene

Der er stor forskel på, om idrætstilbudene er oprettet med et primært formål om at skabe integration eller ej, og hvilken status integrationsformålet har på nuværende tidspunkt.

I idrætstilbudene er integration på forskellig vis et formål *sammen* med formålet om at stille idrætsaktiviteter til rådighed for sine deltagere. GAM3 er en forening, der er oprettet med integration som et hovedformål. I GAM3's formålsparagraf fremgår idræt og integration som sidestillede målsætninger: "At understøtte integrationen af unge danskere med anden etnisk baggrund end dansk igennem kreative og ligeværdige sportslige udfoldelser" (Navigent 2006:4). FC Toros er en lokal idrætsforening, der har taget et meget eksplicit integrationsformål til sig med tiden, og nu samarbejder med Get2sport om et integrationsprojekt. For FC Toros er integration forbundet med at opdrage deltagerne igennem den danske foreningskultur. AIF er ligeledes en forening, hvor der arbejdes projektorienteret med integration gennem samarbejde med Get2sport. Adolfo Rodriguez fra AIF ser integration som et idrætsligt møde på kryds og tværs af alder og etnicitet og lægger stor vægt på fodbolden som middel hertil. I alle de tre foreningstilbud og på legepladsen er integrationsformålet ifølge lederne i høj grad styrende for den måde, de organiserer deres idrætstilbud på.

På Degnestavnens Legeplads, i Containeridræt og i Streetsoccer giver lederne udtryk for, at der arbejdes med integration igennem idrætsaktiviteter, uden at tilbudene i udgangspunktet har formuleret idrætstilbudet ud fra en målsætning om at skabe integration. På Degnestavnens Legeplads er integration en proces, som både etniske minoriteter og etnisk danske skal være involverede i, "vi skal alle sammen integreres" som Niels Erik Bay siger (Bilag 6:838). Streetsoccer ser integration som det at stille et idrætstilbud til rådighed, hvor der er faste rammer for den idrætslige opførelse. Containeridræt ser primært integration som det at inddrage etniske minoritetsbørn i foreningslivet. Dette er også et formål for GAM3, som uddybes i en anden formålsparagraf: "At sluse de unge ind i det eksisterende foreningsliv på længere sigt" (Navigent 2006:4).

Integrationsindsatserne vurderes i det hele taget ofte ud fra en opgørelse af, hvor mange børn der deltager i aktiviteten, og hvor mange der starter i idrætsforeninger, sådan måles det i Get2sport-projekterne, i GAM3 og i Containeridræt (Idrætsliv 2005:35; Navigent 2006:5; Bilag 7:577-580; Bilag 6:130-134). Det afspejler den beskrevne forestilling om foreningsidrættens særligt gode evner for integration, og denne har altså også konsekvenser for de tilbud, der ikke er foreninger

men som optager denne praksis jf. Containeridræt. Det har desuden betydning for, at man ofte overser andre idrætstilbud som rum for integrationsprocesser. Det skal vi vende tilbage til i kapitel 4 og i løbet af specialet skal vi desuden gå dybere ind i integrationsforståelserne i idrætstilbudene.

Det er kun foreningerne, altså FC Toros, GAM3 og AIF, der kan modtage støtte fra puljerne som er nævnt i det foregående. Integration gennem idræt støttes også på anden måde gennem offentlige tilskud til idrætsforeninger, kommunale idrætstiltag og andre organiserede idrætslige aktiviteter. Dermed er de samarbejdsrelationer, som er beskrevet i det foregående, aktuelle for tiltagene i forskelligt omfang.

Alle de seks eksempler har modtaget eller modtager direkte eller indirekte statslig eller kommunal støtte, ud fra en forestilling om, at de kan bidrage til integration af etniske minoriteter. Tilbudene ses altså alle fra en politisk synsvinkel som bidragende til integration. For at kunne modtage støtte eller finansielle midler fra offentlige instanser må idrætstilbudene nødvendigvis fremstilles deres aktiviteter som nogle, der kan skabe integration. Men integration er et vagt begreb, både i idrætstilbudene og blandt de partnere som indgår i samarbejdet omkring integrationsformålet. Lad os se nærmere herpå.

Integration er en gummiand

I interviewet med Simon Prahm fra GAM3 betegner han integrationsbegrebet på følgende måde.

Simon Prahm: "integrationsbegrebet (...) er en gummiand, som du kan trække i alle mulige retninger" (Bilag 7:222-223).

Men det er ikke kun i idrætstilbudene, at integration er et svært håndterbart begreb. I interviewet med Francisco Ortega Vestersten, som er integrationskonsulent i Høje Taastrup kommune får vi følgende beskrivelse af, hvad integration er:

Francisco Ortega Vestersten: "Altså jeg synes integration er utrolig svært at få hold på, derfor, det er jo klart at man som mangeårig integrationskonsulent tit bliver spurgt om; hvad er integration? Jeg plejer at sige, hvis jeg sender et papir rundt i lokalet og jeg har samlet alle integrationskonsulenterne, så vil jeg få noget forskelligt på papiret. For mig handler integration om at se muligheder. Ganske enkelt. Jeg har ikke klart, heller ikke i sociologisk forstand, en definition som er direkte anvendelig, det har jeg simpelthen ikke" (Bilag 4:352-356).

Ej heller på Integrationsministeriets hjemmeside er der hjælp at hente. Her findes heller ikke en officiel definition af begrebet eller en samlet beskrivelse af, hvordan der arbejdes med integrationsindsatsen i Danmark til trods for at andre begreber inden for Integrationsministeriets arbejdsområde defineres (www.nyidanmark.dk 2007d). Hvad der forstås med integration bliver altså noget, som kan defineres fra gang til gang, og det giver integrationsarbejdet meget brede og flydende rammer.

Vi skal i det følgende se nærmere på, hvordan dette vage integrationsbegreb bruges i idrætstilbudenes kommunikation. Vi har til denne analyse valgt at gøre brug af en forståelse af idrættens værdier som præsenteres af den norske filosof Gunnar Breivik (1998).³² Breivik demonstrerer, hvordan idrættens værdier kan ses som både interne og eksterne for idrætsudøvelsen. Denne sondring skal vi bruge til at demonstrere, hvordan idrættens værdier bruges i kommunikationen til henholdsvis idrætsudøvere og til aktører uden for idrætsaktiviteten.

3.3.2 Idrættens interne og eksterne værdier

Med de *interne værdier* betegner Breivik de værdier, som er knyttet til idrættens udøvere og til udøvelsen, og som viser, hvordan idrætten er værdifuld i sin egen ret (1998:27). Breiviks eget eksempel er tennisspillerens fornøjelse ved at arbejde med sin serveteknik og/eller at bruge den i en kamp. Eksempler med forbindelse til dette speciale kunne være fodboldspillerens entusiasme ved skudtræning eller holdets træning i forhold til en bestemt manøvre, der kan inkorporeres i holdets taktik i en konkurrencesituation. De interne værdier er på denne måde ifølge Breivik 'på en unik måde' knyttet til en bestemt idrætslig praksis eller idrætsgren (ibid.).³³

De *eksterne værdier* betegner det ved idrætten, som af udøverne og/eller aktører, der ikke deltager i idrætten, tilskrives potentiale som middel til at opnå mål, der ligger udover idrætsudøvelsen. Denne værditilskrivning sker bevidst hos både idrætsudøverne og udenforstående, fx trænere, fra politisk hold, på markedet osv. (ibid:27). Disse eksterne værdier kan indsættes i en mål-middelrelation, idet de kan anvendes til at forklare, hvordan idrætten kan bruges til at opnå mål udover

³² Breiviks fremstilling er meget kortfattet og faktisk noget uklar. Vi kunne have valgt mange andre tilgange til idrættens værdier, som vi kunne have hentet i den mere gængse sociologi. Vi har alligevel valgt at bruge Breivik, fordi hans konceptualisering af værdier allerede er knyttet til idrætten, og fordi opdelingen i interne og eksterne værdier er en gunstig analytisk ramme på vores materiale. Vi har af disse årsager søgt at supplere og korrigere Breiviks teori sådan, at den kan danne grundlag for vores analyse.

³³ Den interne værdi er knyttet til udøveren men er ikke nødvendigvis bevidst for vedkommende, om end den kan blive det med tiden. De interne værdier kan for så vidt de ikke altid er bevidste og måske ikke altid kan ekspliciteres verbalt, beskrives ved hjælp af sociologen Anthony Giddens' begreb *praktisk bevidsthed*, altså som en kropslig lejet viden, der ikke nødvendigvis kan udtrykkes med ord.

idrætsudøvelsen. De eksterne værdier ved idrætten kan både være et middel til at opnå et mål for den enkelte udøver, men det kan også bruges af staten eller markedet til at fremme det fælles bedste fx folkesundhed (ibid.). Integration er et andet eksempel på, hvordan idrætten ses som et middel for opnåelse af et bestemt formål udover idrætsudøvelsen, og vi ser i alle idrætstilbudene, at de tilskriver denne værdi til idrætten. De eksterne værdier er ikke nødvendigvis knyttet til noget unikt ved idrætten, som de interne værdier er, men til kendetegn der kan gå igen i flere idrætsgrene (ibid.). Derfor kan idrætstilbudene og de offentlige instanser, der udbyder puljemidler, se mange idrætsgrene og idrætten under mange scenarier (altså fx både gennem konkurrenceidræt eller motion) som integrationsfremmende.

De eksterne værdier kan altså være en objektivisering af den værdi, der beskrives i de interne værdier, altså en værdi som kan være genkendelig for idrætsdeltagerne. Men de kan også være værdier, som deltagerne ikke kender eller anerkender som et formål med deres deltagelse. I denne optik bliver det klart, at idrætsudøvelsen kan ses som et gode i sig selv. Gennem en understregning af de eksterne værdier tillægges idrætten en værdi for deltagerne eller samfundet, som ligger ud over idrætsudøvelsen. Denne skelnen mellem interne og eksterne værdier bliver, som vi skal se i det følgende, aktualiseret i kommunikationen af idrættens værdi i forhold til deltagere og eksterne aktører.

3.3.3 Kommunikation af idrættens værdier: Idræt til børnene og integration til samarbejdspartnerne

Et eksempel på kommunikation omkring idrættens interne og eksterne værdier ses i GAM3. Simon Prahm forklarer, hvordan GAM3 bruger forskellige værdisæt i kommunikationsstrategier over for henholdsvis brugere og samarbejdspartnere. Han forklarer det mere indgående, da vi spørger om, hvordan integration er indarbejdet i GAM3s målsætning:

Simon Prahm: "[Det] fylder rigtig meget, både i vores bevidsthed, i vores værdier, i vores målsætninger, så det er meget eksplicit. Men jeg vil så sige, at det er meget eksplicit i en stor del af vores kommunikation, det er fuldstændig fraværende i vores kommunikation over for de unge, fordi vi aldrig ville gå ud og sige "det her er et integrationsprojekt", fordi så ville Muhammed løbe skrigende bort, for han ønsker ikke at få at vide, at han skal integreres, fordi det er i virkeligheden at sige "du er anderledes, det er uønsket, kom her, så kan vi hjælpe dig." Så på den måde gør vi meget ud af at divergere eller differentiere vores kommunikation, så hvad der ryger ud til de unge indeholder ikke ordet integration, men aktiviteterne er integrationsfremmende, hvorimod, når vi går

ud og søger midler til projektet, og når vi selv arbejder med det, så er det selvfølgelig med integration som formål” (Bilag 7:150-157).

Over for brugerne af GAM3 er det idrættens interne værdier, der træder i forgrunden, det er selve dét at spille streetbasketball, der er drivkraften i tiltrækningen af nye deltagere og fastholdelsen af de eksisterende medlemmer. I forhold til pressen, idrætsorganisationer og sponsorer (offentlige og private) er det den eksterne værdi, muligheden for integration, der bruges til at tiltrække og fastholde samarbejdspartnere.

De eksterne og interne værdier i tilbuddet kan omtales samlet, når GAM3 præsenterer sit formål, jf. den tidligere nævnte definition af foreningen som et idræts- og integrationsprojekt. Men i praksis fungerer de værdier som GAM3 tillægger idrætten adskilt; over for deltagerne er det et idrætstilbud og overfor samarbejdspartnerne er det et integrationstilbud, der gør brug af idræt.³⁴ Dermed aktualiseres den sondring som Breivik beskriver gennem sin opdeling i idrættens interne og eksterne værdier.

Det er en gennemgående tendens blandt idrætstilbudene, at der er meget stor forskel mellem de måder, idrætstilbudene kommunikerer omkring integration til forskellige modtagere, og budskaberne om idrættens værdier holdes generelt skarpt adskilt over for forskellige modtagere. Når der skal kommunikeres over for samarbejdspartnere trækker idrætstilbudene således gennemgående på idrættens eksterne værdi som integrationsmiddel. Over for deltagerne i integrationstilbudene er det primært de interne værdier ved idrætten der trækkes på. I forhold til begge modtagere er det et formål at tiltrække opmærksomhed til idrætstilbudet.

3.3.4 ”Man skal skrive nogle plus-ord”

For alle idrætstiltagene gælder det, at integrationsmålsætningen, uanset dens plads i idrætstilbudet, er et grundlag for at søge støtte til aktiviteterne. Integrationsmålsætningen i idrætstiltagene gøres relevant af eksterne aktører, der sætter pris på integrationsarbejdet, og Integration bliver et ord, der bruges strategisk i ansøgninger om støttemidler. Vi spurgte Jens Højbjerg, hvilket integrationsformål Streetsoccer arbejder ud fra:

³⁴ At de unge opnår anerkendelse via deltagelsen, som en undersøgelse af Cold & Petersen 2006 viser, er ligeledes også kun et argument af ekstern værdi, der kan bruges over for myndigheder og som de unge måske senere, som i tilfældet med de voksne mænd fra Degnestavnens Legeplads, vil nikke genkendende til. De unge skal tiltrækkes til tilbuddet via andre værdier og argumenter, som i GAM3 gøres ved hjælp af aktiviteter baseret på streetkulturens image.

Jens Højbjerg: "(...) i hvert fald rent projektmæssigt var formålet, det har jo så noget at gøre med, at man skal skrive nogen plus-ord – man skal have nogle penge ud af folk. Det er så integration, idrætssvage områder, rekruttering, fastholdelse og nytænkning og bla bla bla. Det er jo ikke bare en undskyldning, fordi nu synes vi, at vi skulle lave noget, som vi synes er skægt, det var meget reelt ment, at selvfølgelig troede vi også på, at det kunne vi godt" (Bilag 11:28-32).

Der ligger i dette citat en antydning af, at integration er en målsætning, der nærmest per automatik udløser støttemidler. At bruge integrationsformålet strategisk er ikke 'bare en undskyldning', som Jens Højbjerg siger, og citatet er ikke inddraget for at stille spørgsmålstegn ved om eller hvordan Streetsoccer gør alvor af sin ambition om at skabe integration. Som vi skal se i kapitel 6 er Streetsoccer faktisk et idrætstilbud, der kan skabe integration på en måde, som ingen af de andre tilbud kan. Men citatet peger på en generel forståelse af integration som en ekstern værdi ved idrætten, der med fordel bruges strategisk over for samarbejdspartnere.

Gennemgående er det over for eksterne samarbejdspartnere, at integration kan italesættes som en værdi ved idrætten. Integrationen kan godt forstås som en objektivering af en intern værdi ved idrætten, der lægges fx gennemgående vægt på, at idrætstilbudene udbyder holdsport. Men over for idrætsudøverne, som er målgruppen for integrationsambitionen, giver lederne udtryk for, at idrætstilbudet netop ikke præsenteres som et integrationsprojekt. Integrationsmålsætningen i et idrætstilbud kommunikerer til aktører i den politiske del af arbejdet, men kan ikke kommunikerer til de deltagende børn og unge. Over for deltagerne er integrationsagendaen stort set usynlig, her tales der primært om idræt for idrættens skyld, altså idrættens interne værdier, og måske ytres der ønske om at tiltrække deltagerne til idrætsforeninger.

3.3.5 Kommunikation af integration gennem Get2sport

Forskelle i kommunikation afhængigt af modtagergruppen finder vi også i Get2sport projektet. I sin titel indeholder projektet en indbygget dobbelthed. I forskellige avisartikler om projektet refereres der til Get2sport i betydningen *Ghettosport*, som et projekt, der skal bringe sporten ind i ghettoen. Dette ses også i DIFs egen omtale af projektet, hvor det understreges at Get2sport udtales 'Ghettosport' (Idrætsliv 2005:35).³⁵ Denne betoning og betydning ligger i tråd med politikken på området og 'Regeringens strategi mod ghettoisering', og er således en brugbar størrelse i kommunikation til eksterne aktører. Men i kommunikationen til brugerne er det den anden be-

³⁵ I en artikel i DIF's eget medlemsblad, Idrætsliv forlyder det således; "Integrationsministeriet har bevilget tre millioner kroner til projekt 'get2sport', der udtales ghettosport. Millionerne skal fordeles mellem 12 projekter i de mest udsatte områder i Danmark, de såkaldte ghettoer." (DIF 2005b:35).

tydning, nemlig en opfordring til at *være med i sport*, der betones. Her lægges der vægt på at Get2sport udtales "Get-to-sport" (altså i betydningen kom til sport).

I de interview som vi har gennemført med DIFs integrationskonsulent Lars Kruse og med Adolfo Rodriguez fra AIF samt med Ahmed Lütfi Øzer og Muhammed Küçükavci fra FC Toros er det tydeligt, at kun Get2sport i betydningen 'kom til sport' i deres øjne er gyldig. Hentydningen til at sporten skal foregå i ghettoen forekommer irrelevant og useriøs, og de bruger bevidst betydningen "Get-to-sport" (Bilag 3:12,500-506; Bilag 5:188-201).

Idrætstilbudene under Get2sport såvel som administratoren af projektet, Lars Kruse vælger altså at arbejde med integration og have fokus på udsatte områder ud fra en problemdefinition, der ikke refererer til de udsatte boligområder som ghettoer. Fokus er derimod på idrætsdeltagelsen. Men i den officielle beskrivelse af projektet kan projektets titel godt bruges til at forklare, hvordan det skaber integration i disse områder.

I Get2sport virker det upassende eller destruktivt at tale om de problemer, som puljerne bruges til at afhjælpe. Og vanskelighederne omkring ghetto-begrebet fremhæves også fra Programbestyrelsen, altså den kommission, der har arbejdet med at definere de udsatte boligområder. Programbestyrelsen har via sit arbejde og besøg i boligområderne erfaret "at de udsatte områder ikke vil betegnes som ghettoer. Begrebet opfattes som stigmatiserende, hvilket Programbestyrelsen er enig i" (Programbestyrelsen 2006:8). DIFs multiple måder at forklare Get2sport-projektets formål på, er interessant særligt i forlængelse af at Programbestyrelsen heller ikke ønsker at gøre brug af ghetto-begrebet. I integrationspolitikken er der altså ikke noget krav om at italesætte udsatte boligområder som ghettoer.

For at tiltrække opmærksomhed kalder man projektet for Get2sport, men over for samarbejdspartnere i de lokale idrætsforeninger – og over for os – vil man ikke være ved den negative udtale og betydning af ordet. Det er et begreb, der anvendes strategisk til at indsamle støtte, men som det er vanskeligt at fastlægge. Når idrætstilbud, der skal skabe integration alligevel over for eksterne samarbejdspartnere trækker på en sådan 'stigmatiserende' terminologi, kan det tyde på at integrationsbegrebet er et begreb, som der er en vis ambivalens omkring overhovedet at bruge.

3.3.6 Partnerskaber former integrationsformålet

Det er sandsynligt, at partnerskaber har været med til at forme og fastholde idrætstilbudenes målsætning om at skabe integration. Mulighed for at indgå i partnerskab med finansielle midler til følge, kan medvirke til, at skabe en højt prioriteret målsætning om at arbejde med integration. Simon Prahm fra GAM3 har som vi tidligere har set hvordan integrationsformålet har været accentueret af støttemidlerne fra Integrationsministeriet. Og Streetsoccer har fx været næsten fuldstændigt afhængig af at modtage støtte fra Københavns Boldspil Union (KBU), hvor Jens Højbjerg, en af initiativtagerne arbejder som konsulent. Disse penge er søgt med udgangspunkt i en målsætning om integration. Det skyldes, at Jens Højbjerg gennem sit arbejde kender til de målsætninger, der er interessante at støtte for KBU, og at integration gennem idræt, sådan som vi tidligere har vist det, er en populær målsætning at støtte for offentlige (staten, kommunerne) såvel som civilsamfundets aktører (her KBU). Han fortæller som beskrevet, at det primært var i udformningen af ansøgningen om støtte, at integration var en relevant målsætning, og at integration spillede en langt mindre rolle i selve projekteringen af Streetsoccer. Det tyder på, at det er muligheden for partnerskabelse, der afkræver Streetsoccer et integrationsformål, der på grund af den høje aktualitet af problemstillingen kan godtages. Kommunikation omkring integrationsbegrebet formes altså i et eller andet omfang i partnerskabelsen med eksterne aktører.

3.3.7 Integration: Et omstridt, usynligt og udefineret emne

Det er i sig selv bemærkelsesværdigt, at integration ikke er en værdi ved idrætten, som kan italesættes over for børn og unge i målgruppen. Differentieringen i kommunikationen til eksterne samarbejdspartnere og deltagerne peger på, hvor negative konnotationer der er vedhæftet begrebet integration og på, hvor mange forskellige betydninger begrebet indeholder. Det peger på, at integration er et vanskeligt begreb at håndtere i idrættens praktiske udførelse, ligesom det er det i andre samfundssfærer og måske i særlig grad over for børn og unge. Det er svært at sige på baggrund af det empiriske materiale, om fraværet af integrationsformålet over for deltagerne har konsekvenser for muligheden af integration gennem idræt. Umiddelbart vil vi mene, at det ikke er nødvendigt for at skabe integration.

Sondring mellem idrættens interne og eksterne værdier kan i værste fald gøre integrationsindsatsen diffus og virkningsløs, fordi det bliver uklart for alle parter, hvordan idrættens interne og eksterne værdier egentlig er forbundne. Det bliver altså uklart, hvad det egentlig er ved idrætten som idrætstilbudenes ledere mener kan skabe integration, og således hvad det er puljemidlerne kan

støtte. I idrætstilbudenes integrationsmæssige målsætninger læner forklaringen på, hvad integration gennem idræt er, ofte op ad den stærke forestilling om foreningsidrætten som integrationsmiddel. Dermed kan såvel GAM3 som Containeridræt opstille deres formål som det at tiltrække deltagere til foreningsidrætten. På den måde overses det, hvad idrætten i disse alternative idrætstilbud faktisk kan bidrage med i integrationsøjemed. Den metode som bruges til at måle om idrætten er lykket med at skabe integration er altså problematisk. Når integrationsformålet operationaliseres som et spørgsmål om, hvor mange medlemmer af idrætsforeninger tilbudet kan generere, så fjerner det fokuseringen på de øvrige fordele som idrætstilbudene uden for foreningsidrætten kan have, og selvfølgelig også fra om det, der foregår i foreningsregi, kan være integrerende. Dette er ud fra vores optik uheldigt, idet der som vi skal vise i specialet både inden for og uden for foreningsregi er muligheder for at skabe forudsætninger for integration.

3.4 Delkonklusion

I dette kapitel har vi præsenteret, hvilke politiske forudsætninger idrætstilbudene arbejder med integration ud fra. Som vi har vist i det sidste afsnit, er det et vagt integrationsbegreb, der opereres med i idrætstilbudene såvel som fra politisk hold. I kommunikationen mellem idrætstilbudene og deres eksterne partnere fungerer integrationsbegrebet som strategisk bindemiddel. Over for deltagerne i idrætstilbudene er integration ikke et ord, der kan anvendes til at beskrive formålet med idrætten. Den hede offentlige debat om integrationsbegrebet ser desuden ud til at hæmme en klar kommunikation mellem idrætstilbudene og deres partnere om, hvordan integration kan formes gennem idræt.

Kapitel 4

Organiseringsformens betydning: Kritik af den danske foreningsidræt som primært integrationsmiddel

I Danmark er de frivillige idrætsforeninger den dominerende organiseringsform inden for idrætten (Ibsen 2006b:4). Vi har set i kapitel 3, at foreningsidrætten fra politisk hold og i idrætsorganisationerne betragtes som den primære integrationskatalysator inden for idrætsverdenen. Om det danske foreningsliv konkluderer Bjarne Ibsen i sin rapport "Foreningslivet i Danmark" fra 2006, at der er en betydelig afstand mellem 'foreningsvirkeligheden' og forestillingerne i offentligheden og den politiske sfære om foreningslivets samfundsmæssige rolle. Konklusionen leder til det kritiske spørgsmål, som vi også ønsker at stille:

"Bør forestillingerne om foreningernes ideale samfundsendagerede og kritiske rolle erstattes af en erkendelse af, at foreningerne snarere er et selvforvaltende fællesskab om en (meget) afgrænset interesse eller aktivitet?" (Ibsen 2006a:76).

I dette kapitel skal vi søge at nuancere denne forestilling. Det vil vi gøre ved at undersøge, om idrætten skal foregå under en bestemt organiseringsform, altså som foreningsidræt, for at kunne skabe integration.

Den første del af analysen er struktureret omkring begrebet 'foreningsløse børn'. Dette begreb former målgruppen for eksemplerne i specialet. Vi skal diskutere denne favorisering af foreningslivet som integrationskatalysator par excellence, for at vise de utilsigtede konsekvenser som en sådan problemidentifikation kan have i kraft af de meget stærke og uheldige associationer, der følger med dette begreb. Som vi skal se, har det betydning for, om piger med etnisk minoritetsbaggrund kan inkluderes i målgruppen for integrationstilbudene. Begrebet virker lige så stærkt over for drengene, som er inkluderede, idet det illustrerer, hvordan de bliver betragtet af lederne bag idrætstilbudene.

Vi skal i anden del af analysen diskutere en række kendetegn ved foreningsidrætten, som opfattes som integrationsfremmende fra politisk hold, fra idrættens organisationer og i litteraturen om foreningsidrætten. Ved at analysere om disse kendetegn kan genfindes uden for foreningerne, kan vi undersøge, om idræt under andre organiseringsformer lige så vel kan anvendes til integrations-

formål, som foreninger kan. Tilsammen kan de to analyser vise, hvordan forestillinger om foreningslivet former integrationsindsatser også uden for foreningsidrætten.

4.1 Integration er at redde de 'foreningsløse' børn og unge

I idrætstilbudenes definitioner af integration spiller de 'foreningsløse børn' en stor rolle. Alle tilbudene arbejder med børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund. I Containeridræt, i Streetsoccer og i GAM3 bruger lederne netop begrebet foreningsløse børn til at definere målgruppen (Bilag 7:75-79, Bilag 10:28-35, Bilag 9:62-69). På Degnestavnens Legeplads, der arbejder i en socialpædagogisk tradition, tales der om institutionsløse børn. Udtrykket ses også i Get2sports formåls erklæring (Bilag 3:45-47) hvorimod de foreninger som Get2sport støtter, ikke nævner begrebet direkte. Lederne fra AIF og FC Toros taler i stedet om at tiltrække og fastholde junior- eller ynglingespillere, der tidligere har spillet i forening, men som af forskellige årsager er faldet ud af foreningsidrætten (Bilag 8:301-304, Bilag 5:266-275). I foreningerne lægger lederne altså mere vægt på at fastholde eksisterende spillere end at tiltrække nye. Det er ikke i de konventionelle idrætsforeninger, men under andre organiseringsformer, at ambitionen om at indfange de foreningsløse børn, er stærkest.

Det gælder for alle eksemplerne, at formålet er at inddrage og/eller fastholde børn i foreningslivet. Begrebet henviser selvklart til børn, der ikke dyrker idræt i foreninger. Men i begrebet ligger også en forestilling om disse børn og unge som en gruppe, der ikke blot falder uden for foreningslivet, de falder uden for samfundet.

4.1.1 Dæmonisering af de foreningsløse børn og unge

Det er ikke kun i vort empiriske materiale, at der skabes idrætsprojekter ud fra en forestilling om foreningsløse børn. De foreningsløse børn er generelt en populær målgruppe i foreningsidrætten. Antropologen Sally Anderson beskriver i sin Ph.d.-afhandling "Civilizing Children: Children's sport and civil society in Copenhagen, Denmark" (2002), hvordan en debat kredsede omkring begrebet de foreningsløse børn i slutningen af 1990'erne. Idrætsforskeren Ole Skjerk har også beskrevet diskussionen i en evaluering af Det idrætspolitiske ideprogram (IPIP) (2002). Begrebet bruges ifølge Anderson både fra politisk hold, og i de lokale idrætsforeninger til at henvise til børn, der ikke er 'foreningsvante', og som ikke kan indordne sig under foreningernes organiseringsformer. Disse børn beskrives som fysisk og socialt 'inaktive', 'passive' og 'svage' (Anderson

2002:132-133). Konklusionen bliver, at disse børn lever på randen af samfundet, demokratiet og den danske kultur, netop fordi de ikke er medlemmer af foreninger (ibid.).

Foreningsidrætten forbindes altså til det demokratiske samfund og den danske kultur, og definitionen på de foreningsløse børn passer dermed glimrende med definitionen af 'udlændinge', som vi har set denne gruppe præsenteret i integrationspolitikken. Flygtninge og indvandrere bliver netop set som en gruppe, der ikke er integreret i samfundet og som skal integreres gennem tilegnelse af danske normer og værdier. Det, at stå uden for foreningsverdenen, bliver lig med at stå uden for samfundet og uden for kulturen. Skjerk viser i tråd med Anderson, hvordan foreningerne ser de foreningsløse unge som en gruppe, der står uden for demokratiet. Skjerk beskriver videre, hvordan foreningerne demoniserer de foreningsløse børn og unge i deres ansøgninger om støttemidler til at lave integrationsprojekter:

"De foreningsløse etableres som en slags dæmoner, der både kan opfattes som en trussel mod samfundet, og som individer, der mangler ressourcer til at kunne indgå i samfundet." (Skjerk 2002:37)³⁶

Foreningslivets løsning på problemet om de foreningsløse børn, er, ifølge Skjerk, en tilskrivning af værdi til foreningslivet:

"Foreningsdeltagelse ses i denne sammenhæng som et middel, der kan opløse det dæmoniske ved at normalisere de foreningsløse og ved at bibringe dem en form for "empowerment" – evnen til både at kunne og turde forsøge at påvirke samfundets udvikling." (Skjerk 2002:37)

Og på den måde får man indtryk af, at en person eller gruppe kan inkluderes i demokratiet ved at deltage i foreningsidrætten (Skjerk 2002:37). Når målgruppen for integrationsprojekterne defineres som de foreningsløse børn og unge, understøttes forestillingen om foreningsidrætten som primær integrationskatalysator.

Både Skjerk og Anderson beskriver idrætsforeninger, der ikke har integration som et specifikt formål. I dette speciales materiale har vi at gøre med tilbud, der alle i et eller andet omfang er orienteret omkring integration af etniske minoritetsunge. Det er tydeligt, at lederne mener, at der er risiko for, at de foreningsløse børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund udsætter sig selv og

³⁶ På samme måde som foreningerne, der ansøgte om IPIP-midler, har lederne fra Streetsoccer og GAM3 brugt forestillingen om de foreningsløse børn og idrætssorte områder strategisk i ansøgninger til forskellige offentlige og private sponsorer. Det har vi set i kapitel 3.

andre for ganske betydelig fare. Det gælder i særlig grad for drengene, og faren består i at lave kriminalitet. Det skal vi se nærmere på i det følgende.

4.1.2 Foreningsløse drenge som 'ballademagere' og/eller kriminelle

Der hersker i vores materiale en generel forestilling om, at de etniske minoritetsdrenge laver 'ballade' og at de via idrætstilbudene skal holdes væk fra gaden, så de ikke laver ballade eller bliver kriminelle. Ballade er en betegnelse, der rummer mange former for forstyrrelser af idrættens forløb, fra mindre skænderier, over råberi, trodsighed, raserianfald og rapserier til slåskampe. Henriette Curtz Janssen fra Containeridræt fortæller, at de børn der typisk bliver tiltrukket af Containeridræt 'laver meget ballade' og er 'utilpassede' (Bilag 9:218-222, 259-265). Niels Erik Bay bruger hyppigt betegnelsen 'ballademagere' eller 'bøvlehoveder' om drengene på legepladsen (Bilag 6:1229-1230, 1423, 1442). Kun lederne fra foreningerne taler ikke direkte om ballade. Adolfo Rodriguez fra AIF taler om konflikter mellem drengene og deres trænere og dommere som en gennemgående problematik, og at drengene er 'mere letantændelige' end danske drenge (Bilag 8:162). I FC Toros fortæller Ahmed Øzer Lütfi, at drengene i klubben 'råber og skriger' og skal 'lære at opføre sig pænt' (Bilag 5:266, 271).

Også Jens Højbjerg fra Streetsoccer har oplevet, at deltagerne både inden for og uden for banen kan være 'ballademagere'. I hans udtalelser betragtes drengene ikke kun som ballademagere, de kædes også sammen med kriminelle handlinger:

Jens Højbjerg: "Vi ved godt med de her drenge, hvordan de opfører sig, når de ikke er inde i vores lille boble. Så ser vi også, at de er nogle stratenrøvere og tæsker hinanden op og ned af arme og ben og alt mulig andet, når de er derude på den anden side. Det kan godt være første gang, de er der og anden gang, at de stjæler en T-shirt og hugger en vand og sådan nogle ting, men så mener jeg, at så finder de ud af kulturen herinde. ... Og så kan I gå ud og stjæle cykler og alt det der, når I ikke er inde i den her boble mere, det blander vi os ikke i, vi siger til [dem] at de er tossede, hvis de gør det men vi kan ikke blande os i [det], hvis de gør det." (Bilag 10:614-625).

Sammenkædningen af unge etniske minoritetsdrenge og kriminalitet kommer også til udtryk i interviewet med Simon Prahm fra GAM3. Han mener, at GAM3 ikke tiltrækker dem som er kriminelle, men at projektet kan mobilisere deres yngre søskende (Bilag 7:525). Han understreger også, at etniske minoritetsdrenge er den mest socialt udsatte gruppe i landet:

Simon Prahm: "Den gennemsnitlige deltager er ham her den 14-årige dreng, og de faldgruber, som han ligger til at falde i, er; alkohol, for stærk kørsel, kriminalitet, en hel masse forskellige ting. Der er

ikke nogen grupper eller generationer i vores samfund, som har flere risici som de skal passe på ikke at falde i." (Bilag 7:240-242).

I nogle tilfælde, som hos GAM3, er det ikke deltagerne, men deres venner eller familie, der ses som kriminelle. Drengene ses generelt som en gruppe der befinder sig i en farezone. Det er i dette lys, at arrangørerne fra de forskellige idrætstilbud ser deres indsats i forhold til integration.

Lederne i idrætstilbudene forestiller sig på forskellige måder, hvordan de kan forhindre drengene i at lave ballade og kriminalitet. I Containeridræt og på Degnestavnens Legeplads laver man forskellige "kriminalpædagogiske" tiltag (Bilag 8:114-118; Bilag 6:90-91). I Streetsoccer mener Jens Højbjerg, at idrætsaktiviteten er med til at begrænse ballade og kriminalitet, for det første fordi drengene med deres deltagelse i aktiviteten ikke kan være andre steder og lave ballade, og for det andet, fordi de andre deltagere sammen med arrangørerne er med til at opsætte rammer for, hvordan man opfører sig som idrætsudøver (Bilag 10:617-625). Idrætten bliver i Streetsoccers optik en slags pauserum fra drengenes risikable hverdag. Simon Prahm fra GAM3 udtrykker noget af det samme, men ser det på en lidt anden måde, idet han også lægger vægt på idrætslig dygtighed som en præventiv foranstaltning:

Simon Prahm: "Der kan man sige, at det her med at dyrke idræt og have en identitet og dyrke idræt kan være noget der kan gøre, at man kan navigere uden om mange af de her ting. Hvis du er god på basketballbanen eller dygtig til at rappe eller hvad det nu er, så behøver du ikke måske gå ud og smadre ruder eller stjæle biler for at få respekt fra dine venner." (Bilag 7:240-245).

Her bliver færdighederne altså en vej ud af den risikable position i samfundet. Idrætten bliver i det hele taget set som en redningsplanke for de etniske minoritetsdrenge, der ellers var i risiko for at ende i kriminalitet.

Ekskurs

Vi har set tegn på at forestillingen om drengene som ballademagere og kriminelle overtages af deltagerne selv. Under en Streetsoccer-turnering, talte vi med deltagerne fra et hold, der udelukkende bestod af drenge mellem 14 og 16 med etnisk minoritetsbaggrund. Vi spurgte dem om Streetsoccer, hvor ofte de spillede og om de spillede andre steder, da han slyngede en bemærkning ud i luften: "jamen, vi er kriminelle".

Vi mener ikke, at man kan tage denne bemærkning som udtryk for, at drengen og hans venner er kriminelle ej heller at man på det grundlag kan afvise, at de er det, da vi ikke er sikre på, hvilket

spørgsmål han svarede på. Vi mener dog, at udsagnet kan tages til udtryk for, at drengene godt kender de diskurser og konnotationer, som tillægges dem som drenge med etnisk minoritetsbaggrund. Videre undersøgelser kunne med fordel undersøge, hvad denne forestilling betyder for drengenes selvopfattelser og handlinger.

4.1.3 De foreningsløse drenge i integrationspolitikken

Det er ikke kun inden for idrættens verden, at denne sammenkædning mellem drenge med etnisk minoritetsbaggrund eksisterer. Disse forestillinger afspejler og forstærker en forståelse, der allerede findes i integrationspolitikken, af drengene, og særligt dem i udsatte boligkvarterer, som kriminalitetstruede. Hos myndighederne og i offentlige institutioner afsættes der således midler og iværksættes initiativer til at bremse denne kriminalitet. Integrationsministeriet har fx oprettet puljerne "Forebyggelse af kriminalitet i socialt udsatte boligområder" og "Indsats mod kriminalitet og forsøg med belastede skoler" (www.nyidanmark.dk 2007c). I 'Regeringens Strategi mod ghettoisering' hedder det:

"Regeringen vil tage initiativ til, at der igangsættes en særlig indsats for at forebygge kriminalitet blandt børn og unge i de udsatte ghettoområder. Målgruppen for indsatsen i områderne er først og fremmest børn og unge med anden etnisk baggrund end dansk" (2004:44).

Dette er ikke en kritik af, at der iværksættes kriminalpræventive tiltag for unge med etnisk minoritetsbaggrund, som er bosiddende i udsatte boligområder. Det må naturligvis være et spørgsmål, der må afgøres ud fra opgørelser over kriminalitetens udbredelse. Det er i stedet hensigten at vise, hvor stærk overbevisningen om denne sammenhæng er blandt arrangørerne af idrætstiltag med integrationsformål, og at den har en pendant i integrationspolitikken.

Konklusionen er den, som også Skjerk uddrager, nemlig at demoniseringen af de foreningsløse børn og unge er en præmis for integrationsprojekterne, der ikke er til diskussion (Skjerk 2002:37). Tilsyneladende har denne præmis spredt sig. Vi kan se i det empiriske materiale, at begrebet findes både i foreningsidrætten og under andre organiseringsformer. Der er altså enighed om, at foreningsløse børn skal ind i foreningslivet på en eller anden måde, fordi de udgør en fare for sig selv og for samfundet som et hele. Begrebet har udbredelse blandt de meget forskellige eksempler i det empiriske materiale. Det tyder på, at den debat om de foreningsløse, som Anderson beskriver, er forstummet, og at mange forskellige idrætsaktører har godtaget forestillingen om de foreningsløse, farlige unge drenge som en relevant kategori for integrationsprojekter.

4.1.4 Tilpasning af foreningsidrætten eller de foreningsløse børn?

Idrætsverdenen har altså accepteret, at integration af børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund i bund og grund handler om at få foreningsløse børn og unge ind i foreningsidrætten. Ifølge Skjerk er der to løsningsmodeller, som han fremfører ved at stilles spørgsmålet:

”Er det de foreningsløse unge mennesker, der skal gøres noget ved? Eller er de foreningsløse unge mennesker, som vil gøre tingene på en anden måde, og som skal støttes i denne anderledeshed ud fra en pluralistisk kulturopfattelse?” (Skjerk 2002:38).

Man kan altså vælge at tilpasse de foreningsløse børn til foreningerne eller tilpasse foreningerne til de foreningsløse børn. Der ligger ganske klart i begrebet om de foreningsløse børn en forestilling om den første model. Ud fra sådan et perspektiv bliver integration et spørgsmål om identifikation af barrierer hos børnene og deres forældre, der ikke kender til den danske foreningskultur. I det andet perspektiv identificeres problemet i foreningskulturen. Reaktionen er at udvikle projekter inden for idrætsforeningerne eller under andre organiseringsformer, som kan rumme de foreningsløse børn.

Flere af idrætstilbudene i det empiriske materiale er netop eksempler på en sådan tankegang. Nogle foreninger udvikler projekter, der i højere grad fungerer på de foreningsløses præmisser. Det er i forlængelse af en sådan tankegang, at Adolfo Rodriguez fra AIF er blevet ’integrationskonsulent’. Han fungerer som mægler mellem henholdsvis spillerne og deres trænere eller dommere og indtager en funktion, der netop har manglet og i sit fravær har holdt de unge med etnisk minoritetsbaggrund væk fra foreningerne. GAM3 er et eksempel på en forening, der i endnu højere grad er tilpasset til målgruppen ved lavt kontingent og ved at møde deltagere hvor de bor. Streetsoccer er ikke en forening men arrangeres af to personer, der til daglig arbejder i foreningsidrætten og trækker ressourcer herfra ind i Streetsoccer. GAM3 og Streetsoccer ligger på grænsen af foreningsidrætten; de er tilpassede nyudviklinger af foreningsidrætten. Containeridræt og den bemandede legeplads i Degnestavnen er eksempler på tiltag, der finansieres kommunalt og som udspringer af den opsøgende gadeplanspædagogik snarere end foreningsidrætten.

De korte observationer, som vi har gjort i de forskellige tilbud, viser, at de alle kan tiltrække børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund i idrætslivet.³⁷ Det tyder på, at tiltrækningen af børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund er noget, der kan foregå under mange forskellige organisat-

³⁷ Vi har ikke tal for hvor mange børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund der deltager i de forskellige tilbud, blandt andet fordi en del af dem fx Streetsoccer og Degnestavnens Legeplads ikke registrerer deres deltagere. Det var i øvrigt et kriterium for udvælgelsen af idrætstilbud, at de var forholdsvist velfungerende. Derfor kan vi ikke slutte fra eksemplernes succesrate til en generel sammenhæng mellem organiseringsform og mulighed for integration.

riske former, og ikke kun skal tænkes i foreningsregi. Det er ikke i sig selv et bevis for at løsningsmodeller, der tager afsæt i behovene hos idrætsudøvere med etnisk minoritetsbaggrund, er den eneste måde at søge at inddrage denne gruppe i idrætten. Her bliver et paradoks tydeligt: Når foreningsidrætten udvikler nye tilbud undsiger de foreningsidrættens særlige kvaliteter. Interessant nok er det ingen hindring for, at de fleste af tilbudene alligevel henviser til foreningsidrætten og ikke de alternative organiseringsformer som det sociale locus, hvor muligheden for integration er størst.

4.1.5 Hvor er pigerne?

Det står højt på den politiske agenda at øge omfanget af piger i foreningslivet som sådan og i integrationstilbud specifikt (Bilag 3:154-162, DIF 2006:10, Regeringen 2003:28). I eksemplerne, selv hvor det er et udtalt mål at tiltrække flere piger, er pigerne i høj grad underrepræsenteret og succesraten lav.

I Get2sport står pigernes interesser højt på dagsordenen, netop på grund af den store politiske interesse, og det understreges, at dette område skal opprioriteres (Bilag 3:154-155). I de projekter under Get2sport som vi har inddraget i dette speciale, AIF og FC Toros, er der ingen piger, fordi det er tilbud, der målrettes drenge. Der foreligger ikke opgørelser fra de resterende Get2sport projekter. Det materiale vi har indsamlet om eksemplerne er ikke kvantitativt, hvorfor den følgende opgørelse over pigernes deltagelse baseres på skøn fra informanternes og vores side. I Containeridræt anslår Henriette Curtz Janssen, at der er 5 % piger (Bilag 9:138). På Degnestavnens Legeplads er der flere piger, men der findes ingen optegnelser over omfanget af deres deltagelse. I Streetsoccer er der langt færre pigehold end drengehold ved stævnerne, selvom der er plads til lige så mange pigehold som drengehold. Ofte er der så få, at pigernes turneringer sløjfes, og pigeholdene spiller med i drengenes turnering (www.streetsoccer.dk 2007b). I GAM3, som har lavet opgørelser over pigernes deltagelse, er der ca. 20-25 % piger ved træningerne i GAM3 Zonen, 30 % ved Street GAM3 og ca. 15 % ved GAM3 Finals (Bilag 7:236, Navigent 2006:12). Vi vil anslå, at pigernes deltagelse maksimalt udgør 30 % af deltagerne i idrætstilbudene, og det er i GAM3, som er det idrætstilbud der arbejder mest målrettet med at inddrage pigerne.

Det er på flere af eksemplernes dagsordner, at etablere tilbud, der kan tiltrække piger. I GAM3 og på Degnestavnens Legeplads forsøger man at tilgodese pigerne ved at tilbyde dem idrætsgrene, såsom hockey eller rullehockey og dans, og ved at lave idrætsaktiviteter, der kun er for piger. Sær-

ligt hos GAM3 fremhæves inddragelse af pigerne som et vigtigt indsatsområde og der handles på målsætningen gennem udvidelse af aktiviteterne. Sådanne ændringer i idrætsaktiviteterne sker, også hos Streetsoccer, Degnestavnens Legeplads og i Containeridræt, men ikke i de to foreninger under Get2sport.

4.1.6 De foreningsløse drenge og de usynlige piger

Flere udtalelser tyder på, at der er en vis resignation i idrætstilbudene i forhold til at bringe pigerne ind i idrættens integrationstilbud. Henriette Curtz Janssen fra Containeridræt fortæller.

Henriette Curtz Janssen: "I år har jeg skrevet det ind i projektbeskrivelsen, at vi prøver at få erfaringer med at tiltrække piger, men det er ikke en direkte målsætning, at vi prøver at få dem ind, for det har vist sig at være sådan så svært. Så det kan være, at det bare er urealistisk. Det kan være, at vi bare må erkende, at egentligt så er det målrettet drenge, og det tror jeg bliver løsningen. Det bliver enden på det, for jeg tror det bliver meget svært at få pigerne derud" (Bilag 9:177-180).

Ifølge Anderson henviser betegnelsen foreningsløse børn ofte til børn med etnisk minoritetsbaggrund og til piger generelt (Anderson 2002:133). I alle eksemplerne er pigernes deltagelse meget lav i forhold til drengenes, og problemet med at tiltrække piger er anerkendt blandt lederne. Alligevel har vi aldrig hørt piger omtalt som 'foreningsløse' fra idrætstilbudenes ledere. Det kan skyldes, at projekterne fokuserer deres arbejde omkring integration, målgruppen ses som 'børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund', andre kategorier som køn eller alder er sekundære i forhold til integrationsformålet. En anden forklaring er, at pigerne er forsvundet ud af diskussionen om de foreningsløse børn, fordi debatten om drenge med etnisk minoritetsbaggrund har overtaget rampelyset. Begrebet foreningsløs og de negative konnotationer der følger med, er så knyttet til drengene, at pigerne falder ud af definitionen, selvom deltageropgørelserne klart viser, at de burde inkluderes i kategorien af børn og unge uden for foreningsidrætten.

En ting er at udvikle tiltag, der er rummelige over for de behov, som pigerne kan have. En anden ting er at italesætte pigerne som en gruppe, der har behov for integration. Men når fokuseringen på at redde de kriminalitetstruede drenge er så gennemtrængende, som vi kan se at den er, så bliver pigerne ganske usynlige. Resultatet af fokuseringen på de foreningsløse børn bliver altså, at integration i idrætstiltag næsten udelukkende målrettes til drenge. Og det er spørgsmålet, om ikke netop denne stærke konnotation til kriminalitet bidrager til at gøre kommunikationen om integration af børn og unge vanskelig. Det er en gisning som vi bringer på bane for at pointere, at denne

kategorisering af drenge med etnisk minoritetsbaggrund som potentielt kriminelle, er uhensigtsmæssig på flere planer.

I det følgende skal vi undersøge organiseringsformens og særligt foreningernes betydning for integrationen ud fra en diskussion af en række kendetegn ved foreningerne.

4.2 Integration skal foregå igennem foreningsidrættens organisering

I dette afsnit vil vi nuancere forestillingen om foreningslivets og idrætsforeningernes særlige forrang som integrationsskabende organiseringsform. I denne analyse vil vi derfor undersøge de karakteristika, der kendetegner den danske foreningsidræt. Vi inddrager en række undersøgelser og analyser af det danske foreningsliv og foreningsidrætten for at supplere det empiriske materiales udsigelseskraft.³⁸

4.2.1 Foreningsidrættens kendetegn

Idrætsforeninger organiserer mange former for idrætsudøvelse på mange forskellige måder. Der kan være tale om eliteidræt, idræt 'for sjov' eller for motionens skyld. Disse mål kan nås gennem uendeligt mange idrætsgrene. Med denne mangfoldighed in mente, bliver det vanskeligt at tale om idrætsforeninger som et samlet hele. Ser man nærmere på foreningernes opbygning og på forventninger til deres demokratiske betydning, vil man alligevel finde en række fælles karakteristika, som også ses i foreninger, der organiserer andre aktiviteter end idræt.

En forening i den danske frivillige sektor kan defineres ved de følgende organisatoriske kendetegn:

³⁸ Det drejer sig især om idrætsforskeren Bjarne Ibsens rapporter om det frivillige foreningsliv (Ibsen 2006a), dansk idrætspolitik (Ibsen & Eichberg 2006) og idrætsforeninger i Danmark (Ibsen 2006b). Vi inddrager også en rapport om den frivillige sektor i Danmark, som Ibsen har skrevet sammen med Ulla Habermann (Ibsen & Habermann 2005b). Flere af disse indgår i Frivillighedsundersøgelsen. Sammenkædningen mellem idræt og demokrati belyses ved at inddrage litteratur fra politologien og sociologien (Torpe & Kjeldgaard 2003; Torpe 2001; Ibsen & Ottesen 1999). Her tematiseres foreningerne ofte som skabere af social kapital. For at belyse sammenkædningen mellem idræt og integration har vi valgt at inddrage Gunvor Christensen og Stine Røn Christensens rapport om etniske minoriteter, frivilligt socialt arbejde og integration (2005), sammen med en række evalueringer af idrætstilbud, der søger at skabe integration (LG Insight 2006a, 2006b, 2006c; Navigent 2006) og Boeskov & Ilkjær rapport om barrierer for integration gennem foreningsidrætten (2005).

- 1) Foreningen er baseret på frivilligt medlemskab
- 2) Foreningen har en demokratisk beslutningsstruktur
- 3) Foreningen er uafhængig af det offentlige
- 4) Organisationen baseres på frivilligt, ulønnet arbejde
- 5) Foreningens formål stemmer i høj grad overens med medlemmernes interesser (Ibsen & Habermann 2005b:14)

Kendetegnene ved foreningerne er ikke uforanderlige eller ahistoriske. En forening kan for eksempel godt fungere uden en demokratisk beslutningsstruktur, det sker blot ikke særligt ofte. Det er sandsynligvis fordi der er stærke traditioner i foreningslivet samt en lovgivning, der gør det hensigtsmæssigt at organisere sig på bestemte måder (Ibsen 2006a:77). Foreningsidrættens organiseringsform er på den måde vanskelig at ændre og disse kendetegn er forholdsvist stabile.

Vi har valgt denne definition af kendetegn ved det danske foreningsliv som en ramme om diskussionen af organiseringsformer. Vi skal i det følgende diskutere de empiriske eksempler ud fra de fem karakteristika.

4.2.2 Medlemskab

Almindeligvis kræver adgang til idrætsaktiviteter medlemskab af en forening, og medlemskabet har ofte været et argument for den folkelige forankring af foreningslivet og dermed legitimiteten af den store støtte, foreningerne modtager (Torpe 2001). Med det frivillige medlemskab forstås, at medlemskabet ikke kan påtvinges nogen. Medlemskabet er forbundet med stærke forestillinger om foreningernes demokratiske funktion. Disse elementer ved foreningsdeltagelse skal vi diskutere under frivilligt arbejde. Her skal vi fokusere på medlemskabet som en økonomisk relation.

Kontingent som barriere for deltagelse

Foreningsmedlemskabet har en økonomisk side i form af kontingenter, som forpligter deltageren på foreningen og kan være med til at fastholde et medlem over sæsonen. Kontingenter fremhæves ofte som en barriere for socialt dårligt stillede grupper og især for etniske minoriteters deltagelse i foreningslivet (Boeskov & Ilkjær 2005). For at imødekomme dette har man fra politisk side iværksat puljeordninger, der administreres af idrætsorganisationer, således at børn med vanskelige økonomiske vilkår får mulighed for at deltage i idrætsforeningerne (jf. kapitel 3). De to foreninger i Get2sport har således modtaget støtte til at betale kontingenter for økonomisk dår-

ligt stillede medlemmer. Denne løsning er dog af midlertidig karakter. Denne støtteordning har netop projektform og disse tilbud fungerer kun på midlertidig basis. Den forudsætter altså, at den økonomiske ulighed vil udligne sig, og at andre barrierer vil forsvinde.

En løsning, der ikke er midlertidig er at tilbyde aktiviteter uden kontingentbetaling. Det er der gode erfaringer med på andre områder fx i ungdomsklubber i Lundtoftegade i København, hvor et sådant initiativ fordoblede deltagerantallet på kort tid (Skov & Langager 2004). Det ses også inden for foreningsidrætten fx med 'Åben hal' i DGI-byen (Andersson 2002:129-139).

Foreninger kan arbejde med forskellige versioner af denne model. Fx kan kontingentet fastsættes på et meget lavt niveau. Det ser vi for eksempel i GAM3. Hos GAM3 koster det 10 kr. pr. dag eller 50 kr. pr. sæson at deltage i træningen. Hvis man ønsker at deltage i blot et par uger, kan det meget hurtigt betale sig at blive medlem. Men det er altså også muligt at være med uden at investere i et medlemskab.

Foreningerne og særligt dem i den eksperimenterende ende af skalaen, arbejder altså med at udvikle nye systemer for medlemstilknytning gennem kontingentbetaling. Her har de kommunale tiltag, Degnestavnens Legeplads og Containeridræt en fordel. De står ikke overfor den barriere som kontingentbetalingen kan udgøre, fordi de ikke er afhængige af medlemstilslutningen for at opnå finansiering. Streetsoccer arbejder også ud fra en forestilling om, at økonomisk formåen hos deltagerne ikke må stå i vejen for deltagelse. Udgifterne afholdes i al overvejende grad gennem ekstern finansiering. Jens Højbjerg og Lennart Boel fortæller længe om, hvordan de forsøger at skaffe midler fra sådanne kilder til at afholde stævner, men aldrig om at sætte deltagergebyret op.

I de nyere tiltag som GAM3 og Streetsoccer, der ikke er forankrede i en klassisk foreningsstruktur, ser der altså ud til at være en udtalt erkendelse af, at kontingentet ikke er den væsentligste kilde til indtægter. Det er interessant i forhold til, at idrætsforeningerne er den foreningsform, der modtager mest betaling fra sine medlemmer (Torpe & Kjeldgaard 2003:48). For arrangørerne af Streetsoccer er den økonomiske side af sagen fra begyndelsen et spørgsmål om at søge midler hos kommunen og idrætsorganisationerne (Bilag 11:25-28). Streetsoccer er ikke en forening og har følgelig i mindre grad incitament til at forfølge klassiske foreningstraditioner i denne henseende. Det strejfer dem slet ikke at forsøge sig med en foreningsmodel.

Medlemskab som distancering fra integration og medlemskab som forpligtelse

Som vi tidligere har vist, er GAM3 bevidst om vanskelighederne ved at tale om integration over for deltagerne. Ved at gøre GAM3 til en forening kan GAM3 bruge medlemskabet til at distance sig fra integration. Man kan på den måde undvige en kategorisering som et socialt projekt, der vil integrere børn og unge eller blande sig i deres fritid. Medlemskabet er frivilligt, men hvis man vælger at melde sig ind, må man acceptere, hvordan tingene foregår. GAM3 undviger som nævnt at skabe en barriere for deltagelse gennem kontingentbetalingen. Der er dermed næppe den store indtjening forbundet med kontingentindbetalingerne for GAM3, derimod kan foreningen høste fordelene ved at forpligte de unge gennem medlemskabet

Degnestavnens Legeplads er et andet relevant tilbud i denne forstand. Idrætten gøres her tilgængeligt for de børn og unge, hvor økonomien kan være en barriere. På Degnestavnens Legeplads er der ikke nogen deltagerbetaling eller registrering. Derimod forpligtes børn og unge på deltagelsen i form af turneringsformen og det specielle regelsæt og pointsystem som er udviklet af pædagogerne på pladsen.

Som vi har vist i ovenstående afsnit kan medlemskabet af en forening have både positiv og negativ indvirkning på om et idrætstilbud kan rekruttere deltagere med etnisk minoritetsbaggrund. Undersøgelser har vist, at kontingenter knytter deltagerne til idrætstilbudet, men de kan også udgøre barrierer for børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund. Hos GAM3 ser vi, at et medlemskab kan knytte deltagerne til tiltaget samtidig med, at det kamouflerer, at der er tale om et integrationstiltag. De empiriske eksempler viser dog også, at de unge kan knyttes til idrætstilbudene uden medlemskab. Set i lyset heraf kan medlemskabsdimensionen ved foreningsidrætten altså ikke tillægges en entydig positiv egenskab i forhold til andre organiseringsformer.

4.2.3 Den demokratiske beslutningsstruktur

Den demokratiske beslutningsstruktur er meget udbredt både i foreningslivet generelt og i idrætsforeningerne (Torpe & Kjeldgaard 2003:38-39).³⁹ At foreninger hovedsageligt benytter denne beslutningsstruktur kan formentlig tilskrives den tætte tilknytning til den demokratiske velfærdsstat men også lovmæssige forhold. Folkeoplysningsloven giver tilskud til foreninger med en demokratisk struktur. Derfor er denne organiseringsform interessant for mange foreninger.

³⁹ En undersøgelse under Magtudredningen af foreningslivet i Ålborg viser, at 95% af de danske foreninger har en demokratisk organisering og at ni ud af ti nye foreninger vælger denne struktur (Torpe & Kjeldgaard 2003:38-39).

Den demokratiske beslutningsstruktur er et af de kendetegn ved de frivillige foreninger, der lægges høj værdi af politikere, forskere såvel som aktører i den frivillige sektor. Demokratiet internt i foreningslivet ses som et essentielt aspekt i foreningernes demokratiske opdragelsespotentiale (Torpe & Kjeldgaard 2003). Det argumenteres, at den demokratiske struktur giver mulighed for medlemsindflydelse. Via deltagelse i generalforsamlinger og bestyrelsesarbejde kan alle få indflydelse på foreningens virke. Ser vi nærmere på, hvordan denne ret til og mulighed for indflydelse fordeler sig for de forskellige medlemsgrupper, tegner der sig dog et mindre demokratisk billede.

Børn og unges muligheder for indflydelse i foreningerne

Voksne medlemmer har stemmeret ved generalforsamlinger, for børnene er situationen en anden. Undersøgelser af idrætsforeninger fra 1997 og 2004 viser et samstemmigt billede; hovedparten af idrætsforeningerne giver ikke børn under 15 år (eller disses forældre) stemmeret på generalforsamlingen (Ibsen 2006b:18).⁴⁰ Dette er i sig selv en undergravning af forestillingen om det grundlæggende demokratiske ved foreningslivet.

Ibsen fremfører tre argumenter for, at det demokratiske underskud i idrætsforeningerne i forhold til børnene, alligevel ikke er så stort. For det første viser undersøgelse, at medlemmerne typisk inddrages i beslutninger på de hold eller grupper, som de er knyttet til i foreningen. For det andet har børnene indirekte indflydelse, fordi foreningerne er økonomisk afhængige af kontingentbetalingen og det frivillige arbejde, som medlemmer lægger i foreningerne. Engagement i det frivillige arbejde afhænger af, at foreningerne fungerer i overensstemmelse med medlemmernes interesser. For det tredje har medlemmerne direkte indflydelse på foreningen gennem det frivillige arbejde, de udfører for foreningen.

Det første argument kan også gælde under andre organiseringsformer. Det er ikke en vedtægtsikret ret at inddrage børnene i tilbud som Degnestavnens Legeplads eller Containeridræt. Det er dog ganske sandsynligt, at det er en kutyme, at man inddrager deltagerne i udformningen af tilbudets aktiviteter ganske enkelt for at fastholde dem i tilbudet.

Det andet argument, at børnene via deres medlemskab af foreningen kan 'stemme med fødderne' er nok en sandhed med moderationer. I mange foreninger er holdene fuldt besatte og børnene

⁴⁰ Det samme billede ses i undersøgelser af foreningerne i Ålborg. Her har 28 % af børnene under 15 år og 21 % mellem 15 og 18 år, i foreninger med børnemedlemmer, stemmeret ved generalforsamlinger (Torpe & Kjeldgaard 2003:40).

står i kø for at blive medlem. I de udsatte boligområder, hvor store dele af målgruppen bor, er der ofte ikke mange idrætsforeninger at vælge mellem (hvis der er en idrætsforening). Dette argument forudsætter altså tilstedeværelsen af flere foreninger *eller* at børnene er mobile. Det må forventes, at der ikke gælder de samme forhold for forskellige aldersgrupper af børn og unge og måske heller ikke mellem kønnene. Der er dog tendenser til, at nogle af børnene er langt mere mobile end man forventer fra idrætstilbudenes side. Børnenes mobilitet skal vi komme ind på i kapitel 6.

At foreningerne må tilpasse sig medlemmernes interesser på grund af en økonomisk afhængighed af kontingenter samt af den frivillige arbejdskraft adskiller sig ikke væsentligt fra andre idrætstilbudets afhængighed af deltagere. Alle de seks eksempler er afhængige af et vist deltagerantal for at legitimere deres eksistens over for kommunale eller private sponsorer.

Det tredje argument er, at medlemmerne har indflydelse via det frivillige arbejde de udfører. Dette argument forudsætter et potentiale for indflydelse i det frivillige arbejde, som børnene kan udføre. I Ulla Habermanns undersøgelse af idrætsforeningerne, fremgår det, at de frivillige løser følgende opgaver: 'træner', 'bestyrelsesmedlem', 'udvalgsmedlem', 'holdleder', 'formand', 'kasserer', 'indsamler', 'sekretær' og 'andet'. 'Andet' både dækker over praktiske og administrative opgaver (2000:14).⁴¹ Såfremt børn og unge har en vis alder og de rette kvalifikationer kan de fungere som 'holdleder' og 'træner'. Men det er usandsynligt, at især de yngste børn og unge vil kunne varetage andet frivilligt arbejde, end de opgaver der falder under kategorien 'andet'. Og heraf kun en begrænset del af disse, eftersom børn og unge kun kan varetage begrænsede typer af praktiske og administrative opgaver som fx indsamler eller køkkenmedhjælp.

Man kan derfor spørge, hvor mange børn og unge mellem 6-18 år der reelt deltager i frivilligt arbejde og hvad det demokratiske potentiale er i de opgaver, som de udfører? Det kan hævdes, at der er en demokratisk værdi i at deltage i et fællesskab. De voksne som tager større del i det frivillige arbejde kan være rollemodeller for børn og unge. Som vi skal se under diskussionen af det frivillige og ulønnede arbejde er denne læringsproces gennem rollemodeller noget, der også foregår uden for idrætsforeningerne.

⁴¹ De praktiske opgaver kan være at passe kassen i klubhuset, stå i caféen, kantinen eller kiosken, hjælpe i køkkenet, sælge varer, stå for kørsel, stå for arrangementer m.v. De administrative opgaver kan være at arrangere stævner, fordele kampene, arrangere kurser eller fællesmøder for trænere og ansatte ledere og trænere i klubben, samt en række adhoc-opgaver (ibid.).

Som vi har vist er den demokratiske beslutningsstruktur en af de egenskaber ved den traditionelle forening, der tillægges stor værdi i forhold til foreningerne som skoler i demokrati. I praksis er den indflydelse som børn og unge har i idrætsforeningerne ofte begrænset, og den indflydelse, som børn og unge kan opnå i foreningerne, adskiller sig ikke væsentligt fra den indflydelse, de kan opnå i idrætstilbud under andre organiseringsformer.

4.2.4 Uafhængigheden af det offentlige

Uafhængigheden af det offentlige er et karakteristikum ved foreningslivet, som der i de seneste år er rejst tvivl om fra en række forskellige perspektiver. Selvom undersøgelser viser, at andelen af foreningens indtægter som kommer fra det offentlige er faldende (Ibsen 2006b:23), så modtager 75 % af alle idrætsforeninger offentlige tilskud. Det sker direkte, i form af medlemstilskud og/eller indirekte, i form af lokaler og faciliteter. Faciliteterne stilles kun til rådighed af kommunerne, såfremt foreningen opfylder kriterierne i Folkeoplysningsloven (Torpe & Kjeldgaard 2003:51). Afhængigheden af det offentlige vil altså være stor i de fleste idrætsforeninger.

Samtidig er der som beskrevet i kapitel 3, oprettet en lang række puljer og udviklingsprogrammer, hvis midler er øremærkede til forskellige velfærdsopgaver. Særligt denne projektorienterede form for finansiering af idrætsforeningernes virke, bevirker en offentlig styring af foreningerne såfremt de indgår i dette arbejde. Det offentlige kan styre idrætsforeningerne mere præcist gennem sådanne puljer, fordi der kan sættes strammere rammer for foreningernes virke (Ibsen & Eichberg: 2006:16-19). Den økonomiske uafhængighed af det offentlige er altså under forandring. Foreningerne besidder dog en absolut uafhængighed i forhold til at vælge de aktiviteter, som de ønsker at arbejde med, herunder også om de vil påtage sig velfærdsstatslige opgaver.

Projektkulturen gør integration afhængig af det offentlige

Denne uafhængighed står i modsætning til nogle af eksemplerne med anden organiseringsform. Det gælder i særlig grad for Degnestavnens Legeplads og for Containeridræt. Disse tilbud, som begge er 100 % offentligt finansierede, har ikke friheden til at definere egne opgaver, og det sætter naturligvis begrænsninger for disse idrætstilbuds udvikling. Denne afhængighed af det offentlige kan både skabe sikkerhed og usikkerhed for tilbudenes eksistens. Degnestavnens Legeplads har eksisteret i over 25 år, og pædagogerne på pladsen har iværksat pædagogisk arbejde og idrætsaktiviteter, som fra politisk hold identificeres som integrationsfremmende. Alligevel har legepladsen været truet af Københavns kommunes nedskæringer.

Containeridræt er et idrætstilbud, der kører som projekt under folkesundhedsforvaltningen i Københavns Kommune. Det er intentionen med tiden at forankre projektet i organisationer i lokalområderne, hvor containerne er placerede. Containeridræt er altså som alle projekter, tidsbegrænset. Og denne organiseringsform gør, at Containeridræt hurtigt kan udvides eller afvikles; containerne kan flyttes til en ny placering, men også at projektet kan opgives, hvis det mister opbakning fra kommunen. Projektet er altså underlagt politiske strømninger og stærkt afhængig af politisk velvilje. Projektformen giver altså svære betingelser for idrætstilbud, der vil skabe integration, fordi usikkerheden er så stor. Idrætsforeningerne er i mindre grad afhængig af disse projektkulturer. De projekter, som skabes inden for idrætsforeningerne med puljemidler, kan være underlagt samme ustabilitet, fordi finansieringen kan bortfalde eller ophøre. Men det offentlige kan ikke bestemme, at foreningen skal ophøre, det kan kun medlemmerne og de frivillige. Både i foreningsregi og udenfor kan man sige, at integrationstilbud i projektform er afhængige af det offentlige i særlig grad. Her har foreningerne umiddelbart en fordel frem for idrætstilbudene under andre organiseringsformer.

Professionalisering

Afhængigheden af det offentlige skaber altså styring udefra, samtidig med, at det muliggør, at der kan udvikles nye tiltag i idrætstilbudene. Det samme kan man sige for partnerskabelse med eksterne aktører generelt. Alle idrætstilbuddene samarbejder med eksterne aktører. På forskellige måder krydser de grænserne mellem den offentlige og frivillige sektor, for at kunne arbejde med deres integrationsformål. AIF og FC Toros samarbejder med DIF gennem Get2sport og indgår i partnerskaber med deres respektive kommuner, GAM3 samarbejder med en række kommuner, Integrationsministeriet, private sponsorer og lokale basketballforeninger. Containeridræt samarbejder med lokale idrætsforeninger og kvarterløftprojekter. Degnestavnens Legeplads samarbejder med mange andre aktører i lokalområdet, bl.a. en nærliggende bemandet legeplads og opsøgende teams og deltager i SSP samarbejdet.

Tilsyneladende er samarbejde mellem aktører under forskellige organiseringsformer og fra forskellige sektorer generelt udbredt i integrationsarbejdet. Det tyder på, at foreninger og de øvrige tilbud, hvis de vil løfte velfærdsopgaver, med fordel kan indgå i partnerskaber. Denne tendens understøttes i samfundsforskerne Gunvor Christensen og Stine Røn Christensens (2006) analyse af sammenhængen mellem frivilligt socialt arbejde og integration. Her vises det, hvordan foreninger, der samarbejder med kommunale institutioner eller forvaltninger, har større tilbøjelighed til

at have etniske minoritetsmedlemmer. Denne omvendte forklaring viser hen til, at det lykkes for foreninger med store netværk at tiltrække etniske minoritetsmedlemmer og velsagtens også, at etniske minoritetsforeninger ofte har stærke netværk, sådan som vi også ser det i FC Toros.

Der er desuden tegn på, at de tilbud, som har *professionaliseret* varetagelsen af administrative og praktiske opgaver – og som har gode netværk at trække på – har en fordel i forhold til de tilbud, der forlader sig udelukkende på frivilligt arbejde. Streetsoccer og GAM3 er mindre afhængige af offentlige instanser, fordi begge tilbud har vist dygtighed i at manøvrere mellem forskellige bidragsgivere. Disse tilbud kan støtte sig på flere kilder end mange andre eksempler. Det skyldes sandsynligvis, at arrangørerne i begge tilbud, også inden de startede de respektive idrætstilbud, havde meget gode kontakter i foreningsverdenen.⁴² GAM3 og Streetsoccer er i mindre grad i fare for at blive lukket på grund af eksterne aktørers valg end mange af de øvrige tilbud uden for foreningsregi.

Generelt må man antage, at partnerskabelse præger idrætstilbudenes afhængighed af det offentlige såvel som andre aktører. Det kan diskuteres om uafhængighed af det offentlige er en vigtig egenskab i forhold til at løse integrationsopgaver. Både undersøgelser og empirien viser, at partnerskaber er frugtbare for integrationsarbejdet. Både for foreningerne og de øvrige tilbud er det primært specifikke integrationsprojekter (der altså ligger uden for de eksisterende aktiviteter), der kan trues af samarbejdspartners valg. Det er altså projektkulturen, der sætter de største begrænsninger for integrationstilbudene og ikke organiseringsformen. Uafhængigheden af det offentlige kan således ikke siges at være afgørende for, at foreninger skulle være bedre til at løse integrationsopgaver end idrætstilbud med anden organiseringsform.

4.2.5 Frivilligt contra ulønnet arbejde

I forskningen karakteriseres idrætsforeningernes samfundsmæssige funktion ud fra værdien af det frivillige ulønnede arbejde (Bøje & Eichberg 1994, Ibsen 2006b). Ibsen skriver: 'Det frivillige arbejde er en uadskillelig del af den foreningsorganiserede idræt. Dels på grund af de mange gratis arbejdstimer, de frivillige lægger i foreninger. Dels, fordi foreningernes kvaliteter er forbundet

⁴² GAM3 har siden sin opstart fået finansielle midler fra mange forskellige steder herunder fra puljer, fra sponsorer og fra folkeoplysningsmidlerne. GAM3s afhængighed af disse midler er blevet afløst af en afhængighed i og med, at GAM3 er kommet på Finansloven. GAM3 bryder altså med sin atypiske foreningsstruktur de traditionelle foreningers afhængighedsmønstre. Streetsoccer har med sin anderledes organiseringsform andre afhængighedsrelationer. Fordelingen og afsenderne bag midlerne er ikke vigtig for Streetsoccer. Projektet er lige så afhængigt, som de andre idrætstilbud af at modtage finansielle midler.

med de kvaliteter, vi tillægger det frivillige arbejde' (Ibsen 2006b:20). Vi skal her diskutere begge argumenter.

Værdien af de gratis arbejdstimer i foreningerne

I en undersøgelse af de frivillige i idrætsforeningerne opgør Ulla Habermann, hvilke frivillige arbejdsopgaver der løftes i idrætsforeningerne samt hvilke aldersgrupper samt hvilke aldersgrupper der står bag. Habermann finder, at de frivillige generelt afspejler medlemsprofilerne i de enkelte idrætsforeninger, dog er de frivillige lidt ældre, og de unge under 20 år udgør kun mellem 7 % og 11 % af de frivillige i foreningerne (Habermann 2000:69,79, Ibsen 2006b:4). Habermanns undersøgelse af det frivillige arbejde i idrætsforeningerne involverer 'alle' der bidrager med frivilligt arbejde i foreningerne. Hermed menes både frivillige i "bestyrelser og udvalg, trænere og holdledere samt praktiske medhjælpere" (Habermann 2000:5). Den yngste alderskategori, der opereres med i analysen er 'under 20 år'. Hvordan de frivillige fordeler sig aldersmæssigt inden for denne kategori, kan vi ikke sige noget om, men størstedelen af de frivillige blandt børn og unge ligger formentlig i den ældre ende af aldersgruppen, og måske primært de 18 til 20-årige. Desuden er det i og med, at børn juridisk set ikke kan besidde ledelsesposter med ansvarsforpligtelse, et begrænset antal frivillige opgaver, børnene kan udføre. Det frivillige arbejde er altså ikke noget, som børn og unge i stort omfang selv deltager i og dermed lægger de sandsynligvis ikke mange arbejdstimer i foreningerne.

Det behøver ikke nødvendigvis kun at være børnene der udfører det frivillige arbejde. Det kan også være deres forældre. I foreningslivet præsenteres børn og unge således for det frivillige arbejde gennem at iagttage voksne frivillige som en form for rollemodeller. Men denne illustration af en frivillig indsats gennem rollemodeller er ikke noget, som det frivillige foreningsliv har patent på. Således ser vi, at både Streetsoccer og Degnestavnens Legeplads trækker på frivillige til afviklingen af nogle af deres idrætsaktiviteter.

I Christensen & Christensen's reanalyse af data fra Frivillighedsundersøgelsen⁴³ viser det sig, at foreninger, der vurderer, at arbejdet i foreningen bør lønnes, har halvanden gang så stor tilbøje-

⁴³ Frivillighedsundersøgelsen er en del af et internationalt frivillighedsprojekt, Johns Hopkins-projektet. Frivillighedsundersøgelsen "arbejde(r) med at kortlægge det frivillige arbejde i Danmark. Målet med undersøgelsen er at afdekke en lang række faktuelle forhold, der gør det muligt at vurdere det frivillige arbejdes betydning og dets rolle i samfundet. ... Bag Frivillighedsundersøgelsen står en forskergruppe fra Socialforskningsinstituttet, Institut for Forskning i Idræt og Folkelig Oplysning, Roskilde Universitetscenter samt Center for frivilligt socialt arbejde i Odense. Undersøgelsen er finansieret af seks ministerier: Socialministeriet, Kulturministeriet, Under-visningsministeriet, Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Beskæftigelsesministeriet og Integrationsministeriet." (www.Frivillighedsus.dk 2007)

lighed til at have etniske medlemmer end foreninger, der vurderer at arbejdet i foreningen bør være frivilligt (2006:44). Dette tyder på, at foreninger, som er åbne over for lønnet arbejde og dermed en form for professionalisering, bedre er i stand til at tiltrække etniske minoriteter til deres idrætsaktiviteter. Det vil altså sige, at frivilligt arbejde i forhold til integration med fordel kan suppleres eller erstattes af lønnet arbejde. Dermed kan man sige at, at foreningen som organiseringsform ikke nødvendigvis i kraft af det frivillige arbejde er bedre end andre organiseringsformer til at løse integrationsopgaver.

Kvaliteten ved det frivillige ulønnede arbejde

Det andet argument i Ibsens forklaring af det frivillige arbejde var, at det kan tillægges en kvalitet i sig selv. Hvilke kvaliteter det præcist er, specificeres ikke af Ibsen. Vi kan forklare denne kvalitet ud fra en putnamsk optik på foreningslivet, som også en stor del af forskningen inden for området bygger på, jf. kapitel 3. Kvaliteten ved det frivillige arbejde er, at det i civilsamfundet bidrager til at skabe social kapital, og dermed til at opretholde det demokratiske styre. I en tolkning af foreningerne, der lægger vægt på deres demokratiske værdi, indgår medlemskab som et argument på to måder. Foreninger anses for det første at fungere som 'skoler i demokrati', hvor medlemmerne gennem foreningsaktiviteten udvikles til demokratisk sindede borgere med engagement og kompetencer for deltagelse og indflydelse. For det andet ses foreningerne som bindeled mellem den enkelte borger og samfundets sociale og politiske institutioner, altså som en kanal til indflydelse (Torpe 2001:109). Denne demokratiske værdi af medlemskabet skal vi diskutere ud fra det frivillige arbejde, da det ofte er igennem denne funktion at netværkene skabes.

Den sociale kapital kan ifølge Putnam skabes gennem to processer i foreningslivet, *bonding* og *bridging*. Bonding henviser til foreningernes interne sammenhængskraft. Aktiviteter i foreningerne skaber sammenhold i en gruppe der på forhånd ofte er homogen (Putnam 2000). Denne form for netværksdannelse kan også ske udenfor foreningslivet. Idrætstilbud med andre organiseringsformer kan også skabe sådanne interne netværk mellem brugere af et idrætstilbud. På Degnestavnens Legeplads lægges der vægt på at fællesskab skabes gennem idrætten. Det virker, som vi skal se i kapitel 5, rimeligt, at idrætten kan have en sådan funktion uafhængigt af organiseringsformen. Det er dog også muligt, at den frivillige indsats fra lederne side kan virke inspirerende. Det skal vi gøre klart ved at se på de eksterne netværksforbindelser; *bridging*.

Med *bridging* forstås eksterne netværk, der rækker udover foreningen og dens medlemmer. Her kan vi altså se de eksterne netværk i form af partnerskaber, som vi tidligere har diskuteret som en

kvalitet ved foreningerne. Disse partnerskaber findes som vi har set også i de andre idrætstilbud. Det gælder både for foreninger og for idrætstilbud under andre organiseringsformer, at det kun vil være ganske få af foreningernes medlemmer, der samarbejder med partnere uden for foreningen. I en forening vil det ofte være bestyrelsesmedlemmerne eller andre ledere der indgår i disse netværk, og sjældent børnene. Det samme gælder for de andre idrætstilbud. Det er igen iagttagelsen af de voksnes netværk, der skal opdrage børn og unge til demokrati.

Her kan vi dog se en forskel mellem foreningerne og tilbudene under andre organiseringsformer, idet foreningens arbejde gennem interne såvel som eksterne netværk sker frivilligt. Her er langt de fleste opgaver varetaget af personer, der ikke er ansat til opgaven af kommunen eller andre instanser. Fraværet af pengerelementet mellem leder og børn og unge kan muligvis bidrage på en speciel måde til opdragelsen til demokrati. Putnam betegner denne særlige kvalitet ved foreningslivet som generaliseret reciprocitet. Med dette begreb mener han, at foreningslivets frivillige arbejde og netværksdannelser skaber en norm i samfundet om, at det kan betale sig at gøre noget for det fælles bedste. Dette må siges at være en kvalitet som det frivillige arbejde besidder, og som næppe kan overtages af det lønnede arbejde.

Konklusionen på dette element ved organiseringsformen er paradoksal. På den ene side er det en fordel for idrætstilbudene under alle organiseringsformer, at de professionaliserer deres arbejdsopgaver. På den anden side er det rimeligt at antage, at det frivillige arbejde i sig selv spiller en rolle i skabelsen af demokratiske normer. Dermed kan foreningslivet bibringe deltagerne en særlig oplevelse af samfundsmæssig sammenhængskraft.

4.2.6 Interesseforpligtelsen overfor medlemmerne

Det sidste kendetegn ved foreningsidrætten er interesseforpligtelsen overfor medlemmerne. Det kan ifølge Ibsen forstås som stor overensstemmelse mellem foreningernes mål og deltagerens interesser. Ibsen beskriver i forlængelse heraf idrætsforeningerne som 'aktivitetsforeninger'. Hermed menes, at de er konstitueret om et afgrænset interessefællesskab omkring en eller flere idrætsaktiviteter. Det vil sige, at foreningerne typisk ikke beskæftiger sig med andre aktiviteter eller mål end netop idrætsaktiviteter (Ibsen 2006a:67). Det understreges af, at foreningernes indoptagelse af "generelle velfærdsmål" er lang mindre i dag end for 20 år siden (Ibsen 2006b:13). Mere specifikt viser analyser under Frivillighedsundersøgelsen, at kun 6 % af idrætsforeningerne har aktiviteter indenfor, hvad der kaldes en 'social indsats' (Ibsen 2006a:68). De store politiske

forventninger til idrætsforeningernes integrationsmæssige potentiale afspejles altså langt fra i den typiske danske idrætsforening.

Det er ifølge Christensen & Christensens de foreninger, som ser det som deres opgave at være med til at løse sociale problemer i samfundet, der har den største tilbøjelighed til at have etniske minoriteter som medlemmer (Christensen & Christensen 2006:43-44). Set ud fra den analyse er det altså problematisk for integrationsindsatsen, at foreningerne primært er aktivitetsbaserede og orienterede mod medlemmernes interesser. Sammenholder man Ibsens analyser med Christensen & Christensens, er foreningerne altså ikke at foretrække i forhold til at løse integrationsopgaver, fordi de ikke har motivationen til at løfte opgaverne.

Interesseforpligtigelsen over for medlemmerne blev brugt som argument i forbindelse med den demokratiske beslutningsstruktur, men som nævnt kan denne forpligtigelse ikke anses som væsensforskellig de forskellige idrætstilbud imellem. Derudover viser flere undersøgelser, at idrætsforeningerne hovedsagelig er aktivitetsforeninger, det vil sige, at de primært er orienterede mod foreningens udbudte idrætsgren(e) og ikke mod samfundsopgaver som integration. Så selvom der er store politiske forventninger til idrætsforeningernes integrationsmæssige potentiale, er det ikke noget den typiske forening er organiseret omkring eller har ønske om at beskæftige sig med. På dette område kan foreningerne altså ses som en arena, hvor det vil være sværere at få varetaget integrationsopgaver i forhold til idrætstilbud under andre organiseringsformer eller foreninger som GAM3, der har integration som et primært formål for sine aktiviteter og organiserer sig specifikt i forhold til dette formål.

4.3 Delkonklusion

I dette kapitel har vi først vist, at definitionen af målgruppen som foreningsløse børn medfører et stærkt fokus på drenge fra idrætstilbudenes side. Det betyder, at pigerne udgrænses fra idrætstilbudene og dermed fra de mulige integrationsprocesser. Med ovenstående diskussion har vi søgt at belyse om foreningerne i kraft af deres særlige organiseringsform besidder egenskaber, som gør, at de bedre kan håndtere integration af etniske minoritetsbørn og -unge. I forhold til de fem kendetegn ved foreningsidrætten har vi følgende konklusioner:

1. Medlemskab af en forening forstået som økonomisk relation kan være en barriere for deltagelse. Foreningerne løser dette gennem projekter, der yder tilskud eller de indretter

tilbudene med lave kontingenter, imens de øvrige tilbud er helt frie af denne barriere. Medlemskabet kan fungere som en forpligtende instans over for deltagerne, og kan bidrage til at kamuflere integrationsformålet i idrætstilbudet.

2. Den demokratiske beslutningsstruktur gør ikke nogen stor forskel for børn og unge, da de kun i meget lille grad kan opnå indflydelse igennem den demokratiske organisering af foreningslivet. Og den indflydelse kan de også opnå under andre organiseringsformer.
3. Uafhængighed af det offentlige er på retur, blandt andet på grund af øget partnerskabelse mellem idrætstilbud og det offentlige. Partnerskabelse kan bidrage til at skabe forudsætninger for integration, imens den projektform som partnerskabelsen ofte munder ud i kan skabe usikkerhed for integrationstilbudene.
4. Det frivillige arbejde har en demokratisk dannende kvalitet i sig, som de øvrige idrætstilbud ikke kan matche. Men undersøgelser viser, at det er de professionelle og ikke de frivillige, der gør en forskel for integrationen.
5. Interesseforpligtelsen over for medlemmerne er det der holder sammen på foreningerne, men det forhindrer indoptagelsen af andre formål i foreningen, fx integration.

Diskussionen er således ikke en tilbagevisning af, at foreninger ikke kan løfte en række opgaver på dette område, men blot en påvisning af at foreninger ikke i betydelig grad kan tillægges at være bedre til at løfte denne opgave end idrætstilbud med en anden organiseringsform.

Kapitel 5

Idrættens narrativer og integration som socialisering via idræt

I dette kapitel skal vi se på empirien med et idrætsteoretisk perspektiv og besvare det andet underspørgsmål i problemformuleringen, altså hvilken betydning idrætten og idrætsgrenene har for muligheden af at skabe integration. Kapitlet vil vise, hvordan lederne i de seks idrætstilbud forestiller sig, at der kan skabes integration gennem idræt.

Først skal vi vise, at det i integrationsøjemed ofte er de samme idrætsaktiviteter der benyttes. Forklaringen handler om, hvilke muligheder de anses at give for at tiltrække børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund. Derfor skal vi indledningsvist se på fordelingen af idrætsgrene i det empiriske materiale. Vi vil i forlængelse heraf præsentere et teoretisk blik for hermed at kunne vise, hvordan lederne i idrætstilbudene ved hjælp af disse idrætsgrene opstiller en række narrativer for idrættens potentiale som integrationsmiddel. Dette leder over i analysen af de opstillede narrativer. Vi har identificeret to eksempler på narrativer om bestemte idrætsgrenes værdier og på idrættens værdi som sådan i materialet. Narrativerne vil blive udfoldet i analyserne. Det første handler om globalt udbredte idrætsgrene som en særlig universel form for samvær, hvor alle er ligestillede. Det andet er et narrativ, der rekonstruerer sådanne globale idrætsgrene gennem associationer til gadekultur og skaber nye versioner af idrætten for at tiltrække børn og unge. Vi skal til slut vise, hvordan idrætten former en integrationsproces som en socialisering til god opførsel, og hvordan det foregår på forskellig vis under forskellige organiseringsformer.

5.1 Den hellige treenighed i integrationsindsatser: Fodbold, basketball og kampsport

Som vi skal se i det følgende, tegner der sig i de seks idrætstilbud og i Get2sport et billede af, at det er en lille skare af idrætsgrene, som der er en integrationsmæssig tiltro til både inden for idrætstilbudene og fra aktører i idrætten. Det tolker vi som et tegn på, at der er en generel tendens til at favorisere disse idrætsgrene i integrationsarbejdet.

Når man tager hensyn til, at GAM3 udbyder basketballtræning tyve forskellige steder i landet, er GAM3 den største udbyder af idræt i materialet samlet set. Og i dette lys får basketball en langt større vægt i integrationsindsatserne landet over. Fodbold er derimod den aktivitet, der er repræsenteret i flest af idrætstilbudene. Kampsportsgrene⁴⁴ indgår ikke i de seks idrætstilbud, fordi vi udelukkende har udvalgt udendørs aktiviteter, med undtagelse af en af containerne under Containeridræt, som fast besøger en bokseklub i vinterhalvåret. Derudover er forskellige kampsportsgrene repræsenterede i Get2sport, hvor der både indgår en bokseklub, en brydeklub og en taekwondo klub. Uanset hvilken konstellation eller organiseringsform så viser fodbold, basketball og kampsport sig at være de væsentligste ingredienser i samtlige idrætstilbud, der indgår i det samlede materiale.

Brugen af disse idrætsgrene afspejler sig i det idrætsmønster, som undersøgelser tegner af etniske minoritetsdrengene. En undersøgelse af Ibsen viser, at de mest udbredte idrætsgrene blandt drenge med etnisk minoritetsbaggrund er fodbold, basketball og kampsport. Den andel af drenge med etnisk minoritetsbaggrund, der dyrker disse idrætsgrene i foreningsregi er større end andelen af drenge med etnisk dansk baggrund (Ibsen 2004:24). Idrætstilbudenes idrætsgrene afspejler altså Ibsens opgørelse over de mest udbredte idrætsgrene blandt drenge med etnisk minoritetsbaggrund. Da drenge udgør størstedelen af deltagerne i eksemplerne, kan vi med Ibsens undersøgelse i tankerne, opfatte de idrætsgrene, der indgår i materialet, som *typiske* for de idrætsgrene der tiltrækker sådanne grupper. Og det er tydeligt i flere af eksemplerne, at man netop arbejder ud fra en forestilling om de etniske minoritetsdrengepræferencer for netop disse idrætsgrene.

I GAM3 er den primære idrætsgren basketball. I 2007-sæsonen udvides antallet af idrætsgrene løbende. De første nye idrætsgrene, der introduceres som supplement til basketball, er hockey og dans. På Degnestavnens Legeplads foregår der mange forskellige aktiviteter, fra leg i sandkassen for de mindste, til organiserede idrætsaktiviteter for de ældre børn som fodbold, cykelture, basketball og rulleskøjtehockey. Fodbold er dog den aktivitet, der er sat de mest faste rammer om og som arrangeres år efter år. Det er også den idrætsgren, der primært italesættes som integrationsfremmende fra lederen Niels Erik Bays side. Både i AIF og FC Toros er fodbold hovedingrediensen i de integrationsprojekter, som støttes af Get2sport. I Degnestavnens Legeplads, i AIF og i FC Toros tilbydes der, sideløbende med idrætten, en række kulturelle og sociale aktiviteter. Fodbolden fremstilles dog gennemgående i disse tre eksempler som 'trækplasteret', der får børn

⁴⁴ Vi bruger her kampsport som en samlebetegnelse, der dækker over mange forskellige kampsportsgrene. I Get2sport er de forskellige typer udspecificeret men i Ibsens undersøgelse er de placeret i samlebetegnelse "kampsport", hvorfor vi nødvendigvis må operere med denne samlebetegnelse.

og unge til at deltage. I idrætscontainerne er det også primært fodbold, der bliver spillet, men der arrangeres også besøg hos idrætsforeninger i lokalområdet, hvor børnene og de unge præsenteres for andre idrætsgrene og der arrangeres ture til eksempelvis svømmehaller og militære forhindringsbaner. Og i den ene af de fire containere er der, som nævnt, yderligere to faste ugentlig besøg i den lokale bokseklub.

Vi har altså en overvægt af tilbud med fodbold og basketball i de seks idrætstilbud og af kampsport, hvis man inddrager hele Get2sport projektet. Det er tydeligt, at lederne i FC Toros, AIF, GAM3 og Degnestavnens Legeplads samt til dels Containeridræt fokuserer på idrætsgrenens værdi, fordi den repræsenterer en ofte mangeårig personlig lidenskab for dem. Men disse idrætsgrene fremhæves også ud fra en forestilling om, at netop disse idrætsgrene kan skabe integration. Det ser vi også blandt administratorerne af Get2port.

Integrationskonsulenten fra DIF, Lars Kruse ser de tre idrætsgrene som idrætsgrene, der 'magter' integrationsarbejdet (Bilag 4:55-58). Adolfo Rodriguez fra AIF og Francisco Ortega Vestersten, integrationskonsulenten fra Høje Tåstrup kommune, mener begge, at fodbold er særligt attraktivt for drenge fra de etniske minoriteter, fordi det er mest udbredt i deres fritid i det hele taget, og fordi det ganske enkelt er den idrætsgren, de unge drenge interesserer sig mest for (Bilag 8:717-721, Bilag 4:214-218).

Disse forestillinger om de særlige fordele ved de tre idrætsgrene, går igen i interviewene med lederne fra idrætstilbudene. I idrætsorganisationerne, på kommunalt plan og i lokale idrætstilbud kan vi se, at de tre typer af idrætter er udbredte, og at de ses som særligt gode til at tiltrække børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund og til at skabe integration. Det tolker vi som et tegn på, at der er en generel tendens til at favorisere disse idrætsgrene i integrationsarbejdet. Men hvordan kan man forklare dette ensidige blik på de etniske minoriteters præferencer? Vi skal i det følgende præsentere en teoretisk optik, der kan forklare forståelserne blandt lederne af, hvordan idræt kan fungere som integration, og hvordan bestemte idrætsgrene er særligt gode til det.

5.2 Den sociale strukturering af præferencer for idræt og narrativer om idrætsgrene

Ifølge den franske sociolog Pierre Bourdieu (2004) er der stor forskel på de måder som forskellige idrætsgrene fremstår på. Det drejer sig ikke kun om de praktiske foranstaltninger, der præger

idrætsgrenens udøvelse, men om en samlet fremstilling af idrætsgrenen. Både når udøvere og tilskuere møder idrætsgrenen i praksis, eller ser den i TV, når den diskuteres i de forskellige medier, omtales af forældre, venner eller hende i skolen fremgår denne særlige fortolkning af idrætsgrenen. Når nye deltagere præsenteres for idrætsaktiviteternes univers, mødes de således af:

”et sæt af færdigsyede valg, objektivt institutionaliserede muligheder, traditioner, regler, værdier, udstyr, symboler, som har opnået social betydning i kraft af det system de indgår i, og som tillægges nogle bestemte egenskaber i kraft af den særlige historiske baggrund.” (Bourdieu 2004:209).

Bourdieus pointe er, at hver enkelt idrætsgren fremstår på en måde, som kan virke afskrækkende eller attraktiv på de nye deltagere. Der må være overensstemmelse mellem vedkommendes værdisæt og den måde, idrætsgrenen fremstår på, for at den kan virke tiltrækkende på potentielle deltagere. Personer vælger altså en idrætsgren ligesom de vælger politisk ståsted og uddannelse, ud fra habituelle præferencer med reference til sociale strukturer. Med Bourdieus optik kan vi fokusere på tilskrivningen af symbolsk værdi til bestemte idrætsgrene og dannelsen af det, man kan kalde en symbolsk betydning af idrætsgrenen.

Bourdieus optik understreger, at idrætsgrenene ikke har et essentielt væsen, men at de er dynamiske discipliner, som i et eller andet omfang formes og omformes i forhold til den historiske og geografiske kontekst (Bourdieu 2004:218). Således kan den symbolske betydning af idrætsgrene og dermed, hvem der dyrker en bestemt idrætsgren, skifte med tiden og efter den rumlige placering.

5.2.1 Idrætsgrenens historiske og geografiske konstitution

Den historiske kontekst som idrætsgrenene fungerer i, er altså en faktor i Bourdieus definition af hvordan præferencen struktureres. Med afsæt i de 'traditioner', der ligger for målgruppens deltagelse i idrætten, kan man forvente, at der opstår sociale forventninger til børnenes præferencer for bestemte idrætsgrene. Når man således fx i Ibsens undersøgelse (2004) ser tegn på, at drenge med etnisk minoritetsbaggrund tiltrækkes af fodbold, basketball og kampsport, så forstærker det forestillingen om disse børns præference eller 'smag' for netop disse idrætsgrene.

Denne symbolske betydning af idrætsgrenen skal forstås i sammenhæng med idrætsgrenens rammer, i form af den grundlæggende konstituering af idrætsudøvelsen inden for kategorier som holdidræt, individuel sport, boldspil, dans, kampsport osv. Fodbold kan både være folkelig idræt, en elitær sport eller en uforpligtende leg blandt børn, alt efter, hvordan den foregår, men den

vedbliver at være en holdidræt. De 'geografiske' betingelser som ifølge Bourdieu bidrager til at forme præferencerne kan forstås både som et spørgsmål om nationale eller regionale traditioner for bestemte idrætsgrene og som et lokalt spørgsmål om placering og adgang til faciliteter. Disse geografiske rammer for idrætsgrenen bidrager sammen med den historiske kontekst til struktureringen af den symbolske betydning, sådan at de tilsammen skaber det idrætsscenario som deltageren tiltrækkes af. Dette kan illustreres med fodbold og basketball som eksempel: Fodbold og basket er holdidrætter og boldspil med global udbredelse. Disse elementer ved idrætsgrenene indrammer den symbolske betydning.

Med Bourdieu kan vi se konstruktionerne af idrætsgrenene og dermed treenheden af fodbold, basketball og kampsport inden for integrationsfremmende idrætstiltag, som en foranderlig konstruktion. Og vi kan med Bourdieus teori tolke valget af idrætsgrene som baseret på forventninger til de etniske minoritetsbørns præferencer for bestemte idrætsgrene. De sociale forventninger til deltagerne skaber en forestilling blandt lederne om, at børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund kun ønsker at spille fodbold og basket eller dyrke kampsport. Dette bidrager til at gøre forestillingen om fodbold, basketball og kampsport som integrationsmidler stabil.

I det følgende skal vi præsentere en udvidelse af Bourdieus perspektiv, der understreger at forestillingerne eller narrativerne om idrætsgrenene og om idrætten er foranderlige. Dernæst skal vi se eksempler på to gennemgående narrativer om idrætsgrenene i idrætstilbudene.

5.2.2 Idrætsgrenenes narrativer

Den danske sociolog Henrik Dahl beskriver i bogen "Hvis din nabo var en bil" (2005) i tråd med Bourdieu, at måden, en idrætsgren fremstår på, og måden den kan dyrkes på, er betydningsfuld for, hvilke grupper den tiltrækker.⁴⁵ Med Dahls ord skyldes det, at disse forhold ved idrætsaktiviteten opstiller forskellige *narrativer* omkring idrætsgrenen. Dahls pointe er, at alle individer vælger forbrugsgoder og herunder idrætsgrene efter, hvilke narrativer det giver dem mulighed for at fortælle om dem selv og deres liv. De forskellige idrætsgrene slår rod i de befolkningsgrupper, hvor idrætsgrens narrativ giver mulighed for at fortælle historier, der ud fra befolkningsgruppernes livsperspektiver er bedre end, hvad andre idrætsgrene ville kunne tilbyde (Dahl 2005:140-141). Narrativerne strukturerer altså, hvordan en gruppe manøvrerer mellem forskellige idrætsgrene, og hvordan den positionerer sig i forhold til andre grupper.

⁴⁵Henrik Dahl anvender sport og sportsgrene frem for idræt og idrætsgrene. Vi har valgt at skrive idræt og idrætsgrene, da vi mener, at de samme forhold gør sig gældende i forhold til idræt.

I et sådant perspektiv kan vi se, at fodbold, basketball og kampsport er idrætsgrene, der er forbundet med narrativer, der både hos deltagerne (børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund) og fra arrangørernes perspektiv kan ses som ønskværdige i forhold til deltagernes positionering i det sociale rum. Vi skal i det følgende fokusere på basketball og fodbold, idet materialet ikke tillader yderligere analyser af kampsport.

5.3 Narrativer om integrationspotentialiet i idrætsgrene

En ting er, hvad svaret fra lederne i idrætstilbudene er, når man direkte spørger dem hvad integration er; de svar som vi får på dette spørgsmål afspejler genkendelige forestillinger, som vi også møder i integrationspolitikken. Noget andet er at tolke de narrativer som findes i idrætstilbudene. Vi vil i det følgende vise, hvilke narrativer om idrættens særlige integrationspotentiale, der findes i idrætstilbudene.

5.3.1 Narrativet om 'global idræt' med lokalt integrationspotentiale

Her skal vi vise, hvordan idrætsgrene tillægges værdi som integrationsmiddel igennem et narrativ om den globale udbredelse og status af disse idrætsgrene. Det er en forestilling, som er meget udbredt blandt lederne. Lars Kruse pointerer, at hans tiltro til fodbolden som integrationsmiddel ligger i dens globale udbredelse og forestillingen om, at fodbolden foregår på samme vis alle steder på kloden. Der kan opnås integration, fordi fodbolden er en velkendt samværsform for alle deltagere. Idrætsgrenen fremtræder på samme måde over alt. Alle kender de samme regler og spiller fodbold på en bane med to hold og en bold som de primære ingredienser. Det er ensheden i rammerne omkring idrætsgrenen, der lægges vægt på, imens forskellene mellem forskellige spillstile eller traditioner nedtones. Der lægges altså vægt på fodbolden som en universel idrætsgren. Lars Kruse forklarer det med følgende meget udbredte vending.

Lars Kruse: "Bolden er rund og det er den alle steder i verden" (Bilag 3:131-135).

Argumentet er her, at i fodbolden kan idrætsudøvere med forskellige baggrunde mødes på lige fod. I den globale idrætsgren sættes uligheder og forskelle i parentes og man kan mødes på tværs af forskelle, der er relevante i andre sammenhænge. En lignende tankegang ser hos Adolfo Rodriguez fra fodboldklubben AIF. Her er det også mødet mellem spillere med forskellig baggrund, der gør fodbolden egnet som integrationsmiddel. Derfor har han iværksat idrætsarrange-

menter uden for den almindelige træning, hvor han har samlet spillere med forskellig baggrund og fra forskellige aldersgrupper.

Adolfo Rodriguez: "Vi (har) lavet noget natfodbold, som vi kaldte det. Det var et arrangement, hvor jeg kontaktede nogle af de mennesker jeg kender, som spiller i superligaen og i divisionen, nogle spillere både indvandrere og danske og så nogle danske hiphoppere jeg kender, og de kom så og spillede fodbold med de her knægte, og så havde vi hallen til klokken to om natten og så ringede vi efter pizza og sodavand og så havde vi hallen for os selv og så spillede vi en turnering. ... det vil jeg kalde integration, når man blander holdene på kryds og tværs af både alder og hudfarve og miljø" (Bilag 8:111-117)

Simon Prahm fra GAM3 mener, at det samme gør sig gældende for basketball og forklarer basketballs globale udbredelse som et spørgsmål om rummelighed i kraft af, at det ikke er en traditionel dansk idrætsgren:

Simon Prahm: "det er en global sport, det er ikke en eksklusiv dansk sport, det skulle gerne være en sport, der kunne rumme alle" (Bilag 7:66).

Lad os diskutere, hvad globale idrætsgrene egentlig er, og på hvilken måde de kan tillægges denne rummelighed.

Den globale idrætsgrens universalisme

Man kan sige, at fodbold og basketball har været undervejs i en globaliseringsproces, lige siden de opstod (Guilianotti 2005:191). Det er i sagens natur svært at gøre op, hvor mange der spiller fodbold i et eller andet omfang i hele verden, men ifølge nogle kilder er fodbolden den mest udbredte idrætsgren i verden (Guilianotti 2005:199). Det er altså ganske rimeligt, som lederne fra idrætstilbudene gør, at kalde fodbold og basketball for globale idrætsgrene. Men hvad betyder det for en idrætsgren, og for den måde man kan bruge den som integrationsmiddel? Lad os tage fodbold som et eksempel.

Fodboldspilletets ophav er i den engelske sport og vandt sin store udbredelse med den britiske imperialisme (Elias 1986:21). Med det narrativ om fodbold, som vi i det foregående afsnit har præsenteret, lægges der ikke længere vægt på fodbold som en særlig engelsk idrætsgren. Fodbolden ses netop som global, som en idrætsgren der ikke tilhører en bestemt nation eller folk. Dette illustreres også i Stevenson og Alaugs artikel om fodboldens betydning i Yemen i en periode med borgerkrig, national splittelse og genforening (1997). I Yemen blev fodbold brugt til at facilitere forskellige politiske agendaer. Det kunne ifølge forfatterne lade sig gøre, fordi fodbolden er en

importeret eller udefra "introduceret" idrætsgren, som ingen af de yemenske grupperinger kunne gøre krav på som sin egen (Stevenson & Alaug 1997:263). Fodboldens og andre vidt udbredte idrætsgrenes globale dimension gør, at den kan ses af deltagere og politikere som et samlingssted for grupper med forskellig baggrund, og som i eksemplet fra Yemen, mellem grupper, der er i konflikt.

I det empiriske materiale fremtræder fodboldens universalisme som et udelukkende positivt narrativ. Fodbolden og basketball skaber sammenhold og i næste instans integration gennem møder mellem grupper, der ellers holdes adskilt af deres indbyrdes forskelle. Der bliver tale om en form for integration, der binder mennesker sammen gennem fysisk udfoldelse, som alle kender og ingen ejer. Denne forestilling om idrættens rummelighed kan genfindes i tanker om de Olympiske Lege særlige evne for at samle nationer. Grundlæggeren af de moderne olympiske lege Pierre de Coubertin er således kendt for sin beskrivelse af OL som "a festival of human unity" (Pedersen 2001:112). Også her lægges vægt på den positive betydning af idrætten.

I modsætning hertil understreger Stevenson og Alaug, at fodbolden som global idrætsgren kan udnyttes både som formidler af integrerende og desintegrerende processer. De viser, hvordan fodbolden i det yemenske tilfælde både fungerede som et middel for separatistiske og integrerende politiske dagsordener. Her var det altså ikke kun positive eller konstruktive møder, som fodbolden kunne facilitere.

Stevenson & Alaug understreger altså, at fodbolden kan udtrykke konflikter og indgå i dem som skueplads for politiske agendaer af både integrerende og desintegrerende art. Vi kan også iagttagende en fremførelse af konflikter gennem fodbolden. Niels Erik Bay og Ilia Nørager fra Degnestavnen fortæller om gentagne konflikter mellem drenge og ordensmagten. Samtidig er det en tradition ved gadefodboldturneringer på legepladsen, at et hold drenge fra legepladsen spiller mod et hold bestående af politibetjente. I idrætstilbudenes små turneringer er det altså også lokale konflikter, som kan udtrykkes, og ikke kun de nationale som hos Stevenson og Alaug.

Der er også eksempler på, at drenge med forskellig etnisk baggrund lægger vægt på at fremføre deres etnicitet i forbindelse med idrætsudøvelsen. Pædagogerne fra Degnestavnen fortæller at de stridigheder, der eksisterer mellem etniske grupper på legepladsen, også kan trækkes ind i fodboldkampen i form af de forskellige nationers flag (Bilag 6:815-817). De er ikke enige om, hvorvidt det er et problem, at flagene og dermed nationaliteten gøres væsentlig. Ilia Nørager ser det

som et problem, og siger ”her må du tegne blomster, men ikke flag”. (Bilag 6:830). Niels Erik Bay svarer ved at tolke brugen af flagene i et idrætsligt perspektiv:

Niels Erik Bay: “Det betyder ikke noget i den sammenhæng, for vi spiller jo med mange forskellige flag, man ser jo masser af flag ved olympiaden for eksempel, og det er jo også noget de har, deres flag, og at blive integreret det er jo ikke noget med at de skal smide alle deres ting væk, det er jo vigtigt at de bevarer deres oprindelse og deres kultur, ikke, men så samtidig kan lære at acceptere, at der er nogle andre, der har nogle andre kulturer og det er jo så ikke alle indvandrere mod danskerne, der er jo massevis af forskellige flag, nej du kommer jo fra Gambia, du har det flag, så opdager de alle sammen, nej vi kommer alle sammen forskellige steder fra og så når vi til at blive sådan internationaliseret, det er faktisk det der ligger i det integrationsbegreb, vi skal alle sammen integreres (Bilag 6:852-859)

Lederne fra idrætstilbudene er altså ikke udelt enige i, hvor rummelige deres idrætstilbud skal være. Men narrativet om den globale idræt er stærkt i gennem hele materialet og repræsenterer en gennemgående forestilling om idrætten som en rummelig ramme for et samvær mellem forskellige grupper på tværs af etnicitet.

5.3.2 Narrativet om gedefodbold og streetbasket: Tiltrækning gennem streetkultur

For nogle af idrætstilbudene i vort materiale gælder, at det ikke er traditionel fodbold eller basketball som udbydes til børn og unge, det er derimod gedefodbold eller *streetsoccer* og *streetbasket*.⁴⁶ Hermed henvises der til en ikke nærmere defineret, rå ungdomskultur, som man kan kalde gadekulturen eller streetkulturen.⁴⁷ Denne tendens ser vi udtrykt gennem udtalelser fra lederne og gennem konkrete iscenesættelser af idrætten i flere af idrætstilbudene.

Omdefineringen af idrætsgrenene foregår ved at tilføje street til idrætsgrenens betegnelse, fx streetsoccer og streetbasket, og ved at bruge en street-version af en bestemt idrætsgren, hvor der ændres på idrætsgrenens regler og form. I streetbasket spilles der fx tre mod tre, og i streetsoccer spiller man fire mod fire. Der er altså ikke behov for så mange deltagere som i de traditionelle versioner af idrætsgrenene. I Streetsoccer gælder det desuden, at kampene er meget korte, ofte blot fem minutter hver, og derved kan man nemmere fastholde opmærksomheden fra mange deltagere. Associationen til street kan være en praktisk foranstaltning, når man arrangerer idræt i by-

⁴⁶ Her adskiller fodbold og basketball sig fra kampsporten. Det måske ikke umuligt at lave en gadeversion af kampsportsgrene som taekwondo eller boksning, men det er sjældent set og sociale konventioner om kontrol af udøvelse af vold vil sandsynligvis forhindre at det kan udfolde sig i det offentlige rum, der er mindre skærmet og mindre kontrollabelt end de lukkede faciliteter som disse idrætsgrene oftest foregår i.

⁴⁷ Vi skal i det følgende bruge ”street” og ”gade” sidestillet.

ens rum, sådan som både Streetsoccer og GAM3 gør ved deres finalestævner på Københavns Rådhusplads. Men først og fremmest bruges streetversionerne af idrætten til at tiltrække deltagere.

I det empiriske materiale er det GAM3 og Streetsoccer, der i mest udtalt grad laver gadeidræt. Tendensen ses også i de andre tilbud. På Degnestavnens Legeplads spilles der såkaldte 'gadefodboldturneringer'. Her gør man meget lidt ud af at bruge det visuelle og musikalske udtryk som i de andre eksempler følger med streetkulturen. I AIF har Adolfo Rodriguez arrangeret natfodbold med deltagelse af DJ's og rappere fra kendte bands. Man kan altså sige, at disse tilbud også spiller på gadekulturen, blot i mindre omfang og mindre konsekvent end GAM3 og Streetsoccer.

I et vist omfang kan disse associationer til streetkultur ses som et resultat af fluktuationer af mode og globaliseringstendenser, som rammer idrætsverdenen såvel som den almindelige beklædningsmode og musikverdenen, der har været præget af gadekulturen i de seneste tyve år, særligt i form af hiphop. Arrangørerne af integrationstilbuddene i vores materiale gør brug af disse nyfortolkninger af idrætsgrenene, netop fordi man forventer, at associationen med et vidt udbredt modefænomen kan tiltrække nye grupper, der følger denne mode og grupper der i det hele taget tiltrækkes af denne smag. Igennem disse sproglige og fysiske ændringer af idrætsgrenene *rekonstrueres* eksisterende narrativer om idrætsgrenene og der skabes nye traditioner, regler, værdier og symboler ud fra en forventning om, at idrætsgrenene i deres 'streetede' form fremstår mere tiltrækkende for målgruppen.

GAM3 bruger en internationalt kendt variant af basketball; streetbasket. Det vil sige, at de trækker på et globalt narrativ gennem konnotationerne til streetkultur. Den internationale kulturelle strømning som GAM3 trækker på, er hiphopkulturen. I både GAM3 og Streetsoccer illustreres forbindelsen til hiphop, og dermed, at der er tale om street-idræt og ikke 'bare' fodbold eller basketball, ved, at der spilles hiphopmusik til stævner og træninger og bruges vendinger og grafiske konnotationer til hiphop på hjemmesider, flyers etc. For Simon Prahm fra GAM3 henter streetbasket og GAM3 sine værdier i hiphoppen:

Simon Prahm: "Basketball har altid været det uægte barn af hiphop-kulturen, og hvis der er en sport som hiphop bliver identificeret med så er det basketball. Der er rigtig mange værdier, som er gældende i hiphop kulturen, som er gældende blandt street-basketballspillere, så på den måde giver det mening ... Det handler ikke om, hvordan du ser ud eller hvor du er fra, det handler om hvad du kan, god til at breake, god til at spille basketball" (Bilag 7:296-300).

Det narrativ, som skabes omkring streetbasket handler altså både om stil og om integration. Der ligger bestemte værdier i streetbasket, som ikke findes i den almindelige basketball. Og gennem associationen til street og til hiphop i GAM3 kan idrætten blive et sted, hvor det etniske tilhørsforhold sættes i parentes, fordi samværet i idrætten 'handler om hvad du kan'. For GAM3 er associationen med streetkulturen og hiphop samtidig en association med en global kultur (Bilag 7: 403), der har rødder i hiphoppen:

Simon Prahm: "Hiphop er ... blevet meget mere end USA og meget mere end bare amerikansk ... det har det rødder i amerikanske gadekultur, men er i dag et globalt fænomen" (Bilag 7:414-418).

Den street-version af basketball som bruges i GAM3 skaber altså et narrativ, som har forbindelse til narrativet om den globale idræt, som vi så i det foregående afsnit. Og forestillingen om, hvordan der kan skabes integration, er til dels den samme. Idrætsgrenen stammer nok et sted fra, men den tilhører ikke nogen gruppe og samværet i idrætten gør deltagerne ens.

Genfortolkning af ghettoen gennem streetidræt

Streetkulturen er også en ramme som muliggør en genfortolkning af fysiske rum. GAM3 og Streetsoccer former deres placering i henholdsvis udsatte boligområder og i bybilledet ved hjælp af street-narrativet. GAM3 genfortolker blandt andet boligområderne, så de ikke er 'udsatte boligområder' eller 'ghettoer' men 'hoods' altså et nabolag som man tilhører og bruger aktivt de etniske minoritetsunges tilhørsforhold til boligområderne forstået som 'hoods', til at understrege den subkulturelle kvalitet ved streetbasket (Cold & Stenild Petersen 2006:54). Disse idrætstilbuds placering i udsatte boligområder og på pladser i byrummet er i det hele taget nemme at associere med streetkultur. Placeringerne kan let indtænkes i streetnarrativet og er med til at omforme områderne på en positiv måde. I kapitel 6 skal vi vise, hvad placeringen i boligområderne og i byens rum betyder for integrationsprojekterne ud fra de betingelser, som de fysiske omgivelser opstiller for idrætten og integrationen.

5.4 Integration som socialisering gennem idrættens regler

Sociologerne Nobert Elias og Eric Dunning har med deres studier af idrætten beskæftiget sig med idrættens rolle i samfundet ud fra analyser, der især fokuserer på hvordan vold, aggressioner og spænding får rum i idrætten, og hvordan disse følelser håndteres via regler og sociale adfærdskoder i idrætten (Elias & Dunning 1986). Vi skal her inddrage Elias og Dunnings analyser for at

belyse, hvordan regler og andre elementer ved idrætten anvendes til at tillære børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund normer om god opførsel igennem idrætsaktiviteter.

Denne analyse afspejler et narrativ om idrætten af samme art, som vi har nævnt i det foregående. Her skal vi tage afsæt i at narrativet eksisterer i materialet og gå i dybden med at undersøge, hvordan forestillingen kommer til udtryk i dagligdagen i idrætstilbudene.

5.4.1 Idrætten i et civiliseringsperspektiv

Elias & Dunning's analyser af idrætten tager afsæt i Elias' teori om skabelsen af moderne samfund som en historisk *civiliseringsproces*.⁴⁸ Elias' pointe er, at der med tiden er sket en gradvis ændring af de sociale forskrifter for opførsel, væremåder og smag. Dette er sket i forbindelse med en historisk samfundsmæssig udviklingsproces, hvor fx arbejdsdeling skaber et netværk af afhængighedskæder – eller *interdependenser* med Elias' terminologi - mellem mennesker. Resultatet er, at mennesker i stigende grad bliver gensidigt afhængige af hinanden og af systemer, fordi de i det komplekse samfund må tilpasse sig hinanden i stigende grad. I Elias' terminologi er den sociale handling blevet *figurativt* forbundet, hvilket altså vil sige at, den sociale handling er karakteriseret ved en struktur af gensidige sociale bånd og orienteringer mellem mennesker (Friis Thing 1999:30).

Denne gensidige afhængighed medfører ifølge Elias, at der opstår nye, socialt skabte behov. Det bliver desuden i stigende grad en nødvendighed at tilegne sig social læring fx gennem barndomsopdragelse og uddannelse (Friis Thing 1999:30-31). Interdependensen har medført en gradvis tabuisering og disciplinering af de dagligdags kropslige vaner med en forandring af de sociale forskrifter for adfærd og etikette til følge. Med civilisationsprocessen følger en gradvis forfinelse af kontrollen for de sociale standarder i kraft af, at der er sket et skift fra en ydre kontrol med afstraffelse til en indre kontrol i form af selvbeherskelse. Det moderne menneske styrer sig selv via en internalisering af de sociale adfærdskoder (Friis Thing 1999:29).⁴⁹ Dette kommer til udtryk i idrætten.

⁴⁸ Denne indledende fremstilling af Elias' grundbegreber baserer sig på idrætssociologen Lone Friis Things redegørelse (1999).

⁴⁹ En lignende analyse findes hos den franske filosof Michel Foucault. I Foucaults analyser af det moderne liberale samfund viser han, hvordan 'governmentaliteten' er blevet den herskende mentalitet og styringsform således at individet ledes til selvledelse. Det er altså den samme internalisering og selvkontrol som påpeges.

Idrætten som 'a quest for excitement'

Norbert Elias & Eric Dunning skriver i *Quest for excitement* (1986), at regler i idræt gennem civiliseringsprocessen har gjort det muligt at gennemføre konkurrencer ved at minimere risikoen for vold: "...in most sport-contests, rules are designed to keep such practises [violence] under control." (1986:19-20). Det tolkes af Elias som en del af en generel styrkelse af kontrollen med ophidselse eller oprørelse (eng.: *excitement*) (Elias & Dunning 1986:64). Men kontrollen er ikke bare en ydre kontrol via regler, det er også en indre kontrol i kraft af internaliseringen af regler. Internaliseringen af 'etiketterregler' bliver en form for social kontrol, der guider voksne borgere i moderne samfund væk fra voldsomme følelsesudbrud. Kun gennem idrætten kan man udleve følelsesmæssig ophidselse.

På det nuværende trin i civiliseringsprocessen er vi altså ifølge Elias og Dunning, begrænsede gennem selvkontrol til at udleve følelsesmæssig ophidselse gennem fritidsaktiviteter og det kun i 'moderate' mængder (ibid.:65). Børn er den eneste undtagelse fra denne regelbundethed, som omkranser den moderne krop: "Only children can jump in the air and dance with excitement" (ibid.:64). Det må de gerne – hoppe op i luften af ophidselse – men ligesom voksne er de underlagt en restriktion, der sætter en retning på den ophidselse, som det er i orden at føle. Elias & Dunning mener, at ophidselsen, der forbindes med fritidsaktiviteterne gennemgående er *pleasurable* (ibid.:63), hvilket nogenlunde kan oversættes med 'behagelig' eller 'fornøjelig'.

Vi skal i det følgende ud fra dette teoretiske perspektiv se på, hvordan der arbejdes med regler og andre reguleringsinstrumenter i idrætstilbudene.

5.4.2 Fodboldspillets regler som social kontrol

Det er karakteristisk ved idrætstilbudene, at der sættes restriktioner på den ophidselse som deltagerne må udtrykke i forbindelse med idrætten gennem regler. Og det er ofte gennem en sådan optik, at idrætstilbudene og deres samarbejdspartnere forstår deres rolle som integrationsfremmende instanser. Som vi skal se i det følgende afsnit er det også i vort materiale tydeligt, at de børn der bliver opstemte af idrætsaktiviteten eller af andre årsager, skal nøjes med at være glade over at være med eller over at vinde. Der må gerne være ophidselse 'i kampens hede', men at hidse sig op kædes sammen med ustyrlighed og faktisk også kriminalitet.

I tråd med Elias og Dunnings analyser, arbejdes der i flere af tiltagene med regler og andre regulerings tiltag, der skal skabe social kontrol men også en selv-kontrol hos deltagerne, både for at kunne afvikle aktiviteterne under ordnede forhold, men også i forhold til at lære deltagerne selv-kontrol uden for idrætsaktiviteterne.

Streetsoccer og fairplay

Turneringerne i Streetsoccer er opbygget omkring et sæt regler, et fairplay-'kodeks', som Lennart Boel og Jens Højbjerg har udviklet, og som ligger som op af DBUs filosofi "den nye vej", hvor resultater og den umiddelbare placering i tabellen bliver skubbet i baggrunden til fordel for udvikling, leg og glæde (www.streetsoccer.dk 2007a). De seks regler kræver, at deltageren:

1. "Hilser på modstanderholdet og dommeren inden kampstart
2. Siger tak for kampen til modstandere og dommer
3. Udviser Fairplay på og uden for banen
4. Undgår protester, udvisninger, snyd og film
5. Medvirker til at skabe en god stemning under stævnet
6. Holder orden på stævnepladsen – rydder op efter sig" (www.streetsoccer.dk 2007a).

Der er ud fra Elias og Dunnings perspektiv tale om et regelsæt, der har til hensigt at skabe og kontrollere positiv adfærd ved at opsætte regler for, hvordan spillerne skal omgås hinanden. Der er også inkluderet regler for, hvilke følelsesmæssige udbrud spillerne må udtrykke. Protester, snyd og 'film', altså at lade som om man falder for at få en favorabel dommerkendelse, er ofte ingredienser i en fodboldkamp, men det er ofte ikke foreteelser af den art, som forbydes ved regler. Snyd er jo netop at undgå reglerne, og det er logisk set altid forbudt, fordi det vil obstruere spillet, hvis reglerne overtrædes. Der er ofte en udtalt enighed om, at spillerne ikke gør sådan, det anses for en norm, som der ikke stilles regler op omkring. I Streetsoccer er der regler om at undgå snyd, holde orden på stævnepladsen, og en regel om at skabe god stemning under turneringen. Streetsoccers regelsæt rækker ud over, hvordan man almindeligvis opstiller regler i idrætten. Lennart Boel og Jens Højbjerg fortæller om reglerne:

Lennart Boel: "Ja, der er få, men stive regler, og vi gør alt for, at der ikke kan bøjes i dem og kommer de igen, jamen de kan sige hvad som helst, men der bliver ikke lavet om på det. Mange af de her unge mennesker de får jo bøjet tingene, skubbet grænser. Men sker det hos os - "

Jens Højbjerg: "Så er man dømt ude - "

Lennart Boel: " Ja, så må I tager jeres tøj og smutte. Vi hver [det] ikke for at gøre noget for jer der ikke er særlig fedt, så hvis I synes, det ikke er, eller hvis jeg dømmer frispark og I [mener] der

er noget andet, jamen det må I synes. Jeg dømmes det jeg ser, og det kan godt være, at jeg ikke så, at der var overtrådt og de begynder at diskutere alt muligt. "I skal ikke diskutere, jeg har dømt – videre". Sådan er spillereglerne normalt ikke i det meste af samfundet, det tror jeg ikke. Så her kommer vi med en lille firkantet boks, hvor man siger "kom ind og leg herinde", hvor man siger, "hov, her er en mur, her kommer jeg ikke videre, den bliver ved med at stå der" banen bliver ved med at stå her - " (Bilag 10:563-575).

For Streetsoccers arrangører indeholder deres idrætsaktivitet altså en regelretning, som ikke findes i resten af samfundet. Reglerne opstilles og håndhæves af arrangørerne, og sanktionen for overtrædelse er hård; deltagelsen kræver, at man følger reglerne. I idrætten kan man sætte grænser, og det virker frigørende, fordi de giver mulighed for at 'komme og lege' i et afgrænset rum.

Lennart Boel og Jens Højbjerg støtter op omkring fairplay-kodekset på flere måder. For at skabe incitament hos drengene til at efterleve reglerne præmieres det hold i Streetsoccer-turneringen, som har udvist mest fairplay med større præmier end det hold, der vinder turneringen. Her og nu er det altså fairplay-vinderne, som belønnes størst, imens vinderne går videre til finalestævnet (Bilag 10:145-152). Intentionen bag reglerne er således, udover at kontrollere deres adfærd og få drengene til selv at kontrollere deres adfærd, ved at skabe et rum med faste, ubøjelige regler. Fodboldbanen bruges altså aktivt til at opstille et rum, der med sine regler og med banen som symbol, adskiller sig fra andre idrætslige 'rum'.

Spilforståelse!, Nerver!, Kondi!, Teknik!, Adfærd!: Degnestavnens Legeplads

På Degnestavnens Legeplads opstilles der ikke en bane, som fysisk kan markere, at her eksisterer et rum, som adskiller sig fra andre, idet banen eksisterer i forvejen. Niels Erik Bay har i stedet udviklet sit eget regelsæt og pointsystem, som alle fodboldkampe på legepladsen spilles efter. Som i almindelige fodboldkampe gives der i Niels Erik Bays system, point for at vinde og for at score mål. De øvrige kategorier som spillerne bedømmes på, er ligesom hos Streetsoccer baserede på et ideal om fairplay. I praksis er det ikke antallet af mål eller sejre, der afgør hvem der er den bedste. Det er i lige så høj grad pointene under de mange andre kategorier.

Niels Erik Bay vurderer drengenes spil på følgende kategorier; 'teknik', 'spilforståelse', 'kondi', 'nerver' og 'adfærden' (også kaldet 'adfærdsprofilen') (Bilag 6:1296-1338). Kategorien teknik bruger Niels Erik Bay til at vurdere drengenes evner med en bold, deres boldfornemmelse og kontrol, og kondi henviser til drengenes kondition. Disse to kategorier er genkendelige, de kunne også høre under træning eller turneringer i mange idrætsforeninger. I Niels Erik Bays protokol

vurderes spillerne på deres temperament, på om spilleren 'har nerver' eller hvor 'nervøs' han er på banen. Adfærdsprofilen beskriver Niels sådan her:

Niels Erik Bay: "... det er jo noget med, at man er flink over for hinanden. Det vil sig, hvis der er en, som er lidt dårlig og har måske kikset en bold, så skal du da opmuntre ham ikke. Det ville de her bøvlhoveder aldrig gøre, men det vil de gøre nu, for de ved godt, at det tæller i adfærd ..." (Bilag 6:1422-1424).

Spilforståelse er tilsyneladende en meget almindelig egenskab at vurdere en spiller på; en sans for sammenspil må være påkrævet for at indgå på et hold. Men i sammenhæng med nerver og adfærdsprofil får spilforståelse en anden betydning. Selvom spilforståelse godt kan ses som et almindeligt kriterium for fodboldmæssige evner, så bliver det under Niels Erik Bays system endnu en måde at måle fairplay og god opførsel på:

Niels Erik Bay: "Samtidig animerer jeg dem så, hvis der er nogen, der er ved at gå i stå. Jeg lægger mærke til dem rundt på banen, nogen lægger sig måske ned, op og stå, siger jeg. Fordi jeg noterer jo; 'kondition', fordi der er en, der sidder ned. Dem, der er kloge og siger: "der er ikke frispark her". Så siger jeg jo: "Jeg diskuterer ikke med dig." Jeg siger bare "spilforståelse!, han har ikke spilforståelse, der er frispark." (Bilag 6:1655-1658).

Også kondien kan Niels Erik Bay bruge til at få drengene til at opføre sig pænt under fodboldkampene: Hvis de lægger sig ned på banen, må det være et tegn på dårlig kondi og ikke på uvilje eller trodsighed. På Degnestavnens Legeplads arbejdes der altså også med udformninger af idrættens regler, der skaber betingelser for samværet. Reglerne eliminerer tilsyneladende diskussioner og lærer deltagerne at opføre sig på en for fodboldspillet hensigtsmæssig måde. Som man ser i det næste citat, er det samtidig en måde at skabe god stemning på.

Niels Erik Bay: "Og så er han pludselig sat på plads, og du kan bruge de der udtryk derfra. Så siger de også selv til hinanden – "spilforståelse!", hvis der er en der protesterer – "spilforståelse!" Og de kan nogle gange de der fagter også, de siger; uha (viser en letgenkendelig gestus, idet han peger med begge arme mod en imaginær spiller) ... Det kan jeg jo så også grine af, og det kan jeg bruge, nu skal der bare nogle små signaler til, mere skal der ikke til, så griner man også og retter sig ind og synes det er meget rigtigt alt det her, vi har det godt." (Bilag 6:1655-1663).

De parametre, som er forbundet med idrætten, omformer Niels Erik Bay til at regulere 'adfærd' og 'nerverne' blandt spillerne. Reglerne tillempes den lokale situation, sådan, at de afspejler de problemer, som skal varetages, når der skal spilles fodbold på legepladsen. Reglerne sørger for, at kampene kan foregå uden for meget uro fra 'bøvlhovederne'. Pointsystemet bliver på denne måde en forsikring mod hidsighed og boykot af spillets regler, som drengene selv er med til at

overholde. Den sociale kontrol af drengenes adfærd udøves altså via reglerne som en ydre og tydelig styring, men også ved at drengene internaliserer dem for at kunne være med på spillets præmisser. Niels Erik Bay driver fairplay ind i kampene ved hjælp af sit intrikate regelsystem.

Både Niels Erik Bay, drengene på banen og de unge mænd, der i dokumentarfilmen fortæller om deres barndoms oplevelser på legepladsen, fortæller om regelsystemerne med et smil på læben. Der bliver af og til gjort (kærligt) grin med de komplicerede regler, men de bliver respekteret og efterlevet; fodbolden tiltrækker drengene også under disse specielle regelsæt, og de vil vinde fodboldturneringen, selvom den ikke favoriserer de bedste spillere.

Udtrykket 'pas på nerverne' er en af Niels Erik Bays vendinger, der er blevet titlen på den dokumentarfilm, som er lavet om hans arbejde med drengene på legepladsen. Udover den umiddelbare fordel ved regelsættet og pointsystemet i selve idrætsaktiviteten, har reglerne på Degnestavnens Legeplads også en værdi som integrationsmiddel. I "Pas på nerverne" er fortællingen, at netop de mange regler har virket opdragende på de drenge, som har spillet talløse fodboldturneringer på legepladsen. Da Integrationsminister Rikke Hvilshøj skulle begrunde tildelingen af Ildsjæleprisen til Niels Erik Bay, sagde hun:

Rikke Hvilshøj: "Du får prisen, fordi du har opfundet et koncept, der har hjulpet mange unge til uddannelse og arbejde." (www.dfi.dk 2007a).

Det 'koncept' som Niels Erik Bay har udviklet og som han anvender i fodboldturneringerne og i andre aktiviteter på legepladsen kan altså både ifølge tidligere deltagere og integrationsministeren, overføres til andre sfærer af livet. Internaliseringen af reglerne om god opførsel forventes at smitte af på andre sfærer af deltagernes liv, sådan at de er bedre stillede i forhold til at indgå i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet.

Streetsoccer og Degnestavnens Legeplads er begge initiativer, der laver sine egne turneringer. I foreningsidrætten er tilbudene afhængig af at kunne indgå i turneringer. Det betyder ikke, at fodboldens eller andre idrætsgrenes regler ikke kan ses som installering af normer om god opførsel hos deltagerne. Dette narrativ er sandsynligvis på spil også i foreningerne. Hvor legepladsen og Streetsoccer kan dæmme op for ophidselse igennem tilpasning af regler, så arbejder de foreningsforankrede idrætstilbud med andre midler for at skabe rum for deltagerne med anden etnisk baggrund end dansk i deres tilbud.

5.4.3 Socialisering i foreningsidrætten: Færdigheder, mæglere og rollemodeller

GAM3: Færdigheder som socialisering til foreningslivet

I GAM3 har man udviklet et særligt træningskoncept; ”challenge drills”, som er et sæt af færdighedsøvelser, der er anvendelige både i streetbasketball og i traditionel basketball. Simon Prahm fra GAM3 fortæller om træningssessionerne og om konceptet.

Simon Prahm: ”[...] der kører de [trænerne] så træning på 1½ time, halvdelen af træningen er så kampen – den sidste halvdel – og den første halvdel vil så være nogle boldlege, øvelser og så har vi det vi kalder vores challenge drill koncept, som er en række øvelser som vi har udvalgt. 15 forskellige simple basketballøvelser, som de unge kan have rigtig stor fordel af at kunne, hvis de skal ind og spille basketball i en klub, så der har vi udvalgt nogle øvelser, som de unge lærer – de kan også gå ind på hjemmesiden og se videoklip med landsholdspillere som laver de her øvelser – og målet er så for hver enkel at forbedre sig inden for de her øvelser” (Bilag 7:89-94).

Gennem disse øvelser kan GAM3s formål om at trække deltagere fra GAM3 ind i foreningslivet gøres muligt. Den omformning, der sker af idrættens betingelser ligger i de omgivelser som GAM3 gør brug af, ved at projektet arbejder ud fra street-narrativet, som vi har vist tidligere. Under træningen bevares foreningernes regelsæt i et vist omfang, og der fokuseres på færdighederne, som skal sikre muligheder for at kunne deltage i foreningerne.

I FC Toros og AIF, der begge er foreninger af en velkendt art med kontingentbetalende medlemmer som deltager i DBUs turneringer, må kampene foregå efter regler som fastlægges uden for klubben. Træningerne kan man forvente også præges af denne forbindelse. For eksempel vil der være behov for at træne bestemte færdigheder, sådan som det fremhæves i GAM3. Organiseringen af træninger og kampe i FC Toros og AIF adskiller sig således fra, hvordan der spilles fodbold i Streetsoccer og på Degnestavnens Legeplads. Selvom der spilles fodbold i alle fire tilbud foregår det på meget forskellige måder.

AIF: ”Noget integrationskonsulent-agtigt”

Organiseringen af idrætten i FC Toros og AIF betyder, at lederne her har meget forskellige redskaber til rådighed til at håndtere konflikter i spillet. I og med at FC Toros og AIF spiller efter bestemte officielle regler, må de gribe til andre virkemidler end udvikling af særskilte regelsæt. I AIF er løsningen at involvere en mellemmand. Gennem samarbejdet med DIF i Get2sport, har foreningen lavet en ordning, hvor Adolfo Rodriguez skal fungere som mægler mellem spillerne og trænerne under træningen eller mellem spillere og dommere eller det andet holds spillere un-

der kampe. Adolfo Rodriguez overværer alle kampe fra sidelinien, så han kan træde til, hvis der skulle opstå problemer og befinder sig på eller i nærheden af stadion under træningen i løbet af ugen.

Da foreningen tog kontakt til ham for at opfordre ham til at tage denne rolle, kaldte de den 'noget integrationskonsulent-agtigt' (Bilag 8:29). Selv kalder han den for en 'stilling som pædagogisk konsulent' for foreningen (Bilag 8:814). Adolfo Rodriguez indtager altså en rolle i foreningen som stødpude mellem deltagerne med etnisk minoritetsbaggrund og de øvrige personer, der er involverede i idrætten. Igen etableres en særlig instans i idrætten for at inkludere denne målgruppe. I AIF er formålet også integration, jf. stillingsbetegnelsen, men her ligger målet ved en kortere horisont. Her er formålet, at foreningen skal facilitere alle spillernes lige muligheder for at deltage ved at afhjælpe problemer med uro og ballade.

Adolfo Rodriguez taler om sig selv som en pædagog i foreningen, og han søger støtte til sit arbejde gennem inddragelse af rollemodeller i form af drenge fra holdet, som de andre drenge kan se op til og lære noget af.

Adolfo Rodriguez: "Vi har en marokkansk dreng, som er en rigtig rigtig god rollemodel for de andre. Han er, sagt med en af de andre drenges ord, han er som en far for dem, 'han er som en far for os'. Når han hæver stemmen, så bliver der lyttet, og det er en af dem, jeg laver meget samarbejde med, snakker med ham og knytter bånd til ham, og det er det jeg ville gøre meget for at holde fast i klubben" (Bilag 8:234-237).

Der tales generelt meget om rollemodeller som væsentlige brikker i integrationsprocesserne i idrætstilbudene. De nævnes både på Degnestavnens Legeplads, i GAM3 og som vi har set i AIF. Fælles for opfattelsen i idrætstilbudene er, at rollemodeller er personer med etnisk minoritetsbaggrund. Det ser vi et eksempel på i FC Toros.

FC Toros: Pædagog og rollemodel

I FC Toros er det ældre spillere, som træner med drengene, men som også i det daglige virker som rollemodeller for de unge (Bilag 5:207, 26-29). Adspurgt om, hvad deres rolle i klubben er svarer de:

Muhammed Küçükavci: "Vi er pædagoger – kan man kalde det det?"

Ahmed Lütfi Özer: "Ja, altså for det første så er vi med i bestyrelsen nu, du har også – du har været her i et år, ja men ellers er vi udover at være i bestyrelsen, så er vi her i åbningstiderne for at

være rollemodeller over for dem og være sammen med dem og spille nogle spil og snakke med dem og sådan”

Muhammed Küçükavci: ”Hjælpe dem med deres lektier, hvis det er - ”

Ahmed Lütfi Özer: ”Ja og så spiller vi selv fodbold i klubben og benytter selv klubhuset om aftenen” (Bilag 5:24-32).

Der er således ikke kun i idrætten, at man i FC Toros arbejder med de unge spillere. De ældre spillere står til rådighed med hjælp til fx lektier og ved at være sammen med drengene i klubhuset og på den måde løse eventuelle konflikter. Muhammed Küçükavci og Ahmed Lütfi Özer søger således at agere rollemodeller for de unge drenge, og de opsætter rammer for god opførsel på og udenfor banen. Men de gør meget andet end det. I FC Toros påtager lederne sig et stort ansvar for socialiseringen af medlemmerne i foreningen:

Ahmed Lütfi Özer: ”Integration for os, det er nok, det er – når de kommer her, nu råber og skriger de, det er meget normalt for dem, men her så får de så at vide, at ”I skal ikke råbe og skrig, I skal opføre jer pænt, I skal rydde op efter jer”, og sådan, mange indvandrerfamilier, de er ikke sådan vant til foreningslivet, og de er slet ikke vant til at betale kontingent og sådan noget. Det er noget stort for dem, de skal altid have noget serveret, så det vi prøver på, det er at vise ganske almindelige dansk foreningskultur med, at de skal betale kontingent, de skal komme til de her tidspunkter, de skal opføre sig på den her måde, og når de spiller fodbold og til træningen, så skal de også opføre sig pænt. Og så med lektiehjælp, vi prøver hele tiden sådan at overtale dem til at læse videre og lave deres lektier, og det er meget vigtigt for at kunne leve ordentligt i det her samfund, at de skal have sig en uddannelse. Det er også derfor, vi laver de der uddannelsesaftener, og det er også derfor, vi er her, så kan de stille spørgsmål til nuværende emner i medierne og sådan noget - ellers kan de selv tage noget op, et meget omtalt emne måske.” (Bilag 5:266-275).

Hos FC Toros ser vi socialiseringen gennem idræt tolket på den bredest mulige måde. Det er rollemodellernes opgave at sørge for at opdrage deltagerne på mange måder. Det er i denne forening, som er den eneste i materialet, hvor medlemmerne alle har anden etnisk baggrund end dansk, at lederne lægger vægt på så mange dimensioner af socialiseringen. Her påtager lederne sig et stort ansvar som både ’pædagog’ og ’rollemodel’ for de yngre deltagere, og foreningslivet handler om meget andet end idrætten. Det er altså der, hvor der ikke er nogen personer med etnisk dansk baggrund, at forestillingen om det danske foreningslivs integrative funktion står stærkest.

Vi skal i det følgende tage et par pointer fra analysen af idrætten som socialiserende samvær op til diskussion. Først skal vi se på organiseringsformens betydning for, hvordan man kan skabe betingelser for integration som socialisering gennem idrættens indretning.

5.4.4 Organiseringsformens betydning for integrationen

Fastholdelse af deltagerne

De empiriske eksempler viser os, at forskellige organiseringsformer opstiller forskellige mulighedsrammer for, hvordan idrætsaktiviteterne kan afvikles. Foreninger som FC Toros og AIF må nødvendigvis udbyde aktiviteter som køres efter de officielle regler for at kunne deltage i turneringer. FC Toros og AIF vil som foreninger kunne lave fx træning med andre regelsæt og point-systemer under den almindelige træning, men overordnet set vil de være underlagt at efterleve de officielle regler for det traditionelle (fodbold)spil. Derudover er de som foreninger også styret af forventninger hos medlemmer om at deltage i turneringer og spille efter velkendte regler. GAM3 må i vid udstrækning gøre det samme for at kunne sluse deltagerne videre ud i foreningslivet.

Populariteten af de enkelte idrætsgrene og den konkurrencedimension, som turneringer medfører, bevirker desuden, at foreninger ofte inddeler hold efter færdighedsniveau. Det har betydning for, hvem foreningerne kan tiltrække og fastholde i forhold til idrætstilbud med andre organiseringsformer.

Det er et af de punkter, hvorpå legepladsen adskiller sig fra træning eller kampe i en fodboldklub, hvor man konkurrerer om at komme på førsteholdet. I et kommunalt organiseret idrætstilbud som Degnestavnens Legeplads, kan Niels Erik Bay sætte holdene i de små, daglige turneringer. Og han kan sætte dem sådan, at ingen taber eller vinder for stort, de bedste spillere kommer aldrig på det samme hold og ingen bliver sorteret fra, fordi de ikke er gode nok (Bilag 6:1129-1133). Gennem denne særlige udformning af betingelserne for idrætten faciliteres en socialiseringsproces, som foreningerne ikke kan tilbyde på samme måde fordi de samtidig skal tage hensyn til deres medlemmers ønsker og traditioner i foreningslivet.

Favorisering af de bedste og frafald af unge spillere er en alment kendt konsekvens af den måde, som foreningsidrætten er organiseret på. Lars Kruse, Integrationskonsulent hos DIF, angiver det som en meget relevant barriere for at integrere etniske minoritetsbørn i foreningslivet. Det skyldes en tendens til, at:

Lars Kruse: "... man falder ud af idrætten med mindre man er – for at sige det rent ud – pisse god og på førsteholdet. Dem der er på førsteholdet, de falder aldrig ud, det er bunden, der falder ud, og det er fordi man i foreningerne ikke er gode nok til at finde det rigtige, det rigtige tilbud og finde og investere i nogle trænere som magter bunden ..." (Bilag 3:344-347).

Det er ifølge Lars Kruse et spørgsmål om at skabe 'rummelighed' i foreningslivet ved at udvikle tilbud i foreninger, så der både er "stramme, organiserede tilbud tirsdag-torsdag og nogle åbne tilbud – kom når det passer dig, [når du har] tid og lyst, kom og spil bold" (Bilag 3:341-345, 331-334). Det er netop variationer over dette som ses hos Streetsoccer, Degnestavnens Legeplads, Containeridræt og GAM3.

Vi kan altså ud fra de empiriske eksempler se, at deres forskellige organiseringsformer har betydning for, hvordan de udbyder og tilrettelægger deres idrætsaktiviteter. Empirien tyder på, at idrætsforeningerne og idrætstilbudene under andre organiseringsformer må tilpasse sig på forskellige måder for at skabe integration gennem idræt.

Ballademagere som problem, mæglere som løsning

Der kan ud fra analysens resultater trækkes en tråd tilbage til konklusionerne i kapitel 4. Både på Degnestavnens Legeplads, i AIF og i FC Toros er identifikationen af de etniske minoritetsdrengene som 'ballademagere' tydelig. Og problemidentifikationen smitter af på de forestillinger om integration som gøres i de respektive tilbud. Tilpasning af idrættens indretning sker oftest ud fra en forståelse af deltagerne som ballademagere. Idrætten indrettes anderledes for at afhjælpe konfliktfyldte relationer mellem de etniske minoritetsdrengene som er målgruppen og resten af deltagerne i idrætten.

Integration gennem socialisering?

Integration er en proces, der omhandler mange dele af livet og det er vanskeligt at afgøre, hvorvidt socialiseringsprocesser gennem idrætten, som i sig selv er en social integration, kan bidrage til systemintegration. Netop i tilfældet Degnestavnens Legeplads foreligger der erfaringer fra personer, der har deltaget i idrætten under de ovenfor beskrevne former. Her kan vi, altså i modsætning til de øvrige idrætstilbud, identificere en tolkning af idrættens betydning for integration på deltagersiden.

Ekskurs: Ti år efter turneringerne på Degnestavnens Legeplads

De mænd, som er interviewet i filmen "Pas på nerverne" fortæller, at deltagelse i de utallige fodboldturneringer på pladsen, krævede af dem, at de kontrollerede deres temperament (2004: 31.18-31.33, 31.34-31.49, 31.50-31.55, 54.24-54.49). For at få del i de interne værdier ved fodbolden – at være med, at blive en bedre spiller og glæden ved at vinde en af de mange priser, som Niels Erik Bay uddelte til de mest scorende eller de mest fairplay-orienterede spillere – måtte de altså tilpasse sig omstændighederne på legepladsen. Dengang gjorde reguleringer af deres adfærd det muligt for dem at være med i fodboldturneringerne.

I dag har de også øje for den mangefacetterede læringsproces som fulgte med fodboldturneringerne, som en værdi ved idrætten. Fra idrætten kom en prægning, flere af dem lærte at kontrollere et hidsigt temperament, og de giver udtryk for, at den erfaring kunne tages med videre i livet. Selvom integration ikke var tematiseret som det væsentligste indsatsområde over for etniske minoritetsunge, da disse omtalte mænd kom på legepladsen for ti og femten år siden, ville de, hvis man havde interviewet dem som børn, sandsynligvis ikke have tillagt livet på legepladsen samme betydning, og de ville ikke kunne forudse den betydning, som legepladsen har vist sig at have for deres liv.

Vi er som nævnt tidligere, ikke i stand til, ud fra det foreliggende materiale, at fastslå om en sådan proces rent faktisk finder sted i de øvrige tilbud. Og konklusionerne i den ovenstående passus om deltagerne fra Degnestavnens Legeplads stammer fra en film, der netop har integration gennem idrætten som tema. Interviewmaterialet som vi refererer, er altså ikke indsamlet under omstændigheder, som vi kan kontrollere, og det er fremstillet med et bestemt formål. Konklusionen må baseres på det øvrige eksisterende materiale og være, at narrativet om idrættens socialiserende potentiale er meget udbredt, og at idrætten tilsyneladende lykkes med at socialisere børn og unge gennem idrættens regler.

Deltagelse på lige fod gennem idrætten?

I den danske foreningsidræt er fodbold, badminton, gymnastik og håndbold (i den rækkefølge) de største idrætsgrene (Ibsen 2006b:8-9). Men med undtagelse af fodbold, er det netop ikke disse typiske foreningsidrætsgrene, som bruges til at lave integration i de seks idrætstilbud eller i Get2sport.⁵⁰ Det skyldes blandt andet at badminton, gymnastik og håndbold er idrætsgrene, som foregår indendørs i idrætshaller og gymnastiksale. Det gør kampsportsgrene vel og mærke også

⁵⁰ Dermed absolut ikke sagt at tilbuddene ikke eksisterer, fx findes der et succesrigt integrationsprojekt i Brovst, der har tiltrukket mange piger til håndbold.

og breakdance og hockey er idrætsgrene, der kan foregå både ude og inde. Det viser, at der er en grad af diskrepans mellem de idrætsgrene, som er de største i den danske foreningsidræt og dem der anvendes i integrationsindsatser. Der er generelt en svag tradition for deltagelse i foreningslivet hos etniske minoriteter, og det er netop dette forhold, som flere af tilbudene skal rette op på. Men selvom der ofte laves integrationstiltag funderet i foreningsidrætten, bruger idrætstilbudene altså andre idrætsgrene end dem, der er mest udbredte i den danske foreningsidræt og det kan gøre denne kobling svær. Man kan dermed næppe forvente, at de etniske minoriteters ligelige deltagelse i foreningslivet kan fordres gennem de integrationsprojekter, som der er flest af, og dermed bliver det også vanskeligt for etniske minoriteter at afspejle den gennemsnitlige deltagelse i foreningslivet.

5.5 Delkonklusion

Vi har i dette kapitel undersøgt idrættens evner for integration. Vi har identificeret en række narrativer, som idrætstilbudene trækker på, idet de skal argumentere for, hvordan integration kan skabes gennem idræt. Der argumenteres således for at visse idrætsgrenes særlige globale kendetegn opstiller gode betingelser for integration, fordi sådanne idrætsgrene er særligt rummelige. Desuden har vi vist, hvordan disse narrativer omkring idrætsgrene er ustabile og kan omformes fx med det formål at tiltrække etniske minoritetsunge. Således bruger især GAM3 og Streetsoccer associationer til hiphop i deres narrativer omkring fodbold og basketball. Idrætten iscenesættes på en ny måde ved at gøre dem til street-varianter af de traditionelle idrætsgrene for hermed at kunne inkludere nye deltagere. Endelig viser vi, hvordan integration kan ses som en socialiseringsproces. Her tilpasses idrættens betingelser ligeledes til en ny deltagergruppe med det formål at skabe mulighed for indlæring af almene normer. Vi har yderligere vist, at organiseringsformen i sin nuværende struktur opstiller forskellige mulighedsbetingelser for hvilke deltagere der kan fastholdes i idrætsaktiviteterne. Herudover har vi vist, hvordan idrætsaktiviteterne kan udfoldes forskelligt under forskellige organiseringsformer, hvilket har betydning for de socialiseringsprocesser, som finder sted, og hermed også den form for integration der finder sted gennem idrætten.

Kapitel 6

Idræt og integration i et rumligt perspektiv

Den franske sociolog og filosof Henri Lefebvre argumenterer i "The Production of Space" (1968/1991) for, at rum er et socialt produkt baseret på samfundsmæssige værdier. Lefebvre viser, at den sociale meningsproduktion påvirker rumlige skabelser, praksisser og perceptioner, og ethvert samfund må producere rum i overensstemmelse med dets politiske og ideologiske fundament for at kunne reproducere sig selv; produktion af et bestemt rum er en realisering af en given ideologi. Hvis et samfunds ideologi ikke manifesterer sig som rumligt fænomen, så er dens fulde potentiale ikke udfoldet (1991:54). For at forstå et givent samfunds ambitioner må man se på mere end blot mennesker og steder hver for sig. I Lefebvres optik må man iagttage, hvordan de smelter sammen i spatial praksis. Byforskeren James Donald beskriver Lefebvres tilgang meget præcist. Lefebvres syn er et blik på byen, som understreger dens historicitet: "The space we experience is the material embodiment of a history of social relations." (Donald 1999:13).⁵¹

Lefebvres pointe er, at et samfunds rumlige indretning er et vigtigt element at inddrage i analysen af dets sociale liv. Således er den rumlige placering af idrætstilbud, der søger at skabe integration, også en relevant faktor at inddrage i dette speciale. Den rumlige indretning af idrætten er desuden af særlig stor betydning for integrationsprojekter, fordi målgruppen af børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund har en svag tilknytning til idrætten og dermed også til de faciliteter, hvor idrætten almindeligvis foregår.

I forlængelse af Lefebvres tankegang er tre forhold relevante i forhold til at besvare vores problemstilling. For det første, at politiske interesser afspejles i rumlige indretninger. For det andet, at man må gøre sig samfundets rumlige indretning bevidst, hvis man skal skabe nye relationer mellem mennesker; hvis man ønsker at skabe integration må der altså skabes et fysisk rum, hvor integration kan udfolde sig. For det tredje, at det sociale liv præges af de rum det foregår i.

I dette kapitel skal vi belyse, hvordan idræt i forskellige rumlige placeringer opsætter forskellige rammer for integration. Dette skal vi gøre ved at belyse, hvordan integration formes forskelligt

⁵¹ Et eksempel på en periode hvor byplanlægningen i høj grad afspejlede samfundets politiske ideologi, er i 1940erne og 1950erne. Her skabte den gryende velfærdsstat og den arkitektoniske funktionalisme tilsammen et fysisk udtryk for en social og politisk ideologi, hvilket udmøntede sig i en kraftfuld social ingeniørkunst.

når idrætten foregår i traditionelle idrætsfaciliteter og når den foregår i byens rum, der er indrettede til andre formål end idræt. Vi skal desuden vise, hvordan nogle af idrætsstilbudene omformer det fysiske rum som idrætsstilbudet optager for at tiltrække børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund. Det sker ved at de bruger forskellige rekvisitter til at stemningssætte den lokalitet idrætten udspiller sig i. Med udgangspunkt i den definition af integration som vi har opstillet i kapitel 1, kan integration (blandt andet) ses som en gensidig tilnærmelse mellem to eller flere forskellige grupper. Dette kapitel skal belyse, hvordan et sådant møde kan foregå i byens rum og på udendørs idrætsfaciliteter og hjælpes på vej gennem stemningssætningen.

Først vil vi, beskrive og diskutere, hvordan idrætsstilbudene adskiller sig fra hinanden ved at være situerede i henholdsvis konventionelle idrætsfaciliteter og i alternative placeringer i byrummet eller i boligkvarterer.

6.1 Rumlig situering af idrætsaktiviteter

6.1.1 Konventionelle og alternative placeringer

Fodboldklubberne FC Toros og AIF spiller på traditionelle fodboldbaner i kommunale idrætsanlæg. De bruger således faciliteter eller rum, der er indrettet specifikt til idræt. Disse idrætsfaciliteter bruges primært til idrætsaktiviteter og er ikke velegnede til de fleste andre formål.⁵² Man kan sige, at indretningen af idrætsanlæggene privilegerer brugen af dem til en specifik brug, nemlig til idræt. På den måde kan FC Toros og AIF ses som det empiriske materiales arketyper på konventionelle idrætsforeninger, der bruger konventionelle rum for idrætten.

De danske idrætsanlæg er kendetegnet ved, at de fleste faciliteter og haller er bygget i 1960'erne og 1970'erne. Faktisk er hele 75 % af idrætshallerne bygget før 1983 (Lokale- & Anlægsfonden 2005:7; 2004a:29). De er bygget til tidens populære idrætsgrene, de traditionelle boldspil som fodbold og håndbold, og er placeret uden for eller i periferien af byerne og boligområderne (ibid.). En stor del af de danske idrætsanlæg kan altså siges at være faciliteter, som man ikke kommer tilfældigt forbi. Det konventionelle udendørs idrætsfaciliteter kan altså karakteriseres ved at være placerede uden for byen og ved at være skabt til de traditionelle idrætsgrene, herunder særligt boldspillene.

⁵²Idrætsanlæg er dog de senere år blevet brugt til koncerter fx Parken i København og Horsens Stadium.

Siden disse idrætsfaciliteter blev bygget, er der sket store forandringer med hensyn til, hvilke idrætsgrene der er populære, og den måde de dyrkes på. Det, at idrætten i dag også skal danne ramme om integration af etniske minoriteter, præsenterer en ny udfordring for idrætten, der foregår i disse faciliteter. Lad os her se, hvordan idrætstilbudene har indtaget nye offentlige rum i erkendelse af begrænsningerne i de konventionelle idrætsanlæg.

Idrætstilbud i alternative placeringer

Over for idrætten i de konventionelle idrætsanlæg står Degnestavnens Legeplads, Containeridræt, GAM3 og Streetsoccer, der bruger alternative placeringer til deres idrætsaktiviteter. De bruger offentlige rum, der i deres indretning adskiller sig fra de konventionelle idrætsanlæg ved, at de er indrettet til flere formål.

Degnestavnen, Containeridræt og GAM3 bruger steder, der er skabt til idræt, som er placeret anderledes i forhold til andre rum end konventionelle idrætsanlæg. På legepladsen er der indrettet en fodboldbane, GAM3 bruger baner i boligkvarterer ligesom Containeridræt, der blandt andet også bruger en skolegård. Disse udendørs idrætsfaciliteter er alle indrettet til leg og naturligvis idræt for beboerne i de pågældende boligområder eller eleverne på den pågældende skole. De er alle placerede i områder, der samtidig fungerer som rekreative zoner i den umiddelbare boligmasse. De offentligt tilgængelige steder, hvor aktiviteterne i disse idrætstilbud udspiller sig, er åbne for flere formål, og de kan skifte over tid. Derudover er sådanne offentlige rum karakteriseret ved at være gennemgangsområder for forskellige grupper af forbipasserende. De adskiller sig også fra de konventionelle idrætsanlæg ved deres placering. De offentlige rum som idrætstilbudene bruger er ikke afgrænset fra rum med andre funktioner, sådan som idrætsanlæggene ofte er.

Streetsoccer adskiller sig fra de andre ved at arrangere alle sine aktiviteter i byrum, der ikke er udformet med henblik på idrætsaktiviteter. De indledende stævner afholdes på forskellige pladser i Københavnske kvarterer. I forbindelse med finalen indtager Streetsoccer Rådhuspladsen, ligesom GAM3 gør det under deres finalestævne.

Flere af tilbudene bruger altså alternativer til de konventionelle idrætsanlæg, og gerne nogle som er forbundet med rum, der har andre funktioner, fx rekreative områder. Som vi skal se i det følgende stemmer denne tendens overens med politiske ønsker om at flytte idrættens integrationstiltag derhen, hvor målgruppen befinder sig.

6.1.2 Placeringer af idrætten i udsatte boligområder

Placeringen af idrætstilbudene sker i høj grad i forlængelse af ønskerne, der udtrykkes i regeringens bolig- og integrationspolitik (jf. kapitel 3). Flere af dem er således placeret i områder, der er udpeget som 'udsatte boligområder' af Programbestyrelsen, eller som har været eller er genstand for bolig-sociale programmer som kvarterløft og områdefornyelse.

- GAM3 placerer bevidst GAM3 Zones i udsatte boligområder når det er muligt og i det omfang der er behov for det (Bilag 7:446-448).
- Get2sport, som FC Toros og AIF er del af, har netop fokus på foreninger i de udsatte boligområder og foreningerne i projektet er udvalgt efter deres placeringer (Bilag 3:107-112). FC Toros har til huse i Avedøre Stationsby i Karetmagerporten, som af Programbestyrelsen er defineret som 'udsat'. AIF hører til i Albertslund Kommune. Foreningen har ikke et klubhus som FC Toros, men holder til i idrætsfaciliteterne ved Albertslund stadion. Her træner de og spiller hjemmekampe. Stadion ligger i udkanten af Albertslund, nær ved Vridsløselille. Træningsfaciliteten ligger således ikke i en boligbebyggelse, men lykkes alligevel med at trække børn og unge fra områder i Albertslund, som af Programbestyrelsen er udpegede som udsatte boligområder.
- Det område, som Degnestavnens Legeplads ligger i, i Københavns Nordvest-kvarter, er ikke på Programbestyrelsens indsatsliste over udsatte boligområder. Til gengæld har området været involveret i et kvarterløftprojekt (Programbestyrelsen 2006:4,7,31).
- Containeridræt har fire containere fordelt med to på Amager og en i henholdsvis Nordvest og Ydre Nørrebro. Alle idrætscontainere er placeret i områder, som har været eller stadig er genstand for kvarterløftsprojekter (www.kvarterloeft.kk.dk 2007a).
- Streetsoccer adskiller sig fra de øvrige tilbud ved, at pladserne som anvendes skifter fra turnering til turnering. Der bruges pladser i områder, der har været genstand for kvarterløft og byfornyelser, men andre områder inddrages også. Streetsoccer er således det af idrætstilbudene der i lavest grad følger tankerne i regeringens strategi mod ghettoisering.

6.1.3 Strategier om integration former placering af idrætten

Der ligger forskellige overvejelser og strategier bag placeringerne af idrætstilbudene, herunder overvejelser om, hvordan tiltaget bedst kan komme i kontakt med sin målgruppe. Dette varierer i forhold til, hvor mange år idrætstilbudet har eksisteret, og med hvilket formål, de er blevet oprettet. Ikke alle idrætstilbudene er, som vi har set i kapitel 3, blevet oprettet med integration som

primært formål. Generelt adskiller de nyere idrætstilbud sig ved at have en anden organiseringsform og med hensyn til placeringen af idrætstilbudene (Containeridræt, GAM3 og Streetsoccer har op til fem år på bagen, mens FC Toros, AIF og Degnestavnens Legeplads har en historie, der rækker henholdsvis 12, 80 og 60 år tilbage). Og man kan også se, at de nyere tilbud har andre strategier for integration som påvirker deres valg af placering. Lad os starte med at se på Containeridræt, GAM3 og Streetsoccer.

Boligområder

Formålet om at tiltrække etniske minoritets børn og unge til idrætstilbudet og på sigt videre ud i det eksisterende idrætsliv har altså været konstituerende for placeringen af idrætsaktiviteter. Både Containeridræt og GAM3 har som konsekvens heraf flyttet deres aktiviteter ud i boligområderne. Containeridræt og GAM3 har begge til formål at få flere etniske minoritetsunge ind i idrætsforeningerne. De har til dels valgt den samme strategi herfor. Begge idrætstiltag placerer deres aktiviteter i de boligområder, hvor de unge bor og færdes, og hvor der er mange unge, som ikke er idrætsaktive i foreninger. Men samtidig adskiller deres strategi sig fra hinanden i forhold til, hvad der kræves af området. Placeringen af en idrætscontainer vælges ud fra om der er mange idrætsforeninger:

Henriette Curtz Janssen: "Det skal være nogle områder, hvor der er masser af idrætsforeninger, og det er jo også dét, der er smart ved at sætte dem der, for til trods for, at der er mange idrætsforeninger, så er der jo en stor målgruppe, der ikke bruger idrætsforeningerne, og dét, at der er idrætsforeninger omkring containeren gør jo netop, at det er muligt at få børnene ud til noget, et tilbud, der ligger lige ved siden af deres hoveddør" (Bilag 9:108-11)

Argumentationen er altså, at både idrætscontaineren og de foreninger, som det er formålet at de unge skal blive medlemmer af, skal ligge tæt på, hvor de unge bor. I GAM3 er formålet at flytte idrætten ud i de udsatte boligområder efter devisen: "Hvis de unge ikke vil komme til idrætten, må idrætten komme til dem" og et formål om "at sluse de unge ind i det eksisterende foreningsliv på længere sigt" (Navigent 2006:4). GAM3s strategi adskiller sig altså fra Containeridræts ved, at det ikke er kriterium for GAM3, at aktiviteterne foregår i et område med et eksisterende foreningsliv.

I arbejdet med at sluse de unge over i det eksisterende foreningsliv arbejder begge tiltag med en brobygningsmodel mellem idrætstilbudet og de lokale foreninger. Containeridræt tager på foreningsbesøg og inviterer foreninger med trænere på besøg i containeren, så der vil være en vok-

sen som børnene kender ved eventuel foreningsstart. GAM3 anvender en lignende strategi ved at benytte trænere fra de lokale foreninger.⁵³

'De idrætssorte områder'

Jens Højbjerg fra Streetsoccer fortæller, at for Streetsoccer har det været et formål at lave idrætsaktiviteter i de "sorte" eller "idrætssorte" områder i København. De sorte områder henviser til "idrætssvage" områder med få idrætsforeninger og faciliteter (Bilag 10:23-24, 37-40). Idrætssvag bruges også til at betegne personer, som ikke er med i foreninger. De sorte områder henviser altså både til en geografisk fordeling af de foreningsløse børn og unge og til områder med få idrætsforeninger og idrætsfaciliteter. Intentionen bag Streetsoccer er altså at tage ud i områder, som har få idrætsfaciliteter og idrætsforeninger og mange foreningsløse børn og unge. Dette formål dannede grundlag for udvælgelsen af de bydele som Streetsoccer arrangerede turneringer i især i begyndelsen. Det har i de senere år vist sig, at det ikke altid er hensigtsmæssigt for Streetsoccer at afholde stævner i de sorte områder. Dette skal vi vende tilbage til senere.

Andre formål, andre placeringer...

AIF, FC Toros og Degnestavnens Legeplads er i sin tid oprettet med andre formål end integration og det afspejles i deres placering. AIF og FC Toros er oprettet som foreninger, hvilket afspejler sig i deres placering og tilknytning til de kommunale idrætsanlæg. Degnestavnens Legeplads er derimod oprettet ud fra de tanker der lå bag oprettelsen af bemandede legepladser. Her var tanken at placere legepladser i forbindelse med store beboelsejendomme, som kunne tiltrække de børn som ikke gik på nogle af de forskellige institutionstilbud (Bilag 6:39-94).

6.1.4 Placering af idrætsaktiviteter og tiltrækning af målgruppen

Vi har beskrevet, hvordan idrætstilbudene er placerede fysisk og hvordan deres placeringer kan ses i forhold til bolig- og integrationspolitikken, altså at der kan ses en sammenhæng mellem idrætstilbudenes formål og deres fysiske placering. Vi skal nu tage afsæt i disse beskrivelser for at belyse de erfaringer idrætstilbudene har gjort sig med forskellige placeringer af idrætsaktiviteterne i forhold til at tiltrække målgruppen og dermed skabe forudsætninger for integration.

⁵³ En evaluering viser, at 13 % af de unge på klubholdene er begyndt at spille i klub på baggrund af deltagelse og motivation fra GAM3 (Bilag 7: 577).

Skolegården og legepladsen tiltrækker de yngste

I Containeridræt er to af containerne placeret ved skoler. Her bruges idrætsfaciliteterne og i vintersæsonen anvendes skolernes indendørs idrætsfaciliteter. Her er erfaringen, at beliggenheden ved en skole bevirker, at det i højere grad bliver den yngre målgruppe, der benytter tilbudet:

Henriette Curtz Janssen: "Den container på Nørrebro den havde en lidt yngre målgruppe og den afspejler måske, at der er en skole der ligger meget tæt på og der er nogle boligbyggerier, som typisk er for familier med børn, der ligger lige klods op af den her container, altså forældrene kan virkelig stå og kigge ned på containeren" (Bilag 9:146-148).

Beliggenheden tæt på skolen og i et åbent område i en boligblok ser altså ud til at tiltrække den yngre målgruppe. I GAM3, hvis målgruppe hører til i den ældre ende af Containeridræts målgruppe, arbejdes der bevidst ikke med skoler. Simon Prahm fra GAM3 fortæller, at de ikke placerer aktiviteterne i skolegårde, selvom faciliteterne kan leve op til de krav til baneforholdene som GAM3 stiller.

Simon Prahm: "Vi ønsker ikke at banen ligger i en skolegård fordi de unge synes sjældent, at det er fedt at opholde sig i skolen efter de har været der 6,7,8 timer i løbet af dagen, så derfor vil vi helst ikke have, at banen ligger i skolen men hellere centralt i boligområdet uden for skolen" (Bilag 7:456-458).

Der er forskellige erfaringer med at bruge skolers idrætsfaciliteter, og erfaringerne fra Containeridræt tyder på, at aktiviteter på skoler kun er attraktive for den yngre del af deres målgrupper.

Erfaringerne på Degnestavnens Legeplads har mange ligheder med erfaringer fra idrætstilbud i boligområder. Placeringen midt i et stort ejendomskompleks gør, at den tiltrækker de lokale beboere. Men legepladsens bruges også af forskellige institutioner, som kan være med til at tillægge legepladsen konnotationer og tiltrække yngre deltagere end på andre former for pladser i boligområder. Henriette Curtz Janssen fra Containeridræt fortæller, at styregruppen for Containeridræt på et tidspunkt havde besluttet at placere en container ved en bemanded legeplads. Men efter nærmere inspektion af lokaliteten blev det besluttet at finde en anden placering, fordi placeringen udelukkende ville tiltrække det yngre publikum (Bilag 9:195-200). Det ville således blive svært at kommunikere til de ældre børn, at containeren var tiltænkt dem og at tilbudet var anderledes fra legepladsens.

Vanskelige placeringer ved konventionelle idrætsanlæg

FC Toros og AIF gør brug af konventionelle, udendørs idrætsanlæg og har stor succes med det. De har mange medlemmer og har succes med at tiltrække deres målgrupper. Anderledes forholder det sig for Containeridræt, som tidligere har eksperimenteret med at placere en container ved siden af en idrætshal. Det viste sig, at denne placering nær ved det konventionelle idrætsanlæg forvrængede formidlingen af tilbudet:

Henriette Curtz Janssen: "De troede nok at 'der her, det er et depotrum for hallen' eller 'det er kun for folk, der allerede er meldt ind i et idrætstilbud i hallen'" (Bilag 9:369-370).

Idrætshaller og idrætsfaciliteter er altså knyttet til foreningslivet, og det gør, at det kan være svært at kommunikere om idrætstilbud under andre organiseringsformer hvis de knyttes sammen med de konventionelle idrætsanlæg. Det var i dette tilfælde ikke tydeligt for målgruppen, at der foregik en aktivitet, som de kunne få gratis adgang til. Derfor måtte man finde en ny placering til containeren. Det viser, at der på trods af de tendenser til alternative anvendelser af byens rum, som idrætstilbudene er udtryk for, er knyttet forventninger til brug af rum, som kan være svære at overskride. Denne træghed i den rumlige organisering af den sociale praksis, kan give udfordringer for de idrætstiltag, der bruger alternative placeringer.

Gadefodbold i neutrale byrum

Streetsoccer har prøvet mange forskellige pladser. De har afholdt stævner på parkeringspladser og på offentlige rekreative pladser i byen. Streetsoccer har afholdt stævner på parkeringspladser ved Rødovrehallen og ved Sundby Idrætspark. Det er begge parkeringspladser, der ligger i forbindelse med idrætsanlæg. Man kunne tro, at placeringen ville kunne tiltrække idrætsinteresserede, men konklusionen var, at det var for 'kedeligt' at holde stævner der (Bilag 10:371-372, 523-527). Forklaringen som lederne fra Streetsoccer giver herpå er, at der ikke kom tilstrækkeligt med mennesker og så på idrætten, sådan som de har erfaret, at det sker andre steder (Bilag 10:472-479). De pladser, der opleves som gode er således de steder, hvor folk kommer forbi og standser op eller følger med fra deres vinduer (ibid.). (Vi skal komme ind på betydningen af publikum senere.)

Der er andre steder, som har vist sig at være uegnede at bruge til stævnerne:

Jens Højbjerg: "Enghave Parken, [det] kan godt være den får karakter af hjemmebane og der kommer nogle 'hang arounds'"

Lennart Boel: "Og Blågårds Plads er i særdeleshed også en plads, hvor det er svært at få tingene til at køre, fordi der er en indre dagsorden og hierarki. Vi har også været på Tingbjerg Skole, og

der har det også været sådan hierarki og nogle, der skal mule nogen andre, og der er ikke nogen der skal tro, de er noget, og så tør de ikke melde sig til, fordi det er ude i Tingbjerg. Der er nogen ting, der sker afhængigt af, hvorhenne det er, at vi placerer stævnerne. Du kan sætte dem så neutralt som overhovedet muligt, så er det en god grundstart for et stævne” (Bilag 10:487-494).

På Blågårds Plads oplever Lennart Boel og Jens Højbjerg således, at de ikke kan afvikle et Streetsoccer stævne på pladsen uden, at der bliver ballade (Bilag 10:171, 490-491, 510-517). Byens rum er som vi tidligere har påpeget sociale rum, hvor der opleves en materialisering af sociale relationer. Pladserne præges altså i høj grad af områdets rygte, og er ikke neutrale steder, som man kan indtage med sine idrætsaktiviteter.

Vi har altså vist i det foregående, at placeringerne, som udvælges af idrætsarrangørerne er forbundet med en bestemt brug og bestemte associationer for målgruppen, som har betydning for, om stedet kan bruges som rum for idrætsaktiviteter og hvem det kan tiltrække. Nu skal vi se, hvordan nogle idrætstilbud former muligheden for mobilitet blandt deltagerne.

6.1.5 Mobilitet i idrætstilbudene skaber mobilitet hos deltagerne

Der er tegn på, at både GAM3 og Streetsoccer med deres aktiviteter på tværs af by- og boligområder er med til at trække børn og unge ud af de udsatte boligområder, og tiltrække unge fra andre områder til de udsatte områder. Det sker på trods af, at nogle af byområderne omtales som problemfyldte områder i offentligheden, og det i nogen sammenhænge fraholder de unge fra at komme der. Idrætten kan altså være med til at skubbe til dette billede hos nogle af de unge og gøre dem mobile. Simon Prahm fra GAM3 fortæller:

Simon Prahm: ”På den måde kan man sige, at der er integrationen dobbeltsidig, for dels hjælper vi de unge ud i basketballklubberne, som altid ligger uden for boligområderne, men samtidig får vi også flere af de øvrige unge til at komme ude i boligområderne og til at færdes i Vollsmose og Mjølnerparken, og der har vi især i Vollsmose set, at der er mange af de unge inde fra midtbyen, som har sat sig op på cyklen og kørt turen ud til Vollsmose, som de ellers aldrig færdes i og går en stor bue udenom, for at være med til GAM3-træningerne. Der har vi også hørt fra en SSP-konsulent i Albertslund, at de unge er begyndt at færdes i Albertslund Nord, hvor vi var for et par år siden, fordi de kom der for Basketball-træning og så var det fjollet det med at ligge og køre uden om på cykelstierne, hvis man skulle igennem området” (Bilag 7:134-141).

Streetsoccer opnår det samme i det de tiltrækker deltagere fra forskellige bydele til deres stævner. Ved stævnet på Gunnar Nu Hansens Plads i april 2007 var der således deltagere fra Brøndby Strand, Tingbjerg, Amager, Nordvest, Rødovre og Brønshøj. Ved det store stævne på Teglgolmen i januar 2007 som var annonceret i landsdækkende tv, var der hold fra Jylland og Fyn såvel som fra Sjælland og Københavnsområdet.

Med Streetsoccer og GAM3 kan man altså tale om idrætsprojekter som lykkes med at lave en integrationsproces, der ikke kun inddrager målgruppen for integrationen, men som formår at omfatte andre grupper. Som Simon Prahm fra GAM3 siger, er dette et eksempel på at integration i kraft af placeringer af idrætten kan blive 'dobbeltbidig'. Med andre ord kan integration blive en gensidig tilnærmelsesproces mellem grupper, der er forskellige og som almindeligvis ikke mødes. I dette kapitels afsluttende del skal vi gå dybere ind i, hvordan deltagere og publikum kan inddrages i idrætten, og dermed i det arbejde som idrætsstilbuddene udfører for at skabe integration. Først skal vi tolke denne mobilitet som Streetsoccer og GAM3 formår at skabe.

Diskussion: Bevægelig idræt

Den engelske idrætsgeograf John Bale (2003) påpeger, at der er en gensidig påvirkning mellem idrætsaktiviteter, de områder hvori de foregår og de områder, som man passerer igennem på vej til og fra idrætsbegivenheden. Påvirkningen kan både være positiv og negativ. Idrætsbegivenheder påvirker et område i tre faser, nemlig "på vej derhen", "mens man er der" og "på vej hjem" (Bale 2003:119 *Vores oversættelse*). Turen til og fra idrætsbegivenheden og opholdet ved den skaber tilsammen en god eller dårlig oplevelse som afgør, om man som publikum eller deltager har lyst til at deltage i lignende idrætsbegivenheder i fremtiden. Bale skriver, at de positive effekter af idrætsbegivenheder, er at man får gode minder og kan opnå positive forventninger til fremtidige idrætsbegivenheder. Dermed forbindes idrættens placering med en generel 'feel good'-oplevelse (2003:108).

Vi mener at kunne iagttage den mobilitet der finder sted i forbindelse med idrætsbegivenhederne som en positiv effekt, i og med, at det betyder, at forskellige grupper af mennesker mødes og oplever andre organiseringer af det sociale liv i form af forskellige boligområder, forskellige indbyggere og forskelligt fritidsliv. Når arrangørerne fra Streetsoccer og GAM3 fortæller, at deres tilbud tiltrækker henholdsvis etniske minoritetsunge og danske unge til kvarterer de almindeligvis ikke kommer i, så fremstilles det som gode oplevelser, og i hvert fald ikke som noget der betyder, at man ikke vender tilbage. Betydningen af idrætsbegivenheden kan tilsyneladende overskride lokali-

tetens sociale betydning. I GAM3s eksempel ser vi, at aversionen imod 'ghettoen' overskrides. Dette må anses som en brik i en integrationsproces, der kan bringe etniske grupper nærmere hinanden.

Bale argumenterer for, at der er et nærvædet lineært forhold mellem placering af en idrætsfacilitet og antallet af besøgende, således at jo tættere på deltagerne faciliteten ligger, jo flere af dem vil gøre brug af den (2003:87). Man kunne spørge om dette forhold er det samme for børn og unge som for voksne, altså om børn og unge i højere grad er afhængige af, at aktiviteterne foregår tæt på hvor de bor. Børn og unge kan umiddelbart forventes at være mindre mobile og mere afhængige af andre, herunder særligt deres forældres hjælp, for at komme til og fra idrætsaktiviteter. Ikke desto mindre viser det sig, at nogle af deltagerne i GAM3 og Streetsoccer deltager i aktiviteterne i andre bolig- og byområder end deres eget. Det kunne tyde på, at mobiliteten i tiltagene understøtter den bevægelighed, især blandt ældre børn og unge. Det mobile i tiltagene ser således ud til at kunne skabe rum for møder i idrætten både i og uden for de udsatte boligområder.

Vi har i det foregående afsnit om idrættens rumlige situering set, at tilbudene bruger konventionelle såvel som alternative placeringer af deres idrætsaktiviteter, og at placeringen sker ud fra forventninger til børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund. I den sidste del af analysen har vi set, at der kan skabes en ikke-forventet mobilitet på grund af idrætten, og at idrætten kan påvirke de sociale betydninger som er forbundet til et sted. Der kan dermed opstå integration som en tilnærmelse mellem etniske grupper gennem den mobilitet som placeringen af enkelte af idrætstilbudene medfører.

Synlighed er en anden parameter, der kan anvendes strategisk i arbejdet med at lave integration via idræt, fordi den er bestemmende for tilgængeligheden over for målgruppen. Det skal vi se nærmere på i det følgende afsnit.

6.2 Idrættens synlighed og tilgængelighed

Idrætsaktiviteterne i de inddragede eksempler kendetegnes ved at være synlige for forbipasserende, det vil sige, både for deltagere og et mere eller mindre tilfældigt publikum. Som vi skal se kan synlighed være med til at gøre den udendørs idræt tilgængelig for børn og unge.

Idrætstilbudenes synlighed i bybilledet bruges strategisk i nogle af tilbudene for at tiltrække nye

deltagere. Der er flere af tilbudene, nemlig Containeridræt, GAM3 og Streetsoccer, der arbejder med at flytte idrætten derhen, hvor deres målgruppe befinder sig, og disse bruger meget bevidst placeringens synlighed som et tiltrækningsmiddel over for potentielle deltagere. Degnestavnens Legeplads er ikke på samme måde mobilt, men kan ligeledes bruge sin placering midt i en boligbebyggelse og dermed sin synlighed over for områdets beboere til at tiltrække deltagere.

Brugen af synlighed til at rekruttere deltagere udspringer af en forståelse af, at børnene og de unge ville bruge tilbudene, hvis de kendte til dem. Simon Prahm fra GAM3 fortæller.

Simon Prahm: "Vi troede meget og tror fortsat på, at det i høj grad handler om, at de unge ikke er oplyst om, hvad der foregår i de her haller, fordi det er hemmelige arrangementer, når man kører forbi eller går forbi Bülowvej, så kan man ikke se, hvad der foregår derinde, fordi det er de her hermetisk lukkede haller. ... hvis man så finder vej og kommer der ind, så bliver man mødt af et væld af aktiviteter, hvor der løber nogen rundt på et hold med en forudforståelse af, hvad idræt er. Så der kan det være svært, hvis man ikke har en storebror eller nogle forældre, der har deltaget i det her foreningsliv. Så idéen var fra starten af at tage idrætten ud af haller og ud i boligområderne." (Bilag 7:69-78)

Simon Prahm fortæller her, hvordan GAM3 er udviklet i erkendelse af, at foreningsidrætten i hallerne har svært ved at nå børn og unge uden foreningskendskab. Tilgængelighed er et vigtigt element til at kunne tiltrække etniske minoritets børn og unge. Det, at tilbudene ligger nær ved deres bolig og i et kendt område, ses altså som en fordel. Og til forskel fra indendørs arrangementer skal man ikke bevæge sig ind i en fremmed bygning. Man kan iagttage idrætten udfolde sig udefra og deltage ved at tage en prøvetime eller lignende uden forpligtelse til at melde sin ankomst. Den alternative placering uden for idrætshallerne er desuden med til at aflive den "hemmelige idræt", som børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund ikke kender til, og som de ikke kan lære at kende uden en introduktion. Synligheden er altså en grundsten i GAM3 og flere af de andre idrætstiltag, fordi det tiltrækker deltagere.

Når der tales om deltagere i denne forbindelse, så henvises der primært til drengene. Synligheden fungerer nemlig på en anden og meget mere specifik måde for piger med anden etnisk baggrund end dansk.

6.2.1 Synlighed og tilgængelighed for piger og drenge

Tilgængeligheden af de udendørs idrætstilbud er for pigerne i høj grad afhængigt af synlighed, fordi pigerne er afhængige af, at der er opsyn fra forældrene eller andre voksne. Det er erfaringen i flere af projekterne, der arbejder med piger eller forsøger at tiltrække dem, at det er vigtigt, at forældrene kan se hvad der foregår eller kender det sted godt, hvor pigerne opholder sig. Degnestavnens Legeplads og Containeridræt er eksempler på, at det er vigtigt, hvis man vil tiltrække pigerne, at der skabes rum for, at de kan blive set af deres forældre, når de passerer forbi eller når de kigger ud af vinduerne.

Henriette Curtz Janssen fra Containeridræt fortæller endvidere om synligheden som en faktor, der er med til at tiltrække yngre deltagere og holde de ældre i målgruppen væk:

Henriette Curtz Janssen: "Jeg tror, at det der med at forældrene går på indkøb og går lige ned forbi og kan kigge ud af sovevinduet og kan se deres børn dernede, det gør at det ikke bliver sådan et ungdomssted, hvor man sidder og hænger ud med koordinatoren og sådan, jeg tror at teenagere gerne vil have det mere privat i hvert fald, det der med, at forældrene står lige op og ned af containeren, det er måske ikke så sejt, øh så derfor så tror jeg der kommer yngre børn, der igen, som der også var før, kunne jeg godt forestille mig (Bilag 9:245-250)

I Containeridræt er erfaringen, at der, hvor der skabes rum for pigerne, kan der ikke samtidig skabes rum for 'de unge' (drengene), i hvert fald ikke som et sted, hvor de bare opholder sig, 'hænger ud'.

I GAM3 ser vi et eksempel på, hvordan den fysiske tilgængelighed af de udendørs idrætstilbud også spiller forskellige roller for henholdsvis drengene og pigerne. Simon Prahm fra GAM3 fortæller.

Simon Prahm: "Afstanden er helt klart mere afgørende for pigerne end den er for drengene. Så jo mere centralt det ligger, jo større chance er der for at få piger til at deltage. Jeg har ikke oplevet, at fordi det ligger centralt, så holder drengene sig væk, så det omvendte element har jeg ikke erfaret, men jeg kan kun bekræfte, at hvis det ligger for langt væk fra boligområdet, så er der nogle piger, der ikke må deltage. Det har vi bl.a. set i Mjølnerparken, hvor vi arbejdede hårdt for at få etableret en basketbane i eller tæt på, men hvor vi havde et år, hvor vi var nødt til at træne omme bag Nørrebrohallen, hvilket, betød at pigerne overhovedet ikke kunne deltage, selvom vi havde en træning kun for piger. Vi havde to kvindelige trænere, der stod der, men pigerne måtte ikke gå over Mimergade fandt vi ud af efterfølgende. Så på den måde der har pigerne altså en mindre matrikel end drengene at manøvrere rundt på." (Bilag 7:433-441)

I GAM3 er erfaringen altså også, at det spiller en rolle, at idrætsaktiviteten foregår et sted tæt på hvor pigerne bor, og hvor de af deres forældre har tilladelse til at færdes og tage hen.

På Degnestavnens Legeplads er erfaringen, at for at legepladsen og idrætsaktiviteterne skal være tilgængelige for pigerne, må der også være plads til deres mindre søskende, som de har ansvaret for. Ilia Nørager fra Degnestavnen fortæller.

Ilia Nørager: ”Problemerne ligger i, at pigerne skal passe lillesøster og lillebror, og det er derfor de ikke kommer så tit på legepladsen. De vil meget gerne komme, men når de kommer så skal de passe små børn og så sidder de her, tolvårige piger og skal passe to små søskende, som er fem eller fire år, kun tolvårige piger, og de vil også gerne lege.” (Bilag 6:441-446).

Tilgængeligheden af idrætsaktiviteterne handler altså ikke kun om den fysiske tilgængelighed. Det handler ligeledes om, at der skabes rum til pigerne ud fra de familiære pligter og opgaver, som de kan have. Placeringen af idrætten må altså varieres i forhold til, hvilke aldersgrupper, man ønsker at tiltrække og i forhold til drenge og piger.

6.2.2 Opsøgende arbejde

Som led i at gøre idrætsstilbudene synlige og tilgængelige for de etniske minoritetsbørn og -unge samarbejder flere af idrætsstilbudene med opsøgende gadearbejdere. De kommunale tilbud, Degnestavnens Legeplads og Containeridræt har samarbejde med opsøgende teams og SSP i lokalområdet. Det har GAM3 ikke, men de har derimod skabt et system, hvor frivillige går rundt i boligområderne, inden træningen starter og forsøger at tiltrække nye deltagere. Men idrætsaktiviteternes synlighed i boligområderne er også i sig selv en fordel særligt for GAM3s frivillige og de opsøgende teams. Det er nemlig nemmere at henvise til et arrangement, der foregår i et område som børn og unge kender, og som de muligvis har iagttaget fra afstand.

Foreningerne og Streetsoccer forlader sig modsat de kommunale tilbud og GAM3 primært på mund til mund-metoden, hjemmesider og flyers m.m., når nye medlemmer skal tiltrækkes. Det kan skyldes, at de ikke har ressourcer til at lave opsøgende arbejde eller til at håndtere vanskelige medlemmer, og desuden, at der ikke er tradition for direkte tilskyndelse til deltagelse i foreningslivet. At foreningerne ikke gør det kan også skyldes, at idrætsforeningerne primært er aktivitetsorienterede og ikke er orienterede imod eller interesserede i at løse velfærdsopgaver (jf. kapitel 4). Det er forventeligt, at opsøgende arbejde vil opfattes som noget, der ligger udover de frivilliges opgaver. Det kunne måske være en god idé at lave dette opsøgende arbejde, og Adolfo Rodriguez

fra AIF er et eksempel på en tendens til at foreningerne overvejer sådanne strategier. Han vil gerne udvide foreningens sociale arbejde ved selv at fungere som en slags pædagogisk konsulent for foreningen (jf. Bilag 8:814-818).

6.2.3 Synlighedens og tilgængelighedens begrænsninger og fordele

Ønsket om at gøre idrætsaktiviteterne synlige og tilgængelige for børnene og de unge gennem udendørs placeringer har også nogle begrænsninger. Ved at placere aktiviteterne udendørs sættes der naturlige grænser for hvilken del af året, der kan afvikles aktiviteter, og de er oftest begrænsede til sommerhalvåret. Det kan have konsekvenser for om man kan fastholde deltagerne, fordi pauserne imellem sæsonerne er lange. Det er en problematik som også kendes fra idrætsforeningerne, men i de udendørs tilbud er den endnu vigtigere, fordi sommersæsonen er kortere end den almindelige foreningssæson og pausen dermed er længere.

I det omfang idrætstilbudene virker som supplement til andre aktiviteter for deltagerne er dette forhold af mindre betydning. For de børn og unge, for hvem de udendørs idrætstilbud er de eneste idrætsaktiviteter, efterlader det en lang periode i løbet af året, som skal udfyldes med andre aktiviteter. GAM3 og Containeridræt søger at håndtere dette ved at bygge bro til foreningslivet. Derudover arbejder GAM3 med at skaffe finansiering til en indendørs hal, *StreetMekka*, hvor idræt a la streetbasket og breakdance kan finde sted året rundt.

Man kan formode, at de børn og unge, der er blevet tiltrukket af GAM3s udendørs aktiviteter kan trækkes med over i et indendørs projekt som *StreetMekka*. Den synlighed som GAM3 har brugt til at opbygge aktiviteterne kan nu bruges til at trække børnene og de unge med ind i hallerne, så de også kan lave idræt hele året. Med *StreetMekka* bliver det muligt at ane en ny kontinuitet i GAM3s arbejde, der rækker ud over deres formål om at tiltrække børn og unge til foreningsidrætten. Med *StreetMekka* bliver GAM3s egne aktiviteter også værdisat, formålet er altså ikke kun at skaffe medlemmer til foreninger uden for GAM3s regi.

Vi har i det sidste afsnit set, at synlighed og tilgængelighed og dermed tiltrækning af målgruppen kan skabes gennem placering af idrætten i bestemte placeringer. I det følgende skal vi se nærmere på enkelte placeringer for at undersøge, hvordan en lokalitet kan tilpasses til idrætsformålet og bidrage til at skabe integration på flere måder.

6.3 Stemning af det sociale og fysiske rum

Vi skal i det følgende vise, hvordan der opbygges nye sociale rum på pladser rundt om i byen og i boligområder, hvor integration gennem idræt kan finde sted. Vi skal gøre brug af begrebet *zoning* som det findes hos den engelske kultursociolog Sian Lincoln og den amerikanske sociolog John J. MacAloons analyser af de olympiske lege som massefænomenet *skue* (eng.: 'spectacle'). Med *zoning* skal vi vise, hvordan der anvendes forskellige rekvisitter i idrætstilbudene til at skabe idrætsbegivenheder, der kan tiltrække deltagere og publikum. Med elementer fra *skue*-begrebet skal vi illustrere, hvordan idrætstilbudene vha. rekvisitter stemningssætter deres arrangementer som stort anlagte idrætsbegivenheder. På den måde opstår arrangementerne som begivenheder, der kan tiltrække et publikum og der skabes et rum, hvor forskellige grupper af mennesker mødes som deltagere og publikum. Dermed skabes et nyt rum for integration via idræt.

Vi laver analysen på de idrætstilbud, som finder sted i byens rum og i boligområderne, idet det primært er disse idrætstilbud, som skaber denne form for integration gennem idrætten. Det vil således være Degnestavnens Legeplads, Streetsoccer og GAM3 der inddrages i analysen, imens Containeridræt inddrages i mindre omfang. Vi skal først kort præsentere de to centrale begreber, hvorefter analysen følger.

6.3.1 Zoning

Lincoln bruger i artiklen "Feeling the noise: Teenagers, Bedrooms and Music" (2005) begrebet *zoning* til at beskrive, hvordan teenagere via musik stemningssætter deres værelser. Lincoln bruger begrebet *zoning* som verbum, til at henvise til den proces der foregår, når et rum *stemningssættes* ved hjælp af forskellige rekvisitter. Lincoln bruger samtidig 'en zone' (i substantivform) til at illustrere rummets tilstand efter en *zoning* er foregået. Vi vil gøre brug af *zoning* som verbum og taler om *at zone* og steder, der *zones*. Vi vil altså opretholde en skelnen mellem dette procesbegreb og *zone* som de rum der skabes gennem zoningsprocesser.⁵⁴ Hos Lincoln defineres en *zone* således:

"A zone is a highly flexible and multi-interprettable spatial setting that can be physical, social, mediated, atmospheric or time-specific" (2005:403).

⁵⁴ Vi vil her gøre opmærksom på, at når vi omtaler de boligområder, som GAM3s aktiviteter foregår i som GAM zones, så har det intet at gøre med Lincoln brug af *zoning* begrebet. GAM3 zones anvendes i og med, at det er den betegnelse GAM3 bruger internt og eksternt i sin kommunikation.

Med "flexible" og "multi-interpretable" henvises til, at der kan eksistere flere og potentielt overlappende zoner i rummet samt at rummet kan have flere betydninger fx for forskellige personer, der er til stede, og at rummet kan skifte betydning over tid (Lincoln 2005:404). En zoning af et rum bliver altså tidsspecifik. Endvidere kan vi udlede, at en zone skabes af både fysiske elementer og af social interaktion samt at den zoning, der skabes, er "atmospheric" altså distinkt og stemt.

Lincoln viser, at den zoning af rummet som skabes af musikken, ofte er umiddelbar og foranderlig selvom den samtidig præges af, hvilke andre aktiviteter der foregår i rummet, hvem der er til stede, og de fysiske rammer som værelset opstiller. Et rum kan zones forskelligt og dermed stemningssættes til forskellige aktiviteter. Funktionen af rummet kan således ændres alt efter, hvad de unge har behov for at udtrykke og lyst til at bruge deres værelse til. Fx kan værelset både være det sted, hvor de og deres venner lader op til en fest, og det sted hvor de lader af efter en fest. De to situationer kræver helt forskellige stemninger af henholdsvis opladning og afslapning, forventning og refleksion.

Lincoln bruger zoning om den praksis, som de unge skaber deres værelser med gennem musik. Vi skal inddrage andre elementer eller rekvisitter, som man kan bruge til at sætte en rumlig stemning med end blot musikken. Den danske sociolog Jakob Demant anvender zoning mere bredt i en analyse af ungdoms- og festkultur og iscenesættelsen af det alkoholforbrug, som er forbundet hermed. I hans definition er zoning en "spatial-social konstruktion af rum, hvor fysiske og visuelle opstillinger anvendes til at forme en specifik stemning" (2007:5 *vores oversættelse*). Demant identificerer altså en række andre relevante elementer i stemningssættelsen af et festrum. Vi skal ligeledes i vores analyse inddrage fysiske og visuelle rekvisitter såvel som musikken. Demant pointerer endvidere, at zoning foregår både individuelt og kollektivt i festrummet, som udover teenagerværelset kan være andre rum i et privat hjem eller et offentligt tilgængeligt rum. De steder de empiriske eksempler foregår, er alle offentlige og udendørs. Ligesom Demant anvender vi zoning i en social setting, der er langt mindre kontrollerbar end teenagerens værelse. Vi opfatter altså idrættens indtog på pladser og i boligkvarterer som zoning. Der skabes en stemningssættelse eller meningstilskrivelse, der virker gennemtrængende på lokaliteten, der altså genskabes på nye måder, når idrætten udfolder sig der.

Lincoln og Demant bruger zoning med afsæt i en Lefebvriansk forståelse af socialt rum som oplevet snarere end givet (Lincoln 2005:403). I Lincolns perspektiv er zoning distanceret fra den bymæssige og offentlige virkelighed, som Lefebvre henviser til. Hos Demant udvides zoning til

offentlige rum men analyserne trækkes ikke ud i de offentlige udendørs rum, der er tilgængeligt for et bredere spekter af mennesker end det offentlige festrøm. I vores analyse skal zoning-begrebet bringes ind i byens offentlige setting. Zoning har forbindelse til byens rum i forvejen, begrebet er også en betegnelse for en planlægningspraksis i byplanlægningen, hvor det bruges til bestemmelse formålet med bestemte landarealer (zoning modsvarer således nogenlunde begreber som lokalplaner og lokalplanlægning, der bruges i en dansk kontekst). Begrebet beskriver en praksis, hvor kortlagte zoner eller landområder udlægges til et specifikt formål med hensigt om at adskille forskellige typer af anvendelse af et område, fx kan landskabet opdeles i landbrugsjord, byzone eller forskellige former for erhvervsbrug. I byplanlægningen henviser zoning altså også til indretning af afgrænsede rum til en specifik brug.

Fokus er i vores analyse ikke, hvordan områder *tildes* en specifik brug fra byplanlæggere men, hvordan der med forskellige rekvisitter og gennem idrætten *skabes* en specifik brug. Ved at trække Lincolns og Demants brug af zoning-begrebet ind i den offentlige sfære som den udendørs idræt foregår i, betones det, at rummet ikke "ejes" af en person, der kan bestemme zoningen af det, som i det private værelse samt at rummet ej heller kan styres af en afgrænset gruppe af festdeltagere. I det offentlige udendørs rum vil der nødvendigvis foregå flere samtidige forsøg på at zone rummet af forskellige personer og området vil allerede være udlagt af byplanlæggere på en bestemt måde. Idrætten indtræder altså i et rum, som den ikke har mulighed for fuldstændigt at definere brugen af. I analyserne af de empiriske eksempler vil vi lægge vægt på den zoning af rummet, som personerne bag idrætstilbudene skaber.

Zoning er en proces, som vi bruger til at beskrive, hvordan der kan sættes en stemning i et rum, der udlægges det til en bestemt brug. Vi skal belyse, hvordan fysiske, visuelle og auditive rekvisitter zoner rummet til en specifik brug i samspil med idrætsaktiviteter, de personer som opholder sig i rummet, og de fysiske givne rammer. Vi skal således belyse den måde som pladser og simple idrætsfaciliteter i boligområder zones som attraktive for deltagere og publikum. Vi skal argumentere for, at den stemning der sættes med forskellige rekvisitter, er med til at skabe idrætsaktiviteter, der har træk som minder om et skue, som det præsenteres hos MacAloon.

6.3.2 Skuet: Storheden i idrætsbegivenheden og massepublikummet

Et skue er en kulturel performance, hvor begivenhedens synlighed er i fokus. Skuet er først og fremmest en begivenhed, der er seværdig og bemærkelsesværdig (Pedersen 2001:111). I MacA-

loons analyser af skuet, lægges der stor vægt på skuets visuelle udtryk, skuer skal ses: "spectacles give primacy to visual, sensory, and symbolic codes; they are things to be seen." (1984:243). Skuet er også karakteriseret ved at være en kulturel begivenhed af en 'vis størrelse' og 'grandiositet'. Den storhed, der er en forudsætning for skuet, er ikke kun et spørgsmål om omfanget af deltagere eller aktiviteter – selvom det ikke kan løsrives herfra – grandiositeten af et skue skabes også af forskellige dramatiske elementer så som farver og lyd i iscenesættelsen af aktiviteterne, der tiltrækker og appellerer til et publikum.

Et tredje karakteristikum ved skuet er, at publikummet indgår i den kulturelle scenografi med samme vægt som idrætsudøverne: "Spectacles institutionalize the bicameral roles of actors and audience, performers and spectators. Both role sets are normative, organically linked and necessary to the performance." (ibid.). *Bicameralism* er en betegnelse man ofte giver til parlamenter, der har to kamre. Denne konnotation bruger MacAloon til at understrege, at publikummet sanktionerer oplevelsen i skuet sammen med idrætsudøverne, og at deltagerne er ligeså afhængige af publikummets tilstedeværelse som publikummet logisk set er afhængigt af deltagerne. Publikummet indtager altså en lige så central rolle som idrætsudøverne, stemningen kan ikke sættes uden publikummets engagement eller uden et publikum af visse dimensioner, publikummet må udgøre en masse for at indtage sin position i skuet. *Bicameralism* henviser yderligere til at deltagere og publikum er adskilte fra hinanden og indtager forskellige roller, publikum kan ikke udgøres af deltagere.

Et fjerde karakteristikum ved skuet er, at det er et dynamisk fænomen, som kræver aktiv deltagelse af både udøvere og tilskuere. Skuet kræver i sin form bevægelse, handling, forandring og udveksling blandt deltagerne i aktiviteten, mens publikum må betages heraf (Pedersen 2001:112). Her bliver det tydeligt, hvordan skuet er en analytisk kategori, der passer ualmindeligt godt til idrættens store stævner, samlinger eller turneringer. Og for MacAloon er De Olympiske Lege arketyper på skuet: "a type case against which all others may be compared." (1984:245). De Olympiske Lege er et skue par excellence, fordi legene i den grad opfylder de fire karakteristika ved skuet. Skuet er altså et arrangement, der besidder grandiositet i kraft af de dramatiske virkemidler der bringes i anvendelse og de dramatiske effekter som opstår heraf. Pointen er, at samspillet mellem aktiviteten, som deltagere er forbundet omkring, og de rekvisitter, der anvendes til at iscenesætte aktiviteten, skaber en seværdighed og spænding som publikum drages og betages af og det skaber en gensidig og udvekslende sindsoprivende stemning mellem deltagerne og publikum (ibid.).

MacAloon fremhæver De Olympiske Lege som det ultimative skue. I dag kan man sige, at verdensmesterskaberne i herrefodbold har indtaget en lignende rolle. Under verdensmesterskaberne i herrefodbold iscenesættes fodboldspillet af arrangører og medier som en begivenhed ud over det sædvanlige. Det bliver en begivenhed, der tiltrækker publikum i massevis både på stadions og foran tv-skærmen. De tiltrækkes og betages af det store drama i selve spillet, som spillerne så aktivt udfolder på banen samt af, hvem der kan vende tilbage til deres hjemland som de store sejrherre. Det er naturligvis ikke sådanne begivenheder af sådanne kvantitative dimensioner vi her skal anvende skue-begrebet til at illustrere. Der er langt fra grandiositeten af De Olympiske Lege til idrætsaktiviteterne i idrætstilbudene, og derfor skal vi her understrege den måde, vi kan inddrage skue-begrebet på.

Vi har som sagt inddraget de to teoretiske blikke til at belyse, hvordan der skabes rum for et møde mellem forskellige grupper af mennesker i de idrætstilbud, der foregår i offentlige rum rundt om på pladser og i boligområder. Vi inddrager zoning for at vise, hvordan rummene stemningsættes. Skue-begrebet anvendes, fordi det viser hen til en situation, hvor publikum er konstituerende for den stemning, der kan sættes og som påvirker den sociale interaktion. I de empiriske eksempler udgøres publikummet både af deltagere, forbipasserende og af folk, der er taget hen for at se aktiviteten. Der er således ikke et skarp skel mellem publikum og deltagere, som MacAloon opstiller som karakteristisk ved skuet, og der ses også andre former for publikum end hos MacAloon.

Pointen ved at kombinere de to teoretiske tilgange er at det tillader os at analysere, hvordan man via forskellige rekvisitter kan zone et rum, så den aktivitet, der foregår i rummet, kommer til *at ligne* et skue. Og det er netop en sådan stemning, som vi kan identificere i mange af idrætstilbudenes tilrettelæggelse af deres aktiviteter. Vi ser på baggrund heraf ikke de dagligdags idrætsaktiviteter som skuer, men som idrætsbegivenheder, hvor elementer af skuet kan identificeres, og hvor skuets karakteristika i form af publikum og begejstring bliver en central beskrivelse af den sociale interaktion. Som vi skal se er der dog i materialet i hvert fald et eksempel på et skue i den grandiose forstand som MacAloon beskriver. Med kombinationen af zoning og skuet kan vi fremanalysere, hvordan idrætsaktiviteterne 'iscenesættes' og dermed skaber et rum, hvor integration via idræt formes på en anden måde end, når der eksempelvis arbejdes med reglerne i idrætten jf. kapitel 4.

6.3.3 Zoning af rummet ved hjælp af musik

I både GAM3, Streetsoccer og på Degnestavnens Legeplads ser vi, hvordan musikken og i nogle tilfælde også sangere eller DJs bruges til at stemningssætte rummet og dermed bliver et virkemiddel til at tiltrække både deltagere og publikum. Musikken spiller i både GAM3 og Streetsoccer en vigtig rolle i at zone offentlige rum til idrætsrum eller nærmere et 'street'-idrætsrum, i det arrangerer søger at skabe en stemning med konnotationer til gadekultur for at appellere til børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund. Denne stemning som arrangørerne vil skabe i boligområderne, hænger sammen med det narrativ om gadekulturen, som vi tidligere har identificeret. Der bruges derfor også musik inden for en genre, der kan associeres med streetkultur, og det er primært Hiphop-musik og rap som spilles. I GAM3 zones idrætsbegivenheden ved hjælp af store ghettoblaster og musikanlæg, og ved træningsleje (Street GAM3) og til den store finaleturnering bruges der DJs og der kommer danske rappere.

I Streetsoccer fungerer musikken som en lydkulisse under turneringerne. I træningssituationer i GAM3 bruges musikken ligeledes til at sætte en stemning under træningen. Musikken spiller imens der laves basketball-øvelser, men den bruges også som et aktivt element i træningen:

Simon Prahm: "Øvelserne kører på tid. Vi har et soundtrack, der kører på ghettoblasteren, hvor der bliver talt ind: "one - two - ready - go", og så kører musikken derudaf – en DJ det står og scratcher – vi har lagt en NBA-crowd ind i baggrunden, som vi har fundet på nettet, hvor det sådan lyder; whey (*illustrerer hvordan et publikum lyder* red.), og de kan næsten mærke tilskuerne oppe i the stands. Men ligesom for at sætte fokus på det og vise "hey, I er sgu i centrum nu" og det er dem det gælder. Når musikken så løber ud af de 60 sekunder, selvfølgelig så med et horn, som man har i basketkampe, hvor der bliver talt ned, så skriver de på deres kort, hvor mange scoringer de har fået, eller hvor mange afleveringer de har lavet" (Bilag 7:96-102).

Lyden af begejstrede fans bruges således til at zone rummet og skabe en stemning samt til at sætte de unge i centrum. Udover både at være en rekvisit til at zone rummet med den rette stemning og indramme det, samt til at sætte deltagerne i fokus, så bruges musikken også til at tiltrække både deltagere og publikum.

Som optakt til den almindelige træning i boligområderne går de frivillige og trænerne i GAM3 igennem boligbebyggelsen med ghettoblaster på fuld styrke. Det tiltrækker beboernes opmærksomhed og musikken trækker et spor hen i mod stedet, hvor idrætten skal foregå. Det tiltrækker både deltagere og andre nysgerrige. Til stævnerne rundt om på byens pladser bruger Streetsoccer

også musikken til at tiltrække deltagere og publikum, men her spiller denne egenskab ved musikken en mindre rolle end i GAM3. Streetsoccer adskiller sig nemlig fra GAM3 på to områder. For det første er det muligt at tilmelde sig stævnerne inden stævnestart på Streetsoccers hjemmeside, og for det andet vækker fodboldbanen med sin størrelse på 14 x 21 meter opmærksomhed hos forbipasserende. Musikkens egenskab til at række udover rumlige grænser, gør den enestående til at tiltrække opmærksomhed fra personer, der befinder sig uden for det rum som banen udstikker. Lennart Boel fortæller her, hvordan musikken tiltrækker et publikum, der befinder sig ud for det fysiske rum, hvor fodboldspillet foregår.

Lennart Boel: "Så står de lige og kigger et kvarter og så smutter de videre, folk sidder og kigger ud af vinduerne fordi boligblokkene [ligger så] folk kan kigge lige ned" (Bilag 10:472-473).

Musikken formår altså at gøre opmærksom på idrætsaktiviteten og række stemningen ud til folk, som sidder i deres lejligheder. Publikum får hermed en ny placering. I forhold til et skue som De Olympiske Lege, hvor publikum sidder på et stadium eller foran fjernsynet, er publikum nu langs banerne, på vej forbi, i vinduerne og i atter andre tilfælde et soundtrack fra ghettoblasteren.

Det er ikke kun under træning og lokale stævner, at musikken bruges aktivt, den bruges også under StreetGAM3 og GAM3 Finals på Rådhuspladsen, til Streetsoccers finaler på Rådhuspladsen og til fodboldturneringer på Degnestavnens Legeplads. På Degnestavnens Legeplads og i de travle byrum tiltrækker musikken opmærksomhed blandt beboere og de mange forbipasserende.

6.3.4 Publikum i de små skuer

Ifølge MacAloon er publikum forpligtede deltagere i etableringen af skuet. I idrætstilbudene er publikummet anderledes ydmygt og ofte flydende i de små begivenheder under træningen i GAM3 eller Degnestavnens Legeplads' eller Streetsoccers små stævner. Publikummet udgøres fx af forældre og venner som bevidst tager hen for at se kampene; af tilfældige forbipasserende, som gør et kort ophold for at se på; af områdets beboere, der tager en øl på en bänk på legepladsen, imens de betragter begivenheden eller et par forældre, der kommer forbi på vej i supermarkedet. Deltagerne indgår også i publikummet, imens de venter på at spille deres næste kamp. Endelig er der lydkulissen fra GAM3s ghettoblaster, der sætter en stemning som om deltagerne spiller med i en vigtig kamp i NBA. I forskellige konstellationer er disse mere eller mindre engagerede tilskuere alligevel med til at zone idrætsaktiviteterne som små skuer for deltagerne og også for dem selv under de større begivenheder som GAM3 Finals eller Streetsoccer finalen.

Som vi har set i Simon Prahms udtalelser er formålet med at bruge musikken under træningen, at deltagerne skal have en oplevelse af, at der er et stort publikum til stede. Her er det altså nok med et imaginært publikum, illuderet af en ghettoblaster, til at sætte en stemning *som om* der er tale om en vigtig idrætsbegivenhed. Publikum er altså noget, man ønsker at tiltrække eller lade som om findes i stort antal. Her viser det sig, at idrættens synlighed som vi tidligere har diskuteret som en væsentlig faktor for placeringen af idrætstilbudene, også er en faktor i den oplevelse som deltagerne får igennem idrætten. Publikum virker altså også her konstituerende for oplevelsen, det er vigtigt at blive set for at opnå den rette stemning.

Vi skal nu belyse, hvordan forskellige personfigurer udover publikum inddrages i stemningssættelsen af idrætsbegivenheden.

6.3.5 Dommere, kommentatorer og kendte personer som stemningsrekvisitter

Kommentatoren og dommeren er andre figurer, der er med til at zone idrætsaktiviteterne som en form for skuer. De er figurer, som henvender sig til og tiltrækker et publikum, samtidig med at de guider og regulerer spillet på banen. I Streetsoccer er dommeren placeret på sidelinien. Med hans stemme over lydanlægget sættes der fokus på, at her foregår en idrætsbegivenhed ud over det sædvanlige eller i hvert fald ud over det hverdagslige. Dommerens stemme er på samme måde som musikken, et virkemiddel, der rækker ud over banen og tiltrækker opmærksomhed. På Degnestavnens Legeplads anvendes kommentatoren både i de daglige turneringer og til større turneringer som Nordvest-mesterskaberne. Også i GAM3 Finals optræder kommentatoren. Kommentatoren henvender sig i endnu højere grad end dommeren til et publikum. I Street GAM3 inddrages spillere fra NBA og den amerikanske kvindelige Womens NBA i træningen. Deres status som basketballstjerner er med til at gøre basketballtræningen til en særlig begivenhed, og de tiltrækker publikum i kraft heraf.

I både de små turneringer på legepladsen og stævnerne på pladser rundt om i byen samt ved de store finaler kan der altså skabes en stemning af storhed ved at inddrage dommere, kommentatorer og kendte personer fra idrætten.

6.3.6 Zoning ved hjælp af mobile baner

Banen er endnu en rekvirit som, udover at være fundamentet for idrætsaktiviteten, kan spille en central rolle i i zonen af de fysiske rum. I Streetsoccer spiller den mobile bane en vigtig rolle i at redefinere pladserne og skabe rum for en turnering under alternative betingelser. Den mobile fodboldbane zoner således parkeringspladser i Rødovre og på Amager eller et trafikalt knudepunkt som Toftegårds Plads til et idrætsrum. Denne egenskab udfordres i nogle af de rum, hvor banen opstilles. Det kan dog også være svært at omdefinere et rum ved hjælp af dette virkemiddel:

Jens Højbjerg: "Det virker også fuldstændig omsonst at komme og stille en bane op på en allerede eksisterende fodboldbane. Blågårds Plads, det er jo en fodboldbane. Hvorfor skal vi så komme og stille en bane op, der bare er lidt mindre. Det er ligesom at sætte en bane op i et allerede eksisterende boldbur. Hvad gør vi det for?" (Bilag 10:519-521).

Dette eksempel viser, at funktionen og brugen af et rum på forhånd kan være defineret på en måde, så rummet ikke kan ændres ved hjælp af rekvisitterne. Her bliver det tydeligt, at rum altid på forhånd har en social betydning (jf. Lefebvre) og, at man må tage højde for denne, når rummet skal inddrages til andre formål.

Det lille skue?

Vi har vist, hvordan zoning foregår ud fra en række virkemidler, og at den stemning der sættes, viser hen til idrætsbegivenheden som et skue. Den idrætsaktivitet som måske slet ikke er så omfangsrig eller vigtig, præsenteres altså for publikum og deltagere som en storladet idrætsbegivenhed. De fleste af de turneringer og træninger, som arrangeres i idrætstiltagene, er alt andet end grandiose; de er netop kendetegnede ved at være små hverdagslige begivenheder og har ofte blot et lille eller et flydende publikum. Vi har vist, at disse 'små' begivenheder på fodboldbanen, på legepladsen, ved idrætscontaineren og ved basketballkurven alligevel formår at genskabe en stemning, der *viser hen til* skuet som en storladet og genkendelig kulturel praksis gennem zoning af rummet.

I det følgende afsnit skal vi gå lidt dybere ind i en analyse af, hvad det er for en stemning der kan sættes ved at tage de daglige fodboldturneringer på Degnestavnens Legeplads som eksempel.⁵⁵

⁵⁵ Analysen baseres på observationer på legepladsen blandt andet under Nordvestmesterskabet i gadefodbold d. 23. Maj 2007, filmen Pas På Nerverne og interviewet med Niels Erik Bay og Ilia Nørager (Bilag 6).

6.3.7 Verdensmesterskaberne på D egnestavnens Legeplads

På D egnestavnens Legeplads spilles der fodboldturnering to timer hver dag i sommerhalvåret med kampe på omkring 2 x 5 minutter (Bilag 6:1108-1125). Selve det, at disse mange korte kampe samles under betegnelsen "turnering" giver en fornemmelse af, at der er noget alvorligt på spil; der bygges hver dag en stemning op om, at her foregår der noget stort, noget afgørende.

Under turneringerne optræder den daglige leder af legepladsen Niels Erik Bay som både dommer, træner og kommentator. Kommentatorrollen bruger han aktivt og bevidst til at understøtte fornemmelsen af, at drengene deltager i en stor turnering:

Niels Erik Bay: "De er i et verdensmesterskab derude [på legepladsen], det er VM. Jeg kører jo det op, så det er VM og der er altid kampe, der er lige tæt på, fordi de står til hinanden og så står det 1-0, og 2 og jeg siger: "Uh, der er 1 sekund tilbage og det står 2-1 og nu angriber de, og har de en chance?!" Og så elsker de kommentatoren for det kender de fra fjernsynet. Jeg kan så kommentere dem og så tænker de: "Nej, det er ligesom at være i fjernsynet." (Bilag 6:1480-1484).

Som vi også har set i kapitel 5 bruger Niels Erik Bay med sit regelsæt og pointsystem sin egen person til at skabe social kontrol blandt drengene. Niels Erik Bay skaber en fornemmelse blandt deltagerne af, at de har deres træner med til den vigtige kamp, at der er en dommer til at dømme dem efter rimelige regler samt, at der er en kommentator til at forklare kampene for publikum. Han bruger dommerrollen og kommentatorrollen til at zone fodboldbanen som et stadion, hvor der bliver spillet kampe på internationalt niveau. Hver dag mellem 15 og 17 er der verdensmesterskab på legepladsen i Nordvest-kvarteret mellem børnehavebørn, drankere og gynger. Det kan ikke undgås, at der opstår en vis rutinisering af oplevelsen af de daglige turneringer, det er ikke følelsen af det ukendte og overraskende, der præger oplevelsen i det, vi kan kalde 'det hverdagslige skue', det er snarere et spørgsmål om et dagligt drama, en slags forudsigelig spænding, som virker tiltrækkende, når den kombineres med skuets elementer.

Med Niels Erik Bays entusiastiske kommentering zones legepladsen som en turnering med et publikum, uanset hvor mange der reelt tiltrækkes. Der er dog ofte publikum til stede under kampene.

Niels Erik Bay: "Der bliver klappet og hyldet og nogen gange har de også deres familier og kammerater og venner og faren der sidder dernede og hepper på sin søn og sønnen oplever; "av min far ser mig"" (Bilag 6:1592-1594).

Det er ikke kun på Degnestavnens Legeplads, at der opbygges en stemning på stedet, der rækker ud over de ofte beskedne faciliteter. Den metode, som Niels Erik Bay bruger, er måske unik men andre versioner vil også kunne findes i andre idrætstilbud også under andre organiseringsformer. Zoning af en hverdagslig idrætsaktivitet som en stor og væsentlig idrætsbegivenhed bruges også i flere af de andre idrætstilbud.

Der er dog også mindst et eksempel i materialet på en grandios idrætsbegivenhed med en omfangsrig og engageret publikumsskare. GAM3s finalestævne på Rådhuspladsen skiller sig ud fra de hverdagslige kampe ved sit omfang både i form af deltagere og publikum og ved den intense stemning, der præger begivenheden.⁵⁶

6.3.8 GAM3 Finals

Hvert år i august indtager GAM3 Finals Rådhuspladsen. Forud for arrangementet er der lavet reklame for GAM3 Finals på GAM3s hjemmeside, der er uddelt flyers og lavet tv-spots blandt andet på MTV, og det er Skandinaviens største streetbasket-turnering, der løber af stablen. Turneringerne tiltrækker hold med deltagere fra boligområderne, klubspillere og landsholdspillere. Der afholdes turneringer i forskellige aldersgrupper og for eliten på både herre- og damesiden (Bilag 7:116-122; www.gam3.dk 2007b).⁵⁷ Alene i streetbasket-turneringen var der 376 deltagere fordelt på 84 hold som deltog i play-offs og 'slam dunk'-konkurrencer (Navigent 2006:6). I 2006 blev der udover finalerne i streetbasket for alle dame- og herre-rækker også afholdt Skandinavisk mesterskab i breakdance, hvor vinderen kvalificerede sig til verdensmesterskabet.

Den store publikumsmængde fylder hele Rådhuspladsen ud og gør det næsten umuligt at krydse pladsen. Publikum stimles om breakdancerens konkurrence, streetbasketkampe og slam dunk-konkurrencer. Publikums pres på banen er enormt, og kommentatoren må flere gange bede publikum om at gøre plads til deltagerne. Publikum er til GAM3 Finals for at se, og der skal kæmpes om adgangen og tilskuerpladserne.

⁵⁶ Fremstillingen er baseret på observationer under GAM3 finals I 2006, på interviewet med Simon Prahm og på visuelt materiale om GAM3 finals.

⁵⁷ I 2006 blev der afholdt finaler i syv forskellige rækker for damer og herre. En finale for pigernes og drengenes elite rækker med pengepræmier. Derudover var der en finale for pigerne over 14 og de resterende 4 finaler var for forskellige aldersgrupper blandt drengene. Kvalifikation kan fra 2007 finde sted ved tilmelding på dagen eller ved kvalificering under Street GAM3 (www.gam3.dk 2007b).

Vi vil argumentere for at der her er tale om et skue i MacAloons forstand; GAM3 Finals er både kvantitativt og kvalitativt en stor idrætsbegivenhed, der har et stort og engageret publikum, der sammen med deltagerne indgår i et dramatisk samspil omkring idrætten. Den kulturelle performance af skuet findes allerede i de idrætslige kampe, og underbygges af rappere, DJs og kommentatorer, der understreger stemningen. Gadekulturens ikonografi er at finde alle steder og bidrager ligesom den lydige side og mange andre rekvisitter, til at stemningssætte idrætten som skue.

6.3.9 Små og store skuer som integrationsfremmende tiltag

Vi har set, hvordan idrætten kan tiltrække og mobilisere sine deltagere såvel som et publikum og at disse bevægelser foregår gennem forskellige stemningssættelser af byens rum. Vi vil argumentere for, at disse idrætsbegivenheder, som vi kan se tiltrækker mange deltagere og ofte også publikum af forskellig størrelse, er med til at fremme integration på to måder. Ved at hente målgruppen ind i idrætten kan deltagerne opleve de integrationsprocesser som idrætten stiller til rådighed, sådan som vi har beskrevet det i kapitel 5. I flere af tiltagene skabes forudsætninger for møder mellem deltagerne selv og disse møder er også værdifulde i sig selv, uden deltagelsen af etnisk danske publikummer eller idrætsudøvere.

Når idrætten indtager et rum i byen og stemningssætter det som en idrætsbegivenhed giver det desuden mulighed for tiltrækning af deltagere og publikum (i forskelligt omfang) og for, at de kan mødes. Særligt i Streetsoccers turneringer på forskellige pladser i København konstrueres der idrætslige rum, der stilles til rådighed for møder mellem et etnisk blandet publikum og deltagere fra målgruppen, der ellers ikke ville møde hinanden på grund af den bolig-mæssige æggrerering mellem etnisk danske og etniske minoriteter. Igennem idrætten, dens rumlige placering i byen og i boligområder og den stemning som sættes af disse komponenter tilsammen kan der altså skabes et møde i idrætten mellem forskellige grupper.

6.4 Delkonklusion

I dette kapitel har vi beskæftiget os med den rumlige indretning af idrætstilbudene. Vi har set, at de *placeringer* som idrætstilbudene vælger til deres aktiviteter, udspringer af ønsket om at tiltrække deltagere med etnisk minoritetsbaggrund, og at især de nyeste idrætstilbud lokaliserer sig i forhold til boligområder og byens pladser. Her søger de at gøre sig synlige over for målgruppen på mange måder, og *synlighed* er en afgørende faktor i idrætstilbudenes tilgængelighed overfor målgruppen

på flere måder. Vi så, at drengene tiltrækkes af disse placeringer, imens pigerne kan afholdes fra deltagelse i kraft af bestemte placeringer af idrætstilbudet, hvis idrætten ikke kan overvåges af deres forældre eller området på anden vis opfattes som usikkert.

Vi har udover forholdet mellem placering og tiltrækning vist, at deltagerne i mobile idrætstilbud kan trækkes tværs hen over lokaliteter, der ellers er afgrænsede fra hinanden. Gennem tilbud som GAM3 og Streetsoccer har vi set, at opdelingen mellem 'ghettoen' og den øvrige by udfordres, og der skabes nye stemninger og betydninger af rummene. Gennem idrætten opnås en god oplevelse af stedet, og mange deltagere får lyst til at vende tilbage. Kombinationen af det lokale idrætstilbud og den tvær-lokale deltagergruppe, altså som går på tværs af lokaliteter, ser således ud til at være med til at ændre på en forstenet skelnen mellem ghettoen og resten af byen. På den måde faciliteres et møde mellem deltagere med tilhør i forskellige dele af byen.

I den afsluttende analyse så vi, hvordan de forskellige idrætstilbud udfordrer den gængse opfattelse af et bestemt rum ved at sætte en stemning, der viser hen til store idrætsbegivenheder. På den måde kan der også skabes integration i form af møder mellem deltagere, men også mellem publikum og deltagere i de mange små turneringer, som tiltrækker etniske minoritetsbørn såvel som lokale og flydende publikummer.

Kapitel 7

Sammenfatning, konklusion og perspektivering

I dette afsluttende kapitel skal vi først sammenfatte de vigtigste pointer på tværs af de tre perspektiver. Derefter vil vi præsentere specialets konklusion. Afslutningsvist introducerer vi to perspektiver for den fremtidige forskning på feltet, som udspringer af specialets konklusion.

7.1 Sammenfatning

7.1.1 Foreningsidrættens særstilling som integrationskatalysator

Vi har vist, at der fra politisk hold gives forrang til idrætsforeningernes evne til at integrere etniske minoriteter gennem idræt. Idrætstilbudene arbejder med integration ud fra en definition af målgruppen som foreningsløse børn, og det præger integrationsstrategierne i idrætstiltagene. Det medfører operationaliseringer af integration gennem idræt, der består i at opstille formålet med integrationsindsatsen som det, at foreningsløse børn og unge skal blive medlem af en idrætsforening. Sådan defineres formålet i idrætstilbud som GAM3 og Containeridræt, såvel som i foreningerne AIF og FC Toros.

Det er gennem specialet blevet belyst, hvordan etniske minoritetsdrengene i forlængelse af den stærke tiltro til foreningsidrætten, i integrationstiltagene ses som 'foreningsløse børn'. Denne definition placerer målgruppen for integrationstiltagene som marginale i forhold til et demokratisk samfund. Vi har vist, at idrætten gennemgående anses som succesfuld i integrationsøjemed, hvis den kan tiltrække disse foreningsløse børn og unge til idrætsforeningerne, og at denne integrationsforståelse bygger på en kriminalpræventiv logik. Integration bliver ud fra denne logik et spørgsmål om at fjerne etniske minoritetsdrengene 'fra gaden' for at forhindre, at de bliver kriminelle. Dette er en logik, der er udbredt i alle idrætstilbudene. Da denne problemidentifikation primært omhandler drenge, bevirker dette syn på integration, at pigerne bliver usynliggjorte i målgruppen for mange af idrætstilbudene. Vi har endvidere demonstreret, målgruppen som foreningsløse drenge bevirker en favorisering af idrætsgrene som fodbold og basketball, og at dette valg af idrætsgrene er med til at begunstige drengene på bekostning af pigerne.

7.1.2 Integration som socialisering

Iblandt de seks eksempler har vi identificeret en gennemgående forståelse af integration som socialiseringsproces, og vi har vist, hvordan idrætstilbudene gennem idrættens regler og den fysiske indretning af den, kan skabe integration. Idrætten stiller et rum til rådighed for børn og unge, hvori de kan lære om normer og værdier. Denne forståelse af integration baserer sig på, at erfaringer fra idrætten kan anvendes i andre livssfærer, altså at der kan ske en transfer fra idrætsarenaen til andre samfundssfærer, som vi dog ikke kan undersøge nærmere inden for specialets rammer. Den praktiske udfoldelse heraf afhænger blandt andet af organiseringsformen. Særligt i de tiltag, der ikke er organiserede som foreninger, kan der 'leges' med udformningen af reglerne sådan, at det bliver muligt at lægge vægt på den socialiserende funktion over for deltagerne.

I foreninger er sådanne omformninger i mindre udstrækning mulige, fordi man indgår i et større konkurrencepræget system med et fælles regelsæt. I forlængelse heraf vægtes de idrætslige færdigheder højere i tilbudene som har forbindelse til foreningslivet, og her arbejdes med andre redskaber end omformning af idrættens regler. I foreningerne bliver idrættens betingelser forandret ved, at man tilskriver rollemodeller og mæglere væsentlig betydning i integrationsprocessen. Det er både inden for og uden for foreningsidrætten, at trænerne spiller en væsentlig rolle i integrationsprocessen. I foreningerne fungerer de som stødpuder mellem deltagere med etnisk minoritetsbaggrund og idrættens institutioner, imens de uden for foreningsregi arbejder med at tilpasse idrættens betingelser til socialiseringsformålet. På den måde arbejdes der overalt med en forestilling om, at idrættens regler og betingelser skal tillempes de nye deltagere med etnisk minoritetsbaggrund, for at skabe et samvær i idrætten, der kan muliggøre integration.

7.1.3 Integration som et møde i idrætten på to forskellige måder

I den traditionelle forståelse af idrætten og i idrætstilbudene ligger også en anden integrationsopfattelse, der trækker på en definition af integration som et kulturmøde mellem deltagerne i idrætten. Idrætten ses som et forum, hvor forskellige grupper af mennesker kan mødes på lige fod. Denne forståelse ligger i høj grad bag argumentationen for at inddrage idrætsgrene som fodbold og basketball. Disse idrætsgrene ses som særligt globale, og dermed som idrætsgrene, der kan tiltrække og samle en bred gruppe af deltagere, fordi de ikke tilhører nogen på forhånd.

Med afsæt i det rumlige perspektiv har vi vist, at der skabes endnu en form for integration som et møde i idrætten. I Streetsoccer, GAM3 og på Degnestavnens Legeplads ser vi, hvordan idrætsaktiviteterne stemningssættes ved hjælp af forskellige rekvisitter og gennem placeringer forskellige

steder uden for konventionelle idrætsanlæg. Herved skabes der rum for et møde mellem deltagere indbyrdes, ligesom et publikum kan inddrages. Hermed skabes der et møde mellem de unge med etnisk minoritetsbaggrund og personer, der ikke nødvendigvis har en tilknytning til idrætsaktiviteten. Vi har vist, hvordan stemningssætningen af idrætsaktiviteterne som skuepladser gennem brug af rekvisitter som musik, bidrager til tiltrækningen af såvel deltagere som et mere eller mindre flydende publikum bestående af tilfældigt forbipasserende. Dette møde gennem idrætten gør det muligt for publikum at iagttage de etniske minoritetsunge først og fremmest som idrætsudøvere og for deltagerne at blive iagttaget som sådan.

Vi har desuden vist, hvordan idrætstilbud som Streetsoccer og GAM3 med deres organiseringsform og placering af idrætsaktiviteter i flere forskellige byrum og boligområder skaber rum for møder mellem forskellige grupper af deltagere. Idrætstilbudenes struktur understøtter de unges mobile adfærd og bidrager til at de unge opsøger nye by- og boligområder, og kan dermed være med til at nedbryde negative forestillinger herom og skabe nye positive forestillinger med afsæt i idrætsaktiviteterne.

7.2 Konklusion

Dette speciale har belyst, hvordan seks idrætstilbud former integration gennem idræt på forskellige måder. Vi har undersøgt muligheden for integration gennem idrætten ved at anlægge tre perspektiver, der belyser idrættens, organiseringsformens og den rumlige placerings rolle i integrationsprocessen.

Vi har ønsket at nuancere forestillingen om foreningsidrætten som den bedste integrationskatalysator, der flourerer i idræts- og integrationspolitikken og i idrætsorganisationerne. Med specialet har vi på flere måder vist, at den politiske tiltro til integration gennem foreningsidrætten må gentænkes. Vi har vist, at forskellige organiseringsformer opstiller forskellige rammer for, hvordan integrationsopgaver kan løses, og vi har argumenteret for, at foreningsidrætten ikke partout kan betragtes som den bedste organiseringsform i forhold til at tiltrække eller integrere børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund.

Det er desuden en gennemgående konklusion, at integration gennem udendørs idrætstilbud stilles til rådighed for drenge med etnisk minoritetsbaggrund og i langt mindre grad målrettes pigerne, der dermed får ringere betingelser for integration. Det sker både gennem bevidste dispositioner, fordi idrætstilbudene ønsker at indfange drengene og har erfaringer med de idrætsgrene som kan

tiltrække dem, og gennem ubevidste disponeringer såsom placeringer af idrætstilbudene, der ikke tager hensyn til de regler, pigerne må efterleve.

Specialets hovedkonklusion er, at integration kan ses som formet gennem idræt på tre forskellige måder i idrætstilbudene. Degnestavnens Legeplads, Streetsoccer og GAM3 arbejder i høj grad ud fra en forståelse af integration som en socialiseringsproces. Der lægges vægt på deltagernes tillæring af normer om god opførsel gennem idrætsudøvelse, formidlet gennem idrættens regler og/eller andre betingelser, som idrætten foregår under. I andre idrætstilbud fx i AIF ses idrætten som en integrationsarena, fordi der i idrætten skabes rum for møder på lige fod mellem deltagere med forskellig etnisk baggrund. Den tredje form for integration som idrætten skaber, har vi identificeret ud fra det rumlige perspektiv. Vi har vist, at der gennem den udendørs idræt kan skabes rum for et møde mellem forskellige etniske grupper; deltagere med etnisk minoritetsbaggrund og et publikum med blandet etnisk baggrund. Dette scenarie ser vi mest udtalt i Streetsoccer, der placerer deres mobile fodboldbane, sådan, at idrætsaktiviteten kan tiltrække forbipasserende og gøre dem til tilskuere. Derved skabes et socialt rum, hvor der kan foregå en iagttagelse af børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund på idrættens præmisser, og hvor deltagerne kan lade sig iagttage som sådan.

I idrætsaktiviteter uden for konventionelle idrætsfaciliteter, der er iscenesat på bestemte måder, kan deltagere og publikum altså mødes omkring idrætten. Dette er en forståelse af integration, der ikke optræder som et narrativ blandt idrætslederne, men som vi vil fremhæve som et væsentligt bidrag til integrationen af etniske minoritetsunge fra den udendørs idræt, hvor såvel målgruppen for idrætstilbudene som den bredere befolkning inddrages. I dette møde skabes en form for integration, der rækker ud over idrættens socialisering til samfundsmæssige normer og værdier, og her skabes en relation mellem publikum og deltagere på andre præmisser, end dem som præger dagligdagen.

Det er vores konklusion, at de seks idrætstilbud tilsammen stiller flere forskellige former for integration til rådighed for børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund. Konklusionen indikerer, at integrationsprocesser kan gøres mulige på mangfoldige måder gennem etablering af en vifte af idrætstilbud under forskellige organiseringsformer, med forskellige idrætsgrene og i forskellige placeringer. Med en sådan palet af idrætstilbud kan der tilvejebringes forudsætninger for et bredt spektrum af integrationsprocesser gennem idræt. Det vil i forlængelse af denne konklusion være oplagt at tillægge de idrætstilbud, som finder sted under andre organiseringsformer end i for-

eningsidrætten, større tiltro som arenaer for integration. Dermed kan specialets konklusioner nuancere den sejlivede forestilling om idrætsforeningernes monopol på integration, som hersker på politikniveau og blandt aktører i idrætsverdenen og som former idrætstilbudene på måder, der faktisk kan virke ekskluderende for fx pigerne i målgruppen.

7.3 Perspektivering

Forestillingen om de etniske minoritetsdrengene som foreningsløse børn med risiko for kriminel adfærd, rækker ud over idrætten. Defineringen af de etniske minoritetsunge og særligt drengene som marginale borgere i demokratiet kan tænkes at have mere vidtrækkende konsekvenser for deres muligheder for integration og deres liv end det som afspejles i vores undersøgelse. Med afsæt i den canadiske sociolog Ervin Goffmans teori om *stigma* kunne det fx undersøges, hvordan denne definition af drengene påvirker deres selvopfattelse og selvfremstilling. I en goffmansk optik kan den velfærdsstatslige definition ses som en del af en stigmatiseringsproces, hvor børnene påtager sig den definition som omgivelserne stiller til rådighed for dem. Et eksempel på sådan internalisering af institutioners stigma ses i den danske sociolog Kathrine Vitus Andersens Ph.d.-afhandling ”Problembørn, pædagoger og perkere – Identitet og ambivalens i mødet mellem etniske minoritetsbørn og systemet” (2005). Her viser Andersen, hvordan børn, der i velfærdsinstitutioner defineres som ’problembørn’, reagerer ved at tage en oprøsk identitet som ’perker’ på sig. Det vil være relevant at undersøge, om den samme proces foregår i relation til etniske minoritetsdrengene der ses og behandles som foreningsløse og potentielt kriminelle.

Som vi har set i specialet har definitionen af målgruppen som foreningsløse drenge betydning for inddragelsen af piger i idrætstilbudene og dermed deres mulighed for at opnå integration gennem idræt. En videre undersøgelse af, hvordan piger kan inddrages i udendørs idrætsaktiviteter er påkrævet i forlængelse af denne konklusion, for så vidt idrætstilbudene ønsker at inddrage hele den målgruppe de omtaler, altså børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund og ikke kun drengene i denne gruppe. Inddragelsen af pigerne kunne for eksempel sikres gennem en kortlægning af behovet for og ønskerne om bestemte idrætsgrene blandt både piger og drenge i de områder, hvor idrætstilbudene skal placeres. Og placeringen af idrætsaktiviteterne i byrummet og i boligområder er, som vi har set, afgørende for at skabe den form for integration, som foregår som et kulturmøde mellem publikum og idrætsudøverne. I forlængelse af vore konklusioner er det oplagt at undersøge, inden idrætsaktiviteten sættes i gang, hvordan placeringen af sådanne idrætsaktiviteter

påvirker pigernes muligheder for at deltage. I det hele taget peger vore konklusioner på, at den rumlige betydning for idrættens potentiale for integration er overset i forskningen på området.

Litteraturliste

Andersen, Katrine Vitus (2005): *Problembørn, pædagoger og perkere – Identitet og ambivalens i mødet mellem etniske minoritetsbørn og systemet*. Ph.d.-afhandling. København: Sociologisk Institut & Amternes og Kommunernes Forskningsinstitut

Andersen, Niels Åkerstrøm, Anders Esmark, & Carsten Bagge Laustsen (2005a): "Socialkonstruktivistiske analysestrategier - en introduktion" i Andersen, Esmark & Bagge Laustsen: *Socialkonstruktivistiske Analysestrategier*. Roskilde Universitetsforlag

Andersen, Niels Åkerstrøm, Anders Esmark, & Carsten Bagge Laustsen (2005b): "Poststrukturalistiske analysestrategier - en introduktion" i Andersen, Esmark & Bagge Laustsen: *Poststrukturalistiske Analysestrategier*. Roskilde Universitetsforlag

Andersen, Niels Åkerstrøm (2006): *Partnerskabelse*. København: Hans Reitzels forlag, pp. 11-18, 128-146

Anderson, Sally (2002): *Civilizing Children: Children's sport and civil society in Copenhagen, Denmark*. Ph.d. thesis. Copenhagen: Institute of Anthropology, University of Copenhagen

Andersson, Sally (2005): "Vi kender hinanden alle sammen hvor vi så end er fra": At leve lokalt gennem global sport i København" i Gilliam, Laura, Karen Fog Olwig & Karen Valentin (red.): *Lokale liv, fjerne forbindelser*. København: Hans Reitzels Forlag

Anderson, Sally (2006): "Tilflyttere og lokale i københavnske kampsportsklubber" i Holm Pedersen, Marianne & Mikkel Rytter (red.): *Den Stille integration. Nye fortællinger om at høre til i Danmark*. København: C.A. Reitzels Forlag

Bale, John (2003): *Sports geography, second edition*. New York: Routledge, pp. 84-107, 108-128, 161-176

Boeskov, Signe & Thomas Ilkjær (2005): "Integration og det frivillige foreningsliv. En undersøgelse af barrierer og løsninger i relation til foreningsdeltagelse hos unge med etnisk baggrund" Rapport, København: Institut for idræt, Københavns Universitet

Bourdieu, Pierre (2004): *Distinction*, London: Routledge, pp. 208-225

Breivik, Gunnar (1998): "idrett og verdier i det høymoderne samfund" i Kurt Jørgensen og Else Trangbæk (red.) (2000): *Idræt & etik*. København: Institut for Idræt, Københavns Universitet

Bøje, Claus & Henning Eichberg (1994): *Idrættens tredje vej – om idrætten i kulturpolitikken*, Gerlev: Idrætsforsk, pp. 19-30, 148-154

Christensen, Stine Røn & Gunvor Christensen (2006): "Etniske minoriteter, frivilligt socialt arbejde og integration: Afdækning af muligheder og perspektiver", SFI-rapport, København: SFI

- Cold, Julie Christine & Kathrine Stenild Petersen (2006): *Anerkendelse gennem streetbasket – om anerkendelse af etniske minoritetsunge I socialt udsatte boligområder gennem streetbasketprojektet GAM3*. Specialeafhandling, Sociologisk Institut, Københavns Universitet
- Corlin, Claes (1989): "Etnisk grupp" i Svanberg, Ingvar & Harald Runblom (red.): *Det mångkulturella Sverige*. Stockholm: Gidlunds, pp. 74–81.
- Dahl, Henrik (2005a): *Hvis din nabo var en bil – en bog om livsstil*. København: Akademisk Forlag, pp. 131-157
- Dahl, Karen Margrethe & Vibeke Jakobsen (2005): *Køn, etnicitet og barrierer for integration. Fokus på uddannelse, arbejde og foreningsliv*, København: SFIs Forlag
- Danmarks Statistik (2007): "Indvandrere og efterkommere samt udenlandske statsborgere pr. 1. januar 2007", i *Nyt fra Danmarks Statistik*, Emnegruppe: "Befolkning og valg", Nr. 67. 13. februar 2007, København: Danmarks Statistik
- Demant, Jakob (2007): "Teenage partying as an everyday life situation". Arbejdsrapport, Sociologisk Institut, Københavns Universitet
- DIF (2006): "Idrætspolitiske udviklingsmål for 2006 – afrapportering fra Danmarks Idræts-Forbund". Rapport, Brøndby: Danmarks Idræts-Forbund
- Donald, James (1999): *Imagining the modern city*. London: The Athlone Press, pp. 1-24
- Eichberg, Henning (2000): "Body Culture as Paradigm: The Danish Sociology of sport" i Bale, John & Chris Philo (red.): *Body Cultures – Essays on sport, space and identity*. London/New York: Routledge
- Elias, Norbert (1986): "Introduction" i Elias, Norbert & Eric Dunning (1986): *Quest for excitement. Sport and leisure in the civilising process*. Oxford/Cambridge: Blackwell
- Elias, Norbert & Eric Dunning (1986): "Quest for excitement in leisure" i Elias, Norbert & Eric Dunning (1986): *Quest for excitement. Sport and leisure in the civilising process*. Oxford/Cambridge: Blackwell
- Feldborg, Kim Nørkær, Ida Schreiber Rasmussen, Kia Sofie Rasmussen & Carsten Lenschau Schmidt (red.) (2006): *Integration og gadebold. En evaluering af fire gadeboldprojekter i Europa*. Institut for Europastudier, Århus Universitet for Idrættens Analyseinstitut
- Flyvbjerg, Bent (1991): *Rationalitet og magt: Bind 1: Det konkrete videnskab*. Akademisk Forlag, pp. 137-158
- Fog, Jette (2001): *Med samtalen som udgangspunkt, det kvalitative forskningsinterview*. Akademisk Forlag pp. 11-26, 95-126, 173-195
- FOCUS - Tidsskrift for idræt (2004): "Temanummer: Det idrætslige kulturmøde" nr.4:2004, Duo Publikationer, Auning

Fontana, Andrea & James H. Frey (2000): "The interview. From structured questions to negotiated texts" i Norman K. Denzin & Yvonna S. Lincoln (red.): *Handbook of qualitative research*. SAGE: Thousand Oaks

Friis Thing, Lone (1999): *Sport - en emotionel affære: Kvinder, Holdsport og aggression*. Ph.d.-afhandling, Sociologisk Institut, Københavns Universitet, pp. 28-59

Gitz-Johansen, Thomas (2006): *Den multikulturelle skole: Integration og sortering*. Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag pp. 25-46

Guilianotti, Richard (2005): *Sport - a critical sociology*, Cambridge: Polity Press, pp. 190-209

Gundelach, Peter & Lars Torpe (1997): "Social reflexivity, democracy and new types of citizen involvement in Denmark" i van Deth, Jan (red.) (1997): *Private groups and public life*. London: Routledge

Haberman, Ulla (2000): "Motiver til frivillighed – frivillige i idrætsforeninger", rapport, Institut for idræt, Københavns Universitet

Hamburger, Charlotte (1997): "Etniske minoriteter og social integration" i Lili Zeuner (red.) *Social integration*. København: Socialforskningsinstituttet

Haraway, Donna Jean (1997): *Modest Witness@second millennium. Feminism and Technofeminism*. London: Routledge, pp. 21-48

Haraway, Donna Jean (1991): "Situated knowledge and the privilege of partial perspective" i *Simians, cyborgs and women. The reinvention of nature*. New York: Routledge

Hedetoft, Ulf Riber, Ruth Emerek, Jesper Poulsen & Julie Larsen (red.) (2002): *Integrationsforskningen i Danmark, 1980-2002*. København: Ministeriet for flygtninge, indvandrere og integration, pp. 17-25, 71-92

Hjære, Mette (2003): "MEM-vol Migrant and ethnic minority volunteering – frivilligt arbejde blandt etniske minoriteter – endelig rapport, Danmark". Odense: Center for frivilligt socialt arbejde, med bidrag af Erling Koch Nielsen

Hjære, Mette & Mille Balslev (2002): "Frivillighed blandt etniske minoriteter". Rapport. Odense: Center for frivilligt socialt arbejde

Hylland Eriksen, Thomas (1993): *Kulturterrorismen. Et opgør med tanken om kulturel renhet*. Oslo: Spartacus

Ibsen, Bjarne (2003): "Nye samarbejdsformer i idrætten: brobygning mellem forening, skole og institution" i Kulturministeriet: *Børn og unge i Bevægelse: perspektiver og ideer*. København: Kulturministeriet

Ibsen, Bjarne (2004) "Idrætsdeltagelse hos børn med anden kulturel baggrund end dansk" i *Focus – Tidsskrift for idræt* nr. 4, 2004, pp. 20-24

Ibsen, Bjarne (2006a): "Foreningslivet i Danmark", Rapport. København: Idrættens Analyseinstitut

Ibsen, Bjarne (2006b): "Foreningsidrætten i Danmark – udvikling og udfordring", Rapport. København: Idrættens Analyseinstitut

Ibsen, Bjarne & Henning Eichberg (2006): "Dansk Idrætspolitik mellem frivillighed og statslig styring", Rapport. København: Idrættens Analyseinstitut

Ibsen, Bjarne & Laila Ottesen (2001): "Idræt, livsform og social kapital" i Korsgaard, Ove et al. (red.): *Idræt, krop og demokrati*. København: Gads Forlag

Ibsen, Bjarne & Laila Ottesen (1999): *Idræt, motion og hverdagsliv – i tal og tale*. København: Institut for Idræt, Københavns Universitet

Ibsen, Bjarne & Ottesen, Laila 2005: "Foreninger som læringsrum for demokrati og sundhed" i Jensen, Carsten Nejst (red.) (2005): *Voksnes læringsrum*. Værløse: Billesø & Baltzer

Ibsen, Bjarne & Ulla Habermann (2005): "Definition af den frivillige sektor i Danmark". Tema-hæfte, Frivillighedsundersøgelsen. Odense: Center for frivilligt socialt arbejde

Idrætsliv (2005): "Millioner til integrationer", nr. 11:2005, DIF, p. 35

Idrætsliv (2007): "Stor dag for Get2sport", nr. 6:2007, DIF, p. 12

Järvinen, Margareta & Nanna Mik-Meyer (2005a): "Indledning: Kvalitativ metode i et interaktionistisk perspektiv" I Järvinen & Mik-Meyer (red.): *Kvalitative metoder I et interaktionistisk perspektiv* København: Hans Reitzels Forlag

Järvinen, Margareta & Nanna Mik-Meyer (2005b): "Observationer I en interaktionistisk begrebsramme" I Järvinen & Mik-Meyer (red.): *Kvalitative metoder I et interaktionistisk perspektiv* København: Hans Reitzels Forlag

Justesen, Lise (2005): "Dokumenter i netværk" i Järvinen & Mik-Meyer (red.): *Kvalitative metoder I et interaktionistisk perspektiv* København: Hans Reitzels Forlag

Kaspersen, Lars Bo & Laila Ottesen (2001): "Associationalism for 150 Years and Still Alive and Kicking: Some Reflections on Danish Civil Society" i *Critical Review of International Social and Political Philosophy*, Vol. 4, No. 1, pp. 105-130

Kofoed, Jette (2004): *Elempli – inklusion-eksklusionsprocesser blandt børn i skolen*. Ph.d.-afhandling, Danmarks Pædagogiske Universitet

Korsgaard, Ove (2001): "Disciplinering, subjektivering og demokrati" i Korsgaard et al. (red.): *Idræt, krop og demokrati*. København: Gads Forlag

Kulturministeriet (2001): "Charter for samspil mellem det frivillige Danmark/Foreningsdanmark og det offentlige". Pjece. København: Kulturministeriet

Lefebvre, Henri (1991): *The production of space*. Oxford, Cambridge: Blackwell, pp. 68-168

Lincoln, Sian (2005): "Feeling the noise: Teenagers, bedrooms and music" I *Leisure Studies*, 24:4, pp. 399-414

- Lokale- & Anlægsfonden (2004): *En idrætslegeplads skal ligge i vejen*. København: Lokale og anlægsfonden
- Lokale- & Anlægsfonden (2005): *Idrætshaller for fremtiden – En anden boldgade*. København: Lokale- & Anlægsfonden
- LG Insight (2006a): "Evalueringsrapport. Unge nydanskere deltagelse i idræts- og foreningsindsatsen. Puljeindsatsen 2003-2006", Odense: LG Insight for Ministeriet for flygtninge, indvandrere og integration
- LG Insight (2006b): "Foreningslivet for unge nydanskere. Inspiration til fornyelse", Rapport, Odense: LG Insight for Ministeriet for flygtninge, indvandrere og integration
- LG Insight (2006c): "Evaluering af foreningsordningen for børn af vanskeligt stillede forældre", Rapport. Odense: LG Insight for Ministeriet for flygtninge, indvandrere og integration
- Lykke, Nina, Randi Markussen & Finn Olesen (2000): "Cyborgs, Cyotes and Dogs. A kinship of feminist figurations. Interview med Donna Haraway." I *Kvinder, Køn og Forskning*, 2000, årgang 9, nr. 2, pp. 6-15
- MacAloon, John J. (1984): "Olympic Games and the theory of spectacle in modern societies." I: MacAloon (ed.): *Rite, Drama, Festival, Spectacle*. Philadelphia: ISHI, pp. 241-280
- Mik-Meyer, Nanna (2005): "Dokumenter i en interaktionistisk begrebsramme" i Järvinen & Mik-Meyer (red.) (2005): *Kvalitative metoder i et interaktionistisk perspektiv*. København: Hans Reitzels Forlag
- Mikkelsen, Flemming (2001); *Integrationens paradoks – Indvandrere og flygtninge i Danmark mellem inklusion og marginalisering*. København: CATINET, pp. 109-127
- Mortensen, Morten (2002): *Idræt som socialt kit*, IPIP evaluering IV, Institut for idræt, Københavns Universitet
- Necef, Mehmet (1992): "Modernitet og etnicitet. Dykker indvandrerforskerne nostalgi og æstetik?" *Dansk Sociologi*, nr. 3 sept. 1992
- Necef, Mehmet (2001): "Indvandring, den nationale stat og velfærdsstaten" i Peter Seeberg (red.): *Ubekvemme udfordringer: Aktuelle tendenser i den danske og europæiske indvandrerdiskussion*. Odense: Odense Universitetsforlag
- Navigent (2006): "Evaluering af GAM3 Streetbasketball 2006". Rapport. København: GAM3
- Pedersen, Inge Kryger (1998): *Den excellente præstation – Elitesport, kvinder og karriere*. København: Sociologisk Institut, Københavns Universitet pp. 43-70
- Pedersen, Inge Kryger (2001): "Den olympiske sport er ikke blot en del af samfundet" i *Idrætshistorisk Årbog 2000*, Odense: Odense Universitetsforlag
- Pedersen, Inge Kryger (2006): "Sport – et sociologisk laboratorium" i Andersen, Heine (red.): *Sociologi – en grundbog til et fag*. København: Hans Reitzels Forlag

Putnam, Robert D. (1993): *Making democracy work. Civic traditions in modern Italy*. Princeton: Princeton University Press, pp. 19-30

Putnam, Robert D. (1995): "Bowling alone: America's declining social capital, an interview with Robert Putnam" i *Journal of Democracy* 6, januar 1995

Putnam, Robert D. (2000): *Bowling alone – the collapse and revival of American community*. New York: Touchstone, pp. 15-65

Sampil (2000): "Guider i foreningslivet", december 2000, *Indvandrerbladet*, pp. 26-27

Seeberg, Peter (2002): "Unge indvandreres integration, herunder integration gennem gymnasiet, fritidsaktiviteter, kærester mm." AMID Working papers 27/2002

Skov, René Lyngfeldt & Søren Langager (2004): *Klubberne i Lundtoftegade – historien om en succes*. København: Danmarks Pædagogiske universitets Forlag

Skjerk, Ole (2002): *Om Adgang – IPIP evaluering V*. København: Institut for Idræt, Københavns Universitet

Social Politik (2000): "Temanummer: Idrættens sociale og integrationsmæssige betydning" nr.2:2000, Socialpolitisk Forening

Stakes, Robert E. (2000): "Case Studies" i Denzin, Norman K. & Yvonna S. Lincoln (red.): *Handbook of qualitative research*, Second edition. London: SAGE

Staubæs, Dorte (2004): *Køn, etnicitet og skoleliv*. Frederiksberg: Forlaget Samfundslitteratur, pp. 51-94

Stevenson, Thomas B. & Abdul-Karim Alaug (1997): "Football in Yemen. Rituals of resistance, integration and identity" in *International review for the sociology of Sport*, 32/3, 1997, pp. 251-265

Tjørnhøj-Thomsen, Tine (2003): "Samværet. Tilblivelser I tid og rum" I Kirsten Hastrup (red.): *Ind I verden, en grundbog I antropologisk metode*. København: Hans Reitzels Forlag

Torpe, Lars (2000): "Foreninger og demokrati" i Goul Andersen, Jørgen, Lars Torpe og Johannes Lund Andersen (2000): *Hvad folket magter: Demokrati, magt og afmagt*. København: Jurist- og økonomiforbundets Forlag

Torpe, Lars (2001) "Folkets foreninger" i Henriksen & Ibsen (red.) (2001): *Frivillighedens udfordringer – nordisk forskning om frivilligt arbejde og frivillige organisationer*, Odense Universitetsforlag

Torpe, Lars & Torben K. Kjeldgaard (2003): *Foreningssamfundets sociale kapital, Danske foreninger i et europæisk perspektiv*, Århus: Magtudredningen

Tænketanken om udfordringer for integrationsindsatsen i Danmark (2001): "Udlændinges integration i det danske samfund", Rapport, København: Indenrigsministeriet

Tænk tanken om udfordringer for integrationsindsatsen i Danmark (2006): "Udviklingen i udlændinges integration i det danske samfund", Rapport. København: Ministeriet for flygtninge, indvandrere og integration

Tænk tanken om udfordringer for integrationsindsatsen i Danmark (2007): "Værdier og normer – blandt udlændinge og danskere", Rapport. København: Ministeriet for flygtninge, indvandrere og integration

UDSPIL (2006): "Kæmp for forståelse", nr. 3:2006, DGI, pp. 40-43

Ungdom & Idræt (1999): "Kulturen skal inspirere idrætterne", nr. 28:1999, DGI, pp. 10-11

Østerberg, Dag (2005): *Sociologiske nøglebegreber og deres oprindelse*, København: Akademisk forlag, pp. 28-35

Internet referenceliste

www.aarhuskommune.dk 2007a

http://www.aarhuskommune.dk/portal/borger/familie_boern/boernepasning/pasningstyper/klub_legeplads d. 03.05.2007

www.albertslundif.dk 2007a

www.albertslundif.dk, d. 01.05.2007

www.bornsvilkar.dk 2007a

<http://www.bornsvilkar.dk/ForBornOgUnge/EmnerogGodeRaad/BoernePrisen.aspx> d. 24.05.2007

www.danskskat.dk 2007

<http://www.danskskat.dk/index.php?name=News&file=article&sid=2359> d. 24.05.2007

www.dfi.dk 2007a

<http://www.dfi.dk/filmiskolen/Nyhedertilskoler/paspaanervernepris2006.htm> d. 23.04.2007

www.dfif.dk 2007a

<http://www.dfif.dk/frontpages/dfif.asp> d. 31.05.2007

www.dif.dk 2007a

<http://www.dif.dk/OmDIF/Forside/Kontakt%20DIF/Medarbejdere/DIF%20Bredde.aspx> d. 03.05.2007

www.dif.dk 2007b

http://sitecore.dif.rove.dk/asp/medlemstal_popup.asp?opdeling=aarstal&fid=5&amt=&aar= d. 03.05.2007 og

http://sitecore.dif.rove.dk/asp/medlemstal_popup.asp?opdeling=aarstal&fid=8&amt=&aar= d. 03.05.2007

www.dst.dk 2007a
<http://www.dst.dk/Vejviser/dokumentation/Varedeklarationer/emnegruppe/emne.aspx?sysrid=86571> 24.05.2007

www.fctoros.dk 2007a
<http://www.fctoros.dk/index2.htm> d. 17.05.2007

www.frivillighedsus.dk 2007
<http://www.frivillighedsus.dk/Web/Site/Publikationer> d. 02.06.2007

www.gam3.dk 2007a
www.gam3.dk -> Enter "About GAM3"

[www.get2sport](http://www.get2sport.dk) 2007a
<http://www.get2sport.dk/Default.aspx?ID=1> d. 10.05.2007

[www.get2sport](http://www.get2sport.dk) 2007b
<http://www.get2sport.dk/Default.aspx?ID=2> d. 10.05.2007

www.htk.dk 2007a
http://www.htk.dk/Om_kommunen/Centeroversigt/Social_Handicap/Integrationskonsulenter/Francisco_Ortega_Vestersten.aspx d. 03.05.2007

www.humaniora.sdu.dk 2007a
<http://www.humaniora.sdu.dk/middle-east/ansatte.html?id=1&menu=Om%20Centret> d. 22.01.2007

www.kk.dk 2007a
<http://www.legeplads.kk.dk/vislegeplads.asp?id=316> d. 03.05.2007

www.kk.dk 2007b
<http://www2.kk.dk/folkesundhed/pegasus.nsf/all/3338C7524DEF455C1257173002D6B6D?OpenDocument> d. 03.05.2007

www.kk.dk 2007c
<http://www3.kk.dk/Aktuelt/Pressemeddelelser/2007/Marts/Bellahoj%20Skole%20Bliver%20anmarks%20forste%20idraetsfolkeskole.aspx> d. 30.04.2007.

www.kk.dk 2007d
<http://www2.kk.dk/of/Dagsorden.nsf/d5777787dbedaac0c12570ee0034b5ef/5887d38dc4884756c125728b005668e7?OpenDocument> d. 26.04.07

www.kk.dk 2007e
<http://www2.kk.dk/of/dagsorden.nsf/fa48654eb99b0bd5c125685c004679ff/09b54727ee612529c125728f004c23b1?OpenDocument> d.08.04.2007

www.kk.dk 2007f
<http://www3.kk.dk/Kulturhuse/Prismen/Hmenu/Klippekort.aspx> d. 19.05.2007

www.kk.dk 2007g
<http://www3.kk.dk/Kulturhuse/Prismen/Frontmenu/Om%20Prismen/Husets%20historie.aspx>
x d. 19.05.2007

www.kum.dk 2007a
<http://www.kum.dk/sw39825.asp>, d. 01.05.2007

www.kvarterloeft.kk.dk 2007a
<http://www.kvarterloeft.kk.dk/kvarterloeft/pegasus.nsf/url/projekter> d. 27.05.2007

www.nyidanmark.dk 2007a
http://www.nyidanmark.dk/da-dk/Integration/frivillig_integrationsindsats/idraets_og_foreningsdeltagelse.htm d. 03.05.2007

www.nyidanmark.dk 2007b
<http://www.nyidanmark.dk/da-dk/Integration/integrationspriserne/priskategorier.htm> d. 24.04.07.

www.nyidanmark.dk 2007c
http://www.nyidanmark.dk/da-dk/info_til/puljeansoegere/oversigt_over_puljer.htm d. 10.05.2007

www.nyidanmark.dk 2007d
<http://www.nyidanmark.dk/da-dk/Ordlister/ordliste.htm> d. 17.05.2007

www.nyidanmark.dk 2007e
http://www.nyidanmark.dk/da-dk/Integration/by_og_bolig/programbestyrelsen_mod_ghettoisering/programbestyrelsen_mod_ghettoisering.htm d. 24.05.2007

www.nyidanmark.dk 2007f
http://www.nyidanmark.dk/da-dk/Integration/puljer/modtagere_puljer.htm d. 31.05.2007

www.retsinfo.dk 2007a
<http://147.29.40.90/GETDOCI/ACCN/A20030103529-REGL> d. 24.05.2007

www.ritt.dk 2007a
http://www.ritt.dk/index.php?option=com_content&task=view&id=150&Itemid=127 d. 08.04.2007

www.streetsoccer.dk 2007a
www.streetsoccer.dk/ d. 19.05.2007

www.streetsoccer.dk 2007b
http://www.streetsoccer.dk/streetsoccer_staevnereferater.htm d. 21.05.2007

Lovgivning

Bekendtgørelse om Folkeoplysningsloven
Bekendtgørelse om Tips- og lottoloven

Politiske strategipapirer

Regeringen (2003): *Regeringens integrations- og udlændingepolitik*. Regeringen

Regeringen (2004): *Regeringens strategi mod ghettoisering*. Regeringen

Regeringen (2005): *En ny chance til alle. Regeringens integrationsudspil*. Regeringen

Programbestyrelsen (2006): "Udsatte boligområder i Danmark. Programbestyrelsen gør status".

Rapport. København: Programbestyrelsen

Film

"Pas på nerverne" (2005), Instruktion: Rene Bo Hansen. Produceret af Nordstjernen Film & TV med støtte fra Det Danske Filminstitut, distribution: Det Danske Filminstitut

Billedreferenceliste

Kapitel 1 billede: Tilskuere og spillere ved Streetsoccer stævne i Teglnholmen. Eget billede

Kapitel 2 billede: Tilskuere og spillere (lokalt hold mod politihold) ved Nordvest-mesterskaberne på Degnestavnens Legeplads. Eget billede

Kapitel 3 billede: overborgmester Ritt Bjerregaard og gadeplansarbejder Daniel Mika (rigtigt?) ved Nordvest-mesterskaberne på Degnestavnens Legeplads. Eget billede

Kapitel 4 billede: Lennart Boel fra Streetsoccer, dommer ved Streetsoccer stævne på Gunnar Nu Hansens Plads. Eget billede

Kapitel 5 billede: Træner og spillere under GAM3 aktivitet. Pressemateriale fra GAM3

Kapitel 6 billede: Breakdancere og tilskuere på Rådhuspladsen under GAM3 Finals 2006. Pressemateriale fra GAM3

Kapitel 7 billede: AIF fodboldspillere under fodboldkamp AIF. Eget billede

Billede foran litteraturliste: Fodboldspillere fra Streetsoccer stævne på Gunnar Nu Hansens Plads. Eget billede.

Bilagsoversigt

Bilag 1: Interviewguides

Bilag 2: Retningslinier for transskribering

Bilag 3: Udskrift af interview med Lars Kruse, integrationskonsulent i Danmarks Idræts-Forbund.

Bilag 4: Udskrift af interview med Francisco Ortega Vestersten, Integrationskonsulent med særlig henblik på foreningslivet, Høje Tåstrup kommune

Bilag 5: Udskrift af interview med Muhammed Küçükavci og Ahmed Lütfi Özer fra FC Toros

Bilag 6: Udskrift af interview Niels Erik Bay og Ilia Nørlager, pædagoger på Degnestavnens Legeplads

Bilag 7: Udskrift af interview med Simon Prahm, Managing director i GAM3

Bilag 8: Udskrift af interview med Adolfo Rodriguez, integrationskonsulent i Albertslund IF

Bilag 9: Udskrift af Interview med Henriette Curtz Janssen, Børne- og unge konsulent i Folkesundhed København, Københavns kommune. Projektleder på Containeridræt

Bilag 10: Udskrift af interview med Lennart Boel og Jens Højbjerg, initiativtagere til og ledere af Streetsoccer League Danmark

